

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మచేనమః.

శిశుపాలవధము
అనునీయాంధ్రకావ్యము.

శ్రీవేంకటగిరి పట్టణాధీశ్వరులగు
శ్రీమద్వెలుగోటి వంశోద్భవులలో
అష్టావింశతతమ ప్రభువులయిన
మహారాజరాజశ్రీ

రాజాశ్రీరాజగోపాలకృష్ణయ్య
చేంద్రరాజాబహదర్

వారియనుజ్ఞవలన
తవీయాస్థానకవీశ్వరులయిన
గోపినాథవేంకటకవీంద్రులచే
రచియింపబడి

వావిళ్ల || రామస్వామిశాస్త్రిలవారి
ఆదిసరస్వతీనిలయముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రింపబడియె

చెన్నపట్టణము.

౧౮౮౭ సం॥

1887

శిశుపాలవధమహాకావ్యము.

ప్రథమాశ్వాసము.

(శా) శ్రీవైదర్భియు సత్యభామయు ముఖి, శ్రీ మీట నిర్వంక్
ల । నేవింప న్నిన్నత మున్న వారి నడుమం, జెల్వొందు శ్రీకృష్ణు
డు । స్థిరవెల్గోటికులాబ్ధిపూజావిధుని, స్థిరరాజగోపాలకృ । ప్లా
విభావని యాచభూ విభుని నిత్యశ్రీయుతుం జేయుత ॥ ౧ ॥
(సీ) శ్రీమత్కలిందక, న్యామనోహరతీర పావనరమ్యబృం, దావనమున
లలితసుగంధితై, లాలతాగృహమధ్యమందు మందారపు, స్పాంచిలోరు
రత్నతల్పంబుపై, రాధికాసతి గూడి చతురత సురతంబు, సలుపువే
ళం । గలితవత్సోగత, కాస్తుభమణియందుం బ్రతిఫలితాత్మవి, గ్రహముం
జూచి॥ (గీ) వేటొకలై దాల్చి నాడని, వెలది యల్ల । నక్కునం
గదించి కెమ్మొవి, నొక్కు శారి । పరంగ వెల్గోటి రాజగో, పాల
కృష్ణ । యాచవిభుని గృపాదృష్టి, బ్రోచుగాత ॥ ౨ ॥ (చ)
గురుండగు వాధిక కాస్తుభము, కోరిక యాతక మిచ్చి చంద్రునిం ।
బరువడి వెంట నిచ్చి పను, పం జని భత యురోగృహంబు సో । ద
రసహితంబుగాం గడుము, దంబునం జేరి వసించినట్టి యిం । దిరకృ
తిభతకుం గరుణ, నిశ్చలసంపద నిచ్చు గావుత ॥ ౩ ॥ (ఉ)

మామకసోదరి నృకల,మంగళగేహినిగా నొసంగితి । న్నా మఱచి
 స్మిరఃకుసుమ,మంజరిఁ జేసితి నింకనైన నీ । పాముల వేసము నివిడువు,
 భావుక యంచిటు మేల మాడు మా । స్వామి మృదూక్తికి న్నగుచు,
 భాసిలు శూలి కృతేంద్రుఁ బోవుతఁ ॥ ౪ ॥ (మ) నను మున్నొ
 ల్లి నఁటంచుఁ బల్కి పిదప,న్తాతండ్రిని న్దల్లి నొ । య్యనఁచాధిఁ
 చి వివాహమై కరుణ న,ధాఁంగంబు నాకిచ్చితో । యనఘా యీ
 ఘనమోహ మెందరిగె నాఁడంచిట్లు మేలంబు లా । దు నగేంద్రా
 త్తజ మత్కృతీశు నృపచం,దుగిం బోచు నెల్లప్పుడు ॥ ౫ ॥ (సీ)
 పచ్చవిల్లిని తండ్రి,బలుబొడ్డుతమ్మిపై లీలనాడెడు ముద్దు,బాలకుండు
 విసువక నేపొద్దు,వింతబొమ్మలఁ జేసి చతురత నాడించు, జంత్రగాఁ
 దు । వాగ్దేవి నెప్పుడు,వదలక తనజిహ్వా మీదధరించిన, మేటిమగఁ
 దు । సనకాదియోగులు,చారుశ్రుత్యుక్తుల వినుతింపఁ దలయూఁచు,
 వేడ్కకాఁడు ॥ (గీ) ధాత భువనైకకుశలసం,ధాత లోక । తాత
 సర్వక్రియాచార,తతివిధాత । యెలమి గోపాలకృష్ణయా,చేంద్ర వి
 భునిఁ । జెలఁగి దీఘాయు వొసంగి ర,క్షించుఁ గాత ॥ ౬ ॥ (చ)
 తనపతిజిహ్వాకాగ్రమునఁ, దప్పక నిల్చి విపంచి మీటుచు । స్థనముగ
 వణఁరూపమును, గైకొని ప్రీతి సమస్తవేదము । ల్పనివడి సర్వశాస్త్ర
 ములు, భర్తృముఖంబునఁ బల్కరించు శో । భన సుచరిత్ర భారతి
 కృ,పాకలనం గృతినాథుఁ బోవుతఁ ॥ ౭ ॥ (చ) అరయ నభేదరూ
 పధరు,తౌ తలిదండ్రిల మోగిల చాల్యమం । దురముననొక్కవంకఁ
 గుచ,మొక్కయెడ న్పణినాథ హారము । న్బరువడిఁ జూచి మార్గ్య
 మున, భవ్యకపిత్థ మృణాళ శంకచేఁ । గరమటు సాచు విఘ్నపతి,
 గావుత సత్కృతినాథు నిత్యము ॥ ౮ ॥ (సీ) రామాయణాఖ్యమ,
 హామృదుకావ్యసుధారసాంభోధి యే,ధన్యరసన । యఖిల పురాణే
 తి,సోనక ధామూల్యమణిగణపేటి యే,మానికుక్షి । లలికావ్య నాట

కా,లంకారసుమనస్తబకకల్పశాఖి యె,వ్వాని విద్య । యఖిల భా
షోక్తశ,బ్దానుశాసనవిరుదాంకిత మెవ్వాని,యలఘుకీర్తిః॥ (గీ) యట్టి
వల్మీకసంభవ,వ్యాసకాళి । దాసనన్నపాఠ్యులను బ్రా,ధాన యొ
నచిః । మఱియుసంస్కృతసత్కవి,వరుల నాంధ్ర । సత్కవీంద్రు
ల మదిలోన, సంస్మరింతు॥ ౯ ॥ (వ) ఇట్లు సకలదేవతాప్రాధా
నంబును సత్కవిజనాభినందనంబును గావించి యుదంచితమందార కు
సుమనిష్యందమకరందబిందుపేశలసుందరశబ్ద ప్రపంచసంచితంబును స
కలవిద్యజ్ఞనశ్రావ్యంబును సర్వాలంకారరసవణానాస్రూణాంబు న
గు నొక్కయాంధ్రకావ్యంబు రచియింపం బూని యున్న సమయం

—(*) వేంకటగిరిపురీవణానము. (*)—

బున ॥ (చ) నటితహారిజ్జయేంద్రిరకు, నాటకరంగ మనంతవైభవో
త్కటమున కాలవాలము త,తస్ఫుటవిద్యల కాటపట్టును । దృటభ
టసింహకోటులకు, భమమహీధరగహ్వరంబు వేం । కటగిరి పట్ట
ణం బలరుఁ, గాంతిజితామరరాజధానియై॥ ౧౦ ॥ (సీ) అచటిమ
హీసురు, లతికళాధారులై ద్విజరాజు లనఁ జాల,వినుతిగాంతు । ర
చటి రాజవరేణ్యు, లరిబలహంతలై జిష్టు లనంగఁ బ్రసిద్ధి గాంతు ।
రచటి యూరుజులు పుణ్యజనై కపాలురై క్షితి శ్రీదు లనంగ విశ్రుతి
వహింతు । రచటిశూద్రులు కుజ,నావనదక్షులై కుజనారి యగు బ
లుఁ,గుత్స సేతు॥ (గీ) రచటి వెలయాండు సక్థినా, సాక్షిగాత్ర ।
హాసితరంభాతిలోత్తమా,హరిణిహేమ । లగుచు విశ్రుతి గాంతుర,
న్నగరికి సరి । గాఁ దగునె యక్షరాడల,కాపురంబు॥ ౧౧ ॥ (సీ)
కరములు సాచి నా,కధునీవరాంబువు త్తమి దీరఁ ద్రావు దం,తావళ
ములురయరూపవణావి, త్రాసితఘనసుధాసింధుజంబులు మహా,నైం
ధవములు । కేతనపటజాత,వాతరుద్ధి నేశపథములు కమనీయ,బహు
రథములు । బలు సింగములఁ బట్టి, మై నెక్కి విచ్చలవిడి సన్నరించు

బ,వీరభటులు॥ (గీ) గలిగి సౌధాగ్రసంచర, త్కామినీశి । రోజు
ములు సూచి నీలాభ్ర, రాజి యనుచు । నచటి పోషితశిఖులు నా,
ట్యంబు సేయ । వఱలు నతిచిత్రభజ్జి న, ప్పరవరంబు॥ ౧౨ ॥ (గీ)
గాఢపుణ్యంబులకుఁ గాశి, కాపురంబు । కలిత సౌభాగ్యముల కల,
కాపురంబు । కాన్తినమ్మదలకు ద్వార, కాపురంబు । కాపురముసే
యువారల, కాపురంబు ॥ ౧౩ ॥ (గీ) విప్రీలును యోధవరులు
ఋ,త్విజులు నచట । ననిశమును శాస్త్రజీవులై, యలరుచుండ్రు ।
వారి ముంగిళ్లు సంతాన, భూరుహములు । నాకపద మప్పరంబు నె,

❖ (*) కృతినాయకగుణగణాభివణనము. (*) ❖

న్నంగఁ దరమె॥ ౧౪ ॥ (క) ఆరాజధాని కధిపతి । యై రాజిలు
శారదాబ్జ, హరహారార । క్షీరపతీరసురద్విప । హీరాబ్జితయశఁ
డు కృష్ణ, యేచేంద్రుఁ డిలక॥ ౧౫ ॥ (ఉ) ఏకముఖంబుచేతఁ దద,
హీనగుణప్రకరంబునెన్నఁగా । లేక విరించి నాల్గును గి,రిప్రభుఁ డై
దుగుహుండు నాటు ద । ర్వీకరలోకవల్లభుఁడు, వేయు ముఖంబులు
చాల్చి రెంతయు । న్వాకొనిన న్నుతింప నర, పాలకు లెంతటి వారు
ధారుణి॥ ౧౬ ॥ (శా) ఆరాజేంద్రుని రూపసమ్పదకు సా,మ్యం
బొందఁగాఁ జాల కా । మారుం డంగవిహీనుఁ డయ్యె శశి య,త్తు
వ్యాధితుం డయ్యె న । య్యారే యక్షతనూభవుం డొక కుజం,బ
య్యె న్జయంతుండు పొ । ల్పార న్వాయస మయ్యె నయ్యడవి పా,
లయ్యె న్నవసన్తుం డిలక॥ ౧౭ ॥ (చ) హీమరజతాద్రులుం గుచ
ము, లిందుండుమోము శరద్ధనంబు చే । లము మినువాక హారము
వి,లాససఖిమణి వాణి పాలసం । ద్రము ఘనకేళికాసరసి, రమ్యతరో
దుతతు ల్నుభంబులై । క్రమమున నొప్పు నయ్యవని, కాన్తు సముజ్వ
లకీతికాంతకు॥ ౧౮ ॥ (గీ) నవ్యతరవైభవంబున, నాకరాజు ।
జనమనోహరి యగుట న, త్తత్రరాజు । రమ్యసౌభాగ్యగరిమచే, రా

జరాజు । రాజమాత్రుండై యమ్మహీరమణుఁ డరయ ॥ ౧౯ ॥
 (సీ) శ్వాసము ల్భక్షించు, చమక మర్కజుఁ డిచ్చెఁ జర్చింప నది జరీ,
 శాల్య యగునె । జంబుకంబులు దిను, శల్య మిచ్చె వధీచి యధిక
 కది సువణక, హార మగునె । గ్రద్దలుభక్షించు, కండ లిచ్చెను శివి
 కండ లధికె మాని, కంబు లగునె । అఱచుచుఁ గనరుచు, నప్పు లి
 చ్చెను మేఘుఁ డప్పు లధులకు శా,ల్యన్న మగునె॥ (గీ) వీరలాదాత
 లనఁగ నె, వ్యేళలందు । నధులకు మణిఘాషామ్బ, రాన్న మొసఁగి।
 యేలుగోపాలకృష్ణయా, చేంద్రవిభుఁడై । దాత యనుచునుతెందు రా,
 ధరణిపతిని॥ ౨౦ ॥ (ఉ) అక్కట కామధేనువు సు, రాగము వేలు
 పుమానికంబు పెం । పెక్కఁగ సర్వకామములు, నిచ్చు నటం డ్ర
 ది యేటి మాట యం । దొక్కటి చాల గడ్డి దిను, నొక్కటి దా
 రువాకండు తాయి పో । నిక్కము సాటి సేయఁ దగు, నే యవి యా
 నరపాలమాళికి॥ ౨౧ ॥ (చ) పాలుపుగ భృత్యసంతతుల, భూ
 సురకోటుల సత్కరించుచోఁ । గలయఁగఁ బట్టు శాల్యలొక, కంబ
 లి మాత్రముగా వరాలు గ । వ్వలుగ సువణకహారములు, వావిరి
 నెప్పుడు గడ్డిపోచగాఁ । దలఁచి యొసంగు నవ్విభుని, త్యాగసమృద్ధి
 నుతింప శక్యమే॥ ౨౨ ॥ (వ) అమ్మహీమణ్డలాఖణ్డలుం డొక్కనాఁడు
 మృదుచిత్రరాజువపటాస్తీర్ణకనకవేదికాశతజుష్టంబై వజ్రకీలితద్వా
 రబంధబస్థురంబై విశాలప్రవాళకవాటశోభితంబై స్ఫటికశిలాసాలభ
 జ్జీకాపుష్పశోభితానేకసువణస్తమ్భసమ్భృతంబై యనల్పశిల్పికల్పనా
 లజ్జితవివిధచిత్రచిత్రప్రకాశితకుడ్యంబై క్రిందం బఱచిన మేదినీచి
 హ్నాచిహ్నాతచిత్రకమ్బళంబును మీదం గట్టిన స్వగఁలోకలక్షణా
 జ్జితంబైన వితానంబునుం గలిగి ద్యావాప్యధివీమధ్యగతగ్రహనక్షత్ర
 శోభితాంతరిక్షంబు ననుకరింపుచు ననంత లక్ష్మీవిలాసంబై వైకుంఠంబు
 భజ్గి వీరభద్రకుమారగణనాథసేవితంబై కైలాసంబురీతిఁ జతురానన

వాణీవిలసితంబై సత్యలోకంబు మాడ్కి బుధకవిగురు సేవితంబై యి
 న్ద్రలోకంబుచందంబున నందం బగుచున్న సభాసదనంబు ప్రవేశించి
 భరతలక్ష్మణశత్రుఘ్నసహితుండైన రామభద్రుని వైఖరి ముద్దుకృష్ణ
 యాచేన్ద్ర) వేంకటకృష్ణయాచేన్ద్ర) వేణుగోపాలకృష్ణయాచేన్ద్ర)నా
 మంబులఁ బ్రసిద్ధులైన యనుజన్తుల మువ్వురతోడం గూడి యనఘా
 రత్నఖచితసువణాపీఠంబు మీఁద సుఖాసీనుండై తత్రత్యమహేన్ద్ర)
 మణిమయస్తమ్భాగ్రనిమిత్తరత్నపాఞ్చాలికలు కరతలఘటితసువణా
 పాత్రాస్తరాశస్థితపద్మరాగమణిదీపికల నివాళింప నుభయపాశ్వణా
 స్తమ్భునిబద్ధసాలభజ్జీకలు మణిదణ్డమణ్డితతుషారకిరణకరపుష్పానఙ్గాశ
 చారుచామరంబులు వీవ ఘ్రాణితృప్తికరంబులైన సాంబ్రాణియగుల
 ధూపవాసనలు సభాసదనంబు నిండ గుఱాళింపఁ బురోభాగంబున న
 పారశబ్దశాస్త్రపారావారపారంగతులైన వైయాకరణులును బర
 స్పరజిగీషాయత్తచిత్తులై హేతువాదంబులు సేయు తాకికకులును
 వేదవ్యాసకృత బ్రహ్మసూత్రవాక్యార్థోపన్యాసంబునఁ దర్కకర్క
 శోక్తులకు మాదవంబుఁ బుట్టించు శారీరకమీమాంసకులును గావ్యనా
 టకాలంకారశాస్త్రజ్ఞులైన యాలంకారికులును జతుర్విధకవితానిర్వా
 హకమహాప్రబంధనిర్మాణచతురులగు మహాకవులు మొదలగు సకల
 విద్వజ్జనులు తమతమ విద్యావైదుష్యంబుఁ బూవుచు నుచితాసనంబుల
 నుండి పరివేష్టింప మన్త్రిసామన్తపురోహితచాన్దవసంఘంబులును బ
 లే అద్వీలును నర్హస్థానంబుల నుండి సేవింపఁ గంచుకోష్ఠీషధరులై చా
 రుచామీకరవేత్రంబులు కరంబులం బూసినకీబులు చోవుచార్లు బరాబ
 రులు సేయ గానవిద్యాధరీకృతవిశ్వావసుప్రముఖదేవగంధర్వులైన వై
 ణికులు మనోహరంబు గాఁ గాలానుకూలరాగసమ్పద లేర్పడ గ్రామ
 మూఢానాకమ్పనాదులు దెలుపుచు గాన్ధర్వంబు గావింప ముఖనా
 సాల్లోచనగాత్రోరుతిరస్కృతచన్ద్రరేఖాతిలోత్తమాహరిణీ హేమా

రమ్భలైన వారవిలాసినులు కన్దర్పసమానసున్దరుండైన యీధరణీతరు
ణీపురన్దరున కెదయైన సున్దరపురుషుం డెవ్వండును లేడని చూపు కై
వడి హస్తంబుల నభినయింపుచు ముఖలోచనభూవిన్యాసంబుల భావా
ర్థంబు దెలుపుచు లాస్యంబు సలుప వన్దిమాగధపాతకు లందంద కై
వారంబులు సేయఁ బణవకాహళమద్దళ వేణుప్రముఖచతుర్విధవాద్యంబు
లు బోరుకొనఁగ ననన్తవైభవాభిరంజితుండై పేరొలగంబున నుండి॥

(మ) నను శ్రీరామపదారవిన్దభజనా, నన్దప్రపూర్ణాత్ముఁ డ । ధ్వున
సామస్తరణాతిపూతరసనుం, దద్భూరికారుణ్యల । బ్ధనితావోజ్వలస
త్కవిత్వమహితు, న్ధాత్రీసురగ్రామణిం । బ్రణుతప్రజ్ఞుని వేంకటాఖ్య
సుకవి, న్రావించి పల్కెం గృపఁ॥ ౨౩ ॥ (సీ) గరిమ రామాయ
ణ, కావ్యరాజము నాన్ధ్రకావ్యంబుఁ జేసిన, ఘనుడ వీవు । బ్రహ్మ
కైవర్తపు, రాణంబులోఁ గృష్ణజన్మఖణ్డంబును, జారుఘణితి । నాన్ధ్ర
భాష రచించి, నట్టి పుణ్యండవు మహితసర్వజ్ఞుకు, మారయాచ । వి
భునిమాతండ్రిని, వేమాటు బహుసంస్కృతాన్ధ్రసత్కృతులచే, నజ్ఞిత
ముగఁ॥ (గీ) బూని మెప్పించి యమ్మహీ, జానికరుణ । నభినవామ్చ
రహారాగ్ర, హారహేమ । వలయముఖ్యసత్కారంబు, వడసి వినుతి ।
కెక్కినాడ వాన్ధానక, వీంద్రుఁ డనఁగ॥ ౨౪ ॥ (వ) కావున మా

ఘకవికృతశిశుపాలవధాఖ్యమహాకావ్యంబు సమస్తకావ్యరాజంబై స
ర్వాలంకారశోభితంబై నానావిధవర్ణనాపూర్ణంబై శ్రీకృష్ణనాయకం
బగుటం జేసి భవ్యంబై సర్వజనసేవ్యంబై పండితజనశ్రావ్యంబై యు
న్నది గావున నక్కావ్యంబు మదజ్జీతంబుఁ జేసి యన్ధ్రకావ్యంబు
గా రచింపు మని యానతిచ్చి జాంబూనదాంబరహారాగ్రహారాదిప్ర

❖(*) కృతిపతివంశావతారవర్ణనము. (‡)❖

దానంబుల సంతుష్టునిం జేసిన నేను సంతుష్టాంతరంగుండనై యమ్మ
హాకావ్యరచనాభిముఖ్యంబు వహించి కృతిపతివంశావతారం బభివ

ర్ణించెద॥ (సీ) వెలయఁ బిల్లలమట్టి, బేతాళనాయఁ డేఘనవంశము
న కాది, కర్త యయ్యె । రంగుగా సర్వజ్ఞ, సింగభూపాలకుం డేవం
శమునఁ బుట్టె, నింపుమీఱఁ । జెంజి దుర్గాధీశుఁ, జించిచెండాడిన
బంగరేచేంద్రుఁ డే, వంశభవుఁడు । కోరి డెబ్బది యొక్క, గోత్రం
బులకు శిరః కోటిర మేపుణ్య, గోత్ర మట్టి॥ (గీ) మేటిరేచెర్లగోత్ర
వె, ల్లోటివంశ । మందు విద్వత్కుమారయా, చాభిధాన । నృపవరే
ణ్యుఁడు జన్మించె, నిరుపమాన । దుగ్ధనారాశియందుఁ జం, ద్రుండు
బోలె॥ ౨౫ ॥ (గీ) ధరణి నమ్మేటి కీర్తిప్ర, తాపరుచులు । దిశో
లఁ బర్విన రేపవ, లైలియ లేక । సురుచిరంబుగఁ జక్రము, ల్లోడు
గూడ । వీడ సంశయ మొందు నె, వ్వేళలందు॥ ౨౬ ॥ (గీ) భూ
రివిద్యల కారాజు, భోజరాజు । వీర్యవితరణముల కల, విక్రమా
ర్కుఁ । డుత్తరోత్తరయు క్తిప్ర, యుక్తులందు । జీవసన్నిభుఁ డతఁ
డని, చెప్ప వచ్చు॥ ౨౭ ॥ (గీ) ఆమహీనాథతిలకున, కగ్రసుతుఁడు ।
గలిగె బంగారుయాచభూ, కాన్తుఁ డనఁగ । ముదముతోఁ గశ్యపబ్ర
హ్మ, కదితియందు । శక్రుఁ డుదయించినట్లు ప్ర, సన్నయశుఁడు ॥
౨౮ ॥ (సీ) అనఘుఁ డా బంగారు, యాచభూమీశుండు కాశికా
సేతుమా, గఁబునందుఁ । బేరైన నాయని, పేటఁ గట్టించి యచ్చ
టవిశాలంబుగా, సత్ర మొకటి । నిమిఁంచి దానికి, నిండార సగుటూ
రి సీమాంతరస్థమై, చెలఁగు విన్న । మాలయు జువ్వల, పాలెంబు నా
రెండు గ్రామంబు లిచ్చి ధ, ర్మం బొనర్చె॥ (గీ) నింపు మీఱ నాసత్ర మం,
దిప్పటికిని । వచ్చు జనులకు నెపుడు న, వ్వారిగాఁగ నిచ్చుచుందురు భూ
పాలుఁ, డేర్పరించి నట్లు భోజనసామగ్రి, యనుదినంబు॥ ౨౯ ॥ (గీ) మఱి
యొంబోలూరి సీమలో, మానితముగ నొప్పునే కొల్లు పొలములో, నొ
క్క సత్ర । మొక్క కోనేరు నిర్మించె, నుర్విదాని । సన్నుతింతురు

దొరవారి, సత్ర మనుచు ॥ ౩౦ ॥ (సీ) వెలయంగ శ్రీకాళి, విశ్వ
నాథస్వామి యాజ్ఞచే నొక భూసు,రాన్వయందు । కాళికాపురి
నుండి, కర మర్థి నొక దివ్యలింగంబు గొని వచ్చి, బంగరేచ । విభు
నకు నర్పించి, వెస నీవు లిక్లప్రతిష్ఠ సేయు మటంచు, దెలుప నత
డు । కడు వేడ్కతో మహా,తైవల్యనది పొంత నతివిశాలంబుగా,
నాలయంబు॥ (గీ) రమణఁ గట్టించి యన్నపూ,ర్ణాయుతముగ । వి
శ్వనాథుఁ బ్రతిష్ఠించి, శాశ్వతముగఁ । గాంచనధ్వజ మెత్తించి, క
ట్టిఁ జేసె । మహితగోపురప్రాకార,మణ్ణపములు॥ ౩౧ ॥ (క) చి
త్రంబులు శ్రితసురతరు । సత్రంబులు సకలసుకవి, జనసంస్తుతికిం ।
బాత్రంబులు శాత్రవగణ । జైత్రంబులు నమ్మహీశు,చారిత్రంబుల్ ॥
౩౨ ॥ (గీ) అతని పత్నులు పాపమాం,బక్కమాంబ । నాథుతోఁ
గూడ సహగమ,నంబుఁ జేసి । వీరమాతలై వెలసి ర,వ్వీటిలోన ।
వెలయు తద్వంశ్యులకు నిలు,వేల్పు లగుచు॥ ౩౩ ॥ (క) ఆరాజశే
ఖరునకుఁ గు । మారుండు ఘనశక్తిచేఁ గు,మారుండు తనూ । మా
రుండు సుకుమారుండు కు । మారుండు కుమారయాచ, మహిపతి
యలరె॥ ౩౪ ॥ (సీ) పరఁగ వేంకటగిరి,పుర మంతిపురమును ర
చియింపఁ జేసెఁ జి,త్రంబుగాఁగ । రాజవీధుల నెల్ల ర,మ్యంబుగాఁ
జేసి మూలల మణ్ణపం,బుల రచించె । విశ్వేశ్వరాన్నపూ,ర్ణేశ్వరీగు
హులకు ముదముతోఁ గట్టించె, మూండు తేర్లు । హూణరాజులచే
త, నొప్పుగాఁ దనరాజ్యమునకు నిస్తిమిరారి,సనదుఁ బొందె॥ (గీ)
రమణఁ గట్టించె నన్నస,త్రములు పెక్కు । విపులకు చాన మిచ్చె
ను,విత్త మెల్ల । నమరపతిఁ బోలెభోగంబు,లనుభవించె । నతఁడు
సామాన్యుడె కుమార,యాచవీఘండు॥ ౩౫ ॥ (గీ) పొసఁగ నా
రాజమాళిప్ర,భుత్వకాల । మందు వేంకటగిరిపుర,మందు సర్వ విభ

వములు సర్వసంపద, ల్వృద్ధి నొండె | ఋణశశిరాక కుదధి
 యు,ప్సొంగి నట్లు || ౩౬ || (గీ) అమృహారాజపుత్రుడై, యలరు
 నద్భు | తప్రతాపుండు కీర్తివి,స్తారుఁ డాది | రాజసంకాశుఁ డఖి
 లోర్వి,రాజచిత్త | హరచరిత్రుండు బంగారు, యాచవిభుండు ||
 ౩౭ || (సీ) కళ లనారతమును, తుయము నొందకయున్న శీతాం
 శుఁ డీడని, చెప్ప వచ్చుఁ | బ్రమథాధిపతివిరో,ధము గల్గికుండెనా.
 యంగజు సాటి సే,యంగ వచ్చుఁ | దమి నగమ్యాగమ,నము సేయ
 కుండెనా ధనదపుత్రుండు తుల్యుఁ,డనంగ వచ్చు | మధుపల్లవసమా
 గ,మము లేకయుండెనా యల వసన్తుండు సాటి, యనంగ వచ్చు ||
 (గీ) జగతి నిమ్మేటి కని జను, ల్వాగడ నెగడె | నత్యయకళుండు
 హరభక్తుఁ, డనవరతము | ధర్మపత్నిప్రియుండు వి,ద్యత్సమేతుఁ
 డగుచుఁ జెలువొందు బంగారు,యాచవిభుండు || ౩౮ || (ఉ) అంచి
 తభంగి నాన్యపతి, న్యాయము దప్పక యుండ విత్తమా | జింఁచి
 తదాజితస్వమున, శిష్టమహీసురభృత్యకోటిఁ బో | పించి సమస్త
 ధర్మములు, చేసి యశంబున ధాన్య బూతిక గా | వించి నిర
 త్తరం బనుభ,వించెఁ బరంపరతుల్యభోగమున్ || ౩౯ || (క) ఆ
 రాజశేఖరునకుఁ గు | మారుండు జనియించె రాజ, మాన్యుండు
 మహాభృ | ద్వీరుండు వెలుగోటికుల | క్షీరపయోరాశిపూర్ణ,నిత
 కరుం డగుచు || ౪౦ || (క) శర్వాంశసంభవుండు న | ఖర్వమ
 హాశక్తిధరుండు, గాన నతని నీ | యుర్వీశు లెల్లఁ బొగడిరి | స
 ర్వజ్ఞకుమారయాచ,జనపతి యనుచు || ౪౧ || (క) కాముండు
 సుందరులకు రణ | భీముండు శత్రువుల కెల్లఁ, బెంపలరంగా | సో
 ముండు పౌరజనములకు | రాముండు భూప్రజల కాధ,రాధిపుం డర
 యు || ౪౨ || (సీ) తన కీర్తిభామినీ,ధమ్మిల్లమున కిందుకళ చా

రుకేతకీ,దశముగాఁగఁ | దన ప్రతాపగ్రీష్టు,తపనరశ్మలకు రోహిత
తురంగుఁడు దాఁపు,డిల్లుగాఁగఁ | దననిరంతరదాన,ధారాలహరి క
ల పాధోధినాథుండు, భతఁగాఁగఁ | దనశౌర్యహర్యక్ష,మునకు దు
మ=దవైరిసంఘంబు ఘనసామ,జములుగాఁగఁ || (గీ) వెలసె నమ్మేటి
లోకైక,విశ్రుతోరు | సుగుణసంపన్నుఁ డనిశంబు, శూలపాణి | క
ధికభక్తుండు సకలవి,ద్యావిదుండు | వరకుమారయాచేన్ద్రుండు,వ
సుధలోన || ౪౩ || (సీ) విక్రమార్కుఁడు వీర్య,వితరణసాహసము
లికు విద్యల కెల్ల, భోజరాజు | ఉత్తరోత్తరమహా,యుక్త్యపన్యా
సంబునందుఁ జచిఁపంగ, నమరగురుఁడు | చటులమీమాంసాది,శా
స్త్రపరిజ్ఞానమందుఁ బరాశర,నందనుండు | శబ్దాథఁశాస్త్రప్ర,చా
రంబులందుఁ చాణినిగౌతము లనంగ, వినుతి కెక్కు- || (గీ) బద్ధనా
యకకులవాధిఁ,పారిజాత | మఖిలసుజనైకసుతచరి,త్రాన్వితుండు |
సున్దరీకాంక్షణీయాతి,సుందరుండు | భోగచేవేంద్రుఁ డారాజ,పుంగ
వుండు || ౪౪ || (సీ) కాశిగయాప్రయా,గములును మధురబృందా
రణ్యరామేశ్వ,రాదిపుణ్య | దేశము త్వేవించి, త్రిపథగాముఖపుణ్యన
దులలో నవగాహా,నంబుఁ జేసి | గోధూహిరణ్యాది,గురుదానము
లఁ జేసి యందన్నసత్రము, ల్పొందుపఱిచె | లలి రాధికాకృష్ణ,ల
కుఁ బ్రితిగా నగ్రహారంబు విప్రీల,కథిఁ నొసఁగె || (గీ) జెలఁగి బొం
బాయి కలకత్త, చెన్ననగర | హూణరాజులతో సఖ్య, మొనరఁ జేసి |
వారిచేఁ జాల మన్నన,ల్పడసి పెక్కు | బిరుదు లంది వెలింగె నా,నరవ
రుండు || ౪౫ || (సీ) వెలయవేంకటకవి,విరచితరామాయణాంధ్రకావ్యము
విని,హర్ష మొంది | సత్కృపతో జరీ,శాల్వలు కాంచనమయహారము
లు బహు,మతి యొనర్చి | మారేళ్ల సీమలోఁ, బేరైన పెరుగు పల్కా
ఖ్యగ్రామం బగ్ర,హార మిచ్చె | బ్రహ్మకైవర్తపు,రాణంబులోఁ గృ

వ్యజన్తఖండము కవి, జనులు మెచ్చ॥ (గీ) నమ్మహాకవిచేతనే, యం
 చితముగఁ । చెనుఁగు సేయించి వేయాల్లు, ధనము హేమ । భూ
 ష లిచ్చి రాధాకృష్ణ, పుర మనియెడు । నగ్రహారంబులో ద్వాద,
 శాంశ మొసఁగె ॥ ౪౬ ॥ (ఉ) రాజితకీర్తి సర్వజన, రంజనుఁ డా
 నరనాథుఁ డొక్కఁడే । రాజనఁ జెల్లుఁ గాకితర, రాజులు రాజులె
 శక్రచంద్రము । ల్రా జనుపేరు చాల్చుటక, రంబు నిరర్థక మెట్టు ల
 న్ను ఘో । రాజి నొకండు పుణ్యజన, హస్త యొకండు నిశాటుఁ డా
 రయ॥ ౪౭ ॥ (గీ) ద్విజవరేణ్యులచే జగ, ద్విశ్రుతముగఁ । బె
 క్కు మఖములు సేయించి, పెంపు వడసెఁ । బుడమి వేల్పులకును
 వేలు, పులకుఁ బెక్కు । గ్రామము లొసంగె నమ్మహా, రాజవరుఁడు॥
 ౪౮ ॥ (గీ) అమ్మహారాజశేఖరుం, డమితయశుఁడు । లీలతో సర్వ
 సామ్రాజ్య, మేలుచుండి । వరుసగా సప్తసంతాన, వంతుఁ డగుచుఁ ।
 దనరె భువిలోన రెండవ, ధాత కరణి॥ ౪౯ ॥ (క) అం దగ్రసుతుఁ
 డు రాజపు । రందరుఁ డనఁ బొగడు గనెఁ బు, రందరకరిరా । టుక్రం
 దేందుయశుఁడు సుగుణా । నందుఁడు గోపాలకృష్ణ, నరపతి యల
 రె॥ ౫౦ ॥ (క) మును కశ్యపుచే నింద్రుఁడు । ననిమిషపదమం
 దుఁ బోలె, నటు జనకునిచే । ఘనవేంకటగిరిసింహా । సనమం ద
 భిషి క్తుఁ డయ్యె, సంభ్రమ మెసఁగె॥ ౫౧ ॥ (గీ) శ్రవణరహితుం
 డు కోట వి, సంబు గల్గి । వాఁడు పాండుర దేహంబు, వాఁడఁ
 టంచు । నురగపతి రోసి మేదినీ, తగుణి ప్రీతి । నమ్మహారాజు భుజ
 దండ, మాశ్రయించె॥ ౫౨ ॥ (గీ) ఇంద్రుఁ డమరావతీపురం, బేలి
 నట్లు । శ్రీదుఁ డలకాపురంబు ర,క్షించి నట్లు । గరిమ నారాజు
 వేంకట, గిరిపురంబు । పాలనము సేయుచుండు న, పారయశుఁడు ॥
 ౫౩ ॥ (గీ) శాలివాహనశకమందు, శశివసుగగ । నాష్టసంఖ్యలు

గల పార్థి,వాబ్బమందుఁ | బ్రకటితంబుగ వేంకట,సుకవిచేత | నీ
కృతి రచింపఁ జేసె నా,లోకవిభుఁడు॥ ౫౪ ॥ (చ) వితతరసంబు
లుగ్గు లిడి, పెంచి ధ్వను ల్కఱి వృత్తిరీతులు | స్వతురత పాకములు
చిర,శయ్యలు చక్కగఁ దెల్పి నాల్గలం | కృతుల నలంకరించి తగ,
నీ కృతికన్యను గృష్ణయాచభూ | పతికి నొసంగె వేంకటవి,పశ్చిదప
శ్చిముఁ డంచితంబుగఁ॥ ౫౫ ॥ *

—(*) షష్ఠ్యంతములు. (*)—

(క) ఏవంవిధగుణగణసం | భావితునకు భావజాభ,భవ్యాకృతికి |
స్వేవితగౌరీవరల | క్షీవరునకు దీనలోక,చింతామణికిఁ॥ ౫౬ ॥ శ్రీ
వెల్గోటికులాంబుధి | జై వాత్సకునకు నృపాల,జనమాన్యునకు | న్దే
వాధిపసచ్చాశమ | హావిభవసమన్వితునకు,నమితయశునకుఁ॥ ౫౭ ॥
అక్షీణవీర్యునకు జన | రక్షణచతురునకు రాజ, రాజసమధనా | ధ్య
క్షునకు శౌర్యజిత హ | ర్యక్షునకు నితాన్తఘనద,యా దక్షునకుఁ॥
౫౮ ॥ ఆర్యసుతచర్యునకు | గ్రీష్మార్యమసమతేజునకు సు,ధాంబుధిసమ
గాం | భీర్యునకు శక్రసన్నిభ | శౌర్యునకు మహాసుమేరు,సమదైర్య
నకుఁ॥ ౫౯ ॥ అతులప్రభావునకు యశా | వతలీలామదసునకుఁ
బ్ర,వర్ధితభాగ్యా | న్వితునకు జనసుతునకు బుధ | హితునకు గో
పాలకృష్ణ, యేచేంద్రునకుఁ॥ ౬౦ ॥ *

(వ) అభ్యుదయ పరంపరాభివృద్ధి యగు నట్లుగా నాయొనర్పం
ఘానిన శ్రీ శిశుపాలవధ మహాకావ్యంబునకుఁ గథాప్రారంభం బెట్టి
దనిన ॥ *

—(*) కథాప్రారంభము. (*)—

(శా) శ్రీనాథుండు జగన్నివాసుఁ డగు శ్రీ,కృష్ణుండు లోకావ
న | ధ్యానానంతత శ్రీసమృద్ధవసుదే, వాగారమందు న్సుఖా ! నీ

నుండై దివి నుండి వచ్చు జటిల, శ్రేష్ఠ నివ్వాకించె భా । పానేత్రంగ
 జుఁ గాయకాంతివిజితాం, చచ్చారదున్నారదున్ ॥ ౬౧ ॥ (మ) చె
 లునొప్పన్ దిననాథయానము తిర, శ్రీనంబు వైశ్వానరో । జ్వలయా
 నం బది యూర్ధ్వగం బహూహ స, ర్వవ్యాపియై యీసము । జ్వ
 లతేజం బిటు క్రిందుగాఁ బడియెడి, న్జచింప నేమంచు నా । కు
 లత స్థూచుచు నుండి రప్పు డచటం, గొల్వున్న వారందఱున్ ॥ ౬౨ ॥
 (చ) తొలుత రుచిప్రతానమని, తోడ విభావితరూప మౌటచే । వ
 లనుగ దేహ మంచుఁ బిద, ప న్సువిభ క్తతరాంగమౌటచేఁ । దలఁపఁ
 గఁ బూరుషుం డనియుఁ, దద్దయు నిశ్చితమైన యవ్వెలుం । గల
 వడ నారదుం డని ము, రారి యెఱింగె గ్రీమక్రమంబునన్ ॥ ౬౩ ॥
 (వ) మఱియును ॥ (ఉ) భూరివిసీల నీరదము, ముంగలఁ బూడఁగ
 నయ్యె సాంద్రసీ । హార పటీర హార నిచ, యాకృతి నమ్ముని శేఖ
 రుండు సౌం । పారఁగఁ దాండవోత్సవము, నం దిభచమము మే
 నఁ దాల్చి నిం । డారఁగ భూతిలిప్తతనుఁ, డై కనుపట్టు పురారి కై
 వడిన్ ॥ ౬౪ ॥ (మ) శరదించూసచయాభుఁడై మిగుల రం, జత్కం
 జ కింజల్కపుం । జరుచిస్థితజటాచ్ఛటాకలితభా, స్వన్తాళియై మాని
 శే । ఖరుఁ డొప్పె న్ద్రుహీనస్థలీరుహవిషా, కస్వర్ణ శోభామనో । హ
 రవల్లిప్రతీయతోన్నతతుషా, రాద్రిన్విడంబించుచున్ ॥ ౬౫ ॥ (చ)
 అతులనవామ్బుధచ్ఛవిమృగా, జినబద్ధవలగ్నుఁడై సము । ద్యతకపిశో
 రుమాంజియుతుఁ, డై శశితోఁ దుల నూఁగు మేనితో । వితతసువర్ణ
 సూత్రపరి, వీతవిసీలవిశాలచేలుఁడై । చతురత నొప్పు నీరి క్రియ,
 సంయమి గన్గొన నయ్యె నయ్యెడన్ ॥ ౬౬ ॥ (చ) అనుపమవైనతే
 యరుచి, రాంగరుహాయత హైమమేదినీ । జనితవిపాకవల్లిచయ, సం
 భవతస్తుకృతోపవీతుఁడై । ఘనసౌమజాలశుభ్రుఁడగు, కంజభవప్రి

యపుత్రుఁ డొప్పె సం । జనితతటిల్లతాకలిత, శారదసీరధరంబు చా
 డ్పునఁ ॥ ౬౨ ॥ (చ) కలితమృతాశఖండసిత, గాత్రవిలగ్ననిసగఁ
 కృష్ణసా । రలిలితసూక్ష్మలోమచయ, రమ్యసమగ్రచమూరుకృత్తిచే ।
 వెలసె విరించినందనుఁడు, పృష్ఠగతాస్తరణంబుచేత న । బృలిపు
 వాహనంబయిన, వారణరాజము వోలె నత్తటిఁ ॥ ౬౩ ॥ (మ) న
 లువొప్ప న్తుని సంతతత్సభితవీ, ణాబద్ధతంతుక్షతో । జ్వలదంగుష్ఠ
 నఖాంశుభిన్న మగుటం, జారూల్లసద్విద్రుమం । బులచే ముంగల
 నధఁభాగము దగం, బూరించి నట్లున్న యు । ల్లదచ్చస్ఫటికాక్ష
 మాళికను గే,లం బూనియొప్పె న్రహిఁ ॥ ౬౪ ॥ (స్త్రీ) అనిలసమా
 ఘాత, మున నసంకీర్ణంబుగా ననురణనాత్మ, క స్వరంబు । నిగుడఁ
 జేయుచుఁ బ్రతి, నియతసంఖ్యా వ్యవస్థితఘన శ్రుతిచయా, నివృతము
 లైన । షడ్జాదికములగు, సప్తస్వరంబులఁ బ్రస్ఫుటికృతములై, పరఁ
 గు నట్టి । షడ్జాదికాపర, స్పృశసంఘభేదత్రయాఁగోహణావరో, హ
 ణపరిక్ర॥ (గీ) మప్రభేదంబు గల మహామహాలి యనెడు । వీణ న
 టు సారెసారెకు, వేడ్కు మీఱఁ । గనుఁగొనుచు భూరితేజః ప్ర,
 కాశితాఖి । లాశుఁడై మాని హరి డాయు, నరుగుడెంచె॥ ౬౫॥
 (మ) ఘనత న్వెంబడి వచ్చు వేల్పుల నశుల్, గైకోలు గావించి
 పె । ల్చిన వారిం దగ నిల్వఁ బంచి తటితో, సర్వాధఁసంద్రీప్తయా
 మునివర్మండు నిశాటదర్పదళనా, మోదుండు శ్రీకృష్ణుఁడు । న్ననగా
 రాతిని కేతనాభమగు స్థానం బధిఁజేరె న్రహిఁ ॥ ౬౬ ॥ (గీ) ఇన
 సమ ప్రభుఁడైన య, మ్మునిపదంబు । లవని సోకక మున్నె జనా
 దఁనుండు । గట్టుపై నుండి లేచు మేఘంబు కరణిఁ । బీతముననుండి
 లేచె సం,ప్రీతి మెఱచు॥ ౬౭॥ (క) అమితప్రయత్నమున ను । న్నమి
 తానమదురుఘణాహి, నాథునిచే సంశ్ర । మమునఁ గ్రింద ధృతంబగు ।

తమపై హరి మ్రోలఁ దపసి, చరణము లిడియెన్ || ౭౩ || (మత్తకోకిల)
 ఆదిశూరుఁడు డచ్చుతుం డఖి, లాంతరాత్తుఁడు కృష్ణుఁ డ | ఘోరాది
 పూజలఁ బూజ్యుఁడైన మ,హాత్ము నారదమాని న | త్యాదరంబునఁ
 బూజఁ జేసె మ,హిమతు ల్సుతపోధనుల్తోడ మొప్పఁగ రాదలంప
 ర,పుణ్యవంతుల యిండ్లకున్ || ౭౪ || (చ) అనఘచరిత్రుఁడైన ముని,నంబు
 జనేత్రు సభాజను వ్హిమాం | జనకుధరంబుల న్బలెఁ బ్ర,సన్నతఁ గ
 గ్గెను నంతలోఁ జిరం | తనముని కృష్ణుఁ డాత్మశయ,దత్తవరాసన
 మందు మానివ | ర్ముని దన కాభిముఖ్యముగ, నుండఁగఁ జేసెఁబ్రస
 న్నవక్తుఁడై || ౭౫ || (గీ) ఘనమహానీలరుచియైన, కంసరిపుని | మ్రో
 ల విష్ణురమున నున్న, మునివ రేణ్యుఁ | డపరసంధ్యకు నెదుటఁ బూ,
 ర్వాద్రినున్న | ధవళకిరణుని శోభను, దస్కరించె || ౭౬ || (గీ) అపు
 డు యజ్వప్రియుండైన, హరి ప్రసన్నుఁ | డైన మునిపతిఁ బూజించి,
 హాషణమొందె | సాధులనుబరివస్యచే, సంగ్రహింపఁ | గోరుదురు
 గాదె సతతంబు, సూరిజనులు || ౭౭ || (గీ) తాపసేంద్రుఁడశేష
 తీ,ర్థోపహృతము | లఘువినాశసమథంబు,లైన కుండి | సలిలము
 లు పాణిచేఁ బట్టి,శౌరి మీదఁ | జల్లె హరియు నతాస్యుఁడై, సంగ్ర
 హించె || ౭౮ || (క) ముని యనుమతి గొని నవఘన | తనుండగు కృష్ణుఁ
 డువసించె, దపనీయవరా | సనమున నది యపు డొప్పెను | ఘననీల
 ఘలద్రుకలిత, కనకాద్రిక్రియన్ || ౭౯ || (చ) చెలువుగఁ గాఁక నార్చిన
 ప,సిండి జిగిం దుళకించు వల్వయుం | గలయఁగ నిండు చందురుని, కం
 గువఁ బోలిన మేని చాయయుం | గలిగి మనోజ్ఞ వేషుండగు, కంజదళా
 త్నుఁడు చూడ నయ్యె సం | కలితవిశాలబాడబళి,భాయుతచారుప
 యోధి చాడునన్ || ౮౦ || (చ) బలరిపునీలతుల్యురుచి,భాసితశౌరితనుప్ర
 భాళిసం | వళితములైన నారదుని, వష్ట్రురుచు వ్విలసిల్లె రాత్రియం |

దలరు చలన్తహీరుహద, శాంతరగోచరశీతధామరో । చుల క్రియ న
 ప్లు చూపఱుల, చూడ్కులకుం గడు విం దొనర్చుచున్ ॥ ౮౦ ॥ (చ)
 ఘటియుఁ బ్రభుల్లనూతనత, మాలసు మోపమకాంతిరాజిచేఁ । బరువ
 డి సప్తపర్ణసుమ, పాండుమరీచులచేఁ బరస్పర । చ్చురితవినిర్మలద్యుతు
 ల, సొంపు వహించిరి యేకవణులై । హరియుమునీంద్రుఁ డరగ
 తన, యాన్వితగాంగజలంబు కైవడిన్ ॥ ౮౧ ॥ (మ) లయకాలప్రతి
 సంహృతాత్ముఁడగు నే, లక్ష్మీశు సత్కుక్షిలో । రయ మార న్నవి
 కాసత స్ఫువనము, ల్రాజిల్లు నక్కుక్షిలో । నియతిం దాపసరాట్సు
 మాగమభవో, న్నిదోరుసంతోషసం । చయము ల్మిక్కిలి దుర్వహం
 బు లగుచున్, సాగె న్నహాభారమై ॥ ౮౩ ॥ (చ) దినకరునిం బలె
 న్విశద, దీధితియైన తపస్వివర్చునిం । గనుఁగొనిసమ్మదంబున వి, కాస
 ము నొందుటఁ జేసి ప్రాప్త నూ । తనరుచి గల్గు నేత్రములు, దా
 ల్చిన కృష్ణుఁడు పుండరీకలో । చనుఁ డను ప్ర స్ఫుటాహ్వాయము, స
 త్యముగా నొనరించె నత్తటిన్ ॥ ౮౪ ॥ (వ) అప్పుడు॥ (ఉ) ఆవ
 సుదేవపుత్రుఁడు మ, హాగుణశాలి విసారిశుభ్రదం । తావళిదంభశీత
 కిర, ణాంశులచేత స్వభావశుభ్రసు । శ్రీవృతగాత్రము స్థితిమ, చే ఘ
 నసాధము నట్ల చాల సం । భావన సేయుచు స్థితస, మంచితవా
 క్యముచేత నిట్లనున్ ॥ ౮౫ ॥ (చ) అనఘశరీరధారులకు, నద్భుతవైఖరి నీదు
 దర్శనంబనిశము మూఁడు కాలముల, యందును చాత్రత నొంది యుం
 డునె । ట్లనిన నఘం బడంచు నిపు, డాయతియందును భద్రహేతు
 వా । ననుపమపూర్వపుణ్య విభ, వాధికతన్ గృత మయ్యెఁ గావు
 నన్ ॥ ౮౬ ॥ (మ) అపరిచ్ఛిన్నసహస్రరశ్మియగు న, య్యంభోజమి
 త్పుండు వి । ప్తపమం దేతమము స్థరించుటకుఁ దా, శక్తుండు గాఁ
 డయ్యె న । విప్రులాజ్ఞానతమంబు మీ యగణితా, విభూతతేజంబు
 ల । న్నిపుణత్వంబునఁ బోవు దూరగతమై, నిమూలమై తాపసా॥

౮౭ || (సీ) అనఘాత్మ ప్రజలకు, నతిశుభకారి సుపాత్ర నిక్షిప్తని,
 ర్వ్యసనచిత్తుఁ | డగు సృష్టికతఁచే, ననిశంబు ధనసంపదలకును బో
 లె వే,దంబులకును | గర మధిఁ దానభో,గములచే వ్యయ మందుఁ
 బరఁగ నామ్నాయంబు,వలన మఱియు | నానంత్యమునఁ జేసి, య
 త్నయుండగు నీవు నిక్షేపముగ ధాత్రి,నిణఁయింపఁ|| (గీ) బడితి వజ
 పుత్ర నీదృష్టి,పాతముననె | యతికృతాధుఁడ నైతి నే,నైన నీదు.
 గురుతరోక్తులు నాలింపఁ, గోరినాఁడ | శ్రేయమందు నెవ్వఁడు
 సం,తృప్తి నొందు|| ౮౮ || (వ) అని యిట్లు ప్రియవచనంబులు న
 లికి యాగమనప్రయోజనం బడుగువాఁడై వినయంబున నమ్మునీంద్రు
 నిం బూచి మహాత్మా నిస్సృహుండవైన నిన్నాగమనప్రయోజనం బె
 య్యది యని యడుగుటది మిక్కిలిధాష్ట్యం బగు నైనను సముదితా
 త్మగౌరవంబును శ్లోఘ్యంబు నగు భవదీయాగమనంబె మాకు ధా
 ష్ట్యంబు నిచ్చుచున్న దని పలికిన నమ్మురారి వచనంబు విని నార
 దుండు పురుషోత్తమా నిస్సృహుండ వని నీవు వచింప నర్హంబు గా
 దు పరమయోగుల కైన నీవు సాక్షాత్కరణీయుండ వట్టి నిన్ను సంద
 ర్శించు టదియె మాదృశులకుఁ బ్రయోజనం బింతకంటె నన్యం బెయ్య
 ది గలదు|| (సీ) సముదీణఁవిషయవాం,ఛాప్రతిరోధకం బతుణ్ణ మగు
 ట జ,నాశిచేత | నత్యంతదుఃఖమం,బైన మోక్షపథంబు నొందిన
 సుమనస్వి,బృందమునకు | ననపాయసంశ్రయం,బైన ప్రాప్యస్థాన మ
 గు దీవు పూర్వజ్ఞు,లైన మునులు | నిగృహీతచిత్తులై,నెగడు యోగు
 లచేత నధ్యాత్మదృష్టిచే, నధికయత్న|| (గీ) మున గృహీతునిఁగా స
 ర్వ,భూతమయునిఁ | గాఁ బ్రకృతికంటెఁ బరునిఁగా, ఘనపురాణ |
 పురుషునిఁగ సర్వసాక్షిఁగా, భూతములకు | నీశ్వరునిఁగా నెఱుం
 గుదు, రీశ నిన్ను|| ౮౯ || (వ) అని యిట్లు భగవంతుని నిగుణ
 స్వరూపంబు వినుతించి ప్రస్తుతోపయోగిత్వంబున సగుణంబు నాశ్ర

యించి వెండియు నిట్లనియె॥ (గీ) పరఁగ లోకత్రయైకస్థ, పతివి నీ
వు । గాన లీలాసముద్భృత, త్పాతలంబు । చారుభుజగౌకమునకునా,
చ్చాదనముగఁ । జేచితి వహీశ్వర స్తంభ, శిరములందు ॥ ౯౦ ॥
(తరల) అరయ నీవు నరావతారుండ, వయ్యు సంస్పృతినాశకృ । ద్వ
రగుణంబుల నెల్ల వారి న, ధరించితి వట్టి నీ । గురుతరాద్యపురా
ణమూర్తి ని, గూఢసన్నహిమంబు లె । వ్వరు నుతింప సమర్థు లి
ద్ధరఁ, బద్మపత్రనిభేక్షుడౌ॥ ౯౧ ॥ (గీ) గహ్వరీభార మడఁప నా,
కీమున నుండి । యవతరించితి వీవు మ, హానుభావ । కుక్షినిక్షిప్తని
ఖిలలో, కుండ వగుట । నంతకంటెను భూభార, మధిక మయ్యె ॥
౯౨ ॥ (మ) క్రమ మొప్ప స్మిశుపాలకంసముఖిలో, కద్రోహుల
భూరితే । జమునం జంపుట కీవు భూతలమున, జన్మింప వేని న్న
హా । త్త మహాయోగులు యోగదృష్టి నెపుడు, న్దశింపఁగా లేని
ని । నివమలు న్తాదృశచమ చతువులకు, న్విక్షింప నెట్లయ్యెడి ॥
౯౩ ॥ (గీ) విశ్వవల్లభ దుమఁద, పీడితమగు । నీజగముఁ బోవ
దక్షుండ, వీవె కావె । పటుతమస్కాండమలినన, భంబు గడుఁ బ్ర
కాశముగఁ జేయ రవి దక్కఁ, గలఁడె యొరుండు॥ ౯౪ ॥ (గీ) హ
రి మృగప్రాయులైన కం, సాదిన్మపులఁ । జంపుటది యొక్క ఘన మ
ని, జనులు నిన్నుఁ । బొగడుదురు కాళ్ళనాక్షప్ర, ముఖనిశాట । క
రినిహస్తకు నీకది, గహణంబు॥ ౯౫ ॥ (వ) ఇట్లు స్తుతివాక్యంబు
లచేత హరి నభిముఖుం గావించుకొని యాగమనప్రయోజనం బెఱిం
గించుటకు నుపోద్ఘాతంబుగా వెండియు నిట్లనియె॥ (సీ) జగదేకవల్ల
భ, విగతశ్రమండవై క్రమమున నీవు దు, జనుల నెల్ల । నరసి చం
పుటకు నీ, యంతన నీవె ప్రవృత్తుండ వైతివి, వివిధగతుల । నైన నే
కాంతంబు, నందు నీతోడ భాషింపఁగఁ గోరు నా, చిత్త మిపుడు ।
చతురత నన్ను వా, చాలునిఁగఁ జేయచున్నది గావున, నోయుపే

స్త్రీ॥ (గీ) యింద్ర సదేశమున జన, హితమునైన । వచన మచిరం
 బుగా విన్న, పం బొనర్తు నింద్ర కార్యధుర్యత నొంది, యెసఁగు నీవు పీ
 తితో దాని సంతయు, విసఁగవలయు॥౯౬॥ (చ) విమతులచే నొకింతయు
 ను, భీతి నెఱుంగని వాఁడు సూర్య తే । జమున వెలుంగు వాఁడు దితి,
 జాతుఁ డొకండు గలండు వాఁడొగిన్ । గొమరుగ నింద్రశబ్దమున, కుం
 గల యర్థ మడంచి సంతతం । బు మహితుఁడై హిరణ్యకశి, పుం డ
 ను పేరఁ జరించు నిత్యము॥ ౯౭ ॥ (చ) పరఁగ సమత్సరుం డగు
 ట, వాఁ డసురుం డను దారుణాఖ్యకున్ । ధరఁ బ్రథమాభిధేయతే
 ను, దాల్చె మహాబలుఁడైన వానిచేఁ । జిరగతిచేవతాతతుల, చిత్త
 ములందు మహాభయంబు ను । స్థిరముగ నించఁగాఁ బడియె, జె
 ప్పెడిదేమి తదుగ్రకృత్యముల్॥ ౯౮ ॥ (చ) హరియమపాశియత్సు
 లు ది, శాధిపులైనను వారి వీటిలో । నరయక రాగసంహృతము, లై
 తమ యంతనె సర్వసంపదల్ । స్థిరముగ రాక్షసేంద్రుని భ, బించె
 దదాదిగ సంప దల్వసుం । ధర నతిచంచలంబు లని, తద్దయు నాడి
 క గాంచె నెంతయు॥ ౯౯ ॥ (ఉ) నాకులు దైత్యు ధాటికి మ,
 సంబున భీతిలుచు స్వరూపశో । భైకఫలంబులైన నగ, రాదులకుం
 బటు శస్త్రకోటికి । స్వీక బలాలి కాయసవి, నిర్మితకంచుకచాపపా
 ల్లి క । స్తోకత సంవిధానములు, శూరులు చేసిరి పుష్కలంబుగ॥
 ౧౦౦ ॥ (తరల) భువనసంచరజైకశీలుఁడు, భూరిసంపద కాశ్ర
 యుం । డవు నిశాచరనాథుఁ డేదిశ, కర్ణి నేగుఁ దదాశకు । న్దివి
 జవర్యులు మాళి బద్ధమ, గీగళత్కరయుగ్ములై । యవిరల స్పృహ
 మూఁడు సంధ్యల, యందు మ్రొక్కుదు రెప్పుడు॥ ౧౦౧ ॥ (చ)
 వితతసటాచ్ఛటానిలవి, భిన్నఘనంబగు భూరినారసిం హతసుపు దాల్చి
 ముగ్ధుల, నాంచదురోభవసంగభంగురా । యతనఖరంబుల న్న్యసర,
 ముగ్ధుల నాంచదురోభవసంగభంగురా । యతనఖరంబుల న్న్యసర,

మరసేక్షణ నీవు వ్రేల్చిడిన్ || ౧౦౨ || (మ) ఘనఁ డాదైత్యుఁడు
 భూరిదపఁభవదోః, కంచూతి పైరింప లే । క నితాంతస్పృహ వెం
 డి నిజఁరులతోఁ, గయ్యంబు గావింప దే । వనివాసక్షతరక్షణం బ
 గుచుఁ గు, పృథ్వీరరూపంబుతో । దనుజుండై జనియించె రావణుడ
 నా, దైత్యాన్వయస్వామియై || ౧౦౩ || (న) మఱియు నారావణుం
 డు త్రైలోక్యాధిపత్యంబుగోరి యత్యంతోత్సాహంబువలనఁ దన ద
 శమశిరంబు ఛేదింపం దలంచి యిష్టసాహసుండు గావునఁ దన యి
 చ్చకుం దగిన యీశ్వరవరంబును విఘ్నంబునుం బోలె నుత్ప్రేక్షించె
 నదియునుం గాక || (గీ) లీలఁ గైలాసగిరిని జ,లింపఁ జేసి । చలన
 సంభ్రమత్రస్తతు, సారశైల । కన్యకాస్వయంప్రగాహను, శింబుచేత ।
 శివుని వరదానమునకు ని,ష్కృతి యొనఁచె || ౧౦౪ || (చ) ఘన
 బలశాలియైన దశ, కంతుండు శక్రుని మీఁద నల్లి త । ద్వనమును బెళ్ల
 గించె మఱి, దత్పుటభేదన మడ్డగించె న । య్యనువున రత్నముల్గా
 నియె, నచ్చరల జ్ఞైఱ బెట్టె నీగతిన్ । బనివడి రేపవ నివికు, పద్రవ
 మధిన్ నొనఁచె బల్విడిన్ || ౧౦౫ || (చ) తలఁప దశాస్మ్యచేత నను,
 ధావితుండై యనిలో బలాంతకుం । డలికి పలాయితుం డగుచు, నభ్ర
 మునాథసలీలయానము । ల్దలఁపఁడు వాధిఁ బుట్టిన చ, లద్ధయచిత్ర
 పదక్రమంబునుం । దలఁపఁడు కేవలం బనుది, నంబుఁ బ్రశంస యొన
 చున్ శీఘ్రతన్ || ౧౦౬ || (గీ) కర మధీరలోచనుడగు, కౌశి
 కుండు । తపనసముండైన దైత్యుని, దశఁనంబు । సేయఁ జాలక
 కాంచన, శిఖరిగుహల । నొదిగి దినములు గడుపుచు, నుండు ననఘు ||
 ౧౦౭ || (చ) కలితబృహచ్చిలాకరిన, కంతవిఘట్టిన జాతపా
 వకో । జ్వలకణజాలమాటనవి, మహ్యతరం బగు విష్ణుచక్ర మా । ఖ
 లదనుజాన్వయప్రభుని, కంతమునం దతిమోఘ మయ్యెఁ గే । వలఘవ
 వైకభతఁయయి, భాసెలె వాఁ డధికప్రతాపుండై || ౧౦౮ || (సీ.)

మఱియు నద్దైత్యుండు, మదమునఁ గరిఁ బోలెఁ జతురత నిభిన్న, శంఖుఁ డగుచుఁ । గలుషితంబు నిరస్త, గాంభీర్యము నపాస్తగురుపుష్పకంబగు, గుహ్యకేంద్రు । మానసంబును జాల, మథితంబుగాఁ జేసె నదియును గాక జన్యంబులందు । వరుణదేవునిచేతఁ, బ్రహితంబులైన దుదమనాగ రాజపా, శములు దనుజ॥ (గీ) వల్లభసరోష హుంకార, భయదరవము । చేత వ్యావతితంబులై, చిత్తమందు సాధ్వసము గూరఁ గ్రమ్ముట, జవమునఁ జని । ముట్టి పాశిగళంబునఁ, జుట్టుకొనియె॥ ౧౦౯ ॥ (చ) చెలువుగఁ జాపదండము ర, చింపఁగఁ గోరి దశాననుండు ని । చ్చలు యమవాహనంబయిన, నైరిభరాజవిశాలశృంగమం । డల మటు వెల్లగింప నది, తత్పృథుభారము లేక యుండియుం । జెలువటి వ్రీడ నొంది వగ, చేఁ దలయెత్తక యుండు నెప్పుడు॥ ౧౧౦ ॥ (గీ) అనఘశుచికాలమందైన, నధికభీతి నర్కుఁ డసమగ్రకరముల, నంటి కొనుచు । విమలశీతలఘమాంబు, బిందుమాక్తి । కంబుల నలంకరించుఁ ద, త్కమలముఖుల ॥ ౧౧౧ ॥ (చ) అలఘుక శాసముద్రుండు శ, శాంకుఁడు దైత్యుని యింట రేపవల్లూలుచుచు మానినీప్రణయ, కోపము దీర్చుచు రాగసంపదల్దలకొనఁజేయుచు న్రతివీ, లాసము నేర్చుచు సంచరించు నవిలసనశీలుఁ డౌదనుజ, వీరు నకు న్మళి నర్తమిత్రుండై॥ ౧౧౨ ॥ (తరువోజ) అతిదురహంకారుఁ, డగుదశాస్యుండు వితతవిలాసినీ, విభ్రమార్థంబు తతమతిఁ జెవులకు, దంతపత్రికలు హితముగా రచియింప, నిచ్చఁ దలంచి ప్రతి లేని బలమున, భాసిల్లు విఘ్నపతి దంతమొక్కటి, బలిమిమై బెఱికె । నతఁ డేకదంతుండై, యందున నలరె జతనుగా నది వెండి, జనియింప దయ్యె॥ ౧౧౩ ॥ (మ) అవరోధప్రమదాంబరోచ్చలనసు, వ్యక్తాగుండై యుండి త । ధ్వశాక్షి స్ఫురదూరులోలఘననే, త్రనేణియా వాని కా । ప్తవరుండైన సమీరుజేననపరా, ధస్పర్థబద్ధామరుల్ । స్తవము లేసి విముక్తులై చనిరి స్వ,

న్నచే నిశిత, కాండముల న్నధియించి పుచ్చవే । యిష్టడు తచ్చరి
 త్రిము న, హీనమతిం దలపోయు మచ్యుతా ॥ ౧౨౦ ॥ (వ) మహా
 త్మా ఫరప్రతారణపరుండైన యారావణుం డిష్టడు శైలూషుండు.
 రూపాంతరంబునుం బోలె భవాంతరంబు నొంది శిశుపాలుం డను
 సంజ్ఞచేతఁ దిరోహితాత్ముండై యన్యులచేత నతం డెవ్వం డని యె
 ణుంగంబడక వతిఁపుచున్నవాఁ డాశిశుపాలుండు బాల్యంబున భు
 జవతుష్టయవంతుండై ముఖంబుచేతఁ బూణఁచంద్రప్రతిముండై లో
 చనత్రయోపేతుండై యుండు నిస్స డవి యన్నియు నంతహితంబి
 లగుటం జేసి తరుణుండై కరాకాగ్రీంతమహిభృద్వరుండై యత్యున్న
 తతేజంబున సాక్షాత్సూర్యుండై వెలుంగుచున్నవాఁ డవియునుం గాక॥
 (చ) కడిమియదృచ్చచే నమర, కర్చురకోటి ననుగ్రహింపఁగాఁ । గడు
 వడి నిగ్రహించుటకుఁ, గతఁనునేనె యటంచు గర్వియై । తడయ
 క ధాతృముఖ్యసుర, దత్తవరంబున వీర్యసంపద । ల్వడసిన రావణా
 దులను, వాఁడు హసింపుచు నుండు నిచ్చలు ॥ ౧౨౧ ॥ (చ) పరఁగ జి
 గీఱుండైన శిశు, పాలునిచేత బలావలేపతఁ । దురుసుగ నిష్టడు న్జ
 గము, తొంటి విధంబున గాసి నొండెడు ॥ వరసతియైన కాంత
 వలె, వారక సుస్థిర మాస్వభావము ॥ ధరఁ బ్రతిజన్త మందవిత,
 ధంబుగఁ బూరుషు నొందునేకదా॥ ౧౨౨ ॥ (గీ) అట్లనికాగ్రీంత దై
 వాజ్ఞుఁడైన వాని । యమనికేతనాతిధిని గా, ననుపు మీపు । పృథివి క
 టు పీడ సేయు శు, భేతరప్ర । చారుల వధించు టది సాధు, సమ్మతం
 బు॥ ౧౨౩ ॥ (గీ) అరివధముచేత ధృత దాఢ్యఁ, మైనశక్రు । చిత్త మ
 తిసాంద్రపులకశ, చీకుచాగ్ర । ధృత పరీరంభ పీడనో, న్నత సహత్వ ।
 మొందుఁగా కిటు మరల న, స్పంద మగుచు ॥ ౧౨౪ ॥ (వ) అనియిట్లు
 విన్నవించి సురమునియగు నారదుం డాకాశంబున కుద్గమించివంద్రుని
 కాంతి వహింపుచుండ నష్టడు చేదిదేశాధీశ్వరుండైన శిశుపాలుని

యం దతిక్రద్ధుండైన చక్రపాణి వదనంబునందు గగనంబునందుంబోలె
సంతతంబు శత్రువినాశసూచకంబగు నుత్పాతవిశేషంబు భూభంగ
ప్రజంబున నాస్పదంబు గావించె నయ్యుపేంద్రుం డింద్రసందేశశ్రీవ
రానంతరంబున॥ (గీ) హవముఁ బూడఁ బాధుఁడను పిల్వ, నంపెఁ
జైద్యుఁ । జంపు మని చెప్పి పుత్రైంచె, జంభవైరి । యెద్ది సేయుదు
నెద్దాని, నిపుడు విడుతు । ననుచుఁగార్యద్వయాకులుం,డై మురారి॥
౧౨౫॥ (గీ) గగనమున గురుకావ్యాను, గతహిమాంశు । కాంతిని వ
హించి యుద్ధవ, కామపాల । సహితుఁడై రమ్యమగు సభా,స్థల
ముఁ జేరె । వేడ్కమీట మంత్రంబు గా,వించుకొంటకు॥ ౧౨౬॥ (క)
నయముగ జగదవనాథము । ప్రియ మొప్పఁగఁ దత్సభాస్థ,లీవేదిక
పై । నయమున నన్నరవహ్ని । త్రయము ప్రకాశించె భూరి,తర
తేజమున॥ ౧౨౭॥ (క) వితతమణి స్తంభంబులఁ । బ్రతి బింబితు
లగుచుఁ జుట్టు,పారుషసంఘా । వృతులైన కరణి నొప్పిరి । చతు
రత నమ్మువ్వరతివి, శాలవిభూతి॥ ౧౨౮॥ (సీ) ప్రీతి సుద్ధవ రా
మ,కృష్ణు లేయుత్తుంగ హైమవీరములపై,నధివసించి । రావీరముల చే
త, నంచిత కేశరిక్రాంతతికూటశృంగ,గములు చాల । నుపమింపఁగా
నయ్యె, నపుడు విచక్షణుండగు హరి యుద్ధవ, హలధరులకుఁ । గా
ర్యద్వయమునకుఁ, గల్గిన విప్రతిషేధంబు దెలిపె వి,శేషయుక్తి॥ (గీ)
మాఘ్యముకుశాగ్రరదనుఁడౌ,మధువిరోధి । వాణి విద్యోతి తాంత
స్స,భంబులైన । సుస్థితంబులచేఁ బరి,శుద్ధమైన । కరణిఁ బ్రస్ఫుట
వణమై,వటలె నపుడు॥ ౧౨౯॥ (గీ) వరుస మద్వాక్యములు భవ,
ద్వాక్యములకు । నవసరం బిచ్చుటకు నయ్యె, ననఘలార । నలుపు
గాఁ బూర్వరంగంబు,నాటకీయ । రమ్యవస్తుప్రసంజనా,ధంబు గా
దె॥ ౧౩౦॥ (వ) దిగ్జయశీలులైన భీమాజుఁనాదిభ్రాతలచేతఁ గర
(౪)

దీక్యతసకలమహీపాలుండగు యుధిష్ఠిరుండు మనసాహాయ్యంబు లేక
 యేయాగంబు నిర్వృత్తిఁచుటకు సమర్థుఁడై యున్న వాఁడు ప్రవ
 థమానుండగు శత్రుఁడు పథ్యంబు గోరు పురుషునిచేత నాదాసీ
 న్యంబునఁ జూడఁ దగిన వాఁడు కాఁడు వృద్ధి నొందుచున్న రోగంబు
 ను శత్రుఁడును దుల్యవృత్తి గల వారని చెప్పఁబడుదురు గావున ॥
 (సీ) ఒనరఁ బైతృష్వసే, యుండగు శిశుపాలుఁ డెలమి బంధుం డ
 య్యు, ఖలుఁడు వాఁడు । సతతంబు నా కప, కృతిసేయు చుండు న
 ట్లయినను చానినే, నరయకుండుఁ । బరఁగ లోకంబును, బాధింపుచు
 న్నవాఁ డది నాకు మిక్కిలి, యాతిఁ నొసఁగెఁ । దవిలి భవన్తత,
 శ్రవణపర్యంతంబు నామతం బిది మీరు, నయ మెలపఁ ॥ (గీ) నా
 ర్యవర్యు లాలోచించి, కార్యసరణి । డెలుపుఁ డిప్పుడు భువి నెంత,
 ధీరుఁడైన । నొకఁడు గావించు మంత్రంబు, ప్రకటితముగ । నథఁ
 నిశ్చయసందిగ్ధ, మగుచునుండు ॥ ౧౩౧ ॥ (వ) అని యిట్లు కృష్ణుం
 డభిధేయసమ్మితాక్షరంబైన వాక్యంబుఁ బలికి యూరకుండె నుత్తమ
 పురుషులు ప్రకృతిచేతనే మితభాషులైయుందురు గదా యప్పుడు ॥
 (గీ) శాత్రవకృతాపరాధసం, స్మరణజాత । వితతసాంద్రపశ్చాత్తా
 ప, విస్మరితము । సుదతిబింబోష్ఠచుంబన, చుంచువు నగు । నోష్ఠమున
 లక్ష్మీతుండయి, యొప్పువాఁడు ॥ ౧౩౨ ॥ (గీ) మద్యసేవారుణిత ఘూ
 ణఁ, మానములును । రేవతీవదనోచ్ఛిష్ట, పావనపుట । యుతముల
 గు లోచనంబుల, నొప్పువాఁడు । నురుక్రుధోన్నమితాంగుఁడై, వఱ
 లు వాఁడు ॥ ౧౩౩ ॥ (గీ) గాఢపరిరంభలోలుప, కామినీస్త । నాతి
 కాకశ్యసాక్షిణి, యగు సుగంధి । దివ్యవనమాల నభిమాన, దీప్తవద
 న । వాతముల వాడఁ బాఱించు, వాఁడు మఱియు ॥ ౧౩౪ ॥ (గీ)
 నిబిడ్డకుండలకలిత మా,ణిక్యశకల । ప్రభలచేత నీలాంబరా,భంగసం

గ | రుచిని నవచూత పల్లవ, రుచిని గాఁగ | నంచితంబుగఁ గావిం
చు, నట్టి వాఁడు || ౧౩౫ || (గీ) వితతసంధ్యారుణవ్యోమ, విస్ఫురత్స | మ
గ్రతారాగణంబుల, ననుకరించు | శత్రువిద్యేషరక్తాంగ, సంగిసాంద్ర |
ఘమజల బిందువులు దాల్చి, క్రాలు వాఁడు || ౧౩౬ || (మ) తత
సౌరభ్యకకుద్భిపుత్రివదనాం, తర్వాసలభ్యాధివా | సితమా మద్యరసం
బుచేతఁ గృతసం, శ్లేషాననామోదము | సతతంబు న్వమి యిం
చు వాఁడు నయశా, శ్రుప్రోక్తసద్యుక్తుల | జతురత్వంబునఁ దెల్పు
వాఁడు ఘనుఁ డా, సంకషణం డత్తటి || ౧౩౭ || (గీ) తాను మొ
దలఁ జెప్పఁ, దలఁచి తత్త్వణమె ని | జోక్తి వినఁ దలఁచి, యూరకున్న |
యుద్ధవుని మనోజ్ఞ, సిద్ధాంతవాక్కుల | కవసరంబు నిచ్చు, నట్టివాఁ
డు || ౧౩౮ || (గీ) వదనకపటపద్మ, పర్యంతసంచర | చ్చంచరీకముల
కుఁ, జలదుదగ్ర | దంతరుచులచేతఁ, ధావశ్య మొసఁగుచు | నిం
పు సొంపు మెఱయ, నిట్టు లనియె || ౧౩౯ || (గీ) హరి మొదల
యానపక్షంబు, నాశ్రయించి | దోషరహితం బదీనమై, దొరయు న
ట్టి | వాక్య మెయ్యది వలికె న, వ్యచనమునకు | నొనర నటు సే
యు టదియె సు, మ్ముత్తరంబు || ౧౪౦ || (సీ) ఇంధనరాశిద, హిం
చు పావకుండు దీధితిచేత సూర్యు న, తిక్రమింపఁ | జాలని క్రియఁ గ
డు, సంక్షిప్తమైన యీవచనంబు బహుతర, వాక్కుచేత | నతిశయిం
పఁగఁ జాల, దటు కాన మితపదం బర్థగౌరవమునై, యతిశయిల్లు |
హరివాక్యమునకు మ, ద్గురుతరధాప్యైవాక్యము భాష్యభూతమై,
యలరుఁ గాక || (గీ) మహితమతులు సెప్ప, మాటలుప్రతివాది |
వక్తమైన మూఁగ, వానిఁ జేయు | నవని సంతతంబు, ననుకూలవా
దియా | వాఁడు మందుఁజైన, వాగ్మిఁ జేయు || ౧౪౧ || (వ) మం
దబుద్ధులయ్యును గొందఱు దుర్మేధులగు వా రొశనసాదిగ్రంథంబులు

పరించి సంధివిగ్రహయానాసనద్వైధీభావసమాశ్రయంబు లనియెడు
షడ్గుణంబులును బ్రభుమంత్రోత్సాహంబు లనియెడు త్రిశక్తులును శక్తి
త్రయసాధ్యంబులైన పురుషార్థలాభాత్మకప్రభావసిద్ధిమంత్రసిద్ధ్యుత్సా
హసిద్ధు లనియెడు సిద్ధిత్రయంబును త్తయవృద్ధిస్తానసంజ్ఞికంబైన యు
దయత్రయంబును వ్యాఖ్యానంబు సేయుటకు సమర్థులై యుందు రనా
లోచితకార్యుండైన వావనూకుని వాగాడంబరంబు లత్యంబువలన స్థ
లితబాణంబైనధనుష్టుంతుని వల్లితంబునుంబోలె నిష్ఫలంబగు సర్వకార్య
శరీరంబులందు సౌగతులకు రూపవేదనావిజ్ఞానసంజ్ఞాసంస్కారంబు
లనియెడు సుగంధపంచకాతిరిక్తంబైన యాత్మ యెట్లు లే దట్లు రాజు
లకుఁ గర్తారంభోపాయపురుషద్రవ్యసంపద్యేశశాలవిభాగవినిపాతప్ర
తీకారకార్యసిద్ధు లనియెడు పంచాంగంబుల కంటె వ్యతిరిక్తంబైన
మంత్రంబు లేదు॥ (గీ) మఱియు సర్వాంగసంవృత, మంత్ర మదియ ।
ధీగుండైన యోధుఁడు పోలెఁ, డేజ మలరఁ । బరవిదారణశంకచేఁ,
బరఁగఁ బెద్ద । కాల మటు నిల్కడ వహింపఁ, జాలదయ్యె॥ ౧౪౨॥
(క) మానుగఁ దన కుదయ మరివి । హీనతయును రెంటి నెఱుఁగు,
టిది నీతి పరి । జ్ఞానులు దీనిం గైకొని । పూనిక వాగ్మితను బ్రచు
ర,ముగఁ జేయఁ దగు॥ ౧౪౩ ॥ (క) తన కెంత కలిమి గల్గిన ।
జననాథుఁడు తృప్తి నొందఁ, జన దందులకు । న్వనరాశిపూర్ణుఁ డ
య్యను । ననిశము శశి రాక గోరు,టది గుఱి గాడే ॥ ౧౪౪ ॥
(క) ధర నల్పసంపదకు నె । వ్వరు తృప్తి వహింతు రట్టి, వారిఁ
దదల్పా! స్థిరసంపద నల దైవము । చిరకాలము వృద్ధి నొందఁ, జేయ
దు ధాత్రి॥ ౧౪౫ ॥ (క) కర మభిమానము గల భూ । వరు
లరులను మొదలు ముట్ట, వధియింపక యి । ధర నుదయ మొంద
రిందుకు । గురుతమము నడంచు రవియె, గుఱి యగు ధాత్రి॥ ॥

౧౪౬ || (క) వాలాయము పగతుర ను । న్ములింపక సుప్రతిష్ఠ,
 నొంద నగునె మై । వ్రాలిన ధూళిని గ్రిందికి । నూలింపక జలము
 దేటి, తోచునె యెందు || ౧౪౭ || (వ) మఱియు నుపకారాప
 కారంబులలోన నెద్ది యేనియు నొక క్రియచేత నిర్వృత్తులైన కృత్రి
 మమిత్రుండును గృత్రిమశత్రుండును యావజ్జీవపర్యంతంబు నేకస్వభా
 వంబున నుందురు గావున వారు బలవంతులై యుందురు వార లుప
 కారాపకారకార్యవశంబువలన నిర్వృత్తులై యుందురు సహజప్రా
 కృతు లట్టి వారు గా రెట్లనిన నేకశరీరావయవవంతులైన మాతృష్వ
 సేయపితృష్వసేయాదులు సహజ మిత్రులు పితృవ్యతత్పుత్రాదులు స
 హజశత్రువులు ప్రాకృతుండు పూర్వోక్తకృత్రిమసహజలక్షణరహి
 తుండును విషయానంతరుండైన రాజు ప్రాకృతశత్రుండు తదనంత
 రుండైన రాజు ప్రాకృతమిత్రుం డగు నాసహజ ప్రాకృత శత్రుమి
 త్రులు తాదాత్మ్యకార్యవశంబువలన నియమంబు లేక యుభయరూ
 పత్వంబు నొందుదు రుపకారులై రేని సహజప్రాకృత శత్రువులతో
 జనైన సంధి సేయం దగు నపకారులైరేని సహజప్రాకృతమిత్రులతో
 జనైన సంధి సేయం దగ దుపకారాపకారంబులు శత్రుమిత్రులకు
 లక్షణం బని తెలియం దగిన యది సాక్షాచ్ఛత్రునితో సంధియుమిత్రు
 నితో విరోధం చెట్లు గావింప వచ్చు నంటిరేని యదికార్యవైపరీత్యంబు
 వలన దోషంబు గాదు కావున సహజమిత్రత్వంబు నందును శిశుపా
 లుండు కార్యంబుచేత శత్రుండు గావున వాండవశ్యంబు హంతవృత్తి
 డు || (క) అరి యొక్కడైనను వాండి । ధర్మలో మనియుండు నంత, దాం
 కమనల వేం । జెఱ వెట్టుం జంద్రసూర్యులం । దటింగనిబాధించుం గా
 దె,తముం డొకం డైన || ౧౪౮ || (క) మును రుక్మిణిం దెచ్చిన నాం
 దనఘా యుపకృతి యొనచి, తా చైద్యునకు । నివ్విను ముర్వి వైరవృ

తుం । బునకెంతయు యువతిజనులు, మూలము గాచే॥౧౪౯॥ (క)న
 రకుని వధించుటకు నీ । వరిగిన తటి వాఁడు వచ్చి, యరికట్టెను మ ।
 త్పురిని గురుతమము గతభా । స్కరమగు చామీకరాద్రి, సానువును బ
 లె॥ ౧౫౦ ॥ (క) అరయక బఘ్నిని భార్యను । హరించె నాతఁడు
 స్మరింప, నహు॥ డగునే । దురితాత్ముల కథ నొడివిన । దురితవిదూ
 రులకునైన, దోసము వచ్చు॥ ౧౫౧ ॥ (గీ) అతని కీవు చేసి, తపకా
 రమును మన । కతఁడు చేసెఁ దగ మ, హాపకార । మటు పరస్పరంబు,
 నహితక్రియలచేత । శత్రుఁ డగుట కేమి, సందియంబు॥ ౧౫౨ ॥ (క)
 అరి కపకృతిచేసి మది । న్మఱచి యుపేక్షించు నట్టి, మనుజుఁడు పొద
 జి । చ్చుటక నిడి గాలి కెమరుగ । వెఱవక నిద్రించు వాని, విధమగు
 గాచే॥ ౧౫౩ ॥ (క) ఇంచుక తస్వలొనచి॥న । వంచింపక మది స
 హింప, వచ్చును బెక్కు । త్రించి యొనచి॥నఁ బగతుని । నంచితము
 గ నెవ్వఁ డోచు॥, నంబుజ నాభా॥ ౧౫౪ ॥ (సీ) అలివేణులకు రతి,
 వ్యతిరిక్తకాలంబునందు లజ్జయుఁ బోలె, నవనిపులకు । నపరిభవము
 నందు, నధికశమంబు భూషణమయి చెల్లు యో, పలకు సురత । సమ
 యంబులందు ధా,ప్త్యము పోలెఁ బరిభవమందు రాజులకు శౌ,ర్యం
 బుసొమ్ము । పరునిచేత నవజ్ఞఁ, బడి కడు దుఃఖసంత పుండై యెవ్వా
 డు, దాల్చి గలిగి॥ (గీ) వసుధ జీవించు నతఁడు జీ, వన్మృతుండు । పృ
 థివిలో వాఁడు జనియించుఁ టెల్లఁ దల్లి । గభాభారంబునకును ని,
 క్కముగ యోని । హింసకును గారణం బగు, నిది ఫలంబు ॥ ౧౫౫ ॥
 (క) చరణాహతమై యేరజ । మరుదుగఁ బైకెగసి శిరము, నారోహిం
 చె॥ । గర మారజ మధికము పర । పరిభవము సహించి బ్రతుకు, ప
 గతుని కన్న॥ ౧౫౬ ॥ (వ) మఱియు జాతిక్రియాగుణంబులచేతఁ
 బ్రియోజనంబు సంపాదించని పురుషుని జన్మం బిచ్చాకల్పితజాత్యాది

ప్రవృత్తినిమిత్తశూన్యంబైన డిద్ధాది శబ్దంబు కర్తణిఁ గేవలసంజ్ఞాధాన్యం
బై యుండు మఱియును॥ (చ) ఘనగిరి కున్నతత్వ మది, గల్లునగాధ
త లేదు వాధికిం । గనుఁగొనఁగా నగాధతయుఁ, గల్లు సమున్నతి
లేదు ధాత్రిలో । ఘనత మనస్వివర్యునకుఁ, గల్లును రెండును గానధీ
రుఁడున్ । గొనకొని వాని కన్న నధి, కుండయి యొప్పుఁ దలంచి చూ
డఁగన్ ॥ ౧౫౭ ॥ (గీ) రాహు వెప్పుడు తుల్యాప, రాధులైన । భా
నుమంతునిఁ దడవుగాఁ, బట్టి మ్రింగు । సారెసారెకుఁ గబళించు, శ
శకధరుని । మ్రదిమ గల్లుట కుర్విలో, నిదిఫలంబు॥ ౧౫౮ ॥ (గీ) అ
ల్పరిపుమారుతము వ్యాప్త, మగుచునుండఁ । బరఁగ నిష్పృరుషుండైన,
నరుఁడు తృణము । మాడ్కిఁ దన యంతఁ దానె న, మ్రత వహించు ।
నవని దుర్బలురకును దృష్టాంత మిదియ॥ ౧౫౯ ॥ (గీ) మఱియుఁ
దేజస్వి తేజస్వి, మధ్యమందు । గరిమతో దూరగతుఁ డయ్యు, గణతి
కెక్కు । మానితంబుగఁ బంచాగ్ని, మధ్యమందుఁ । దపము గావిం
చుతపసికిఁ, దపనుఁ డరయఁ । బంచమవిభావసుం డయి, పరఁగు న
ట్లు॥ ౧౬౦ ॥ (క) విమతుల శిరములపైఁ బా । దము మెట్టక పు
డమిఁ గీర్తి, ధనుని సమాఖ్యా । రమణి నిరాలంబంబుగఁ । బ్రమదం
బున నెట్లు త్రిదివ, పథమునకెక్కున్ ॥ ౧౬౧ ॥ (క) మృగమునుదొడ
పై నిడుకొని । మృగాంకుఁ డనఁ బరఁగె విధుఁడు, మృగముల నె
ల్లన్ । దెగఁ గొనుటఁ జేసి కేసరి । మృగరా జని బిరుదు గాంచె,
మేదినియందున్ ॥ ౧౬౨ ॥ (సీ) దండసాధ్యుండైన, దండిశాత్రవునం
దుఁ గరము సామం బప, కార మగును । బరఁగ స్వేదోచితా, పక్వజ్వ
రము వారిసేచనంబున వృద్ధి, జెందుఁ గాదె । యగ్నిచే సంతప్త, మై
న ఘృతంబుపైఁ గాండము ల్చల్లిన, మండి నట్లు । సక్రోధుండైనయా,
చైద్యున కటు సాంత్యవచనంబు లధికదీ, పన మొసంగు॥ (గీ) జగతి నె

వ్వారు సంధ్యాది, షడ్గుణముల । క్రమము వివరింప లేక కార్యములు
చెఱుతు । రట్టి శత్రుసంజ్ఞితుల స,చుగ్రమంతరి । వేషధరులను జనపతి,
విడువ వలయు॥ ౧౬౩ ॥ (వ) మఱియుఁ గొందఱు పెద్దలు తనకుపచ
యంబు గలుగునప్పుడు యానంబు యుక్తం బని పలికిరి కొందఱు శత్రు
నకు వ్యసనంబు గలుగు నప్పుడు యానంబు యుక్తం బనిరీరెండును
నువాసీనుండవైన నిన్నిప్పుడు ప్రేరేపించుచున్నయవి లోకాతిక్రమణ
శీలంబులునునలంఘ్యంబులును నత్యంత గురువులు నగు యాదవవా
హినీ సముద్రంబులను నీతాల్కి వేల పగిది నరికట్టి యున్న దట్లు
గాదేని యింతకు మున్నెన్నఁడేని శిశుపాలుని వధింప కూరకుం
డునే సాంఖ్యులచేతఁ బలుకం బడిన యాత్మయందు మూల ప్రకృ
తి సుఖదుఃఖానుభవంబునుం బోలె యాదవవాహినీవిజయంబు సాక్షి
మాత్రుండవై ఫలభోక్తవైననీయందు వ్యవహరింపంబడు నని పలికి బ
లభద్రుండు వెండియు నిట్లనియె॥ (గీ) అధిప చైద్యుఁడు ప్రియసఖుం,
డగుజరాత । నూజుఁ డనిలాత్మజునిచేత, నాజి నిహతుఁ । డయ్యె
నది యాదిగా మహావ్యసని యగుచు । నుండుఁ గావున సుదముఁ
డై, యున్నవాఁడు॥ ౧౬౪ ॥ (చ) బల మఱి యున్నచో రిపునిఁ,
బట్టి వధించుట నీతి యన్న న । పులు కభిమానవంతుఁడగు, వానికి
మిక్కిలి సిగ్గొనర్చు ను । జ్వలపరిపూర్ణతేజుఁడయి, భాసిలు నప్పుడు
గాక చంద్రునిఁ । జలమునఁ బట్టి వచ్చునె ని, సర్గరిపుండగు రాహు
వుద్ధతి॥ ౧౬౫ ॥ (శా) సామర్థ్యంబున మాటు లేని బల మ,న్యం
బవ్విధి నీతివి । ద్యామర్యాద నెఱింగి పోవు బల మ,న్యం బిట్లు నీ
రెంటికి । నేమం బేపడ భూరితేజమునకు, న్జ్వికల్లకుం బోలె బ ।
ల్పమానాధి కరణ్య మెట్లు గలుగు, జచ్చింప లోకంబున॥ ౧౬౬ ॥ (గీ) చేదిదేశంబులు మదీయ,సింధుఘటల । చేతవామనీ

భూత భూ, జాతము లగు । నంత దాక నింద్రప్రస్థ, యాన మీవు ।
 సేయ వలవదు నామాట, చెవిని బెట్టి॥ ౧౬౭॥ (క) అసమున ని
 రుద్ధవివిధ । ప్రసారసారంబు లగుచు, బహు యదుబలము । త్వేన
 గోవులు వ్రజముం బలెం । గసి యెసంగంగ నడ్డగింపఁ, గల వరిపు
 రము॥ ౧౬౮ ॥ (గీ) కౌరవుండు జన్న మొనరించుఁ, గాక రవి
 త । పించుఁ గాకేలుఁ గాక యా, వృషుండు దివము । పొసంగనీవా
 జి రిపునిఁ జం,పుదువు గాక । స్వాథలిపులు గారొకో, సర్వజను
 లు॥ ౧౬౯॥ (క) అరికంతచ్చేదోచ్చల । దురురక్త నిషిక్తసాధ, నో
 త్కరములు భా । స్కరకరసంపర్కతటి । ద్వరకాంతిని బొందుఁ
 గాక, తతరణభూమి॥ ౧౭౦ ॥ (వ) ఇట్లు బలభద్రుండు సంతం
 భవిజ్యంభితుండై పలికిన నప్పుడు చిత్రలిఖితచేవతలు సభాసదనకు
 డ్యప్రతిధ్వనివ్యాజంబున భయంబువలన సగంక్షణోక్తవచనంబె తె
 స్సగుచున్న దని యనువదించి నట్లుండె నంత॥ (క) బలభద్రుని వచ
 నము విని । జలజాతుండు కృష్ణుం డపుడు, సమ్మతి తోడ॥ । బలు
 కుటకై యుద్ధవునకు । నలయక కనుసన్నచేత, నవసర మొసంగె॥ ౧౭౧॥
 (క) హరి మోముఁ బూచి యుద్ధవుం । డరుదుగ సురగు
 రుండు పోలె, నతిశయయుక్తి॥ । గురువినయంబునఁ బలికెను । బ
 రమాథం బథగౌర,వం బగు సూక్తి॥ ౧౭౨ ॥ (గీ) అనఘ
 సకలాథ మీప్రలం,చారిచేత । నుక్త మయ్యెఁ గ్రమ్మఱ జెప్ప,టు
 చిత మగునె । పత్రమందె సర్వాథంబుం, బలుకుచుండ । వ్యథ
 మగుఁ గాదె క్రమ్మఱ, వాచకంబు॥ ౧౭౩ ॥ (క) ఐనను గురువితం
 డని నా । పై నెఱపిన నీదు గౌర,వం బది చెప్పం । బూనిన నను
 వాచాలుం । గా నొనరించెడు విశేష, కార్యము దెలుప॥ ౧౭౪॥
 (గీ) అక్షరంబులలో మాతృ, కాక్షరముల । చేత సప్తస్వరంబుల,
 చేత మిగుల । గ్రథితమగు శబ్దవితతికి, గానమునకు । బోలె నత్యం

తవైచిత్రి, గలిగి యుండు॥ ౧౭౫॥ (గీ) స్వేచ్ఛచేత నసంగతం, బెంతయును య । ధేష్టముగఁ బెక్కు తెఱఁగుల, నీరిత మగు । బంధురానుజ్ఞితాథకసం, బంధమగు త । తప్రబంధంబు భువి దురు, దాహారంబు॥ ౧౭౬ ॥ (గీ) అనఘచారిత్ర కడు మృదు, వయ్య నతిఘనం బనల్పకగుణకల్ప, నంబు చిత్ర । మైన వచనంబు నొగిఁ బట్టి, నట్లు కుశలు । రుర్విలో విస్తరింపఁ జే, యుదు రధీశ ॥ ౧౭౭ ॥ (గీ) అంబుజాక్ష సర్వజ్ఞుండ, వైన నీదు । మ్రోల నీతిశాస్త్రము చెప్పఁ, బూను పెల్ల । నరయ నభ్యస్తశాస్త్రదా, ధ్యంబు నందు । హేతువైన సమామ్నాయ, మిది నిజంబు॥ ౧౭౮ ॥ (స్తీ) ఉర్విలో మంత్రశ, క్త్యుత్సాహశక్తులు పెంపు గోరెడు నట్టి, విజయశీలి । స్రుభుశక్తి కరయ మూ, లం బగుఁ గావునఁ బ్రీతి నారెంటినా, జిఁంచు టకును । నరపతి మిగుల య, త్నము సేయఁ దగు నయ మొప్ప నేధీరులు, సోపధాన । సుస్థిరతరబుద్ధి, సొరిది ఖట్వమునుగాఁ జెలియుదు రమృహా, ధీరవర్యు॥ (గీ) లట్టి ధీఖట్వమం దొగి, ననవరతము । తప్ప కనిషణ్ణు లగుచు నొ, కప్పుడైన । భేద మెఱుఁగక సుఖయింతు, రాదరమున । వారి కఖిలాధకములును జే, కూటు ననఘ॥ ౧౭౯ ॥ (క) శితమతులు శరము క్రియ వి । శ్రుతముగ సూక్ష్మముగఁ దాఁకి, లోపలనేఁచుక । క్షితి మందబుద్ధులుపలా । కృతిఁ గడు స్థూలముగసోఁకి, యెసఁగు వెలుపలక॥ ౧౮౦ ॥ (గీ) అజ్ఞు లల్పకార్య, మారంభ మొనరించి । వ్యగ్రు లగుచుఁ చార, మంద లేరు । ప్రాజ్ఞు లధికకార్య, పరులయిమిగుల న । వ్యగ్రు లగుచుఁ చార, మందఁ గలరు॥ ౧౮౧॥ (వ) మఱియు నిద్రాశుండగు మృగయుం డాత్మగుప్తి స్థానంబైన గతంబున నుండియు మృగంబుల వధింపం జాలని చందంబున నుపాయంబునఁ గార్యకరణోద్యుక్తుం డయ్యును బ్రమాదంబు నొందిన వాని యథంబు నశించు నర్యమాదిద్వాదశ్చాదిత్యులయందు దినక

రుం డెట్లుత్సాహంబు విడువఁ డట్లరియు మిత్తుండు నరిమిత్తుం
డును మిత్రా మిత్తుండు నరిమిత్ర మిత్తుండు నీయేవురు విజిగీషుని
మోల నుండు రాజులు పాష్టికాగ్రాహుండు నాక్రందుండును బా
ష్టికాగ్రాహుసారుండును నాక్రందాసారుండు నీనల్వరు పశ్చిద్వా
గంబున నుండు రాజులు విజిగీషుండు దశముండు మధ్యముండును
దాసీనుండు నీయిరువురు పాశ్వకవతికరాజు లిట్లు గూడిన ద్వా
దశరాజాత్మకమండలంబునందు దశముండైన విజిగీషుం డొక్కం
డుత్సాహంబు ప్రభుశక్తిమూలం బగుటం జేసి దాని విడువండు ॥
(మ) అరుదార స్థన మంత్ర గుప్తికవచుం, డత్యంతరాజ్యంగ
భా । స్వరగాత్రుండును బుద్ధిశస్త్రుండు లస,చ్ఛారేక్షణుండు స్వ
మ । గ్రరసోదంచిత దూతవక్త్రుం డగుచు, న్రాజిల్లు నేషేదినీ । వ
రుఁ డాతండ్రి సుఖాత్మకుం డధికసం,పల్లాభయుక్తుం డిలక ॥ ౧౮౨॥
(నీ) పొసఁగ శృంగారాది,రసములు మఱియు నిర్వేదాదిభావంబు,
లాదరమున । నెఱిగిన సత్కవి, కెలమి సమాసచాహుశ్యాదికము
జేత, నొప్పు నొక్క । ప్రౌఢప్రబంధంబె, బహుముఖ్య మనియును
బటుసుకుమారప్ర,బంధ మొకటె । నెఱిగి గేవలం బని, నియమంబు
లేక తా వలసినట్లుగఁ జెప్ప, వచ్చినట్లు॥ (గీ) కాలవిదుండైన నృప
తికి, డ్రాత్ర మొండె । మఱియు ట్టును యొండె నాశ్రయిం,పంగ వ
లయు । ననెడు నియమంబు లేదు కా,లానుగుణ్య । ముగ నుపాదే
యములు రెండు, పురుషవర్య ॥ ౧౮౩ ॥ (గీ) అరికృతాపరాధుఁ,
డయ్యు నంతర్గూఢ । బహువికారుఁ డగుట, మహి నసాధ్యుఁ । డ
గుచు గదము మాడ్కి, నవసరం బాసన్న । మైనఁ గోపమాను,నం
బుజాక్ష ॥ ౧౮౪॥ (క) మృదువస్తువ్యవహితమగు । పృథు లేజం బర్చ
మనుభ,వించుట కగు దీ । పదహాసుఁ డంతర్దశచే । విదితంబుగఁ
డైల మనుభ,వించెనొ లేదో॥ ౧౮౫ ॥ (క) విను సత్కవి శబ్దార్థ

ము । లును బోలె నభిజ్ఞుడెపుడు, లోపల దైవం । బును బొరుష
మును రెంటిని । ననువందఁగ నాశ్రయించు, నయ్యైవేశఁ ॥౧౮౬॥
(వ) మహాత్మా శృంగారాదిరససిద్ధి కొఱకు రతిహాసశోకక్రోధో
త్సాహభయజుగ్వాప్తిస్తయశమ సంజ్ఞికంబులైన స్థాయిభావంబుల
లో నొక్క- స్థాయిభావరూపప్రయోజనంబునం దనేకనిర్వేదాదిసం
చారిభావంబు లెట్లు ప్రవర్తించు నట్లు సుస్థిరుండును విజిగీషుండు నై
న యొక్క నాయకుని యర్థంబునం దనేకరాజులు ప్రవర్తింతు రది
యునుం గాక॥ (గీ) పృథివిలోనఁ దంత్రావాప,విదుఁడు యోగ ।
కలన ననిశంబు మండలా,క్రమణ మర్థిఁ । జేయు నట్టి నరేంద్రుని,చే
త రిపులు । ఫణుల క్రియ నిగ్రహింపంగఁ, బడుదు రనఘ ॥ ౧౮౭॥
(గీ) మన్తశక్తి బృహన్ముఖ,మహితఘారి । రాజితోత్సాహనగ
ము క,రప్రచేయ । పృథుతరప్రభుశక్తిని, బెంపు మీఱ । సతతము
ఫలింపఁ జేయును, జలజనేత్ర॥ ౧౮౮॥ (సీ) అధిప యనల్పత్వ, మ
గుటఁ బ్రధానత్వమున నంశమునకు సొం,పొనర నితర । షడ్జాదికన్వ
ర,సంఘంబు కైవడి విజిగీషుఁడగు నర,విభున కన్య । మధ్య మండల
వతిఁ,మనుజేంద్రు లందఱు పొందుగా శేషత్వ, మొంది యుందు । ర
త్యనారభమాణుఁ, డైనను విభునకుఁబరులచే నట్లు సం,పాదితంబు ॥
(గీ) లైన యథఁబంబు లన్నియు,ననవరతము । పరఁగ నాకాశమునకు
శ,బ్దంబుఁ బోలె । మిక్కిలి గుణత్వమును బొంది, నిక్కువముగఁ । జా
ల వతిఁంచు యదుకుల,సార్వభౌమ॥ ౧౮౯॥ (గీ) ఒనర నేకాధికతం
తుసం,స్యాతద్వైక । యట్టి యాతవ్యపాష్టికగ్ర,హాదిముఖ్య । మాల
యం దధికద్యుతిఁ, బ్రకాశు. నాయ । కుండు నాయకమణి లీల, నుండు
నధిప॥ ౧౯౦ ॥ (గీ) శక్త్యపేక్షుఁ డగుచు, పాద్మణ్యసిద్ధర । సా
యనంబు నధిఁ, ననుభవించు । నట్టి మనుజవిభుని, యంగంబు లెం
తయు । ధైర్య మొందు బలయు,తంబు లగుచు॥ ౧౯౧॥ (వ) దే

వా శక్యవిషయంబునందు తుమావంతులైన యంగవంతులకు శక్తిచేత
 వ్యాయామంబునందు వృద్ధి యగు శక్త్యతిక్రమణంబున వ్యాయామం
 బత్యంతహానికిం గారణం బగుం గావునఁ జైద్యాస్కందనం బ్రశేయ
 స్కరంబై యుండు నేచైద్యం దుదాత్తుండగుచు నుదాత్తస్వరంబు
 స్వరితాదిస్వరంబులం బోలె శత్రువుల నేకపదంబునందు నీచులం గా
 వించు నట్టి వాని నవమానింపఁ దగ బదియునుం గాక || (గీ) చెలఁగి
 యేకాకియైన యా, చేదివిభుఁడు | కలన భేత్తవృత్తం డని మీరు, దలఁ
 ప వలదు | రోగసముదాయమగు తుయ, రోగ మట్ల | రాజసముదా
 యమగు వాఁడు, రమ్యచరిత|| ౧౯౨ || (గీ) పరఁగ నార్జితఫలుఁడు
 స, పక్షుఁ డఖిల | పరవిదారణుఁడైన యా, చాణుఁడు గుణ | కలి
 తుఁ డగువానిచేఁ గాఢ్మ, కంబుచేతఁ | బోలె సంధానితుం డయ్యె,
 బురుషవర్య|| ౧౯౩ || (క) విను చేదిపక్యతభేదము | తనువైనను
 నీపయి న్నృ, త ద్వేషుల దు | ర్జనచాచాదులశిఖియే | తిన సమిధ
 లఁ బోలెఁ బ్రజ్వ, లింపఁగఁ జేయు|| ౧౯౪ || (గీ) అరయఁగడు
 త్సుద్రుఁడైన మ, హాసహాయుఁ | డగుచుఁ గార్యపారంగతుఁ, డై వె
 లుంగు | శైలతటిని మహాపగా, సహిత యగుచు | నాపగానాథుఁ
 బొంది న, ట్లనఘచరిత|| ౧౯౫ || (వ) మఱియుఁ గాలయవనసాశ్వ
 రుక్తిప్రభృతిరాజులు తమస్సృభౌవు లగుటం జేసి తిమిరంబు రజనీము
 ఖంబునుం బోలెఁ బ్రకృష్టదోషుండగు శిశుపాలు ననుసరించి వత్తురు||
 (గీ) భవదమిత్రు లెవ్వ, రవనిలోఁ దన్మిత్రు | లెవ్వ రట్టి నృపతు,
 లెల్ల వాని | వేగఁ గూడికొండ్రు, విపరీతులగు వారు | నిన్నుఁ
 గూడికొండ్రు, నిక్కువముగ|| ౧౯౬ || (ఉ) మీ రిపు డర్థిఁ జేదిప
 తి, మీఁదికిఁ బోయితిరేని యాజికి | న్వారక ధాత్రిలో నుభయ, ప
 తున్మపాలురు గూడి కొందు రే | పారఁగ నందున న్నెలుచ, నధ్వ
 రవిఘ్నము గల్గుఁగాననీ | వారయ ధనుఁ పుత్తునకు, నగ్ర విపక్షుఁడ

వయ్యె డెంతయు॥ ౧౯౭ ॥ (సీ) బాంధవుడైన యా, పాండవుం
డతిభరతుమఘనస్కంధుని, సఖుని నిన్ను । బాసట గాఁగొని, బహు
యాగభారంబు నిర్వహించుటకుఁ దా, నేర్పరి యగు । నరయ గం
గాదిమహానదు ల్పవతులౌ సెలయేలులను వాధిఁ, గలిపి నట్లు । ప
రగమహాత్ములు, భజమాను లరులైన ననుకంప వారిఁ జే, కొని భరిం
తు॥ (గీ) రధికబలునకు నైనఘో, రారులందుఁ । దగ బలాత్కార
దండంబు, తడవువలయు । సిద్ధి కగు విమనీకృతా, శేషమిత్ర । స
మితి ఛందానువృత్తి దు, స్సాధ్య మెందు॥ ౧౯౮ ॥ (క) అరివధము
వేల్పు లకుఁ బ్రియ । కర మని తలఁచెదరొ మీరు, క్రతుభోక్తలు ని ।
జరు లటు గావున వారికి । నరివధమున కన్న నిష్ట, మగు మఖ మ
నఘా॥ ౧౯౯ ॥ (గీ) అమృత మనఁగ యాజకులు త్రే, తాగ్నులందు
విధియుతంబుగ నెయ్యది, వేల్పు రదియె । మందరక్షుబ్ధమధి తాబ్ధి, యం
దుఁ బొడమె । ననుటయది కీర్తిమాత్రంబె, యదువ రేణ్య ॥ ౨౦౦ ॥
(గీ) రమణ నీనందనుని యప, రాధశతము । నటు సహించెద నను
చు మీ, రధికపూజ్య । యగు పితృష్వసతోడ మున్నన్ననూట । త
లఁపు మది తప్పి నడిచినఁ, గలుష మొదవు॥ ౨౦౧ ॥ (సీ) సురవర
వినుత సత్పురుషుని బుద్ధియు వ్యాపారమును జిత్త, మనవరతము । మి
క్కిలి నిశితమై, మిగులఁ దేజోవంతమై యభిమానోష్ణ, మై తనచు॥ ।
వైనను దీక్షుశ, స్త్రాకృతిఁ బరమమభేదిని గాదు స్ర, స్థిత పంచ । వ
దనంబు కైవడిఁ, బరహింస్రకము గాదు దహనునిమాడ్కి సం, తాపి
గాదు॥ (గీ) వాగ్మియగు సత్యసంధుని, వచన మేక । రూపమున
నుండుఁ గాని వై, యాద్య మొంద । దీవు మైతృష్వ సేయుపై, నెత్తి
పోవ । వలదు చనితేని యోసంబు, వచ్చు నీకు॥ ౨౦౨ ॥ (వ) దేవా
పట్టపగలింటికి సూర్యుండునుం బోలె స్వయంకృత ప్రసాదుండగు చై
ద్యుని వధంబు కొఱకు నియతకాలావసానంబు నొందక నీవైనను స

మధుకాండవు గావు కృత్యవిదులైన గూఢచారులు తీర్థకంబులయందం
తఃపదంబు గావించి మహాశత్రుజలథలంబు నెఱుంగుదురు గాక మఱి
యు ననుత్సాహత్రపదన్యాసయు సువృత్తియు సన్నిబంధనయు నయ్యు
రాజవృత్తియపస్పశయై శబ్దవిద్య కరణి శోభింపదు చార ప్రేక్షణం
బావశ్యకంబు తద్రహితుండైన మహీపతి యంధప్రాయం డగు నది
యునుం గాక॥ (సీ) అజ్ఞాతనిజమము, లహితమమజ్ఞు లుభయవే
తనులునభివ్యక్తభూరి । శాసనులగు నట్టి, చారులచే శత్రుసామవా
య్యకు లట్లు, సంతతంబు । పలుమఱుదూషింపఁ, బడి భేద్యులగుదురు
పాయకోవిదులైన, ప్రణిధు లరిగి । యేకాధునైన మహీశులనెల్ల
నింద్రప్రస్థమున కధ్వరంబుఁ జూడ॥ (గీ) పరుసఁ బయనంబు సేయించు,
వారుగాఁగ । నటు నియోగించి పంపుమ, ట్లగున నందె । బంధుమ
ఖదశకనంబును, వైరివధము । పొసఁగ రెండును సిద్ధించుఁ, బుణ్యచ
రిత ॥ ౨౦౩ ॥ (చ) నెనరున ధమనందనుడహ, నీపయి మిక్కిలి భ
క్తి సేయుఁ ద । క్కిన రిపురాజులందఱును, గేవలమత్సరు తౌటవానిఁ
గ । న్గాని మదినోర్వఁ జాలక య, కుంతితవైర మొనతుఁ రందునఁ ।
మునుకొని వారికిన్మనక, మోఘమహాకలహంబు గల్గెడిఁ॥ ౨౦౪॥ (చ)
వదలక సంతతంబు శిశు, పాలునిఁ గూడివసించి యున్న భూ । మిచయి
తులం దభిజ్ఞులగు, మేటిన రేంద్రులు గొంద అచ్చటఁ । జేదరిప్రియంబు
తోమనలఁ, జేరఁగఁ జయ్యన నేగు దెంతు రిం । పొదవఁగఁ గాకమధ్య
మున, నుండి పికంబులు వోలె మాధవా ॥ ౨౦౫ ॥ (చ) జలరుహ
లోచనా సహజ, చాపలదోషసముద్ధతంబు ని । స్తులమదయు క్తముం
జలిత, దుర్లభపక్షపరిగ్రహంబునై । తలకొని నీదు శత్రుసము, దాయ
ము తావకభూరివిక్రమ । జ్వలనమునం దుదగ్రశల, భత్వము నొందెడుఁ
గాక కేశవా ॥ ౨౦౬ ॥ (వ) అని యి ట్లుద్ధవుండు వలికిన వివేచి
తార్థంబును ననుగతనయమార్గంబును దుర్ణయాగేశంబును జనితస

మోక్షదంబును సమున్నతవక్షస్థలనియతనిషణ్ణలక్ష్మీశ్రుతంబు సగు తదీ
 యవాక్యం బాలకించి కృష్ణుండు శీఘ్రంబున నాసనంబు డిగ్గి || (మ)
 అతులశ్రీదదిగధ్వము నివిడిచి య,య్యాగస్త్ర్యదిగ్భాగముం | జతుర
 త్వంబునఁ జేరఁ బూనిన సరో,జస్వామి చందంబునఁ | గతయు
 ధ్ధాభినివేశసౌమ్యుఁ డగుచుఁ, గంజాతపత్రాక్షుఁ డా | తతభంగిన్తు
 ది నిశ్చయించె వెస నిం,ద్రప్రస్థయానం బొగిఁ || ౨౦౭ || (ఉ)
 సర్వజగత్ప్రపూజ్యుఁడగు, సారసనేత్రుని మాళిపై బృహ | త్పార్వణ
 చంద్రతుల్యమయి, భాసీలు ఛత్రము పొల్చి నందున | స్వర్వజగత్ప్ర
 త్తకర,సంభృతపాదముల స్పృశింపఁగా | సర్వజగత్ప్రకాశుఁడగు,
 సారసమిత్రుఁడు చాలఁ డెంతయుఁ || ౨౦౮ || (చ) అరయ మృ
 తాలసూత్రసదృ,శాచ్ఛచలత్పృథు చామరద్వయాం | తరగతుఁడై
 మహేంద్రమణి, ధాముఁడు చారు సమస్త సద్గుణో | త్తరుఁ డగు
 యాదవేంద్రుఁ డభి,తః పరిపాతుకసిద్ధసింధువౌ | శరధి యధూ
 త పూర్వ విల, సత్పృథు కాంతి వహించె నత్తటిఁ || ౨౦౯ ||
 (మ) అతుల శ్రీయదువర్య మాళిగత నా,నా నఘఁ భాస్వన్మణీ |
 వితతానూనవిచిత్రదీధితులచే,విఖ్యాతనానావిధాం | చితధాతుచ్ఛ
 రితాత్మరశ్మియగుచుం, జెల్వొందు రంజత్కరో | ద్యుతగోవర్ధనప
 ర్వతం బనుకృతం, బయ్యె న్సమగ్రంబుగఁ || ౨౧౦ || (మ) విలస
 త్కాంక్షన కుండలాగ్రఘటిత,స్థితోరు గారుత్మతో | పలచంచత్క
 మనీయదీధితులచే, బద్ధావరుండాతతో | జ్వలచాల్యోచితనీలకంఠ
 రదల,దృహఁవచూడాంచితా | కలన న్దాల్చిన భంగి నొప్పెసఁగె
 వే,డకఁ బౌరు లీక్షింపఁగఁ || ౨౧౧ || (మ) అలర న్నందర కూట
 కోటినికర,వ్యాఘ్రుట్టనోత్తేజనా | కలితస్థిత విశాల నిమలమణి, కాం
 డోరుకాంతిచ్ఛతో | జ్వలరంజత్కనకాంగదంబులు జగ,ద్వంద్యునృ
 మావల్లభుఁ || జలజాతాక్షు నలంకరించె జనము, ల్పంతోషముం

జెందఁగఁ ॥ ౨౧౨ ॥ (మ) కమలాక్షుండు నిసర్గరక్తవలయా, గ్ర
 స్యూతమాణిక్యర । త్నమరీచిచ్ఛురితంబు లౌటనను నొంద నేఁటి
 కిఁ దైత్యవ । ర్యమహారస్థలభేదనోత్థపటుర, క్తార్ద్రంబులై యు
 న్నచం । దమున నొచ్చి లసన్నఖాగ్రముల చే, తంబూడ నొప్పె
 న్రహి ॥ ౨౧౩ ॥ (మ) అతులోదగ్రతమాలనీలము సమ, గ్రాము
 క్తముక్తావళి । లతమై యొప్పు మురారివక్షము విశా, లసూర్తిచే
 మింట నం । చితగీర్వాణనదీప్రవాహాయుగముం, జెల్వొంద వేత్వే
 నా । యతలీలం బ్రవహించె నేని సరి సే, యన్వచ్చు నమ్మింటి
 తో ॥ ౨౧౪ ॥ (మ) అనిశం బేమణియందు బింబగతచా, హ్యస్థప్ర
 పంచంబు త । ధ్వనదేహంబున నిర్మలత్వమున సా, డౌద్భూతకుక్షిస్థ
 లో । కనికాయంబనఁ బూడ నయ్యెను దదు, గ్రక్షీరధిక్షీరసా । ర
 నితాంతద్యుతిదీపితాశమణిసా, రంబొప్పె వక్షంబున ॥ ౨౧౫ ॥
 (మ) అకలంకాప్రపదీనచారుకటిసూ, త్రాలంబిదంతావళి । తుక
 శుక్త్యుద్భవమాక్తికావళి తదం, గుప్తాగ్రనిష్ఠ్యూతభ । వ్యకరోర్ధ్వప్ర
 స్థతోన్నతాచ్ఛతరగీ, ర్వాణాపగాసంతతో । దకసంపాతము కైవ
 డిం జెలఁగె ను, ద్యత్కాంతి శోభిల్లఁగ ॥ ౨౧౬ ॥ (ఉ) చారుత
 రేంద్రనీలమణి, సన్నిభవర్ణతనుండు శౌరి క । ర్పారపిశంగవాసుఁ డ
 గు, చుం బరికింపఁగ నయ్యె వాయు సం । చారవిసృత్వరాంబురుహ,
 సాంద్రవిశాలరజోవిచిత్రదు । ర్పారకళిందజాసలిల, భారము చాడ్చు
 న నద్భుతంబుగ ॥ ౨౧౭ ॥ (చ) పరఁగఁ బ్రసాధితుండయిన, ప
 ద్మదళాక్షున కన్యలక్ష్మి భా । సురగతి నయ్యె నన్న యది, చూడఁగ
 యుక్త మనన్యకాంతయై । యరుదుగ నిత్యలక్ష్మి హృద, యంబున ని
 త్సేషకాంతయై । సరసత మేన నంతటఁ బ్ర, సాధనలక్ష్మి వసిం
 చెఁ గావున ॥ ౨౧౮ ॥ (గీ) ఘనకవాటవిశాలవ, త్కస్థరముండు ।

హరికి సమ్మోదితాశేష, నరయు సర్వ । గాత్రసంగిని యగుట వి,చి
 త్రభంగి । నయ్యలంకారరమ చాల, నధిక యయ్యె॥ ౨౦౯ ॥ (గీ)
 కమ్రతరఘాషణత్వభృతగ్రనకకశిపు । ప్రాణహరిలసన్నఖి, వ్రణప్ర
 కాశ । కఠినతాగుణవక్షోజ, కలితలైన । వెలందు లయ్యాదవేందు
 సే, వించి రపుడు॥ ౨౧౦ ॥ (గీ) పరంగ నత్యున్నతత్వంబు, వలస
 మీది । కొనర నాకృష్టమైన య,ట్లున్న యువతి । మహితకుచభా
 రమునఁ బీడ్చ, మాన మగుచు । నతికృశంబైన నడుము న, మ్రతవహిం
 చె॥ ౨౧౧ ॥ (శా) ఏయే కామిని వంకఁ గన్గొనియె శ్రీ, కృష్ణుండు
 సంప్రీతితో । నాయాకామిని మోము వాంచె ఘనల, జ్ఞాలోల దృక్ప
 ద్మయై । యేయే కాంతల వంకఁ జూడఁడవు డా, హేలావతు ల్సం
 భృతా । సూయ న్వేఁ బ్రహరించి రయ్యదుపతి, స్ఫుంభతగ్రటాక్షం
 బులక ॥ ౨౧౨ ॥ (మ) అతసీసూన సమానకాంతియగు కం, సా
 రాతి రమ్యైకహా । స్తతలం బొప్పెఁ బరిభ్రమత్కిరణసం, చారోరు
 చక్రంబుచే । నతులప్రస్ఫురితభ్రమత్పృథుతరై, కావతఁమౌ యా
 మునా । యతతోయాఘము మాడ్కి- యాచకజనో, ద్యత్కల్ప భూ
 జాతమై ॥ ౨౧౩ ॥ (చ) విమతనృపాలవిగ్రహావి, భేదనదక్ష మనం
 తసత్వము । నృముదితతేజము నృతత, సన్నిహితంబు నమోఘమైన
 యు । త్తమగద మూతఁమైన సము, దంచితశక్తియుఁ బోలె శౌరి
 చిత్తమునకు సమ్మదం బెసఁగఁ, దప్పక వేఁ బొడసూపె నత్తటిక ॥
 ౨౧౪ ॥ (సీ) తలఁప ననన్యసా, ధారణత్వంబును బొందిన దయ్య
 నే, నందకంబు । గజహయరథముల, గతి నసాధారణస్వత్వంబుచేత
 నే, చక్రపాణి । సంబంధిగా దది, సతతంబు పగతుర కుద్వేగకారియై,
 యుంటఁ జేసి । చంద్రుని కైవడి, జర్చింప శౌరికే యన్వర్థ నామమై,
 యలరె నపుడు॥ (గీ) హితవిబుద్ధమంద్రాంబుద, హృద్యనాద । మచ్య

తార్ణవాభ్యర్ణచ, రైకహంస । మలసవాతప్రసూరణో, ద్యన్నినాద ।
 ఛారియగు పాంచజన్యాఖ్య, దరము దోఁచె ॥ ౨౨౫ ॥ (గీ) అరయ
 నన్యనిచేత నొకప్పుడైన । నతనిఁ బొందక క్రియయందు, శ్రుతి
 సమీప । కలితగుణమై విధేయమై, యలరునట్టి । శాశ్వతము స
 మీపగత మయ్యె, సఖుని కరణి ॥ ౨౨౬ ॥ (వ) ఇట్లు సర్వా
 లంకార శోభితుండును సర్వాయుధపరిష్కృతుండును నై ॥ (ఉ)
 ఆదర మొప్పఁ గృష్ణుఁడు ర, యంబున సంతత మిష్టసిద్ధిసం । పా
 దికము న్తనోజ్ఞము స, మస్త దిగప్రతిషిద్ధమార్గమై । భూధరలీలనొ
 ప్పెసఁగు, పుష్కరధం బవలీల నెక్కెనా । హ్లాద మెలర్పఁబుష్క
 రధుఁడైన శశాంకు క్రియ న్వెలుంగుచు ॥ ౨౨౭ ॥ (చ) హరిర
 ధకేతనాగ్రఘటి, తాంబరధాముఁడు పన్నగారి భా । స్వరతరరత్న
 సంఘటిత, చారుమహీప్రతిబింబితాంగుఁడై । తిరముగ నాశుగాశన
 త,తి న్వెఱపింప రసాతలం బవా । ర్యరయమునం జొరం దలఁచి,
 నట్లు గనుంగొననయ్యె నయ్యెడ ॥ ౨౨౮ ॥ (చ) హరి యిటు
 సంభ్రమంబునఁ బ్ర,యాణము సేయు తటి న్మహామహీ । ధరవిలస
 ద్మహాదళన, దక్షబృహత్పటహస్వనంబు ల । బృగముగ వారిరాశిజ
 ల, సూరము లన్యజలంబులం బలెం । బరువడి నన్యశబ్దముల, బాగు
 గ మ్రింగి చెలంగె నెంతయు ॥ ౨౨౯ ॥ (వ) మఱియుఁ గుఱిని
 ష్టిప్తాఖిలలోకుండైన వాసుదేవుఁ డేభాగంబునకుం జనియె నాభాగం
 బున ధరణీధరుఁడైన శేషుండు మహాభారకుబ్జీఘాతశిరస్సహస్రసహ
 యకర్తత్వరమాణగుజంబులు గలుగు నట్లుగాఁ బ్రవర్తింపఁ బదంపడి
 యత్యున్నతచ్ఛ్వార దారుసంగ భంగసాధ్వసావనప్రీత్యతకేతనంబులై
 న యదునైన్యంబులు నీతిమంతుఁడైన మహీపతిని సామాన్యపాయ
 ప్రయోగఫలంబులైన హిరణ్యఘామిత్రాదిలాభంబులుం బోలె నో.

మాన్వయుండైన కృష్ణుని వెనుకొని యరిగె నష్టడు॥ (గీ) నీలలో
హితగజదాన,నీరమిళిత । బహిఁబహఁచూణఁద్యుతి,ఛాక్సువర్ణ ।
మహిపరాగంబు లానేమి,మగ్నరథవి । తానములచేతఁ బిండికృ,తం
బు లయ్యె॥ ౨౩౦ ॥ (గీ) పాదహత మయ్యుఁ గనకభూ,పాంసు
తతి మ । హాజనశిరంబులను దాఁట, దయ్యె మఱియు । నేపు మీఱ
నౌద్ధత్యంబుఁ, జూప దయ్యె । గరిమ కనురూప మగు నట్లు, గాఁజ
లించె॥ ౨౩౧ ॥ (సీ) హయములుభూరివ,ల్గాకషణంబుల నధిక
యత్నంబున, నపుడు సాది । లోకంబుచేత ని,రుధ్యమానము లయ్యె
సారెసారెకు నగ్ర,చరణములను । బరువడి నెత్తుచుఁ, డెరు వాఁగి
మెల్లనఁ జనుచున్న గురుమత్త,సామజముల । దాఁటి పోవఁగ,నిచ్చు
దలఁచిన కైవడి నతివేగమున నిల్వ,కరుగుచుండె॥ (గీ) నధికయత్నని
రుద్ధాశ్వ,మైన తురగి । గణముచేఁ జూడఁ బడుచు మా,గఁబునం
దుఁ । బాంసుసంక్రీడఁ గావించు, బాలకులను । గొనిచనిరి వేగ నిండ్ల
కు,జనను లపుడు॥ ౨౩౨॥ (గీ) కృష్ణు నకలంకచిత్తు వీ,షించు వేడ్కఁ
బురజనులు వీధివీధికె,బఱచి రపుడు । సారె కటు సంస్తవం బగు, జ
నము నైనఁ । గోరి సాంద్రతరప్రీతిఁ, గ్రొత్త సేయు॥ ౨౩౩॥ (చ) ప
రఁగ నభిజ్ఞుడైన ముర,వైరి పురీవరద త్తనెఱ్ఱుడై । వరుస నిరంతర
గ్రయదు,వాహినిచేఁ గడు సంకటస్థితిఁ । బరఁగెడు రాజమాగఁము
న, బాగుగ నేగెడు తచ్చతాంగసుం । దరతరమందమందగమ,నంబు
నెఱుంగక యుండె నత్తఱిఁ ॥ ౨౩౪ ॥ (చ) జలనిధిమధ్యదేశము
నఁ, జారుసువణఁవిశాలసాలశో । భల సకలాశలం గపిశ,వణఁయు
తంబులుగా నొనర్చుచు । న్నొలుపుగ నష్టరం బలరె, బుష్కరభేద
మొనచిఁ మీఁది కు । జ్వలగతి నిగఁమించిన ల,నదృడచానలహేతి
కైవడిఁ ॥ ౨౩౫॥ (చ) అరుదుగ భూమిభృద్వరస,హస్త్ర కృతాస్త్ర

దమై పయోధిపు । ష్కరపరివీతమూర్తియయి, కమ్రతరద్యుతి బొ
 ల్చి నమ్మహా । పురమును శౌరికి స్తుదము, పుట్టంగ బద్ధభవుండు
 నేర్పుతో । నరయ ధరిత్రి కట్లు ప్రతి, యాతనగా రచియించె వేడు
 కన్ || ౨౩౬ || (గీ) అరయఁ ద్వష్ట నిరంతరా, భ్యాసలబ్ధ । శిల్ప
 విద్యాసముతగర్జ, సీమయైన । యష్టరము దర్పనౌచ్ఛతో, యధిజలం
 బు । లందు స్వచ్ఛాయ గణిం జూడ, నయ్యె నపుడు || ౨౩౭ || (గీ)
 శరధిపిత భంగి వరుండైన, శౌరి కొఱకు । నభినవప్రతిపాదిత, యైన
 యింక । గతపురేందీర నలసదుప, కంతమందు । జారుతరరత్న
 మాలిక, ల్పంఘటించె || ౨౩౮ || (మ) చలదుత్తుంగపయోధిభంగ
 చయచం, చత్పాండుశంఖచ్ఛటా । కులమా తత్పురి హేమరత్నవిల
 స, తుక్-ద్యాభ్రభిత్సాల ము । జ్వలసర్వంతచరోడుచక్ర మగుచున్,
 భాసిల్లు బర్హిర్ముఖా । చలవప్రంబు క్రియం జెలంగె నిజరు, క్సందీపి
 తాశాంతమై || ౨౩౯ || (మ) పొలుపొంద న్నగరీమహాపణములం,
 బుంజీకృతానంతని । శ్వలశోభాయుతరత్నజాలములం జం, చత్ప్రీతితో
 నిత్యము । న్గలయ న్నారి పథాగతాంబువుల నా, కర్షించి వారాశి
 దా । నలు వొప్ప స్థువి నాటంగోలె బడసె, న్రత్నాకరఖ్యాతి
 యున్ || ౨౪౦ || (గీ) సలిలవిస్రావిఫేనసం, శన్నకాంతి । నవ్య
 రత్నంబులం బయోధి, నాథుం డాత । పమునం దడి యార్చుటకుం బో
 లె, బ్రత్యహంబు । తల్పములయందు భంగహ, స్తముల నెఱపె ||
 ౨౪౧ || (మ) అనిశంబు న్జలరాశి భంగి నిచయం, బత్యున్నతత్వం
 బుచే । బనిగాఁ దత్పురిభూరిసాలము జయిం, పన్ దవ్వలం బుట్టి
 బ । ల్కినుకన్ డాయంగ వచ్చి తత్క్షణమె మో, ఘోరూతవాంఛార్థ
 మై । ఘనలజ్జన్ దరి చాకిలీన మగు దీ, త్నాసిద్ధులే గర్వితున్ || ౨౪౨ ||
 (మ) అనిశంబు న్నగరీప్రవేశజనిత, వ్యాసక్తిచే బోలె జ । య్యన

మేఘం బరుడెంచి తద్వరణకు, ద్యౌద్ధత్యసంరుద్ధమై । ఘనగర్జారర
 వంబు సల్పుచుఁ గడం, క న్భూరివర్షచ్ఛలం । బున శోకాశ్రులు నిం
 చుచున్ బటచుఁ ద, త్పూర్వాహ్యాదేశంబునన్ ॥ ౨౪౩ ॥ (చ) అల
 యక తత్పురాంగనల, యాకృతులుం దమయాకృతు ల్సము । జ్వల
 గతి నొక్కపై యునికి, చాల సహింప కొకింత భేదముం । గలు
 గఁగఁ జేయు మంచుఁ గడఁ, కన్ దను వేడిన ధాత సత్కృపన్ ।
 గలుగఁగఁ జేసెఁ దన్నగరి, కాంతల కట్లు నిమేషచిహ్నమున్ ॥ ౨౪౪ ॥
 (గీ) నిర్మలైందవకరజాల, నిహ్నుతాభ్ర । సంస్పృశ తస్ఫటికోహ
 ల, సౌధపజ్జి । లెక్కి నిశలందు నవ్వీటి, యింతు లొప్పి । రభ్ర
 గతనిర్జరస్త్రిల, యంద మొంది ॥ ౨౪౫ ॥ (ఉ) ఆతతచంద్రకాంత
 మణి, హర్త్యతలంబుల రాత్రివేళ వి । ఖ్యాతబృహత్పయఃపథని, కా
 యము లెంతయు సంతతం బధః । పాతిలసంతసంబుధర, వగన్ము
 లయ్యును వారిపూరమున్ । స్థితరుచి న్వహించు నల, వేసవి యందు
 ను జిత్రవైఖరిన్ ॥ ౨౪౬ ॥ (చ) పురసతు లాత్మసద్గుణులఁ, బొల్పల
 ర న్గ్రీతివేళ సిగ్గున । స్పరువడి దీపము ల్కలిపి, భవ్య గవాక్షపథాగ
 తోజ్వల । స్మిరుపమవాలవాయజమ, ణీమయభిత్తిగతౌతు నేత్రభి । కర
 హరిదాంకదీధితులఁ, గన్గొని భీతి వహించి రెంతయున్ ॥ ౨౪౭ ॥
 (చ) అలరు పురాధిరాజమును, నంచితఘారిమృదుత్వసంపద । ల్గలు
 గుటఁ జేసి చిత్తరువు, వ్రాయ సమధున్ము గాక మోల రా । జిలు
 బహునిమన్లత్వమునఁ, జిత్రకరు ల్ప్రీతిబింబితాంగులై । కలయ సజీవ
 చిత్రములు, గా నొనరించిరి రత్నభిత్తులన్ ॥ ౨౪౮ ॥ (మ) చతురత్వం
 బునఁ దత్పురాంగనలు చం, చత్ప్రీతితో రాత్రులం । దతులప్రస్ఫురదో
 షధీశకరజా, లాపహ్నుతస్ఫటికో । న్నతసౌధాగ్రము లెక్కి మిక్కి-
 ల్లివియ, న్నధ్యస్థతౌ దేవతా । సతులుం బోలె వెలుంగుచుందురు త

ను, చ్చాయ్ వ్విసాళింపఁగఁ || ౨౪౯ || (చ) అనుపమలీల నష్పరము, నం
దు నిశల్విలసన్నిశాకరా । శ్తనికరబద్ధధూములగు, సాధములందుఁ బ్ర
ణాళిక వ్విసూ । తనరుచిఁ బొల్చి సంతత మ, ధఃకృతనారిద మండలం
బు ల । య్యును నవవారిధారల స, ముత్సుకత న్వహియించు నెష్వ
డు || ౨౫౦ || (మ) సతతంబు న్నశికాంతనిమిత్త గృహ, స్తంభంబు
లందు న్రహి || బ్రతిబింబించుటచే సవణ లగుచు, న్నాసిల్లు తత్పట్ట
ణ । స్థితచంద్రాస్యల గండభాగములు చ, చిఁపఁ స్తరా పాండు
లో । న్నతिसంలక్ష్మములై కనె న్నణిమయా, దర్శోప మానద్యుతి ||
౨౫౧ || (చ) నలువుగ వైభవాధరిత, నాకపురంబగు నష్పరంబున ||
లలితగుకాంగనీలమణి, రత్నవినిమిత్తసద్మ డేహాళి । విలసిత రత్నజాల
పరి, విద్ధలసత్ప్రళుణంబులం దొగిం । జెలువుగ ముగ్ధకామినులు, సే
యరు గోమయగోముఖంబుల || ౨౫౨ || (మ) అణిమాద్యష్ట మహా
విభూతिसహితం, బై యొప్పు నవ్వీటిలో । గణనాతీతమహాగృహం
బులు సమ, గ్రవ్యాప్తగోపానసీ । ట్టణకాలస్థితలంబమానశిఖి పిం, ఛశ్రే
ణిచేతన్వరి । న్నణిసచ్ఛాయతృణోరుగీవ్రములచే, తం బోలె నొప్పె న్ర
హి || ౨౫౩ || (చ) లలితబృహత్తులంబు లతు, లంబులు చారువితాన
శోభితం । బులు నవితానముల్బహుస, మూహ్యావిచిత్రములున్సచిత్రము
ల్లలయ విశాలము ల్విమల, కాంతిసమంచిత ఘారిశాలము । ల్జలనిధిరా
ట్సుతాభినవ, సద్మము లప్పురి రాజసద్మముల్ || ౨౫౪ || (ఉ) శ్రీలఁ జెలం
గు వీటిగృహ, సీమలయందుఁ గపోతపాళుల || జాలుగ నించి నట్టి వి
ల, సద్బహుకృత్రిమపత్రిపజ్జులం । బోలఁగఁ జూచి తద్గ్రసన, బుద్ధి
జలింపక పొంచి యున్న మా । జ్జాలములఁ జనంబులు ద, లంచిరి కృ
త్రిమమంచు నెమ్మది || ౨౫౫ || (గీ) అవనిగత లయ్యుఁ బురసతు,
లాననాథ । విందములచేత నేశశి, గ్రిందుపఱచి । రహహ సమతీ

తఖపథంబు,లైన సాధ । శృంగములను వ్యర్థంబుగ, నెక్క నేల ॥
 ౨౫౬ ॥ (గీ) కాంక్షతో రవ్యలని పతా, కలను బొంది । ప్రియ
 మునవివిక్తలని రక్తి,వృద్ధి జేసి । విలసితనమద్వశీకలై, యలరు వ.
 లభు । లాశ్రయించిరి సవధూకులైన, యువులు ॥ ౨౫౭ ॥ (గీ)
 పరఁగ నప్రతియత్నపూర్వకసుగంధి । తను భరించిన సతుల వ,క్త్ర)
 ములు మధువు । ప్రియజనప్రీతి కొఱకుఁ బ్రా,ప్తించె వాస । నా.
 ర్పణపరస్పరవ్యతి,హార మచట॥ ౨౫౮ ॥ (చ) అరుదుగ నప్పరీగృ
 హము,లందు విశాలవిహారవేదికాం । తరగతమత్తవారణవి, టంకకు
 లాయశుకాదిపక్షులుం । దఱుచుగఁ గామినీరతికృ,తస్వనము ల్దగ
 నాలకించి బం । ధురతరశిష్యవృత్తిని మా,నోహారలీల వహించె నెం
 తయు॥ ౨౫౯ ॥ (గీ) చాల విహితంబు లయ్యు స్ప,ష్టంబులైన।
 యువతి కుచమండలములందు, ధవళితాంబ । రములు నామంబు వ
 లన న,ర్థంబువలన । నవని నాకాశసామ్రాజ్యముధిగమించె॥ ౨౬౦ ॥
 (గీ) అరయ నత్యాయతము లజి,హ్లాము లుపంక । ములు నసంఖ్య
 క్తఘూరి సీ,మలు వినీత । సరణులు సురూప లయ్యుఁ బ్ర,స్థలనరహి
 త । జనముచే నీతములు గావు, సతత మచట॥ ౨౬౧ ॥ (సీ) అ
 ను వంద నప్పురం,బున నితరేతరస్పర్ధిపరార్థ్యరూ,పలగు సతులఁ ।
 జెలువొప్ప సృజించి, శ్రీనిర్మితప్రాప్తవజ్రకీటకృతైక, వర్ణవాచ్య ।
 నిబిడమలంబును, నేర్పు మీఱఁగఁ బెద్దగాలంబునకుఁ ధాత,గడిగికొనియెఁ,
 దలపోయ నెద్ది యం,తఃకరణంబుచే ననుదినం బభ్యస్త,మయ్యె చానిఁ ॥
 (గీ) గాంక్ష దీఱఁగఁ గల్పవృ,క్షము లాసంగు । వరుస నవ్వీట వసి
 యించు, వారి వైభ । వంబు లవిమానసాగోచ,రంబు లనఁగ । ల
 లితగతి వాక్కులకుఁ జెప్ప,నలవి యగునె॥ ౨౬౨ ॥ (చ) సకలక
 శౌధురంధరుఁడు, సౌధవళక్షునిజప్రభాచ్ఛటా । వికసితదిబ్బుఁబుండు

నతి, విశ్రుతకీర్తియు రోహిణీకుమా । రకుండగు రామం డాపురవ,
రంబును బాయం దలంపండాగతః । బ్రకటముగాఁగఁ దాను విడు,
వం దలపోయఁడు రోహిణీశుండుఁ ॥ ౨౬౩ ॥ (గీ) బాణరణనిర్జి
తేశుండై, పరఁగు చక్ర । పాణికి సుతత్వ మొందుట, వలన దేహ ।
ధారియై జైత్రశరములు, దాల్చి భీతి । వదలి వన్నఁధుం డప్పురి, బా
య కుండు ॥ ౨౬౪ ॥ (గీ) శివమరు త్వేవ్యుండగు హరి, చేనిషేవ్య ।
మాణయై దీప్తచుణిజాల, మహితమైన । జలధిలో నుండి సురశైల,
సంస్థితామ । రావతి నసూయం బిల్చు నా, రాజధాని ॥ ౨౬౫ ॥
(గీ) కలితమృద్వంజనశ్యామ, శాంతియును సు । వృత్తుండు త్రిలోక
తిలకమా, విధుండు తిలక । మట్ల యహతవణఁద్యుతి, యైన పురికిఁ జె
లువకును బోలె రుచి వి, శేషింపఁ జేసె ॥ ౨౬౬ ॥ (వ) ఇట్లనంతవైభవా
భిరామయైన యమ్మహారాజధాని నవలోకింపుచు నఖండ తేజోమండల
మండితుండైన పుండరీకలోచనుండు వజ్రప్రభోద్భాసినురాయుధలక్ష్మీ
యగు దేవసేనయుం బోలెఁ బరులచేత దుర్ధఃషఁయైనప్రతోళి నాశ్ర
యించి పూర్వాభిముఖంబుగా మెల్లనం జనియె నప్పుడు ॥ (గీ) పరం
గ హరిదేహమున నుండి, ప్రజలు వోలె శివుని శిరమున నుండి యం, బు
పులు వోలె । ధాతముఖమున నుండి వే, దములు వోలె । నప్పురం
బున నుండి నై, న్యములు వెడలె ॥ ౨౬౭ ॥ (సీ) అన్యోన్యచారుము,
ఖాగ్రసంగస్థలద్దు నఖలీనంబులు, గలుగు నేట్లు । శిష్యుల్వీలాశ్వ, శే
ఖరంబులచేత సంపీడితాన్యోన్య, జాను లగుచు । వరుసగాఁ బెక్క-ం
డు, వాజీంద్రవారకుల్లరి వెన్కఁ బ్రీతితో, నరిగి రపుడు । తమ
ముచేఁ బోలెఁ ద, త్పథము జనంబుచే నత్యంత సంకటం, బగుటవలన ॥
(గీ) మిగుల దూరంబు సంత్యక్త, మగుచు నుండఁ । జేలఁగి మత్తద్వి
పంబుల, చేత భూరి । దీపములచేతఁ బోలె ను, దీప్తభంగి । నంచి

తముగ నసంబాధ, మై వెలింగె॥ ౨౬౮ ॥ (మ) అతివేగంబున నేగు
 ఘోరిరథముల్, యత్నంబుతోడ జోడకా । యతరశ్చి వ్రజభుగ్నసుం
 దరగళా, గ్రాసక్త యుగ్యాశ్రమో । ద్యతవాహంబులచేత హ
 స్తినఖినీ, మాగ్రంబుపై నుండి స । మృతి నానీతము లయ్యె మెల్లన
 నసం, బాధంబుగా ధాత్రికి॥ ౨౬౯ ॥ (గీ) అతిబలోములచే వ
 ల, యములచేత । బోలె నతిహీయమాన స, ముద్యతప్ర । తోలిభు
 జ యకాటంబురికి వి, ధుండు పురము । వెడల ద్వారవతీత్వ మ, ప్రియత
 నొండె॥ ౨౭౦ ॥ (గీ) వనధిపరతీరమున హరి, ద్వణపత్ర । రాసులుత్క
 లికాసహ, సప్రతిక్ష । మావిలోత్కూలనిరుపమ, శైవలాభ । విపి
 నపక్తులం గాంచె న, విశ్వవిధుండు॥ ౨౭౧ ॥ (చ) జలధితటాధివాస
 ములు, శ్యామలకోమల కాంతియుక్త ము । ల్లలితరమావిలాసములు, ర
 మ్యులతావనితాయుతంబు లౌ । విలసితఘోరుహంబులను, వేడుక మీ
 టగ వేలయందు సొం । పలరంగంబు బూచె నవిభుండ, నంతనిజా
 కృతులం బలె న్రహి॥ ౨౭౨ ॥ (సీ) ఆశ్లిష్టభూతలుం, డాక్రం
 దితుండును ఘోనాయమానుండు, పృథువిలోల । ఘనభుజాకార భీ,
 కరతరంగుండునై వీటిండి క్రియ నున్న, వారిరాశి । నత్యంతతృప్తిచే,
 నబ్ధిపానము జేసి యభివృద్ధి నొందిన, యాత్మదేహ । మందతిరిచ్ఛ
 మా, నాంచితక్షిప్తేందు రుచులను మౌక్తిక, ప్రచయములను ॥ (గీ)
 ఘనము లేయంబువులచేత, గర్జ లెసంగ । మించి ధర యెల్ల నిండ
 వ, ర్షించె నట్టి । సలిలముల సాగరైకదే, శంబునందుం । ద్రావు మే
 ఘంబులను జూచె, దనుజవైరి ॥ ౨౭౩ ॥ (వ) మఱియు నమ్ముకుం
 దుండు మునీంద్రులచేత వేదంబువలన నర్థంబు సంగ్రహించి రచింపం
 బడి వేదంబునే యనుసరించిన మన్వాదిస్మృతులం బోలె మేఘంబుల
 చేత సముద్రంబువలన జలంబు సంగ్రహించి రచింపంబడి సముద్రంబు
 నే యనుసరించి ప్రవర్తింపుచున్న నదులను దిగంతరానీతనానాద్ర

వ్యంబుల విక్రయించి మూల్యంబున కంటె ద్విగుణాధికంబైన యుత్త
మలాభంబు నొంది తత్రత్యసారవత్పణ్యద్రవ్యంబు నోడలయందు వ
హించిన సముద్రద్వీపవాసిసాంయాత్రికుల విలోకించె మఱియును॥ (గీ)
జలధిలో నుండి పైకి రాఁదలఁచి ఫణులు । గరుడకేతుధ్వజంబుల, క
రణి భూరి । నిశ్వసితవాతములచేత, నీరరాశి । సలిలముల మీది
కెగయంగఁ, జల్లె నపుడు॥ ౨౭౪ ॥ (సీ) ఉత్సంగశయ్యాశ, యుం
డు యుగాంతబంధుఁడు సమాగతుఁడైన, తోయజాతు । వీక్షించి
గురుతర, ప్రీతిప్రసారితాయతభంగహస్తుఁడై, యంబురాశి । తగ నె
దుర్మొగిన చం,దంబునఁ గన నయ్యె నత్తటి నుత్సంగి, తాంబుకణుఁ
డు । బంధురైలావనా, స్ఫులనసంలబ్ధగంధుండునై గంధి, గంధవహుఁ
డు॥ (గీ) వారినిధి వేల యందు దు, ర్వారభంగి । సకలసైన్యసమే
తుఁడై, సంభ్రమమునఁ । బోవు మురవైరి నెమ్మేనఁ, బొడమి నట్టి
చెమట లాత్పెను సైన్యంబు, ప్రమద మొంద॥ ౨౭౫ ॥ (మ) అతు
లప్రౌఢమురారి సైనికులు సొం, పార న్న హూతాలవా । సిఠతాళీ
వనసంప్రవృత్తవిచల, చ్చీతానిలప్రేరణా । ద్భృతసీమంతితకేతకీకకన
దం, భోరాశిమధ్యావనీ । స్థలులం గాంచి చరించి రచ్చట వినో, దక్రీ
డలన్బల్విడి॥ ౨౭౬ ॥ (వ) మఱియు నాచమూచరులు లవం
గకుసుమమూల్యకృతభూషణులు నారి కేళ ఫలాంతర్జల పాయలును
నాస్వాదితార్ద్రక్రముకులు నై సముద్రునివలననభ్యాగతప్రతిపత్తి నొం
ది రదియునుం గాక॥ (సీ) అగణితబహువర్ణ, హయశ తాకులమును
బ్రతిమార్గమందును, బ్రమథితోరు । భూభృత్సహస్రంబు, పొసఁగ
సంతతరమాసహితంబు నగు హరి, సైన్యమునకు । రంగుగా నేకతు,
రంగజన్మంబును బరఁగ నేకోర్విభృ, త్ప్రమథితంబు । తలపోయఁ జిర
విగ, తశ్రీకుఁడై యొప్పు ద్వీపవతీభతః, కేళు మీఁ॥ (గీ) నరసి చూడ
మహాంతరం, బయ్యెనప్పు । డితైఱంగున నయ్యును, సత్తముండు । వ

నధివైభవ మెల్లఁగ, న్నొనుచు సస్తి । తాననాబ్జుఁడై మెల్లన, నరిగి
యరిగి॥ ౨౭౭ ॥ (సీ) పటుతరనీలాత్మ, బద్ధనానావణఁగైరికముఖ
ధాతు, కలిత మగుట । వలన ఫణారత్న, భాసమన్వితముగా వసుమ
తి భేదించి, మైకి నిగఁ । మించిన ఫణిరాజ, మేచకనిశ్వాస ధూమం
బు చందానఁ, దోచు దాని । భాసురభూరిత, టీసమీపోపరి దేశం
బునందు వి, స్తీణఁమైన॥ (గీ) సంతతోన్నమదభ్ర) సం, చయముచేత
నకఁమాగఁంబు గ్రమ్ముట, నడ్డగింపఁ । బెరింగిన సహస్ర శిరమైన,
వింధ్యనామ । కులకుధరరాజమును బోలె, నలరు దాని॥ ౨౭౮ ॥
(ఉ) కాంచనవప్రభాజ్ఞిబిడ, కాంతిసమూహాభృదుల్లసన్తణి । ప్రాం
చదమేయరుక్కలిత, మై బలసూదన రత్నమేచక । త్వాంచితమై ప
సూనమధు, రాసవలుబ్ధమధువ్రతావృతా । భ్యంచితవల్లికా సహిత,
మై కర మొప్పెడు దాని వెండియు॥ ౨౭౯ ॥ (చ) వరుస సహ
స్రసంఖ్య గల, పాదశిరంబులచేత భూస్థలిఁ । బరఁగ నభస్థస్థలిం
దొరసి, చాగుగ లోచనయోగ్యదేశసం । భరితదినేశశీతకర, మండ
లము ల్గల దౌట నిక్కువం । బరయ హిరణ్యగఘ్నాని క్రి, యన్గన
నయ్యెడు దాని నెంతయు॥ ౨౮౦ ॥ (గీ) అంబునిగఁమశుభ్రం
బు, లగుట ట్రాళి । తోత్తరీయసమద్యుతి, నొప్పుఘనము । లొక్క
యెడఁ దాల్చి దుగఁగఁగ, యుతవిభక్త । భస్ముఁ డగు శూలి కైవ
డి, వటలు దాని॥ ౨౮౧ ॥ (గీ) నిజసతీచటులాలస, నిబిడతరమ ।
దాతిచటులాలసములైన, హంసముఖప । తత్ఫలకుఁ బింజరీభూత,
దళవికాసి । తోయజచ్చత్రముల నీడ, సేయు దాని॥ ౨౮౨ ॥ (గీ)
స్కంధసంశ్రితపృథునీల, కంఠములును । సపఁసంశ్లిష్టతనువులు, సం
ప్రణతిఁ । తామితలతాభుజాగ్రంబు, లైన భూరి । తరుల బహు
రుద్రులను బోలె, దాల్చు దాని॥ ౨౮౩ ॥ (చ) కలితవిలంబిమేచ
కవి, కాసినవోత్పలకణఁస్ఫూరముల్ । లలితనవోలపాళి సమ, లంకృత

భాసురసైకతాభము । ల్పలలిత సైకతంబులయి, లోధ్రక శౌరసతీక
 పోలభి । త్తుల గతి నొప్పు శుభ్రతర, తోయములుం గల దాని వెండి
 యు ॥ ౨౮౮ ॥ (మందాక్రాంత) రాజీవాశీవశగతచల, ద్రవ్య
 భృంగవ్రజంబై । భూజశ్రేణీ హృతరవికరో, ద్భూత సాంద్రాతసం
 బై । భ్రాజద్వై తేయనికరకృతో, పల్లవం బొందకుండ ॥ నోజం
 గాంతాలకసవనభు, గ్యోషలం దాల్చుదాని ॥ ౨౮౯ ॥ (క) విత
 తజలరాశివీచీ । వితతినమానీతరమ్య, వివిధమణిసమా । వృతమైన
 దాని నల రై । వతకాద్రిని జూచె హరియ, వార్యప్రీతి ॥ ౨౯౦ ॥
 (వ) మఱియును ॥ (సీ) హరికిఁ బ్రియంబుగా, నమరసమానీత బృం
 దారకాచల, శృంగవధి ॥ తంబైన యేమహీ, ధరపతి యుచ్చా
 యసౌందర్యగుణములు, చాటువాక్య । చతురులౌ కవుల క, సత్యము
 ల్గా వయ్యె మఱియు శ్రేష్ఠము లతి, మానములగు । భూరితర ప్రస్థ,
 ములచేత నిభృతంబు లుద్రశ్చులైన ర, త్నౌఘములను ॥ (గీ) బరంగ
 నేమేదినిధింబు, వలన జనులు । ప్రకటముగ నాధ్యుఁ డౌప్రాప, ణి
 కుని వలనఁ । బోలె సంతత మాజిఁచి, పొలుపు గాంతు । రెద్ది
 రోహణ శిఖరికి, నుద్ది యయ్యె ॥ ౨౯౧ ॥ (వ) మఱియు నొన్న
 త్యంబువలన నత్యాసన్నుం డగుట వలన మిక్కిలిఁ బరితపింపఁ జేయు
 సూర్యుని ధరించిన దయ్యును నవారవిందధానం బగుటం జేసి యతి
 రమణీయంబైన యేమహీధరతటంబునందు నిపీతమకరంద యగుటంజే
 సి మత్తయై నమత్తామరసయై యొప్పు కుసుమాంతర చంచలచంచరీ
 కసంచయప జ్జిఁఖేదంబు నొంద దయ్యె నదియునుం గాక ॥ (చ) పొ
 లుపుగ నేనగంబు పయి, బొల్పగు రాజితగండవైల ము । జ్వలద
 ధిరూధచారునిక, సత్కుసుమాక్షిసహస్రీయుక్తపే । శల ఘనశాఖ
 చే నముచి, శాసనభూషిత పృష్ఠభాగమై । యలరు సుపర్వదన్తి క్రి
 య, నద్భుతభంగిఁ జెలంగె నెంతయు ॥ ౨౯౨ ॥ (చ) అరుణ

విభావిభిన్నరుచు,లైన దినేశతురంగమంబులే । ధరణిధరంబు మీద స
 ము,దంచితవంశకరీరసీలసుం । దరతరజాతిరత్నకలి,తస్ఫురదుచ్చతరా
 గ్యగీధితి । చ్చురితములై స్వవణమును, సొంపుగఁ గ్రమ్ముటఁ చా.
 ల్చెఁ బల్విడిక॥ ౨౮౯॥ (గీ) ఉరుసముత్పతదభ్రాస,ముజ్జి తాంబు । సి
 క్తమగు నవిపన్నగా, శేషవృక్ష । వనమును విషానలోద్భూత,ఘనవిప
 త్తి । సంతతము నెందు చాధింపఁ, జాల దయ్యె॥ ౨౯౦॥ (ఉ) పంతము
 తోడ నే శిశురి,భాస్కరభూరిక రాప్తిహవ్యభు । కాంతులుగ్రక్కు
 సూర్యమణి,కాంతులపాత్రగుణాశ్రయంబుచే । సంతతమున్బ్రసిద్ధగుణ,
 సంక్రమణంబును బొల్పు మీఱ సం । క్రాంతగుణాతిరేకమును, గానొన
 రించె మహాద్భుతంబుగఁ॥ ౨౯౧ ॥ (ఉ) ఆవసుధాధరంబు ముద,
 మారఁగ మున్నటు పెక్కు మాటులి । చ్చావిధి దృష్టమైనను బ్ర,స
 న్నత శౌరి కపూర్వవిస్తయం । చావహిలంగఁ జేసెఁబ్రతి,యామము
 నందునవత్స మొందు లే । వావిరి రామణీయగుణ,వైభవయుక్తి
 కి లక్షణం బిల॥ ౨౯౨ ॥ (గీ) అంత యుక్తికుశలుఁ,డైన దార్
 కుండు న । దత్పత్రత్రినికర,తటులు దాల్చినట్టి నగవిలోక,నాశచే ను
 ద్గ్రీవుఁ । డైన శౌరి కిట్టు,లనుచుఁ బలికె॥ ౨౯౩ ॥ (గీ) ఘనపిన
 ద్ధదిగంబరా,క్రాంతభూరి । శృంగగోతలమూర్ధస్త, శిశిరకిరణ । న
 వ్యకోటి గిరీశసం,దర్శనమున । నెవ్వని మనంబు భువి విస్త,యింప
 కుండు॥ ౨౯౪ ॥ (గీ) సుభగవితతోర్ధ్వరశ్మిపా,శులగు శశిధ ।
 రోష్ణకరులుదయాస్తంబు, లొందుచుండ । నీయగంబు విలంబిఘం,
 టాయుగపరి । వృతమదావళలీల వ,హించె నధిప॥ ౨౯౫ ॥ (గీ)
 అధిపలసమానచారున,వాంశుకమగు । ధరము సహరితకాంచన,స్థ
 లులు దాల్చి । ప్రకటహరితాశనూతనాం,శుకుండవైన । నీపగిది నొ
 ప్ప చున్నది, నేడు కంటె॥ ౨౯౬ ॥ (మ) అనిశంబీనగరాజసాను
 వ్రలయం, దాసక్తితో నున్నయీ । జనము ల్కాంతమలాతిసాంద్రకర

సం,చారంబు సంసూణుల । బన్ధపస్త్రీముఖతుల్యమై యలరు సం,
తస్థాంకుడౌపూణుచం । ద్రుని పశ్చాద్భవభాగముం గనిరి సం,తో,
షంబుసంధిల్లుగన్ ॥ ౨౯౭ ॥ (మ) నలు వొప్ప నిరినిమ్మగార్లురులు
వా,నప్రస్థులుం బోలె సొం । పలరన్నేటుల మీద నుండి బృహ
ద,శ్చాగ్రం బులన్ వ్రాలి ఖ । స్థలికిం గ్రమ్మట నుద్గమించిస్తరసం, తా
పార్తలైనట్టి స్వ । ర్లలనానుందరగాత్రవల్లులకు ని,ర్వాణంబుం జే
సె న్రహ్మ ॥ ౨౯౮ ॥ (సీ) అమలచరిత్ర యీ,యద్రిపై నొకచో
టిం బ్రశమితచాతకా, ర్తస్వరములు । తటిదాభకాంతకా, ర్తస్వరం
బులు నైన ఘనము లీజగతులం, గప్స్వకొనియె । నొకచోట నుల్లసి,
తోజ్వలచామీకరములైనయీసాంద్ర,రవికరములు । కపిశవర్ణంబులు,
గల వానిం గాం జేయు చున్నవి గంటిరె, యుత్సుకమున॥ (గీ) సుచ్చి
తేందుక రావలం, బోడుయుతశి । రోధృతాభ్రంబు శ్రీధేయ, రూఢ
గిరిన । దీప్రవా హూదకవ్యప, దేశ మగుచుం । బడుచు నున్నదియం
తట, బంధురముగ॥ ౨౯౯ ॥ (గీ) ఒకట స్ఫటికతటాంశుభి, న్నో
దకంబు । లొకట నీలాశ్మరుచివిధు, రోదకంబు । లగుచు గిరినిమ్మ
గలు యము, నాంబుమిశ్రి । తామరాసగా వైదగ్ధి, నాశ్రయించె ॥
౩౦౦॥ (మ) సురశైలేంద్ర సమానవప్ర మగుచున్, శోభిల్లు నీశైలమం
దరుదార న్మణిసానురాగములు దీ, పాచిన్ స్సమానంబులై । వరు
సం గ్రాలెడు నిజరీసదృశతౌ, వామేక్షణలక్తితో । సరసాలాప
ముల న్మనోహరుల వాం,ఛ నీర్చుచున్నా రొగిన్ ॥ ౩౦౧ ॥ (ఉ)
భూరిసుధా సవణము స,ముజ్వలకాంచన తాజిరాజితం । బై రహి
నొప్పు నీసదమ, లాంచితరాజత భిత్తి కంటిరే । చారు విభూతి పాం
డురిత, శంకర సాంద్ర సమున్నతా నల । స్ఫార సుదృగ్లలామఘన,
ఫాలవిలాసము నాశ్రయించెడిన్ ॥ ౩౦౨ ॥ (వ) మఱియు నీశైల
రాజంబతి జరతంబులు సుప్రకామ గురుభారవిడంబి పయోధరోపరు

ధంబులును శరీరధారులకు సంతత మగమ్య రూపంబులును బరిణ
 త దిక్కరికంబులు నగు తటుల భరింపుచున్న దదియునుం గాక ||
 (గీ) ఈనగంబున వహ్నిస, మానవర్ణ | చారుసౌవర్ణతటసుమ, జాల
 వీన | భృంగతతిభృద్విమేచకీ, కృతతరువులు | పొగయుఁ బోలెఁ
 జూపట్టెడు, మ్రోలఁ గంటె || ౩౦౩ || (మ) వికసత్పుష్పచణోరుచం
 పకలస, త్వింగద్యుతివ్యోమచే | శకషటాగ్రంచనభిత్తియుక్త మగుట,
 న్నామేరవీసన్నితం | బకకాంతిం బ్రకటించు నీశిఖరిచే, భాసిల్లు నీ
 భారతం | బకలంకచ్ఛవి నయ్యలావృతము ఛాయఁ గ్రాలెడుం గరి
 టిరే || ౩౦౪ || (గీ) ఉజ్జ్వలవిచిత్రలోమసం, యుక్తవిచలి | తాతత
 ప్రియకంబుల, చేత నీధ | రంబుజంగమతాగత, రత్నమయని | జాం
 గములచేతఁ బోలెఁ జె, లంగఁ గంటె || ౩౦౫ || (గీ) గాఢసలిలాశ
 యోషిత, కలభములు స | మృద్ధనీరేజములతో ర, మింపుచున్న | వ
 రయఁ గల భావికన్వరా, మరచయంబు | కామినుల మ్రోలఁ జేసె
 డు, గానరవము || ౩౦౬ || (చ) తటుచుగ నిమ్మసశాషధులు, దైత
 నియోగమునఁ బృహత్తమః | పరివృతుఁడై వెసం బునర, పక్రమణం
 బునఁ గాలకాంక్షి యా | సరసిజపత్రమిత్రునకుఁ, జారుపదానభి
 భూతమైన వి | స్ఫురితలసతకళత్రపద, ము న్వహియించె నుదంచి
 తోన్నతి || ౩౦౭ || (సీ) చారువనస్పతి, సగంధనిషణ్ణనూత్నప్ర
 వాళోరుహ, స్తంబులైన | లతలు మధువ్రత, వ్రాతావృతములౌట గా
 ఢలంబితరోచ, కంబులైన | యురుసుమేక్షణముల, నుపలక్షితంబులై
 ప్రమదల క్రియఁ జూడఁ, బడియె నిచట | నతులకదంబవా, సితమైన
 యిమ్మహానగము మీదఁ బ్రతిక్ష, ణంబు ఘనవి || (గీ) హంగముల నే,
 కలయ మగు, నట్లు మధుర | నాదములు సేయు చున్నవి, నవ్యభణి
 తి | ఘనరయోద్ధూతనవనీప, వనుఁడు పవనుఁ | డభిము చలింప వి

సరే స,మంచితముగ ॥ ౩౦౮ ॥ (వ) మఱియు నిమ్మహాశైలంబు
ధారణాసమధుఁడైన బ్రాహ్మణుని కరణి నాగమప్రధానులును ని
ధిమంత్రసాధనవిశేషవిశారదులు నగు వారిచేత బహుప్రయత్నంబు
నఁ బ్రకాశింపం బడిన దాని ననిశ్చితబుద్ధులైన యశాశ్రుజ్ఞులచేత
వినియును దుస్సాధనం బగు దాని నఘంబు నడంచుటకు సమర్థుఁ
డైన నిధి మంత్రగణంబును భరింపుచున్న దదియునుం గాక ॥ (చ)
అనిశము చారుబింబసదృశాధరమా ప్రియురాలి మోము చుం । బ
న మొనరించు కిన్నరుని, వాజిముఖుండు నుతించెడిన్ బృహ । త్స్
నభరభంగభీరువిల, సత్తనుమధ్యను బ్రేయసి న్రహీ । స్సనివడి కౌఁ
గిలించు హయ, వక్త్రునిఁ గిన్నరుండు న్నుతించెడిన్ ॥ ౩౦౯ ॥ (మ)
ప్రతతానంతతమాలతాల మగుచు, నాజిల్లునే యీపురో । గతభా
స్వద్వన మొప్పె నట్టి స్థగితా, రక్తపోల్లసద్రశ్శిసం । తతియు న్రం
జదనంతతానమగు నీ, దావంబునం దేల తా । ప్రతతు ల్చారుఫలప్ర
సూనయుతము, ల్గాకుండు నెవ్వేళలన్ ॥ ౩౧౦ ॥ (మ) ఘనదంతో
జ్వలరత్నచిత్రకటకా, కాంతంబులై యొప్పు ర । మృగగాధిత్యకలం
దు నిమలశిలో, ద్యస్తేఖిల ల్చూరిచా । రునితంబు ల్క-మనీయకోమ
లనభో, రుగ్గండశైల వ్నితం । బిసు లిచ్చా సదృశాధివాసమును నె,
మ్మిం బొంది రీక్షింపుఁడీ ॥ ౩౧౧ ॥ (గీ) చటులవిరళవికీర్ణవ, బ్రక
ణమైన । ధౌతరజతోర్విజలదస, ద్యఃప్రముక్త । బహుచిరస్థాయిబుద్ధ్య
దాం, భస్మమగ్ర । సామ్యమును బొందుచున్నదీ, శైలమందు ॥ ౩౧౨ ॥ (వ)
మఱియు నిమ్మహీధరం బేకాంతంబున సంగమం బగుచుండ విస్రంభవి
హారంబు కాక్షింపుచున్న వారగుటంజేసిజనసంగంబు వర్జించి మన్మథుని
చేతసంప్రాప్తజ్వరాంగులై కుంతితనేత్రాంతలై యున్న యనేకయో

పలచేత సేవింపం బడుచున్న దదియునుం గాక || (సీ) సంపూర్ణ భూరి
 కీ, చకవనస్థలిలైక ఘనవాలవిచ్చేద, కాతరమతు | లగు చమరీనామ, మృగ
 ములీగిరియందు మృదువాతగర్భత, దీయరంధ్ర | నిర్యత్స్వనశ్రుతి, నిబిడ
 సౌఖ్యము వాయు జాలని కైవడి, సంచలింప | వయ్యె నంతస్థమ, హాసీ
 లదళములౌ ఘనవాపులందు మే, ఘప్రముక్త || (గీ) మచ్చమౌక్తికమ
 ణియుక్త, మగుట విమల | దుగ్ధసంకాశమై యొప్పు, తోయ మచ
 టం | బరంగ శస్త్రీవిసీలరు, గవ్యప్త మగుచు | నమరసీలీర సచ్చా
 య, నధిగమించె || ౩౦౩ || (వ) మఱియు నిన్నగంబున నన్యయు
 వతుల కంటె సారతరాగమనయైన యేయువతి స్వప్రాప్తికొఱకు
 ఛార్థయమానయయ్యును బ్రియునిం గూడ దయ్యె నట్టి ప్రతికూల
 యువతియు నేకాంతంబునం దాప్రియునితోఁ గూడ ననాయతమానం
 బగు నట్లు సురతాభిలాషంబు నొందుచున్న దదియునుం గాక || (చ)
 నలువుగ నిందుఁ జంద్రకిర,ణంబు లనేకవిధోల్లసన్తణి | విలపితభూ
 రిభాసుతతి, భిన్నము లౌట సహస్రసంఖ్యనిం | పలరంగ నొందుచుం
 డ నిశ, లందును భాస్కరుం డంచు భ్రాంతిచేఁ | గొలంకులు సంత
 తస్ఫుటిత, కోకనదత్వము నొందెఁ గంటివే || ౩౦౪ || (గీ) అంకప
 రివర్తనోచిత, లైన యాత్మ | జాపగలు భర్తనొందుట, కగ్రభాగ |
 మందుఁ జనుచుండఁ బ్రేమచే, నద్రిఖగరు | తమున దుఃఖించి నట్లు
 న్ను, దమలచరిత || ౩౦౫ || (గీ) భృంగవిటచుంబనోల్లస, ద్విటపిన
 మిత | నగవితతి దాల్చి నట్టి యీ, నగనితంబ | మతులపరిపాకపిం
 గళ, ప్రతతిపతిత | పాంసుపింగళ మగుచుఁ జూ, పట్టె నిచట || ౩౦౬ ||
 (సీ) ఊర్ధ్వదేశంబున, నుండి ప్రాగ్దిశను శైలాసన్నభూముల, యం
 దుం బడెడు | శృంగారితాయత, సింధుర హస్తాభ మఖిలమణిమ

యూ, ఖాను విద్ధ । మురుధారమగు జల, మూర్ధ్వః ప్రసారితహ
రిధనుస్సుందరం, బగుచు నొప్పెఁ । జెలునొప్ప నీశైల, శిఖర శిఖావ
ళు. ల్పివిలసచ్చిత్రక, ల్పక్షమాజ॥ (గీ) పుష్పపరిగుంభితములైన, పో
ల్కి నలరు । మహితపరిలంబిపింఛదా, మంబులైన । చారు శిఖిశేఖ
రంబులు, త్షణము వాల్చు । చున్నయవి చూడు మంతట, నుత్సవము
న॥ 302 ॥ (క) వినుఁ డిట సవధూకులు సుఖు । లనవరత మ
మందరాగ, తామరసదృశుల్ । ఘనరసవన్న వరతిగ్ర । ద్దన సలిపి
రమందరాగ, తామరసదృశుల్॥ 303 ॥ (చ) పొలుపుగఁ గట్టు పు
ష్పపట, ముం దగఁ గప్పి తదంతరభ్రమ । త్కలితకపోల కంతతులి,
తస్ఫురితాగరుధూమకాంతిభృ । ల్లలితవినుత్తమేఘపట, లంబుల చే
త నిజాంగకావళిం । గలయఁగ ధూప వాసితము, గా నొరినంచె
డు భంగి దోఁచెడిఁ॥ 304 ॥ (శా) అతస్యన్నవరత్న సంభవస
మ, గానోన్యమిశోజ్జ్వల । చ్చిత్రతాకారమయూఖకల్పితనభ, స్సీమా
గ్రనిభిఁత్తిహృ । చ్చిత్రప్రాపణచిత్ర కమఁమెపుడు, నిద్ధామర శ్రే
ణికి । జ్జిత్రంబుం గలిగించె నీయవనిభృ, చేర్చిష్టంబు నీక్షించితే ॥
305 ॥ (గీ) వాయుశిశిరమై శిఖరని, వాసులైన । యలఘు సుఖుల
కుఁ బుణ్యవం, తులకు ముదము । గలుగఁ జేయుచు నీగట్టు, జలవియో
గ । ధవళఘనపక్షి యవనిక, ధౌర్వేఁ గంటె॥ 306 ॥ (వ) మఱి
యు నిమ్మహాశైలంబునందు సమాధినిష్ఠులగు యోగులు మైత్రియఁగ
రుణయు ననుమోదనంబును నుపేక్షయు నను సంజ్ఞలుం గల చతు
ర్విధచిత్రవృత్తు లెఱింగిన వార లగుటం జేసి క్షీణాంశః కరణమాలి
న్యలై యవిద్యయు నహంకారంబును రాగంబును ద్వేషంబు నభిని
వేశం బనం బడు పంచవిధక్లేశంబుల నుపసంహరించి సులబ్ధసాలంబన

ధ్యాను లగుచుఁ బ్రకృతిపురుషుల నిరువుర భిన్నులఁగా నెఱింగి సద
 సద్వివేకా భావంబునం గలుగు సంసారంబు నిరోధించుటకుఁ గాం
 త్రింపుచున్నవా రగుటం జేసి యిప్పర్వతంబు కేవలభోగదేశమాత్రం
 బె కాదు ముక్తిక్షేత్రంబై యన్న దదియునుం గాక॥ (గీ) ఇచట
 మరకతమణిమయ, పృథివియందుఁ । దగువిటపిమధ్యపాతివి, స్ఫురిత
 సూక్ష్మ । పాంసుజాలార్క కరములు, పటువినమ్ర । బర్హిగళల
 క్షినివహించె, బరమపురుష॥ ౩౨౨ ॥ (సీ) అనఘాత్త యిచ్చట,
 ఘనమేచకంబయి యపగతావస్థాన, మగుచు మధుర । చటులవీణా
 గుణ, స్వనమానమువహించె నయ్యుపచలితష, డంఘ్రిపజ్జీ । చేత
 స్వానమయైన, యేతన్ని ప్రియునకు వశగత గాకుండు, వసుధలోన ।
 నిచ్చట సానువు, లెప్పుడు నిశలందుఁ జంద్రకరాహత, చారుచంద్ర ॥
 (గీ) కాంతనిష్యందనిర్మల, కమలవిరచి । తాభిషేకంబులై పవ, లర్క
 రత్న । తతినముద్దీపితాగ్నిత, త్తంబు లగుచు । గాఢతపముగావిం
 చెడు, కరణి నలరె॥ ౩౨౩ ॥ (గీ) శ్వసనఘాజవమున, సంక్షోభ
 మొందిన । సరసు లిచట హంస, జాతలక్ష్మి । నాముకొని యరహి
 త, రామలక్ష్మణనాకు । నందనోక్తిసామ్య, మొందె నహహ॥ ౩౨౪॥
 (క) అతిముదితకలభములచేఁ । బ్రతిదిశ సారెకు నమంద, భైరవర
 వము । గృత మయ్యె గనకఘోరుచు । లతులితచమరులు చెలం
 గె, ననువనమందు॥ ౩౨౫ ॥ (గీ) కీచకబిలప్రపూర్ణాత్త, గీతరవ
 ము । మృదితపత్మలరల్లకా, మేయతనువు । కమ్రకస్తూరిగంధియా,
 గాడ్పుకామి । చందమున భూరివిషయసం, సక్తుఁ డయ్యె॥ ౩౨౬ ॥
 (గీ) యువజనప్రీతికొఱ కిందు, వ్యవహితార్క । మనసిజరతిశ్రమా
 పనో, దనచణంబు । లగు ఘనంబులు దినమను, మిగుల రాత్రి ।

గాఁగఁ జేసెడు గాఢాంధ్ర, కారకలన॥ ౩౨౭ ॥ (చ) అరుదుగ నిం
దు నీగజవ, రాశ్రమపుష్పభరావనమ్రసుం । దరకుజమున్ సదానజ
ల, దంతిహతం బగుచుండఁ దన్నగో । పరిగతదందశూక మతి, బంధు
రకోపితమై నితాంతభీ । కరవిషవస్నాకీల లదె, గ్రక్కుచు నున్నది
చూడు మచ్యుతా॥ ౩౨౮ ॥ (చ) స్మరహారుడైన సాంద్రగజ, చ
ర్మకృతాంబరకృత్యుడై తుషా । రరచితమైన శీతనగ, రాజముపై
వసియించెనాధ్యకే । తరుండయినన్ సమస్తయుతూధర్మ సుఖప్రదమై
నో యీమహీ । ధరము పయి న్వసించి మదిఁ, దాల్చుఁ డొకించుక
ద్వంద్వదుఃఖమున్॥ ౩౨౯ ॥ (సీ) వితతనూతననైల, విపినరేఖాశ్యా
మమధ్యస్ఫటికమణి, మయనితంబ । భూములచేత నీ, భూధర రాజం
బు భస్మాంగరాగాత్త, పాండిముండు । సర్పరాట్పరికర, సహితుం
డు నగు త్రిపురాంతకు తనశోభ, ననుకరించె । మఱియు నీగిరియం
దు, మాధవు ల్వికచాంబుజోభయతటిభృత్స, ముత్తితోరు॥ (గీ) నదవి
నోదితభూరిది, నక్లములును । గనకభూషణజనితోరు, కాంతులగుచు ।
రసవదైతువమధు వాని, రతికిఁ బ్రియల । యొడలి వలువలు హరి
యింపు, చున్నవారు॥ ౩౩౦ ॥ (సీ) భానుండు దహణ, స్వచ్ఛకాం
చనకందరాగ్రవతిహృదయ, హరిరౌప్య । భిత్తిసంక్రాంత ప్రవృద్ధ
త మోహరి ఘనతేజ మాహేమ, కందరములఁ । బలుమరు తరుచు
గాఁ, బ్రతిఫలింపుచు నుండఁ బతులచే నపహృత, వసనలైన । య
తివల కందరా, నభిముఖుం డయ్యును జెలఁగి ప్రీడితలఁగాఁ, జేయు
చున్న॥ (గీ) వాఁడు నీరాకఁ గని యద్రి, వాత చలిత । బలప
టశ్యామలోత్పత, ద్బహుల శిఖర । కాండ సంభ్రమకారి మే, ఘముల
చేత । నధికభక్తిఁ బ్రత్యుత్థాన, మాచరించె॥ ౩౩౧ ॥ (మ)

నళినాక్షుం డిటు లవ్యళీకములు గాంతా సమ్మితంబు ల్నిజం । బు
 లునై రాజీలు సూతపుత్రు వచనం,బు వ్రీతి నాలించి యు । త్క
 లికం దద్వచనాంతమందు వనరే,భాచేల సంఛాదితో । జ్వలమా
 రైవతకాద్రియందు విహరిం,పం గోరెఁ జిత్తంబునన్ ॥ ౩౩౨ ॥ (మ)
 కనదుత్తుంగనభస్వస్పృశత్కదళికా, కాంతారరేఖాక్త మ । బ్ధినిభం
 బాయదునైన్యసంఘము దగ,న్విస్తారసంఛాదితా । వని యాటంబ్ర
 తిశైలలక్ష్మీ ననువొ,ప్పన్ దాల్చి దంతావళేం । ద్రనికాశాతులతుం
 గశృంగగిరికం,దం బొప్ప నేగె న్రహీన్ ॥ ౩౩౩ ॥ (చ) అమిత
 చమూసముత్థరుచి,రాభ్రవికాసీమ హేమాష్ట్రకంఠపిం । గమగు మ
 హీపరాగ మిన, కమ్రకరాప్తివికాసీతాం బరాం । తము లగుటన్
 మహాజనని,దర్శనసంభవలజ్జ నొంది న । ట్లమరి చెలంగు నట్టి హరి,
 దంగనల న్నడిఁ గప్పె సాంద్రమై ॥ ౩౩౪ ॥ (చ) సురుచిరచారుదే
 వమణి,శోభితముల్ భృతరంధ్రభాగముల్ । భరితమ హేమార్క్తిజాల
 ములు, భవ్యఫలప్రదశుక్తియుక్తముల్ । గురుతరరోచమానము ల,
 కుంతితసద్భ్రమపూరితంబులై । వఱలు హయంబు లంబుధుల,వైఖరి
 మేదినిఁ గప్పె గ్రక్కనన్ ॥ ౩౩౫ ॥ (గీ) మార్గమందు శితారక్ష,
 మగ్నసృణినిసరకుగొన కార్తి నటచుచు, నుటికె నిభము । లొట్టియ
 నిరస్తభారమై, మిట్టిపడియె । నొండురుల చేతఁ జూచి యా,రెం
 డు వెఱచె ॥ ౩౩౬ ॥ (చ) అతచటులాగ్రపాద మగు, నట్లు వడిం
 జను చారుచామరాం । చితహయరాజము న్నదవి, శేషసలీలనిమీలి
 తాక్షమై । చతురత మెల్లనం జను గ,జంబును గాంచె జనంబు సా
 భిలా । షత ననురూపచేష్టమయి, సర్వముఁ బ్రీతికరంబె కాదొక్కో॥
 ౩౩౭ ॥ (చ) కరి నటు గాంచి భీతి నొక,గర్దభ మానన మెత్తి కూ

యంచుం । గర మరుదంది యందఱు ప, కాపక నవ్వంగఁ జేర మె
త్తినన్ । స్ఫురితచలాసనప్రస్పృత, భూరినితంబగళద్దుకూలయై । ప
రువడి రాజకాంత ధర, పైఁ బడె నత్తఱిఁ దత్తరంబునన్ ॥ ౩౩౮ ॥
(ఉ) రైవతకాచలాంతికచ, రద్రధనేమి విఘట్టు నోజ్జిత । గ్రావస
మూహచూర్ణకణ, గర్భమహీరజ ముల్మితాంతచ । క్రీవదుదంచితాం
గరుహ, కేవలధూమలవణకంబులై । వావిరి నభ్ర మాగఁమునఁ,
బన్నెఁ బయోధరమండలాకృతిన్ ॥ ౩౩౯ ॥ (చ) చటులఘరాభి
ఘోతభవ, సాంద్రకృశాసుకణోపయుక్త వి । స్ఫుటతరధూసమాయ
తస, ముత్తశిలాఫలకాచితంబులౌ । పటుతర శైలరాణ్ణికట, వత్సఁము
లం బృథుదదుఁ రాస్యము । ల్దటుకున వేయించున్నగతిఁ, దద్దయు న
శ్వము లేగ నత్తఱిన్ ॥ ౩౪౦ ॥ (మ) హయతేజఃప్రతిరోధకాంచిత
సమ, త్వాలంబనుండుం గశా । త్రయసంచార విశారదుండు గతిసా,
రజ్జుండు నౌసాదిచే । నియతి నిక్షిప్తమైన జాతిహయము, న్నేపాఁ
ప్పఁగా మండలా । ధ్యయనంబుం బచరించె నిష్ఠురచల, త్పాతాతిచి
త్రంబుగన్ ॥ ౩౪౧ ॥ (మ) బలసంక్షుణ్ణ నగోష్ఠపాంసు చయముం,
చాలేయజాలాకృతి । న్మలినంబై గగనాతితాంసు వగుచు, న్భామా
సుదృక్పక్షుప । జ్జుల నెంతేఁ బునరు క్త సాంద్రములుగాఁ, దోడ్తో
డఁ గావింపుచు । న్గలయ న్సర్వహరిస్తుఖంబుల సమ, గ్రస్ఫూర్తిఁ గ
ప్పె న్రహిన్ ॥ ౩౪౨ ॥ (చ) పౌలుపుగ మాధవానుచర, భూపతులా
క్కట వైరులం బలె । న్బలువిడి సింహపోతములఁ, బట్టి వధించి యు
దీణతేజులై । కలితవనేభమ స్తకని, ఖాతనఖాగ్రవిముక్తమాక్తికోల్ల
లితగుహగృహంబుల న, లంకృతులై వసియించి రెంతయున్ ॥ ౩౪౩ ॥
(మ) వికసద్యావకపంకపింగఫణిఘ, క్షింఛావచూడాగ్రము । నికసత్తో

టిపుటాగ్రదష్టభుజగ, ప్రేంఖిత్పతాకాక్తమా । సకలోద్యతగ కేతుదం
 డమె యభి, జ్ఞానంబుగా నేగి భూ । పకులుగ గొందలు కృష్ణమందిర
 ముక్తే, వగ జేసి రావాసముగ ॥ ౩౪౪ ॥ (చ) జనమతివర్తమానత
 రు, శాఖల నీడల బరిత్యజించి చ । య్యన నటుల జేరె భావిసమ, యం
 బున రాగల యట్టి నీడలగ ॥ మునుకొని వృద్ధినొందల గల, భూరిత
 రాశ్రయ మాశ్రయింప కెం । దును గడు క్షీయమాణ మగు, తు
 చ్చతరాశ్రయ మాశ్రయింతురే ॥ ౩౪౫ ॥ (ఉ) మున్నుగ నేగి యొ
 క్కుండొక, భూరి నివాసము నాగి యన్యులం । గ్రన్ననల జేరకుం
 డల జుల, కగ నిరసింపుచు దవ్వల న్నడిగ ॥ బన్నుగ నొండుచోటిక
 టు, బాగుగ నేగెడు నాత్మయోధులగ ॥ జెన్నుగల జేయి వీచి పిలి,
 చెం బలుమాటుల బ్లుతస్వరంబునగ ॥ ౩౪౬ (చ) అపుడు సుధార
 సోక్షితము, లైన తెఱంగున సారెసారెకా । తపపరితప్తసర్వజన,
 తాపము దీల్చు వనాగముల్తురు । చృపలచలత్పటాభరణ, శాస్త్రములై
 గిరిజాతకల్పపా । దపములల గూడి చిత్రఫల, దంబులునై విలసిల్లె నెం
 తయుగ ॥ ౩౪౭ ॥ (చ) తరమిడి సౌవిదల్లు లటు, దవ్వలకుం బెజవా
 రిల దోలగా । నురుతరభద్రయానముల, నుండి తగ స్ఫరిచారికాజ
 నుల్ । పరువడి డించుచోల గళిత, భవ్యతరాంకుశలైన రాజసుం । ద
 రుల ముఖాగ్ర్యసంపద జ, నంబు ట్టణంబు గనెగ భయేచ్ఛలగ ॥ ౩౪౮ ॥
 (చ) రథతురగేంద్రదంతిగత, రాజపురంధ్రుల డించుచు న్గరం । బధి
 కృతు లాత్మకంధరస, మరి తతన్మృదు బాహువల్లులై । ప్రథితము
 గాగ గాఢపరి, రంభణసౌఖ్యమె గాని పొందరై । రథరకపోలచుంబ
 నసు, ఖాప్తిని భూరిశుచిత్వసంపదగ ॥ ౩౪౯ ॥ (శా) వ్యాకీర్ణస్ఫుట
 మాల్యశారము జితో, ద్యద్భర్తా భారంబునై । వీరకం బొల్పు నెలంత

కేశభరము, స్వీక్షించెనోనాఁగ బట్ | కేకు ల్రక్తాకుల మీదనుండి
యుఁజేకె, గ్రీడించి సంఘర్షణి | లోకంబందు రహిష్టుణ్ణాధికులనా,
లోకింపఁగానేర్తురే || ౩౫౦ || (చ) పటుతరరోచమానుచుచి, భిర్త్తచ
యాంశుపిశంగితాశముట్ | చటులనిరంతరానుతవి, సూరతముల్లున
వంశకేతనో | ద్భటపరిచుచి తాంబుధర, పజ్జు-ల్లునైన రథంబులన్
టీక | ఘటితనగేంద్రపాదముల, కైవడిఁ జూడఁగ నెఱుంగు సంతయుఁ ||
౩౫౧ || (స్త్రీ) ఛాయాకరంబు లు, చ్ఛాయవంతంబులు సర్వ సభూ
తిశో, భోత్కరములు | సలలితబహుళపా, టలధాతు రంగము ల్విషు
లతారావళి, విరచనములు | నగు గజంబులచేత, నటుదూవ్యములచే
తఁ బోలె రాజనివాస, భూము లలరె | నృపకాంత లుత్పిష్ట, విప్రుల
కాండసటావకాశలీనాలస, గంధవాహ || (గీ) చలనశమి హృద్విభవసం,
జనితఘర్త | తోయలై చారుపల్లవ, స్తోమరచిత | ముదాలాన్తరీక్షో
పేత, మహితవసన | సదనములయందు సుఖనిద్ర, నలపి రపుడు || ౩౫౨ ||
(చ) అతులితసాంద్రఘర్తసలి, లార్ద్ర సువర్ణసవర్ణ గాత్రసం | గతన
వచోశముఁ టతన, భటుతమా నటు విచ్చివైచు యో | వతము ప్రకా
శమానపృథు, భారపయోధర బాహుమూలమై | చతురత విం దూ
నర్చెఁ బెలు, చఁ టుణ మయ్యువనేత్రపజ్జి-కి || ౩౫౩ || (వ)
మఱియు వణిగ్జనంబు సేనానివేశంబుకంటెమున్నగా నవ్యక్తు లగుచు
నేకకాలంబున నుభయపార్శ్వంబులందుఁజాలుగాఁ బటమంటపంబులు
విస్తరింపం జేసి పర్యాపతత్రక్-యికలోకంబు గల్లునట్లుగా నసంఖ్యే
యక్రయ్యపణ్యద్రవ్యపూర్ణపణ్యప్రసారణస్థానంబులగు పణ్యపీఠులను
కాశింపఁ జేసిరి కొందఱు పురుషులు ఫలనిమిత్తకృతమహాప్రయత్నములు
ను సముద్యతమృత్పిండపండకాఘులునైయొక్క శశంబును వధింపఁగఁ
జుట్టు ముట్టి యవరోధించిన నదియనోకహజాలమధ్యంబున నుండియ

తిసాధ్వసంబునంబును నెడ వేటొక్కపురుషుండువారినందరినివారించి
 చాని రక్షించి మహాత్కర్షంబు నధిగమించె నప్పడు || (మ) జనసం
 దర్శనభీతిచే వసనవే, శ్మస్తానమధ్యంబునన్ | ఘనశక్తిం బరువెత్తు లేడి
 శరభృ, త్కండంబుచేఁ జిక్కు నొందని దయ్యున్ సదనాంతరస్థలల
 నో, ద్యత్కర్షవిశ్రాంతశో | భననేత్రేషుహతాక్షిలక్ష్మీయయి ని,ల్వం
 జూడ దెప్పట్టునన్ || ౩౫౪ || (సీ) వితతలావణ్యనిర్జితదేవవేశ్యలు
 నరమానసాకర్షణస్వభావ | లుచితనర్కవచోభి, రచనాచమత్కర్ష
 తుల్యే శ్యలు సైన్యంబు, విడియు నంత | రమ్యావసధములు, రచి
 యింపఁ గాఁ బంచి లలితప్రసూనత, ల్పము లమర్చి | మార్గభేదంబు
 ను, మడిఁ దలపోయక సింగార మొనరించి, చెలువు దాల్చి || (గీ)
 యలసి చనుదెంచు పురుషుల, వలచి తెచ్చి | రమణతోడ శైత్యోప
 చా, రము లొనర్చి | పరఁగఁ జిరసన్నివిష్టల, కరణి వారి | చిత్త
 ములఁ బ్రీతి రంజిల్లఁ, జేసి రపుడు || ౩౫౫ || (గీ) జలము ద్రావి
 క్రుంకులు వెట్టి, జలజములు ధ | రించి తూండ్లు భుజించి వా, రిం
 చి రఖిల | జనులు శైలసరిత్సంప, దనుప భోగ | నిష్ఫలత్వదోషో
 ద్భూత, నింద నపుడు || ౩౫౬ || (చ) అతివల నిమ్ననాభిసలి, లాశ
 యభిన్నరయంబులుం దదం | చితవిలసద్బృహజ్జఘన, సేతునివారిత
 ము ల్పదత్సుసం | భృతజలమండుకాఖ్యపట, విశ్రుతవాద్య మనోజ్ఞ
 సంచల | త్తతకుచవిచ్యుతంబులగు, తజ్జలము ల్పవహించె మంద
 తన్ || ౩౫౭ || (చ) మసలకహస్తైకంబులు స, మగ్రవిలోలకరాగ్ర
 రంధ్రకో | ల్లసితజలప్రవృష్టి నవి, లంఘితభూరి పథశ్రమాయత |
 శ్వసితమరున్నిరస్తసువి, శాల శిరోభవ శుభ్రిరుగ్మణా | విసరముచే
 తఁ బోలెఁ గడు, వేడుకఁ జల్లకొనె న్నరీరమున్ || ౩౫౮ || (ఉ) ఎ
 య్యవి పక్షము ల్గలిగి, యేవున వారిధిలో మునింగె ము | న్నెయ్య

విశక్ర వజ్రహత, జృంభితపక్షములై చలింప లే । వయ్యో ధరితినట్టి
 గిరు, లన్ని కొలంకులలోనఁ గుంకఁగాఁ । జయ్యన నేగి వీతకుఁడ, సం
 భృతకేతు గజచ్ఛలంబునఁ ॥ ౩౫౯ ॥ (గీ) దంతి జలభంగమునఁ
 దోఁచు, తనదునీడ । గాంచి ప్రతినాగ మెదురుగాఁ, గదియ వచ్చు ।
 చున్న దని కిన్క-చే వేగ, నుటికి నీటఁ । బడియె ముగ్ధత నది స్వభా,
 వంబు గాదె ॥ ౩౬౦ ॥ (చ) పరగజరాజము క్తమద, వారిసువాసి
 తమైనతోయము । స్థిరగతి సంగ్రహింపఁగఁ ద్య, జింపఁగ లేక నిరం
 కుశస్థితి । స్ఫరిదవతార మాఁగి పెలు, చ స్థిరియింపక యున్న రో
 షభృ । త్క-రిని జనంబు గన్గొనియె, దవ్వల రిక్తఘటాగ్ర హస్తమై ॥
 ౩౬౧ ॥ (మ) తరుణీ చూడుము మోల నాగము భవ, ద్వక్షోజ
 యుక్తంబు స । త్వరతం గాంచి ప్రతీభకుంభ యుగళ, భ్రాంతిఁ
 మదోద్వృత్తి డు । భారతిర్యగ్రదసంప్రహర మొనరిం, ప న్వచ్చెడు
 న్విడు మీ । తెరువంచు న్బ్రియు రాలితోడ విటుఁ డెం, లే భీతిఁ బ
 ల్కె న్నడిక ॥ ౩౬౨ ॥ (చ) తతకరటిప్రరూఢమద, తాపగద ప్రశ
 మాధకముద్యతా । యతకరశాఖలం గటము, లందు వికీర్ణము లాశ్రుతి
 ద్రుతో । తృతనములున్వికాసి సము, దంచిత కాశసుమప్రభంబుతా । వి
 తతజలంబులొందెఘన, విశ్రుత పాండురచామ రాకృతిక ॥ ౩౬౩ ॥ (చ)
 పరిగతదానతోయపర, వారణమారుతమాట నీసున । స్థరముఖసూర
 ణంబు నెగఁ, జల్లుగజంబుల సత్సర స్తట । స్థిరప్రథిమానరుద్ధరద, దీర్ఘ చల
 న్నుసలప్రదేశమై । పరువడి నీటిలోఁబడియె, వైరిగుణంబు సహింప దె
 వ్వరుక ॥ ౩౬౪ ॥ (గీ) కమలములఁ గుంకఁ జను దంతి, కటతటంబు । వ
 దలి వేటొండు కడకేగె, భ్రమరగణము । దానదాయిజలావృతుం, డై
 న విద్య । మానగతికుండు నిలుచునే, సూని యచట ॥ ౩౬౫ ॥ (మ)
 వనమధ్యంబునఁ గుంకు దంతి కటము, న్నర్జించి నింగిఁ గృత । స్వన

మై విస్తృతవక్షమూల మగుచున్, పట్పాదసంఘంబు గ్ర| స్ననభా
 సిల్లె గుణంబు ద్రవ్య గతమై, నన్ స్వాశ్రయం బర్థిఁ బా । సిన త
 ద్వారణనీలవర్ణము క్రియన్, జీమాతతుల్యద్యుతిన్॥ ౩౬౬ ॥ (చ)
 ఘనగజ గాత్రలగ్నబహు, శైరికధాతు పరాగరాగమున్ । ఘనిప
 యిం బర్వం దద్వికచ,తోయజగుచ్ఛహరిత్పరాగమున్ । ఘనకరిమీం
 దం బర్వం జిర,కాలము క్రీడ యొనర్చి వస్త్రము । ల్తునుకొని మా
 జ్ఞీకొన్న క్రియం, బొల్చెను దత్తతీనీమహేభనుల్॥ ౩౬౭ ॥ (చ)
 ద్విరదములుం జలూపరిని, విష్టమదోదకచంద్రకంబులన్ । వరుస మ
 హాసరిత్తులకు, వారక నేస్పథు నేత్రసంపద । న్గర మొనం గూర్చె
 దానినె వ, నంబులం బాసి తటంబుం జేరుచున్ । మరల గ్రసించె
 గాత్రగత,మంజునవోత్పలపత్రకంబులన్॥ ౩౬౮ ॥ (చ) వితతళి
 తాంకుశప్రబల, భిన్నవిశాలకపోలనిస్సరత్ । త్తతరుహమయ్యు గో
 షమునం, జయ్యున నన్యగజంబు మీడికిన్ । జతురత నేగుదంతిని ని,
 షాది మరల్పంగం జాలం డయ్యె ను । ధృతి బలవంతుం డన్యులకుం
 ధారుణి లోబడునే తలంపంగన్॥ ౩౬౯ ॥ (ఉ) సానునయంబు
 గా నొక ని, షాదిగజంబును బంధనార్థమై । పూనిక సేవ్యమైనత
 రు,మూలము సేర్చిన నన్యదంతిరా । డ్దానకృతాధివాసమగు, దాని
 భజింపక త్రుంచి వైచె బ । ల్తునులు వైరిగంధలవ,మాత్రమునైన
 సహింతురే భువిన్॥ ౩౭౦ ॥ (ఉ) సంతతశైలకుంజచర, సామజ
 రాజకపోలకాషసం । క్రాంతమదోదకం బగుట, రమ్యచమూగజభ
 గ్నమైన వృ । త్తాంతమునందుం గ్రాలెడు ల, తాంతము లన్నియు
 వాడెం దుష్కేదల్ । పంతము మాని నిస్పృహత, వచ్చిన త్రోవనె
 పోయెం గ్రమ్మరన్॥ ౩౭౧ ॥ (ఉ) ఎప్పుడు దంతు లున్నతమ,హీ
 రుహమూలముల న్వసంపం బో । వప్పుడు గొంతృచోదితము, లై

మృదుశాఖల బంధ నార్థమై । చెప్పెడి చేమి బల్కి విజి, చెం దమ
యంతనె తాము తద్విధం । బొప్పగుఁ గాదె యాత్మహిత, యుక్తి
నెఱుంగుదు రేనుదాంధకుల్ ॥ ౩౭౨ ॥ (మ) ఉరుకాయంబులుస్థూల
మస్తకముల, త్యుష్ణాంబుముగ్వక్తముల్ । స్ఫురదంతఃప్రబలోష్ణముల్
ప్రవిలస, ద్బాత్కారము ల్నీలపు । ష్కరజన్తోదరతుల్యకాంతులగు
నా, గ్రశేణులం గొన్నిటికై । వరుసంగట్టిరికొన్నిటికై దవులఁబో, వం
దోలి రానైనెకుల్ ॥ ౩౭౩ ॥ (మ) కటకంఠాయదిభేంద్రభూరిమ
దోవా, ర్గంధిద్రుమస్కంధసం । ఘటితస్థూలమహేంద్రనీలవణిరే, ఖా
కోమలశ్యామలో । ద్భటభృంగీవలయంబుచే నపుడుగ్రీ, వాఘూషణ
త్వంబుఁ బ్ర । స్ఫటభంగికై రచియింపఁగాఁ బడియెనా, మోదంబు
సంధిల్లఁగక ॥ ౩౭౪ ॥ (చ) చెలఁగినిరస్తవీతమయి, చిక్కక పారె
డుచాలకంబు ను । జ్వలగజశాస్త్రీపద్ధతిని, పాచిసుసాంత్యనతజనా
దుల । నైలఁపున మెల్లమెల్లన శ, మింపఁగఁ జెసెఁ గ్రమక్రమంబున ।
న్వలనుగ నిశ్చితాత్తులగు, వారికి శాస్త్రము సిద్ధి నీయదే ॥ ౩౭౫ ॥ (మ)
చతురత్వంబున సంతతోచితమహా, స్తంభంబు వజ్జిఁంచె ను । న్నతి
మీఱ న్నరసాగ్రహస్తమగుచుక, దానంబు నపిఁంచె వి । శ్రుతబద్ధా
పరశృంఖలంబుల వడిక, లూనంబు గావించె నీ । గతి దంతావళరా
జు పొందె నవిశం, కకజాల స్వాతంత్య్రముక ॥ ౩౭౬ ॥ (నీ) వెల
యంగ గంభీర, వేదికరీంద్ర ముద్ధత యంతృ పరుష చో,దనల చేత ।
నైననుముకుళీకృ, తాక్షమై కబళంబు గొనకున్నవీక్షించి, జనములెల్లఁ ।
గడుమందుఁడైనను, ఘనబలుండేమిచేసినవశంగతుఁడుగాఁ, డనియెఱిం
గి । గొక వారణేంద్ర ము, త్సుకతఁబుగోనిహితేక్షుకాండంబుగ్ర, హిం
పకంతి ॥ (గీ) కన్ధసామజకాంతపైఁ, గాంతుయిడక । హస్తీపకుఁ డే
మి చెప్పిన, నాలకింప । కత్తు లటుమూసి యిచ్చావి, హారయోగ్య ।

చారువన వాసమహామునే, సంస్మరించు॥ ౩౭౭॥ (వ) సుతియు సముద్యతక
రతల నిహితపిధానపిండఘృతాదినిష్యందాఘృతఘృజుండైన యాధోర
ణుండు సముత్తుంగాగ్రకాయంబగు దానిఁ గబళగ్రహణంబుకొఱకు. న
మ్రత్వంబువహింపని దాని మహేభరాజంబు నతికష్టంబుగా భుజింపం
జేసెనప్పుడు శుక్లాంశుకోపరచితంబులును రశ్మివితతంబులును జంద్రా
కారంబులునైన రాజదూష్యంబులు నిరంతరగజమండలంబులచేతఁ బ
రివేష్టితంబులై నీలజీమూతపక్షి పరివేషంబునొందిన వాని తెఱంగు
నం జూపట్టె నదియునుం గాక॥ (చ) అతిగమనోనమార్గగతి, య
య్యును జాలగతోరుమార్గమై । వితతబలౌదయొల్లసిత, ఘేనవికార
జలానుసారసం । ప్రతిపరిలత్యపల్యయన, వర్ధిపదంబయి పొల్చువాజి
సం । తతి నటు వేల్ల నార్థము ప, దంపడి త్రిప్పిరి సాదు లొయ్యన॥
౩౭౮॥ (చ) పరువడి బాహ్ని కాశ్వము స్వ, భావమునం బ్రణతోత్త
మాంగమై । కర మరుదార మూర్కొనిన, ఘ్రాణవిరోకమరుత్సమృ
ద్ధసూ । త్కరజము తన్మనోజ్ఞతను, సంగసుఖానుభవోత్సుకోర్విసుం ।
దరపులకాంకురత్వమును, దాల్చిన భంగిఁ జెలంగె నత్తతి॥ ౩౭౯॥
(శా) రాజత్కాంచనభూమిభాగములఁ బ, ల్కాటుంబ్రచారించి వి
భ్రాజత్కంపితగాత్రమాట వితతోర్ధ్వవ్యాప్తరోమాళియై । వాటిం
ద్రంబు శిఖాకణౌరుణరుచి, వ్యాకీర్ణ పాంసూల్లస । త్రేజశ్శేషముచేతఁ
బోలె మిగుల॥ దీపించెఁ జిత్రంబుగ॥ ౩౮౦॥ (మ) పురుషస్థాన
సముద్యతాగ్రతనువై, పూర్వాచలేంద్రంబుమై । గర మద్ధోదితమైన
భానుని తురం, గ్రశేష్ఠముం బోలు సుం । దరశ్రీవృక్షకివక్త్రరజ్జుధర
ణ, స్థైర్యోరు పాణిద్వయాం । తరుండౌ వల్లభ పాలు మీటుట కశ, క్తం
బయ్యె నొక్కింతయు॥ ౩౮౧॥ (చ) చెలువుగ నొక్కవీతి యభి,
షేచనసాంద్రతరార్ద్రాగ్రతమై । నలువుగ శ్రీసమక్షమున, నాకనివా

సిజనంబుచే బలె । నృలుమఱు తెప్పవేయని జ, నంబులచేత నిరీక్ష్య
మాణమై । జలనిధిఁ బుట్టి వచ్చు ఘన, శక్రహయాకృతి నొప్పె నెంత
యున్ ॥ ౩౮౨ ॥ (చ) హరితతృణంబు మేయు నపు, డంచితభంగి గ
శాగ్రలోలసుం । దరనవకింకిణీకకల, నాదవిమిశ్రహమేంద్రదంతబ ।
బురనినదంబు సంభ్రమన, ముద్ధితమై పరివీతనిద్రమా । నరవర పా
ళిచే నటు వి, నంబడియెన్ గడు హృద్యవైఖరిన్ ॥ ౩౮౩ ॥ (చ) తర
మిడి యొక్క తేజి కడు, దపఁమునం జలియించి త్రాళ్లతో । నురువ
డిఁ గీలముం బెఱికి, యుద్ధతిఁ బాటినఁ జూచి బల్విడి । న్నటియొక తే
జి యత్నపర, మానవ దుగ్రహమై తురంగి యుం । చటి ముటి వెం
టఁ బారి వెన, నాకుల మందఁగఁ జేసె మందరన్ ॥ ౩౮౪ ॥ (చ) మ
టియును క్షిప్తాశిధిలో త్తరవతీమందావైహాయస్యాది చతుదశవల్గ్నా
ప్రభేదవిశారదుండును షడ్విధ ప్రేరణాభిజ్ఞుండునైన యొక్క వాహ
కుం డవ్యాకులంబును సజ్జీకృతంబును హయచతుష్కాగ్నిగతివిశేషం
బునందు ముఖసంస్థానవిశేషాదివిశేషణవిశిష్టంబునైన జాత్యశ్వంబును
యుద్ధాభ్యుత్తరకాలవిధేయక్రియారూపంబులును నసంకీర్ణ రూపం
బులు నగు నాస్కందితధారితకరేచితవర్ణితప్లుతసంజ్ఞలుం గల పంచ
ధారలును లఘ్విమధ్యాదీఘాభిధాన త్రివిధమాగ్రంబులును బరిచ
యంబు సేయించుటకు సమోన్నతవిషమాంబుకీర్ణశుద్ధానతాగ్రతృ
ణవీరుదాధ్యస్తానుప్రకీర్ణోపలసంప్రకీర్ణపార్శ్వోన్నతసంజ్ఞలుం గ
ల నవవీధులయందు సంచరింపం జేసె నష్టాదు ॥ (చ) మునుకొని భ
క్షణాథము వి, ముక్తములై కటకంబుఁ బుట్టి పె । ల్చనఁ దృణము
న్బుజింపుచు వి, శాలపటక్షయరజ్జుపాళి దుగ్రిం । చినఁ బరిచారకుల్లి
నుక, చే నదలింపఁగఁ బారె నశ్వము । ల్లునపదపాశభేదన చ, లచ్చ
రణంబులు గల్గునట్లుగన్ ॥ ౩౮౫ ॥ (సీ) పరఁగ సముత్తీర్ణబాహ్య

ధూలఁ ఘ్ను వయ్యు ధూరిబల్పజత్పణ, పూతిఁవలన । నతిదుస్సహం
 బైన యాక్షకం బగముల క్రింద లోమంధక, మంద సంచ । లద్గురు
 సాన్నమై, లక్షింప ముకుళీకృతాలసాక్షులు గల్గు, నట్లు ప్రీతి । నివ
 సించె మఱియుఁ గొన్నివృషంబు లటుచుచుఁ గలితమృత్పిండ శేఖరి
 తకోటు॥ (గీ) లగుటఁ గోట్యంతరగతాంకుఁ, డైన యధఁ । కమల
 వైరిని గేరు శృంగములచేత । సంతతోచ్ఛృంగితాన్యవృషంబు లగు
 చుఁ । దటిని తీరంబు గోరరాడె, దపఁ మెసఁగ ॥ 3౮౬ ॥ (మ) త
 గ నూజఁస్వలమైన యొక్క వృషము, దృచ్ఛక్తిచే మాంసలో । పగ
 తాభీకపరోక్షసంచయములం, బల్కాటు నిజిఁంచి జ । న్యగతానూ
 నజయోద్ధురాయతవిషా, ణోగ్రంబులుం గల్గు న । ట్లుగతా రివ్రజ
 మై తమిం జనియెగో, లోకంబు వెంట న్రహిణ ॥ 3౮౭ ॥ (మ) స
 ముదగ్రానన మాయతావ్యభమ హూ, చ్చగ్గీవమై చూడ నొ । ప్ప
 మహోష్ఠివ్రజమభ్రచుంబ్యభినవ, ప్రోద్యద్వనాస్వాదవం । తముతౌ
 మంజులపల్లవప్రచయము, ల్దత్పర్వతాధిత్యకా । ద్రుమజాలంబుల మీఁ
 దనుండి తిగిచెఁ, లోలోష్ఠము ల్గల్గఁగ ॥ 3౮౮ ॥ (గీ) మఱియు
 నొక యుష్టి ముచితనిం, బచ్చదప్ర । విష్టమృదులామ్రపత్రంబు, వెడ
 లఁగ్రక్కె । మున్ను గరుడుండు మ్లేచ్ఛస, మూహమిశ్ర । గళగతమ
 హీసుపవుఁనిఁ, గ్రక్కె నట్లు ॥ 3౮౯ ॥ (గీ) బయలునున్న భృత్య,
 పాళితోరాజుల । వార్త లెఱుఁగఁ బల్కు, పాఠకులును । విఫులఫ
 ణితఁ బ్రకటి, తపదాధఁమా నట్లు । పాడి రవసరప్ర, బంధతతుల ॥
 ౩౯౦ ॥ (ఉ) ఉన్నతధాతురాగ విఫు, లోచ్చిత వస్త్ర కుటీర యుక్త
 మై । పన్నుగ నంజరాభగజ, భాసితమై ఘనసాంధ్యరాగసం । భిన్న
 పయోదకబురిత, విశ్రుతచారునభంబు కైవడి । న్నన్నుత లీల నొప్పె
 హారి, సర్దుము భూరిమనోహరాకృతి ॥ ౩౯౧ ॥ (మ) విలసత్తై

న్యసినద్ధమై కుధర మొ, ప్పెన్ దంతిభగ్నదుగ్రీమా । వళిశబ్దంబులఁగృ
ష్ట నీవునలువొ, ప్ప న్చర్వతోద్ధతఁవం । చిలఁ బ్రఖ్యాతి వహించి
నాఁడ విపు డి, శ్లేలా ననుం గిన్క నా । కులపా టొండఁగఁ జేసె
దంచు వెస నా, క్రోశించు చందంబునన్ ॥ ౩౯౨ ॥ (ఉ) సౌర మ
హీధ్రీధీర సుర, సన్నత శౌర్యవిహార వాధిఁగం । భీర మదోద్ధతారి
గణ, భేదనదక్షుఘజస్రచార గో । త్రారికుమారమారఋతు, రాజమ
న్మోక్ష శరీర సద్యశః । పూరితలోకవార గుణ, పుంజవిఘ్నాషణ మంజు
భాషణా ॥ ౩౯౩ ॥ (క) నారాయణాంశభవ సుగు । ణారామ
వసంత వితర, ణామరఘాజా । సూరిజనస్తుతమదనా । కారా గో
పాలకృష్ణ, కరుణోదారా ॥ ౩౯౪ ॥ (మాలినీ) పరహితసుచరిత్రా,
పండితస్తోత్రపాత్రా । తరణిసద్యశ తేజా, దండితద్విట్సమాజా । ప
రిచితబహువిద్యా, భవ్యసౌందర్యహృద్యా । నిరుపమగుణజాలా, ని
త్యకళ్యాణశీలా ॥ ౩౯౫ ॥

(గద్య)

ఇది శ్రీరామచంద్రకరుణాకటాక్షలబ్ధ విద్యాసాంద్ర గోపి
నాథ వేంకటకవీంద్రప్రణీతంబైన శిశుపాలవధమహాకావ్యంబు
నందు నారదాగమనంబును శ్రీకృష్ణసందర్శనంబును హిరణ్య
కశిపుదశగ్రీవప్రభావవణఁనంబును శిశుపాలవధపూర్వకంబై
న శక్రసందేశంబు నారదుం డెఱింగించుటయు నుద్ధవబలరామ
సమేతుండై కృష్ణుండు మంత్రంబు గావించుటయు నింద్రప్రస్థ
యానంబును రైవతకపర్వతవణఁనంబును రైవతకాద్రిప్రవే
శంబును గజరథహయాదివణఁనంబు నను కథలం గల ప్రథ
మాశ్వాసము సంపూర్ణము. శ్రీకృష్ణ.

శ్రీరస్తు.

శిశుపాలవధమహాకావ్యము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

(క) శ్రీరాధా రమణీశా । పారకృపాలబ్ధరాజ్య, వైభవ
జగతీ । హారాయమాణకీర్తివి । హారాగోపాలకృష్ణ, యాచనరేం
ద్రా ॥ ౧ ॥ (వ) అవధరింపు మవ్వలి కథ యెట్లనిన నిట్లు సేనా
నివేశనంబు గావించిన యనంతరంబు ॥ (గీ) ధరముసయిఁ గ్రీడ సలు
పంగఁ, దలఁచు సాధు । హితకరునిఁ గృష్ణ సేవింప, ఋతుసమా
హ । మేకకాలంబునందె స్వీకృతయథాస్వ । వృత్తఫలపుష్పమగు
చు నా, విభావిందె ॥ ౨ ॥ (గీ) నవపలాశపలాశవ, నంబు మఱియుఁ ।
బటుపరాగపరాగత, పంకజంబు । మృదులతాంతలతాంతమై, మెఱ
యు కుసుమ । సురభిసురభిని గృష్ణండు, చూచె నపుడు ॥ ౩ ॥ (గీ)
విలుళితాలకనికరమై, జలజముఖుల । యెడలి చెమ్మట లాఱ్ఱుచు, ను
త్పలములు । తరళత వహింప సరసుల, తనుతరంగ । విసరము చ
లింప వాయువు, ససరె నపుడు ॥ ౪ ॥ (గీ) లలితకురువకస్తబక సం,
కలిత మగుట । గుణవదాశ్రయసంలబ్ధ, గుణమునైన । భృంగి యం
దలి మలినిమ, కృష్ణయువతి । జననయన తారకాసుచ్చిత, ననుకరిం
చె ॥ ౫ ॥ (చ) సలలితహేమవణానవ, చరిపక మధ్య గతారుణప్ర

భా । విలసదశోకపుష్పము వి,భిన్నవియోగవతీ విశాలహృ । త్కలిత
మనోజబాణశిఖి, గాఢశిఖాకపిశీకృతస్ఫుటో । జ్వలపిశితంబు చంద
మున, వావిరిఁ జూడఁగ నయ్యె నెంతయున్ ॥ ౬ ॥ (క) సురసాల ర
జఃకణములు । స్మరవహ్నితుషాగ్నిచూణాసమ,తఁగనిన వై । ఖరి
వెసఁ బాంధజనులపైఁ । బరిపతితములై యొనఁచెన్ . బరితాపంబున్ ॥
౭ ॥ (క) పతులపయిఁ గుపితలైన యు । వతుల యలుక దీల్పమరుఁ
డు, పంసె నన మధు । వ్రతపాలి వెడలె వకుళ । క్షితిజసుమ మరంద
పోన, కృతనిస్వనమై ॥ ౮ ॥ (చ) గురుతరమత్సర చ్ఛిదుర, కోమలవా
క్పర పుష్పకాంతచే । గిఱికొని చెంగటన్ బ్రయస, భీసదృశం బగు న
ట్లు పథ్యమున్ । గరము పదిష్టలై సురత, కాంక్ష మెయిన్ బ్రయలై
న వారికిన్ । వరుస నయాచితం బయిన, వర్ష మొసంగిరి కామినీ
మణున్ ॥ ౯ ॥ (గీ) పరఁగ నకులచే నపవాద, కరులచేతఁ । బో
లెఁ బధికులు మృగముల, లీల మధుర । వల్లకీన్వరజిగ్గిత, వైభవమన
నలరి స్మృతిభూవశంగత, లైరి యపుడు ॥ ౧౦ ॥ (చ) చెలువుగ
నొక్క యిందుముఖి, చేఁ గుసు మాపచయార్థ మింపు సొం । పల
ర రసాతిరేకమున, నట్లవలంబిత మయ్యు సఁభ్రమం । బొలయ వ
నాగమున్ వశత, నొందని దౌట వృధోన్నతాకృతిన్ । జెలఁగి య
సత్య పుంస్త్యమునఁ, జెన్ను వహింపక యందె నత్తఱిన్ ॥ ౧౧ ॥
(వ) మఱియు నొక్కపురుషుండు స్వయంబ్రహ్మశ్లేషసుఖంబు కొఱ
కుఁ బ్రియురాలి నళి పాతవ్యాజంబున భర్తీంపుచు నిట్లనియె ॥ (సీ)
స్తనయుగ్మభరవిజి, తస్తబకానమత్ప్రత్యగ్రవల్లీవి, రాగియైన । యీ
మధువ్రతకులం, బెలమిఁ బరాగవంతములైన నవపంక, జములు విడిచి
మునుకొని నీకభి, ముఖముగాఁ జరియింపుచున్నది స మోదన, యుక్త ము
గుచు । భవదీయసురభిని, శ్వసితమందును సుధారసణి, చునుధు రాధ,

రంబునందుఁ॥ (గీ) దృష్ట నొందిన యీచంచ, రీకనిచయ । మునకు
నాకును బోలె సౌ, మనసగంధ । రసము లాత్మకు సంతోష, మొసఁ
గఁ జాల । వయ్యె నేమని చెప్పదు, నంబుజాక్షి ॥ ౧౨ ॥ (గీ)
అనుచు నిబ్బంగిఁ జతురోక్తు, లాడు ప్రియుని । గురుభుజోన్నమనో
రువ, యోజ యగుచు । వళియుతోదరరుచులుపైఁ, బొలయ నలికిఁ ।
గాంత వెఱచిన కైవడిఁ, గొంగిలిఁచె॥ ౧౩ ॥ (గీ) వదనసౌరభ
లోభవి, భ్రమదళీంద్ర । సంభ్రమాద్జితశోభయై, చలిత యగుచు ।
నన్యసతి చేసె నలకలో, లాక్షు లలరఁ । గమ్రతరమేఘలాకల, కలక
లంబు॥ ౧౪ ॥ (మ) వినతు లేసి ప్రియు ల్కరార్తు లగుచు, స్వే
మాటుఁ బ్రార్థింపఁ దై । కొన కెవ్వా రభిమానితఁ బెరసి యె, గ్గు
లేసి రాయా దనాం । గన లెల్ల న్నధుమాస మాట మిగులం, గా
మాస్త్రు సంత ప్తలై । తనియం గొంగిటఁ జేర్చి రట్లు దమయం, తం
దామె ప్రాచేశులఁ॥ ౧౫ ॥ (గీ) సూనకార్తుకకార్తుక, చ్యుతశి
తాస్త్రు । పాటితశరీరలై గత, భర్తృకలగు । సతులు కొందఱు
గెడసిరి, సారెసారె । కలసి మూర్ఛితలై రని, పలుక నేల॥ ౧౬ ॥
(వ) ఆసమయంబునఁ బ్రోషితభర్తృకయగు దాని నొక్కతన్ని నా
శ్వాసింపుచు బాంధవు లిట్లనిరి॥ (గీ) అశ్రుమోక్షంబు భవదాన, నా
జ్జలక్ష్మి । కరయ సమ్యగలంకృతి, కొఱకు నిక్క । మైనను వసంత
మహాము సం, ప్రాప్త మయ్యెఁ । గాన నిష్పడు దుఃఖింపఁ, గాదు త
న్ని॥ ౧౭ ॥ (చ) తఱుచుగ నీవెలంది మరు, తాపముచే నసువుల్ల్య
జించు దు । భార మతికష్ట మంచు వెస, బాంధవు లిష్టత నాడు నట్టి
సుస్థిరతరవాక్యము ల్నిజము, సేయకు మమ్మనిజేశుఁ డాత్మలో । మ
ఱువఁడు మాధవోత్సవము, మానక యిష్టదేవచ్ఛుఁగోమలీ॥ ౧౮ ॥
(క) అని యిటు బంధువితతి చె । ప్పిన ఋతవచనములచేత, వెలఁ

మక బయలన్ | దనపతి కంఠస్వరమున్ | విని యమృతము చేతఁ
బోలె, నిర్వృతినొండెన్ || ౧౯ || (క) మధుబోధితవాసంతీ | మ
ధుమేధితమేఘయైన, మధుకరరవభృ | న్మధురమధు వ్రతభామిని |
మధురంబుగ గాన మపుడు, మానుగఁ జేసెన్ || ౨౦ || (క) అరుణి
తసకలాద్రివనో | తగరమై పథికజనతాప, కరమై వికచ | స్ఫురదు
రుకింశుకసంహతి | యరుదార వహించె దవహు, తాశనశోభన్ ||
౨౧ || (గీ) పరఁగ నెప్పుడు శైరీష, పాంసురుచులు | హరితురం
గమలోమతు, ల్యత వహించె | నట్టి శుచికాల ముపగతం, బయ్యె
మల్లి | కలకుఁ జిరగంధ మొసఁగుచు, లలితఘణిత || ౨౨ || (గీ)
స్వరమణీశ్వసితోపమ, సాంద్రదళిత | కోమలనితాంతపాటల, కుట్టు
లంబు | నున్నదోచ్చలి తాళియై, యొప్పు గాడ్చు | పొలయ మద
లౌల్య మొండెఁ గా, ముకజనంబు || ౨౩ || (గీ) చంచలాక్షులు త
క్షణ,న్నపనజలతు | పార భృత్కుచములు ప్రియ, జనుల వక్ష |
మందుఁ జేర్చిరి నెమ్మేన, నంచితముగ | సరసచందనరేణువు, ల్మల్లి
రపుడు || ౨౪ || (గీ) ప్రస్ఫురదధీరతటిదక్షి, భాసమాన | మగళి
తోరుపయోధర,యైన జలధ | రాళి యనపేక్షితాత్మీయ, వేళ య
గుచు | నద్రవిభువల్లభునిఁ బోలె, నధిగమించె || ౨౫ || (క) జగ
తి నభోమాసంబున | గగనముపై దంతియూధ, కాలాభ్రములిం |
పుగఁ గని యంగన యేప్రియఁ | దగ నేకరసుం భజింపఁ, దలఁప
దు బుద్ధిన్ || ౨౬ || (క) ధృతశక్రచాపవలయాం | చితఘనరుచి
వివిధమణిర,చితకుండలభా | తతివళితాంశుకమగు శ్రీ | పతి గా
త్రము ననుకరించె, భాసుర లీలన్ || ౨౭ || (గీ) ఘనసమీరణచలిత
మే,ఘములచేత | తుణికలక్షితవ్యవహిత, చపలచపల | విటపముల
చేఁ దమాలపు,ధ్వజసదృశ | గగన పాదపనుజరి, కరణి నలగె ||

౨౮ || (చ) స్ఫుటతరవాతసంచలిత, భూరిఘనంబులచేత నింగి నం |
 తట త్షణలక్షితవ్యవహిత, త స్ఫుటచంచల యొప్పె నత్తటికా | జటుల
 సమీరణోచ్ఛలిత, శాఖలచేతఁ దమాల సన్నిభో | త్కటగగ నావనీ
 రుహావి, కాసితమంజరిఁ బోలె హృద్యమై || ౨౯ || (గీ) పథిక యు
 వతియొకతె, ప్రాణసంశయ మొంది | సనయనోదకాళి, సంభ్రమ
 మున | విధురబంధు వగుచు వీక్షించె నంబుద | పొలి నవుడు కర
 మ, బంధురముగ || ౩౦ || (గీ) విదళకందళ కంపనా, విష్కృతుం
 డు | కామినీమానహరణుండు, ఘనపవనుండు | క్షీలిని వనములు
 కంపింపఁ, జేసె ననంగఁ | జెలంగి విరహులఁ గంపింపఁ, జేయుటరు
 దె || ౩౧ || (గీ) పటుతరాత్మీయనినదసం, పదలచేతఁ | గృతసమా
 జనమదళ, తినినాద | జయమగు ఘనాళి వీక్షించి, సమ్మదమునఁ |
 గలవిలాపకలాపిసం, ఘము నటించె || ౩౨ || (చ) అతులకదంబపు
 ష్పకర, జారుణితాంబరముల్లు పారసం | గతములు కందళీ కుసుమ,
 గంధ యుతంబులు నైన వాయువుల్ | చతురత నూత్ననూత్నము
 గఁ, జంచలనేత్రల మీఁదసారెకం | చితగతి రాగముఁ గలుగఁ,
 జేసెను గాముకమానసంబులఁ || ౩౩ || (గీ) వారిధరములు ప్రవిరళ, ప్ర
 ధమబిందు | శమితతాపం బపోధర, జంబు గంధ|వంతమగురైవ తాచ
 ల, ప్రాంగణమును | మానినీగతి యోగ్యంబు, గానొనరె || ౩౪ || (క)
 కరిరథధవళస్ఫురదళి | వరమృగరుచికైశికంబు, వారిదకషణోత్కర
 పతితకృశశిఖైందవ|సురుచిరఖండంబు పగిది, జూడఁగనయ్యె || ౩౫ ||
 (గీ) దళితమాక్తికమాణాఽతి, ధవళములును | గిరిసరి వ్వారిబిందుసుం,
 దరములైన | చారుకుటజప్రసూనర, జః కణములు | బహుళదధిరే
 ణుకణముల, భంగి నొప్పె || ౩౬ || (చ) అసదృశనిమ్నగామృదు
 ప్ర, యః కణకోమలఘూరిమాలతీ | ప్రసవవితానసంతతని, బద్ధము లౌ

టం బ్రసన్నతారకా । విసరనిభంబులైన ఘన, భృంగసమూహము
లు నృమంతతః । ప్రసరరజోభగోత్థపరి, పాండిషం దాల్చి చెలంగె
నత్తఱ్ఱ ॥ 32 ॥ (గీ) ప్రియవినుక్తవధూజన, హృదయహంత్రి ।
యైన నవనీపవన కాణి, యభ్రవనన । సంవృతములైన దిశలపై, సాం
ద్రసిజర । బంబు పటా వాసమును బోలె, జల్లె నపుడు ॥ 33 ॥
(క) పూల యలుకం బూని పతలం । గలయక యున్న చెలు లపు
డు, ఘనఘననాదా । కులిశలయి కౌగిలింపంగ । జల్లెరేచితమధ్య
లగుచు, వర్తించి గొగ్గె ॥ 34 ॥ (చ) మునుకొని వృష్టిగంధవహ,
మున్ వడి వీవ విరక్తుడైన నె । వ్వని హృదయంబు ధైర్య మెడం,
బాసి చలింపక యుండు నంచు ని । ట్లనిశము సశ్యవాక్యము మ, దా
శిగణంబు పచింప రక్తినిం । దిననవశల్లవావళి న, టించిన భంగిజ
లించె గొమ్మల ॥ 35 ॥ (గీ) అచిరరోచికి వెఱచిన, యట్లు, ప్రి
యల । మండిరముం బాసి పోవంగ, వనసు రాక । యతసు మంధర
భాషలై, యందె యుండి । చెలులు నృపతుల రంజిల్లె, జేసి రపుడు ॥
36 ॥ (వ) అంత దురితనాశన కీతకసుండును రథావయ వాయుధుం
డు నగు కృష్ణుండు తిరోహితకర్తృమయూఖంబును బతత్రసంఘంబు
కొఱకుం గులాయనిలాయుశ్వసంపాదకంబును బ్రాచ్యాదిదిగ్వివేక శూ
న్యంబు నగు ప్రాప్యట్యా-లం బతీతం బగుచుండ వికచోత్పలనేత్రయు
విస్మస్తభవ శౌంబర సాదృశ్యయోగ్య మేఘయునైరై వతక పర్వతోత్సం
గగతయైన ప్రియురాలి చందంబున నందం బగుచున్న శరత్తు నవలో
కించె నక్కా-లంబునందు ॥ (చ) ఖరకరుం డాశ్చభానువుల, గహ్వరి
నైశతమంబు మింటదు । ప్క-రమగు మేఘబృందమయ, గాఢతమంబును
వెంట బల్విడి । న్సరసులయందుం గాల్చొనిన, నైద్రతమంబును బోవ
జేసె ను । ర్వర మహనీయకీర్తులగు, వారికి గల్గరు శత్రు లెక్క

డ౯॥ ౪౨ ॥ (గీ) కాలమె బలబలంబులు, గలుగఁ జేయుఁ | బా
 ణులకు నంచుఁ బలికెడు, భంగి హంస | రవము రమణీయతా స్ఫూ
 తిఁ, రసా వహించెఁ | గతిన నాదమయూరంబు, గలుగు నట్లు॥ ౪౩॥
 (గీ) విశదపక్షకవిధ్వని, విజితనాద | శిఖితనూరుహచయ మీష్యఁ, చే
 తఁ బోలె | విరిసి ధరవాళిలె మానియై, వెలయు వాని | కరిభవపరా
 భవము దుస్సహంబు గాఁడె ॥ ౪౪ ॥ (చ) ప్రతివనమందు సాంద్ర
 తర, రాగజపాకుసుమాధరోల్లస | ద్వితతవనావళీమదవ, తీ వదనంబు
 న భాసురేక్షణా | ప్రతితరవిభ్రమంబులగు, బాణదళావళు లప్పు డెం
 తయుం | జితలలితోత్పలద్యుతివి, శేషములై యలరె న్నగంబున౯ ॥
 ౪౫ ॥ (సీ) కనకభంగపిశంగ, ఘనపలాశములు పరాగశోణితకేస, రం
 బులైన | యసనవృక్షములు ప్రి,యావమానిత మానినీమణి పటుకోప
 నిరసంబు | లగుటచే ధాత్రి న,న్వథనామము లయ్యె బాలాతపా
 రుణ, పంకజంబు | మదపాటలాంగనా, వదనాబ్జరుచి నను కరణంబుఁ
 జేసిన, కారణమున ॥ (గీ) నెవ్వని మనంబు హరియింప, దిషమునం
 దుఁ | గలమగోష్ఠి గ్రీత దీరిత, గానము విని | మీలితాక్షమై సస్యంబు, మె
 సవ మఱచి | యున్న మృగతతి నదలింప, దురుముదమున॥ ౪౬ ॥ (చ)
 గురుతరసప్తపణతరు, గుచ్ఛ సుగంధి మధువ్రతవ్రజో | చ్చరిత సుగీత
 నాదములు, సంతతగంబులునైన వాయువుల్ | విరళమదంబు వ్యాకు
 లిత, విష్టపమై తగునూజదంతి చె | ఛైరఁ జనుదెంచు చున్న దని, చె
 ప్పెడు కైవడి వీచె నంతట౯ ॥ ౪౭ ॥ (వ) మఱియు యాదవులొక్క
 యెడ విగతమేఘావరణంబు లగుటవలనఁ గోశోద్ధృతాసిలతా సితం
 బులై యొక్కయెడ శుభ్రమేఘచ్ఛన్నంబు లగుటంజేసి పురుషూత
 గజాజినకూపాసకంబులైన వాని చందంబున నందంబులై యొప్పు
 దిక్కుల నవలోకించిరి మఱియును ॥ (క) శరదంగనమరుదుత్థిత |

సరసిజ కేసరరజంబు, శౌరి సతులపైఁ | బరిహాసార్థము చల్లెడు |
 తెఱంగున నెల్లెడలఁ బటుగ,తి న్నెదచల్లెన్ || ౪౮ || (గీ) అరుణము
 ఖయైన శుకపక్షి, హరికిఁ బ్రీతి | గాఁగ నమరులు మింటిపైఁ, గ
 ట్టి నట్టి | హరితపత్రమయంబు త,దగ్రబద్ధ | కిసలమగు తోరణము
 భంగి, నెసఁగె నపుడు || ౪౯ || (క) శరదంతరదిబ్బుఖయును |
 దరదజ్ఞాక్షియును హంస, ధవళిమహాసదం | బరయు నగు నల శర
 త్తును | హరిముదికను బోలెఁ జూచె, నతిరమ్యముగన్ || ౫౦ || (వ)
 ఇట్లు శరత్కాలంబు ప్రవర్తించిన యనంతరంబ మహాగజ ప్రమాణం
 బులైన తరంగిణుల హిమోపేతంబులుగాఁ జేయుచు హేమంతకాల
 సంజాతమారుతంబు ప్రోషితభర్తృకలగు యువతుల నేత్రంబులకు న
 తనుసంతాప కారిణియగు సలిలసంతతి నొసంగ హేమంత కాలంబు
 సంప్రాప్తం బయ్యె నక్కాలంబునందు || (సీ) అనిలుండు గ్రీష్మాది,
 యందు వియోగికిఁ జెలుల మీఁది తలంపు, గలుగఁ జేయు | టది మి
 క్కిలి నయుక్త,మహాహ హేమంతమం దుపగతతుహినుండై, యుం
 టఁ జేసి | స్మృతసయావనసోష్ణ,వితతవక్షోరుహుం డగు వియోగి
 ని జంప, నలవి యగును | మఱియు నేయంగన, మగనితోఁ గూడక
 పొలయల్క గైకొని,తొలఁగి యుండె || (గీ) నట్టి యంగన హేమం
 త,మందుఁ బూర్వ | మగణితుండైన ప్రియునె స్త్రి,తాస్య యగుచుఁ |
 గవియ నేతెంచి కౌఁగిట, గారవించి | యలిగి చనకుండ నమోన్
 క్తు, లాడుచుండు || ౫౧ || (గీ) ఆవరణశూన్యమాట హి,మానిలము
 న | దూషితంబైన యధరవి,ద్రుమవ్రణంబు | సీతకృతంబులచే దం
 త,సితవిభాప | టావృతంబైన పగిది సౌ,ఖ్యంబు నొందె || ౫౨ ||
 (గీ) పేశలంబౌట హిమవాత,పీఠితవ్ర | డాంగనాధర లేఖ య,వ్య
 క్తమధుర | రమ్యసీతకృతస్ఫురితోరు,రదమరీచి | మయపటాచ్ఛాది
 (౧౧)

తంబైన, మాడ్కి నలరె || ౫౩ || (క) ధృతహిమకణమారుతతరు |
 లతికాంగుళితజఙ్గనోజ్జ్వలవిలాసము లి | ప్లవతముల పరిరంభణసుఖ |
 సప్తతాన్వితయైన చెలి క, సహ్యాము లయ్యెన్ || ౫౪ || (సీ) స్మర
 సంప్రచోదిత, సహజానురాగంబు ప్రకటింపఁ జేయుట, వలన మిగు
 లఁ | గార్యభూతస్వేద, కలన నత్యంతోపకారియా హేమంత, కాల
 మైనఁ | బ్రస్విన్నగాత్రతలై, పడఁతులు ప్రియులను జెలుపుమీఱఁమిం
 పఁ, జేసి రవుడు | మదవికాసిపడఁఘ్రి, మధురనాదాసీత హుంకా
 రుండై శిశి, రోరుపవనుఁ || (గీ) డనువనంబులయందుఁ బ్రి, యంగులత
 లఁ | జాలఁ బుష్పింపఁ జేయుచు, సంతతంబు | పతుల నెడఁబాసి
 యున్నయ్య, వతుల సతుల | విడిచి యున్న వియోగుల, బెగడు పఱ
 చె || ౫౫ || (గీ) మాఘమాసమందు, మంద గభస్తయై | హేళి
 హిమము నడఁపఁ, జాలఁ డయ్యెఁ | బరులు వృద్ధినొంద, బలవంతుఁ
 డైనను | గాలవశతఁ జేసి, స్థానిఁ జెందు || ౫౬ || (గీ) తుభితసైన్యపరా
 గవి, శుభ్రవణఁ | మగుట లోభ్రజము జైత్ర, యాత్రకొఱకు | నభిషే
 ణయిషుండైన, యతను నెఱుంగఁ | జెప్పకైవడి దిక్కులఁ, గప్పకొనియె ||
 ౫౭ || (చ) కరముపభోగ్యమా శిశిర, కాలము పోయిన వెన్క శీతసం |
 హరమగు మత్కుచోష్ణమున, కవ్వల నేమి ఫలం బటంచు సుం | దరులు
 నిరస్తకోపలయి, తప్పక వేదమయంతఁ దామె చు | ర్భరమదనజ్వరా
 తులగు, భతలఁ గొగిటఁజేర్చెర త్తఱి || ౫౮ || (చ) ఫలితసుగంధ
 బంధుర ల, వంగము లందుఁ బ్రసూనపత్రతా | శులగు మధువ్రతం
 బులు వి, లోలరజోమలినీకృతంబులై | మలయుచు నుండ మ్రోలఁ గ
 ని, మంజులకుంద లతల్ దరత్సమం | బులఁ బరిహాసమున్ సలుపు,
 పోలికఁ జూడఁగ నయ్యె నయ్యెడి || ౫౯ || (వ) మఱియు నత్యం
 తసురభి సంతానకంబు ప్రసూనసంపద తనుతరత్వంబున భంజింపంబ

డినయట్లుండె వసంతానకంబైన తరుణ పరభృతంబు కామకుల రాగ
వివర్ధనంబు కొఱకు మధురంబుగాఁ బంచమస్వరంబు గావించె మిక్కి
లి నిష్ఠమధువాసరస యగుటం జేసి బంభరత్రేణి యంగనామాననిరా
సకుశలంబును మధువాసరసారంబు నగు చూతంబును బరిత్యజింప నో
పకుండె॥ (సీ) అతులప్రభావని, యగు వసంతేందిర సకలజగజ్జయ,
చతురమదన । వీరసైన్యము నందుఁ వితతజిత్వర కేతు వైజయంతులు
గూర్చ, వలయు ననుచు । విసువక కదళులు, విస్తరింపఁగఁ జేసె న
సతీయా స్మరనిమి, త్తానురాగ । రూపసాంద్రతమిస్ర, లోకబాంధవ
మండలంబు వరించెన, వాతసరణి॥ (గీ) తారరవమైన కోయిల, చా
రుఘణితఁ । బంచమశ్రుతినంతటఁ, బలుకుచుండఁ । బవటియందును
యువతుల, వశ్యులైన । ప్రియుల వశ్యులఁగాఁ జేసి, పెనఁగిరపుడు॥
౬౦ ॥ (చ) కమలవిహారశీతలము, గావుననుజ్జ్వలమైన గాత్రము ।
న్సముచితభంగిఁదాల్చియతి, సాంద్రరుచిఁ జెలువొందుచంచలా । క్ర
మమునఁ బూడనొప్పియను, రాగరసంబదివెల్లిఁ గొల్పఁగా । రమణుని
యంకపీఠమున, రమ్యగతిన్విలసిల్లెనత్తటికె॥ ౬౧ ॥ (చ) ఘనభవ
వారిలాభమది, గల్లుచునుండ మయూరము ల్బుదం । బుననటియించె
నేటులు స, ముద్ధతిఁ బాఠొషడంఘ్రిదంపతుల్ । పనిఁబడి సాంధ్యదీప
రుచ్చి, పాటలఘూరిసుగంధబంధుర । ప్రణతశిలీంధ్రపుష్పముల, ర
క్తిమెయింజరియించె నత్తటికె॥ ౬౨ ॥ (ఉ) రైవతకాద్రిచెంగటి
ధ, రాతలమందు లసన్మరాళిసం । ఘావృతపుష్పితాగ్రకుట, జూవని
జంబుల వారిపూరసం । భావితనీలమేఘచయ, భాసితమైన నభంబుఁ
జూచి బ । హ్యవళిగీతనాదసదృ, శార్ఙ్గటియై నటియించె నెంత
యుకె॥ ౬౩ ॥ (సీ) మఱియుఁ గామకులగు, మగువ లత్యున్నత
కాశమై తగు శర, త్కాలమందు । వితతమన్తథసుఖా, విర్భావముల

యందు భృతతర్జునైన స, త్ప్రియుల నీర్ఘ్న । సమయంబునకుఁ బొంద
సంకోచ మెడఁచాసి కడు వేడ్క సురతసా,ఖ్యంబుగనిరి । రసమా
చారుసా,రససమయంబున నభినద్ధమైనవ, రాంగనోరు॥ (గీ) కుచః
శసంభవోదక,ప్రచయ మపుడు । మహితమాక్తికహారాయ,మా
మగుచు । రాగరసమున ఘనపరి,రంభరుచిని । నింపు సొంపార
పుడు భే,డింపదయ్యె॥ ౬౪ ॥ (సీ) వినుతింపనేతన్వి,విపినమధ్యం
నఁబృథుసారసాంగనా,మధురకాకు । నినదంబు విని కామ,నిఘ్నఁడై
దయితుపై రమణతోసంజాత రాగయయ్యె । నట్టిలీలావతి,యైన
రాశోహ ప్రేమతోడనమనః,ప్రియునిఁగలసి । యేకాంతసీమయ
దేక్రిడసలుపదుకమనీయమగుశరత్కాలమందుఁ ॥ (గీ) గొలఁకుల
యునందంద, కలకదేతె । నూర్చికాదోలికలహంస,లూఁగసా
బండువెన్నెలజగతిపై, మెండుకొనియె । నలినవనములఁ దేంట్లు
నంబుఁ జేసె॥ ౬౫ ॥ (చ) రతిపసహసవోల్లసిత,రంజితము
హసవంత ము । ద్యతయువమానసోషితము,నైనవరోరుచయంబు
త సం । తతముగృహీతకేశసుర,తక్రియయందటు తృప్తినొందివే
చతురులునిద్రవోవుదురు, సంతత హైమనరాత్రులందిల ॥ ౬౬ ॥ (
అసకలామలమంజులకిసలలీల । చేతవిస్తయమొందిన, రీతినలరు ।
శులలవలీలయావలి,కలరవంబు । మిక్కుటంబుగఁ గావించెఁ, బె
మాల్లు॥ ౬౭ ॥ (వ) మఱియుఁ బ్రసూనవిసర కృతభారంబున
క్షంబులకు నమ్రత్వంబును బంభరపరిషడ్వింకారనాదంబుల కవిరాః
బులునుసంపాదించునట్టి ఋతుగణంబు సానువులయందు భరియి
యున్నయారైవతకాచలంబుమీఁద విహరించుటకుఁ గృష్ణండు మ
యూరకేకారవంబులచేతఁ బ్రేరితుండైన వానియట్ల గిరివిహారకా
హలియయ్యె॥ (చ) సరసిజలోచనుండపుడు, శైలమునందు ఋతు

తానసం । భరితవనాంతలక్ష్మీనిగ్ర,మంబుగఁ గన్గొననిర్గమించె సు ।
 స్థిరముగ సేవఁజేయఁజను, దెంచినవారి ప్రయాస మెల్లస । త్పురుషుల
 యందు నిష్ఫలతఁ, బొందునెయెన్నఁటికైన నుర్వరఁ ॥ ౬౮ ॥ (ప్ర
 భాతవృత్తము) వివిధసుమావళి, భృద్వనాళిలోయా । దవులు సతీస
 హి,తంబుగాఁ జరింపం । గవిసిరి యవ్విధి, గానిచో సుమాస్తో । గ్ర
 వీశిఖివిద్దులు గారెయొంటిఁజన్నఁ ॥ ౬౯ ॥ (తరల) గరిమతో సమయో
 చితంబుగఁ, గాంతిమోముల హెచ్చఁగా గరితలఘ్నస్వభావసుందర, గా
 త్రలై కడుహృద్యలై । ధరణిపైఁ జరణంబులుంచిరి, తప్పకప్పుడె వా
 రిపైః । దరతరంబుపదంబుఁ చెట్టెని, తాంతవిభ్రమసంపదల్ ॥ ౭౦ ॥
 (గీ) లలితగతులందు నఖరుచి, రచితశక్ర । చాపరేఖ గలుగు నట్లు,
 సంభ్రమమునఁ । గలితకలకంకణధ్వను, ల్సేలఁగ వీచు । చాహులత
 జాతొఁ దన్నితం, బముల మీఁద ॥ ౭౧ ॥ (మాలినీవృత్తము) అతిశ
 యపరిణాహం,బై విచిత్రప్రకాశాం । కితఘనమణి భాస్వ, త్కింకిణీ
 కాంచితంబై । చతురతఁ గలకాంచీ, సత్కలాపంబు రమ్యో । న్నత
 జఘనమునందు, న్నాదము నిస్తరించెఁ ॥ ౭౨ ॥ (క) నిరుపమనితం
 బబింబా । త్యురుభారనిపీడ్యమాన, యోషిత్పదము । ల్సురుచిరలాటో
 చ్చలమునఁ । జరణన్యాసములయందు, స్వరసము నించెఁ ॥ ౭౩ ॥
 (వ) మఱియు నొక్కసఖి కుపితయైన యొక్క నాయికను బ్రియవచ
 నంబుల ననునయింపుచు నిట్లనియె॥ (చ) రయమున నేను పోయి సు
 క,రంబుగ నిప్పుడె నూటలాడి నీ । ప్రియు నిటు దెత్తుఁ జూడు మని,
 వేగఁ బ్రతిష్ఠ యొనచిఁ వచ్చితిఁ । దయయుఁ బ్రియంబు దక్షిణత, ధై
 ర్యము గల్గిన గౌరి వీవు మ । త్ప్రియసఖి నాదు వాక్యమును, రిత్తయొ
 నపఁకు మమ్మ కోమలీ ॥ ౭౪ ॥ (చ) సరసిజనేత్ర నీమత మ, సాధ్య
 ము పిన్నటనాట నుండి నే । నెఱుఁగని దానఁ గాను పరు, లెవ్వరు దీ

ట్టంగ లేరు నాపయిన్ । దఱసిన ప్రేమచేత జవ, వాఁటవు నావచనం
 బటంచు నే । గరువముఁ బూని యుందుఁ, జెలికత్తెల మధ్యమునందు
 మానినీ॥ ౭౫ ॥ (మత్తకోకిల) ఏను చెప్పిన మాట నీవిపు, డెంతలేదని
 చేయఁగాఁ । బూనవేనియునీకు నాకింకఁ, బొంద దెప్పుడుభాషణం ।
 బైన నేమిగొఱంత నాకని, యాత్మ నెంచితివేని య । ధైర్య శత్రుల
 వాంఛితంబుర, యంబునన్ ఫలియింపదే॥ ౭౬ ॥ (వసంతతిలకావృత్తము)
 మానంబు కల్పి నిటు, మాటలుపల్క వేనిన్ । మేనన్వసింపవును, మీ యింక
 జీవితంబుల్ । కానిమ్ము కోపమునఁ, గాంతునిఁ గూడకున్నన్ । బ్రాణా
 వనార్థమయి, నంబ్రియుఁ గూడరాదే॥ ౭౭ ॥ (చ) అనియిటు పల్కి
 యాసఖి తృదంఘ్రిలపైఁ బడిలేవకుండినన్ । వనితప్రియాపరాధభవ
 బంధురకోపకషాయితాక్షియై । ననువినమత్సఖీకృతప్రణామనిరోధ
 ముచేతఁ బోలెఁ జ । య్యనఁ బొలయల్క మాని యతి యత్నమునన్
 గరుణించె వల్లభున్॥ ౭౮ ॥ (వ) మఱియు నొక్కసఖి పురోభాగంబున
 శీఘ్రగమనంబునం బోవునొక్క పురుషునింగని యిట్లనియె॥ (గీ) రమ
 ణివెనకఁ జిక్కె, రాజాలకీవు ముం । గలఁజనంగఁ దగునె, కడు ర
 యమునఁ । గటికుచోరుభార, గరిమచే నెలనాగ । లలసగమన లగు
 ట, దెలియవొక్కొ॥ ౭౯ ॥ (క) అనియిటు సఖిపలికిన విని । వని
 తామణి తన్నుఁ గలయ, వచ్చిన దాకన్ । దన యడుగు లెన్నికొను
 చా । డ్పన మెల్లననడుగులిడుచుఁ, బోవుచునుండెన్॥ ౮౦ ॥ (వ)
 మఱియు నొక్క యువతి ముంగలం బోవు ప్రియతమునిం గూడుటకు
 శీఘ్రానుధావనంబు ప్రాధిక్యంపుచున్న సఖి కిట్లనియె॥ (తరువోజ) కలి
 కి నా కిటుస్వయం, గమనలాఘవము గలుగుట నీకది, ఘనమయ్యేనేని
 పలుక కిప్పుడె యయ్య, వస్త్రను బొందఁ గల దాన నని పల్కి, కడు వే
 గేమునను । బలుచెలితోడఁ గో, పవ్యాజముననయెలమితో నొక్కనా,

యిక శీఘ్రపాద । తలపాతమగు నట్లు, తప్పక పఱచి చెలువుని తోడఁ
జె,చ్చెరఁ గూడుకొనియె ॥ ౪౧ ॥ (చ) తన విభుపార్శ్వ భాగము
నఁ, దద్దయు వేడుక వచ్చు భామిని । ఘనపులకాంకితైకతర, కాంచన
కుంభసమస్తనంబు చ । య్యనఁ బతివక్షమందు ఘటితాఘటితం బగు
చున్ మనోజ్ఞ కాం । చనమయకందుకంబు క్రియఁ, జారుతరద్యుతి నొ
ప్పెసారెకున్ ॥ ౪౨ ॥ (సీ) పడఁతి యొక్కతె దృఢ, పరి రబ్ధభూరి బహి
స్తనమై పరి, హృష్టబోమ । పజ్జియై తగు భర్తృ, వామచాహువు
చేత సాంద్రంబుగాఁ బరి, వ్విక్త యగుచుఁ । దనదు దక్షిణకరం, బను
నొందఁ బతియంసభాగంబుపై నిడి, బాగుమీఱ । మొలనూలి ఘంటలు
మ్రోయనితంబమండలమునఁ బ్రియకటి, తాడనంబు ॥ (గీ) సేయుచును
హారవల్లులు, చిక్కుపడఁగ । రెండవ కుచంబు తొమ్మున, వెండినూ
పు । రములు ఘల్లన సవ్యపా, దముచలింపఁ । గంతు మంధరయైప్రి
యుఁ, గదిసి నడిచె ॥ ౪౩ ॥ (వ) మఱియుఁ గొందఱయంగనలగతివి
నేషంబులెట్టి వనిన ॥ (చ) వెలఁదియొకర్తు భర్తృభుజ, పీఠమునన్ దన
పాణిపల్లవం । బులుగదియింపుచున్ గరిన, భూరిపయోధరచూచు
కంబులన్ । దొలఁగక పృష్ఠభాగము ప్ర, తోద మొనర్చుచు మందసుం
దరో । జ్వలగమనంబునన్ జనియెఁ, జారుసలీలవిలాససంపదన్ ॥ ౪౪ ॥
(గీ) అలఘు పీఠసక్తియు, నతివిశాల । గిరిసమనితంబ భారప్ర, ఖిన్న
యైన । భూరిజఘనమునతికష్ట, ముగ వహించెఁ । బ్రియగళార్పితబా
హయై, వెలఁదియొకతె ॥ ౪౫ ॥ (పుష్పిణీవృత్తము) పురుషుఁడొకఁ
డుద్వృత్తిన్, మ్రోలఁగక్షద్వయాం । తరసిహితహస్తుండై, తత్కుచ
గ్రాహుండై । సురుచిరసిజోష్ఠాంచ, చ్చుంబితోద్గండుండై । చరణము
లు ద్రోక్కాడన్, జాన వెన్కన్ జనెన్ ॥ ౪౬ ॥ (సగ్ధరావృత్త
ము) కాంతారత్నంబువేడ్కన్, గతిపయసఖులం, గాంతుతోఁ గూడి

యొంటికి । గాంతారోర్విం జరింపం, గడువడి జనినకి, గాంచిత
 ద్భృతకి వెంటకి । గంతుక్రిడాక్షణోరః, కలితరు చిరలా, టార సా
 ద్రాకింఘ్రిరేఖా । కాంతంబై యొప్పు దానికి, ఘనసతిపదముకి,
 గాంచి యాజాడ నేగికి ॥ ౮౭ ॥ (సీ) స్ఫురదనంగరసౌఘ, పూణకి
 నాభిహ్రీదపరివాహాకృతరోమ, పజ్జులైన । లలన లెవ్వరుసవి, లా
 సయానరవితహంసకభూషలై, యరిగి రట్టి । సతులాపగాతీర గతల
 యి జనమనోలక్యవేదనచటు, లప్రసూన । శరధనుజ్ఞానాద, శంక
 ను బుట్టించు శ్రుతిహితసారస, రుతము వినిరి ॥ (గీ) యుత్సుకాశులు
 మాధవ, యువతిజనులఁ । బిలిచి నటువలె గానంబు, సలిపెఁ గాన ।
 నాళి పల్లవాంగుళులచే, నభినయించి । యాడి నటులుండె గానంబు,
 ననుసరించి ॥ ౮౮ ॥ (చ) కుసుమసుగంధియై విపిన, కుంజమహీజనిరు
 ద్ధవేగుండై । యసమజలాశయప్రచలి, తాచ్ఛతరంగజలాదుకిండై వ
 న । శ్వసనుండు సంచలచ్ఛమర, పక్షవిఘ్ననసంభవోల్లస । త్వసవ
 రజంబు భామినుల, పై వెదఁజల్లుచు వీచెనత్తటికి ॥ ౮౯ ॥ (క) వన
 మారుతానుగమనం । బునఁ దుమ్మెద లనుభవించె, ముదితల ముఖ
 వా । సనలు మహాత్ముల వెంటకి । జనినఁ బురస్థములు గావె, సం
 పద లెందుకి ॥ ౯౦ ॥ (గీ) శౌరియువతిక రాజ్ఞసం, సగఁ సంప । దా
 త్తసౌమనస్యంబులై, యలరు విరులు । సాధకముగనాట నుండియు,
 నవనితలము । నందు సుమనోభిధానంబు, నధిగమించె ॥ ౯౧ ॥ (చ) ఉ
 రువడి నాభిముఖ్యముగ, నుద్ధతిఁ జెంది విరు లైమల్పఁగాఁ । దిరముగఁ
 జాఁచి పైకిఁ జను, దెంచు వరోరుక రాగ్రరాజిచే । వరుస గుణప్రక
 షకమునఁ, బల్లవ పాళిబలాత్కృతంబుగాఁ । బరఁగ నఖంబులం జిది
 మి, భంగము నొందె సమత్సరంబుగకి ॥ ౯౨ ॥ (చ) తతమకరం
 దపాన ముది, త భ్రమరాంచిత భూరిశాఖలకి । జతురతఁ గంకణ

ధ్వనులు, సాంద్రముగాఁ జెలగఁ గరద్వయో । ధృతిఁ గదలించు రూ
పజిత, దైవతసుందరియైన కాంతపై । హితమతిఁబుష్పవృష్టిఁ గురి,
యించె మహీజము సంతసంబునఁ ॥ ౯౩ ॥ (గీ) సతతరసరాగవం
తమై, చారుకరరు । హతుతిప్రాప్తసంస్తవం, బై యదయతఁ । ద
రుణిచే ఖండితంబైన, తరుణపల్ల । వంబుమిక్కిలి మలమల, వాడుఁ
జూపె ॥ ౯౪ ॥ (వ) ఒక్కతనుమధ్య ప్రియుని కభిముఖంబుగా విక
సితకుసుమవిసరసంగ్రహార్థంబు సముద్యతబాహులతయై వినూతననఖ
తుతమండన సుందరంబైన కతుభాగంబుసందర్శింపంజేయుచుసారెసా
రెకు సవ్యకరంబునఁబిహితంబైన సూక్ష్మోత్తరీయంబుచేతఁబీనపయో
ధరావరణంబు తిరోహితంబుగావించె మఱియు నొక్కసుందరియగ్ర
పుష్పగ్రహణార్థంబు శరీరోన్నమన విశ్లిష్టవళులచేతఁ జూడందగిన వ
శిత్రయాంతరాళపాండుర రేఖాకృతవర్ణోత్కర్ష నీలరోమరాజియు వి
పులతరోర్ధ్వముఖలోచనయుస్వభావకృశంబైన మధ్యంబును సారెసా
రెకతికృశత్వంబునొందించునట్టిదియుసమగ్రకుచోన్నతానతనిర్భరవతు
స్థలబలాత్కారవిశ్లిష్ట సూక్ష్మోత్తరీయబంధయునంతర్లియమానశా
తోదరోచ్ఛ్వసద్దుకూలస్ఫుటతరపరిదృశ్యమాన గంభీరనాభిమధ్యాంత
రాళయునై యలరు వనాభ్యంతర ప్రదేశంబునందుఁ దిరోహితుండై
యభిముఖావస్థితుండై యున్నవల్లభునెఱింగియునెఱుంగనిదాని యట్లు
సలీలంబగునట్లు వృత్తాగ్రంబునం గలసుమంబులుగోయు నెపంబున ని
జాంగప్రదర్శనార్థంబు కాలవిడంబనంబు గావించి విడంబనాంతరంబ
ప్రియుండు సఖీజనంబులునీవల్లభుం డిచ్చటనున్నవాడని యెఱింగించి
ననదరిపడి యెంతయవివేకి నైతినని వంచనోక్తులు పలుకుచుఁ బుష్పగ్ర
హణనివర్తితకుసుమవ్యావృతాగ్రపాణియుఁ బ్రతిపదంబునందు సంయ
మితసూక్ష్మవస్త్రాచ్ఛాదిత శరీరయు భర్తృదర్శనసంఘాతసాధ్వసస

మ్నోదసంకరయు మీనకేతనాచార్య తత్త్వణోపదిష్టాని ర్వాచ్యకిలికించి
 తంబును రాగంబునభజియింపుచున్నది గావునససంభ్రమసస్థితవక్త్ర
 కాంతియునై లజ్జావనతవదనయై యధీరత్వంబున నొక్కింత వ్యవధా
 నంబు గోరుచున్నదానియట్లు బ్రియునికొఱకు నిజాభిప్రాయంబుప్రకా
 శింపంజేయుచుఁ ద్రపాగుణంబువలన దయితునిమనంబు హరించెఁగాం
 తలపత్రపావిభూషణలగుట లోకప్రసిద్ధంబై యుండు॥ (గీ) పరఁగ
 నఖిపదలిపులు వి,భావితార్థ । ములును బులకితాంగని, ధేయములు న
 వాచ్య । ములునగు ననంగలేఖ లిం, పలరఁ బ్రియులు । వరుసఁ బల్ల
 వముల మీఁద, వ్రాసి రపుడు ॥ ౯౫ ॥ (చ) అరుదుగ నొక్కనా
 యిక ర,యంబునఁ గృతమరోషయై సఖి । గుఱుతుగఁ బూలదండ
 సిగఁ, గూర్పఁగ నేరుపు లేదు చాలు నిం । కరుగు మటంచుఁ బల్కి
 పతి, కప్పుడు తానె కృతోరు వాంఛయై । మురువుగఁ జుట్టై మాల
 భుజ, మూలరుచు ల్సేలఁగ నిరంబున॥ ౯౬ ॥ (చ) ఘనకచ చూ
 డు నీకెదురు, గా మధుపావళి వచ్చుచున్నదా । ననమును వాంచి
 వాఙ్మయమ,నం బొనరింపుచు నూర కున్న మ । ద్యనిబిడగంధబంధుర
 ము, ఖాబ్జముపై వెస వ్రాల కవ్వలం । జను నటు వ్రాలె నేని పెలు,
 చం గడు బాధ యొనర్చు భామినీ ॥ ౯౭ ॥ (పంచపాదిగీతము)
 నెలఁతసరజసమకరంద, నిర్భరప్ర । భూతభూరుహ ప్రసవవి, భూ
 తులందు । వాంఛ మాని యమృతపాఖ్య, వాంఛచేత । మధుపరా
 జంబునీదగు, నధరమునుభ । జింపవచ్చుచునున్నది, యింపుమీఱ॥ ౯౮ ॥
 (క) అనియిటు సఖిపలికిన నది । వినికన్నులు మూసివనిత, ద్విగుణి
 తఘనలో । చనపత్నమాలయై పె । ల్పనఁ బతి యంకంబుఁజేరె,
 షట్పదభీతి॥ ౯౯ ॥ (చ) ఒనరఁగ బల్కిమై పురుషుఁ, డొక్క- నవోధ ము
 ఖింబు నెత్తి చుం । బనమొనరింప దానిఁ బరి, పాటిగఁ గన్గొని తత్త్వ

ణంబ నూ । తనమృదుపల్లవగ్రహణ,తత్పరయాచతురాశిచేత గ్రద్ధ
 నఁ బెటవారిచే నవిది,తంబగు నట్లొనరింపఁ గాఁబడె॥ ౧౦౦॥ (సీ)
 సవతి యొక్కతె లతా,జాలంబు చాటునఁ బొంచి యుండఁగ వల్లి,
 భుండు దయిత । యాస్యపాన మొనఁచె, నట్లుదాని నధర ఖండన
 భవవ్యధచేతఁ, దగఁ జలించు । కరకంకణస్వనో, త్కరముచే వివృ
 తంబు గావించె మఱియొక్క,కాంతమ్రోల । వృక్షరాజముఁ పాఠి
 కి, విలసిల్లు ఘనలతాచేష్టితంబును జూచి, చెలఁగి దాని॥ (గీ) నభిన
 యింపుచు ఋజుగతి, నాశ్రయించి । వరుని చాపల దోషంబు, పరి
 గణింప । కంఠిమంజీరములు మ్రోయ, హస్తయుగము । సాచి
 క్కాఁగిటఁ గడియించె, సంభ్రమమున॥ ౧౦౧ ॥ (గీ) వనిత యొకతె
 యున్నతగుచ్ఛ,వాంఛచేత । సలలితంబుగ సహాచరాం,నంబుమీద।
 సవ్యకరమిడి కరికుంభ,సదృశకుచయు । గంబుచేఁ బ్రియు వక్షంబు,
 గప్పె నపుడు॥ ౧౦౨ ॥ (గీ) కుజములందున్న పువ్వులు, గోయఁ
 బోయి । లలితపాదగ్రదుస్థిఞ్చి,వలన నొకతె । నిబిడ కుచకుంభ
 భరమున, నిలువ లేక । పాశ్వమున నున్న ప్రియునిపై, వ్రాలె న
 పుడు॥ ౧౦౩ ॥ (చ) విరులవె కోసి యిమ్మనుచు, వేడుకఁ బ్రార్థ
 న సేయు దాని దు । స్తరకరికుంభసన్నిభకు,చంబులు గల్గిన దాని
 ముగ్ధసుం । దరిని బరిష్వజించు తమిఁ, దత్పతి మోదముతోడ నంగ
 నా । గుఱుతుగ నీవె గోయుమని, కోమలినెత్తె భుజద్వయంబున॥
 ౧౦౪ ॥ (గీ) అరయు మిదిగ్రాహ్య మిదిగ్రాహ్య, మనుచుఁ దావి ।
 విరులాసఁగి సారెసారెకు, మరులుకొలిపి । ప్రియుఁడు సఖిఁ దోడు
 కొని యేగె, విజనమునకు । మరుఁడు త్వరసేయు జనులను, సురత
 మునకు॥ ౧౦౫ ॥ (వ) మఱియు నొక్క ప్రగల్భనాయక యేకాం
 త చేశంబునకు నిజవల్లభుని బలాత్కారంబుగా నాకషింపించి తత్స్

మీపదేశంబున సపత్నీజనంబు నవలొకించి లాఘవ భయంబున నప
సతుకాకామ యయ్యె నప్పుడు దాని వల్లభుండు విడువకున్న నది
స్వయంగ్రహలాఘవ తిరోధానంబువలనను వల్లభవాల్లభ్య ప్రకాశ
నంబువలనను నతిగౌరవంబు నొంది యొప్పె మఱియునొక్క ఖండితనా
యిక రాత్రి సమయంబున సపత్నీగృహంబునకుం జనియె ననెడు రో
షంబున వల్లభు నొక్కపదంబైనఁ జలింపకుండఁ బుష్పమాలికచేత బం
ధించిన నతండు భయంబువలనఁ జలించుటకు సమధుండుగాక బద్ధుం
డై యుండె నబలాకృతమాలికాబంధంబైనను బ్రయతములైన యావ
నపురుషుల శక్తిహరించు టది యుక్తంబె కదా యని పలికి వెండియు
వేఱొక్క ఖండిత నాయిక యపరాధ కారియైన నిజకాంతుండు
పల్లవ దానంబునఁ బ్రసాదంబు వడయ వచ్చిన నతని భజింపు
చు నిట్లనియె॥ (చ) వలవదు నీవు మాకిపుడు, పల్లవదాన మొనర్ప
మేము యో । గ్యులమె ప్రియార్హయైన మఱి, యొక్కతె యున్నది
దానియింటి క । ట్లలవునఁ బోయిదానికిడు, మాస్యముముద్దిడు రక్ష
సేయుఁ బో । పొలుపుగఁబల్ల వద్దయికిఁ, బొందొడఁ గూడుట యు
క్తమేకదా॥ ౧౦౬ ॥ (గీ) వినుముమత్కర్ష ములు జన,విదితతావ ।
కాప్రియోక్తులఁ బూర్ణంబు,లయ్యెనింకఁ । గితవ భూరుహ పల్లవో,
త్కిర్ణకర్ణ । పూరములు వీనులకు వృధా,భూషణములు॥ ౧౦౭ ॥
(గీ) సవతి యింటనుండి, సారెకునళినాద । హసితమైనదాని, య
ట్లనున్న । కళికఁ దెచ్చిమాకు, గరిమనిచ్చెదవేటి । కిదియె కలహ
మునకు, మొదలుగాదె॥ ౧౦౮ ॥ (క) అని రోషకషాయితలో ।
చనయై విభు మోముఁజూచి, శ్రవణరహితనూ । తనరమ్యపత్న్య కేస
ర । కనదుత్పలసుమముచేఁ ద,గఁ బ్రహరించె॥ ౧౦౯ ॥ (క) ప్రి
యుండు ముఖమారుతంబునఁ । బ్రయైకదృగ్గతరజంబు, వెసఁబోనూ

దత్తం । రయమున సపత్ని నయన । ద్వయ మష్టదు నిండె రోష,
 పాంసుచ్చటలంక ॥ ౧౧౦ ॥ (గీ) ప్రియుఁడు మఱపున సవతిని, బేరు
 కొనుచుఁ । బుష్పమున వ్రేయనది దాకి, మూర్ఛపోయెఁ । గావు
 న సపత్నినామంబు, కామినులకు । ధరణిలో నభిచారమం, త్రంబు
 గాదె ॥ ౧౧౧ ॥ (చ) వరుఁడనురక్తి గర్ణముల, వారకనించిన పు
 ష్పగుచ్చముల్ । కరము లఘుత్వ మొందియును, గ్రక్కునఁ జాల భ
 రంబులయ్యె బల్ । తఱచుగఁ దానెయంగమునఁ, దాల్చినకాంచన
 ఘాషణంబులు ॥ బరువయి తోచకుండెను స, పత్నిక మాల్వము
 లైన నేమగు ॥ ౧౧౨ ॥ తలఁప విలాసినీశ్రీగ, త స్ఫుటితోత్పల
 మేను నీల స । చ్చలితవిశాలనేత్రరుచి, సంపదచే జిత నైతిఁ బూడు
 మం । చొలసిన లజ్జచేత శిర, మొక్కట వంచి తదీయకణఁమం । దళి
 కృతఘోరిఝంకృతుల, నాసఖితో మొఱపెట్టె నత్తటిక ॥ ౧౧౩ ॥
 (గీ) అపగతసుమంబులగు తీగె, లవల విడిచి । యశులు నవమాల్వ
 ఘాషిత, లైన యువతు । లందుఁ జేరెను భువిమలి, నాత్మకులకుఁ ।
 బరిచయం బప్రధానమై, పరఁగుఁ గాదె ॥ ౧౧౪ ॥ (వ) శిథిలశిరో
 రుహకలాపభారసమున్నతాంసభాగంబులు నతిదీఘపక్షభారనయ
 నముఖారవిందంబులును బరిచితనాయకపరిచుంబనాభియోగ విగతకుం
 కుమరేణువు లగుటం జేసి యత్యంతనైమల్యంబువలనఁ బ్రతిఫలితతు
 షారమరీచిరశ్శిజాలంబులచేత నతిలోహితమృదుకపోలభాగంబులును
 శ్రమసమాప్తసుకుమారచేష్టలు గలుగుటంజేసి మృదుతరతనుతర చా
 హువులును సరససాంద్రకిసలయాను రంజితంబు లగుటంజేసి పునరు
 క్తరక్తకాంతివిభ్రాజితహస్తకమలంబులును మదనసానురాగంబుగలు
 గు నట్లుదయితవక్షస్థలంబుచేత వ్యతిహార సంక్రమితానులేప రంజ
 నాతిశయభేదసంపదిత రేతరనిష్ణణ్వవ్యోజయగళంబులును బృథుతరవ

యోరుహభారనమ్రంబు లయ్యును వెండియు వనవిహార పరిశ్రమజని
 తానతంబులైన శరీరంబులు ననభ్యస్తపాదసంచార కాశ్యక్ నిస్సహ
 త్వధారణకలభహస్తోరుసక్తిప్రదేశంబులును జిరమహీగమనాపగతనూ
 తనలాక్షోరాగంబులు గల వయ్యును సౌకుమార్యంబు వలనఁ దద్గమ
 నంబుచేతనె వెండియు వితీణఁరాగంబులై పరస్పరభృశ నివేశవశం
 బువలన నతిప్రయత్న సంచలచ్ఛరణోత్పలంబులును గలిగి సమ్యగుష్ట
 ధమఁవిశేషోపలక్షితలైన యువతులచేత సారెసారెకు నిట్లు విభ్ర
 మానుషంగంబువలన నితాంత తాంతత్వంబునధిగమింపఁబడియె యు
 వతులుస్వభావంబుచేతనె కోమలాంగు లగుటఁజేసి యలసలై యుం
 దురు చిరకాలంబు వనవిహారప్రయాసంబు ననుభవించుటం జేసి మి
 క్కిలి నలసలై యుండు టదియేమి చిత్రంబు మఱియును ॥ (సీ) అతి
 వల ఘమఁతో, యంబులు మొదల నుజ్జ్వలరమ్యగండమం, డలములం
 దు । గొప్ప ముత్తియముల, చొప్పన విలసిల్లి కఠినవక్త్రోరుహఁ, గ్రము
 ల మీఁదఁ । బదపడి న్రాలిత, పృక శతశకలంబు లయ్యెయావన సము, ద
 గ్రలైన । వెలఁదుల చన్దవ, విపులకమయ్యునునవిరళ ఘనపుల, కాంకురము
 లు॥ (గీ) గలిగి విలసిల్లె నవిరత, ఘనసుమాప । చాయభేదంబుచేఁ బ్రి
 య, చారుకంత । ద త్తఘజలతయై పయో, ధరయుగమునఁ । బ్రియుని వ
 తుంబు గప్పచు, వ్రేలె నొక తె॥ ౧౧౫॥ (సుగంధివృత్తము) ఇంతియోర్తు
 భతఁమోగిల, నింపు మీఱ నిచ్చిబ । ల్వింతగాఁ గుచంబు లెత్తి, వేల్లితో
 రుబాహయై । పంత మొప్పఁగా శరీర, భంగ మాచరించి త । చ్ఛాంతి
 వాయఁగొఁగిలించె, సంతసంబుమీఱఁగా ॥ ౧౧౬ ॥ (క) తరుణుండు
 నవోధముగ్ధను । బరిచితి లేకునికి నెంత, వలదన్ననునే । మఱియుండఁ
 బట్టిబలిమి ॥ । బరిరంభణ మాచరించె, బటుమోహమున ॥ ౧౧౭॥
 (గీ) వితతహినుసమఘర్తాంబు, బిందువులను । దుడువఁ బోవునెపం

బున, ధూర్తుఁడొకఁడు । చెలఁగి నూత్నోఢసతి నివ,చించి కుచక ।
 లశ కిశోరకములనంటె, లఘుతరముగ॥ ౧౧౨ ॥ (సీ) నారీసరిద్దు
 ర్త,పూరంబు జఘనప్రదేశంబులందు ను,ద్రేక మొంది । సక్తివత్తు
 ముల భు,జాకచ్ఛరుహల నాక్రమణంబు గావించి, ఘనగభీర । సాభి
 హ్రాదంబులు,నయముగాఁబూరించి తతపయోధరబృహ,త్తులు దాఁ
 టి । పటురోమరంధ్రకూ,పంబులు నిండించికటతటీభూమిభా,గము

లనొందె॥ (గీ) బ్రయకర స్పర్శనంబున, స్వేదతోయ । మధిక మ
 య్యోనన్లునశో,భాఢ్యతైన । సతులు విషినాంతవిహరణ,శ్రమమువా
 యఁ । దనువులు జలార్ద్రముగఁజేయఁ, దలఁచిరపుడు॥ ౧౧౩॥(చ)
 అలఘుతర స్తనంబులు వ, రాఘరణధ్వనితంబులుకరజ । శృలననిమీలి
 తాక్షివన,జంబులునైన నితాంతతాంతకాం । తల గణముల్ ధరిత్రై
 జర,ణంబులు మెట్టఁగనెత్తలేకగా । సిలుచునతిప్రయత్నమునఁ, జేరె
 మనోజ్ఞసరోవరం బొగి॥ ౧౧౪ ॥ (చ) సమముగఁ గాంతలంద
 టును, జాల్గానిపోవుచునుండ వారియం । సములు వినమ్రతఁగడువి,
 శాలముగల్గియుఁ దద్భృహన్నితం । బముల పరస్పరాధికవి,మర్దము
 చే విపులాధ్వభాగమ । శ్రమగమనంబుసేయుటకు, సంకటమయ్యోన
 తిప్రయత్నత॥ ౧౧౫ ॥ (చ) అవిరళవృక్షజాలశిశి,రావనియంద
 టు పోవుచుండ న । య్యువతులఁ గాంక్ష చేతఁ బలె, నుష్ణమయూ
 ఖుఁడు సారెసారెకు॥ । బవనరయాహతోరు విట,పంబుల సందున
 సాధ్వసంబున॥ । దవిలి నిజోరుభానువులఁ, దత్పరత॥ స్పృశియించె
 నెంతయు॥ ౧౧౬ ॥ (చ) నిరుపమవక్త్రపద్మమున, నిజితుండై
 హిమధాముఁ డత్తటి । న్వరువడి సేవఁజేయుటకు,వచ్చిఖరాంశుక
 రాశితాంగయై । వెఱవటి యేగు భామినికి,వేగసితా తపవారణత్వ
 ము । న్వరుస భరింపుచు స్థియమొ,నర్చెఁ దదీయకటాక్ష కాంక్షి

యై॥ ౧౨౩ ॥ (చ) ఒక ప్రియురాలి మాళిపయి, నుత్సుకతం దన
యుత్తరీయము । నృక్రీకటముగాఁగహస్తములఁ, బట్టి వెనన్బయికె
త్తి పట్టు నా । యకమణిచే నిరస్తనిబి, డాతపయైన వెలందిసాతప । త్ర
కలగు వారి కన్న విత, తంబుగ సౌఖ్యము నొందెన త్తటిక॥ ౧౨౪ ॥ (సీ)
తనమనోహరునిహా, స్తముఁబట్టుకొని యేగు వెలఁది సర్వాంగము, వ్వి
యకరాభి । మశకనజనితాస, మానసుఖంబున నుపచయ గరిమచే,
నొప్పుచుండ । నతిసుఖపారవ, శ్యమున నీవిగ్రంధి వదలి వేమొల ను
న్నవలువజాతె । మఱియు హంసాంగన, ల్కుందంబుగాఁ బోవు నతివ
లఁ గని విస్త, యంబు నొంది ॥ (గీ) లజ్జచేత నిజోరులీ, లాగతులను ।
జూపకూరక యుండె నీ, ట్లోణి యందుఁ । బరజితగుణం బెఱింగి
యె, వ్వాఁడు సిగ్గు । లేక స్వగుణంబు నావిష్క, రింపఁ జేయు ॥
౧౨౫ ॥ (మ) సముదంచత్పృథులాతిరమ్యకటిప, శ్చా ద్భాగము ల్చారు
ళో । భములౌ యాదవభామినీ కటిపురో, భాగంబులకథూతగ । ర్వ
మహావ్యత్పులినంబులై నదులు వై, లత్యంబునకథూరి వి । భ్ర
మదశ్శస్త్రలనాతిలోలగతులక, బాతెక సమగ్రంబుగక॥ ౧౨౬ ॥ (గీ)
సలిలరయనున్నశుక్తికో, శప్రముక్త । చారుమాక్తికకృతిరుచి, సైకత
ముల । విరళవిగళితహారసుం, దరములైన । లలిత నిజతల్పములయ
ట్లఁ, దలఁచిరపుడు॥ ౧౨౭ ॥ (చ) శ్రమజనితం బనింద్యమును, సాం
ద్రమనోజ్ఞ సుగంధబంధువౌ । ప్రమదల వక్త్రమారుతము, గ్రక్కున
మూర్కొని చంచరీకము । ల్గ్రమమునఁ గాననప్రసవ, రాజిపయిం
దమి గూర్పవయ్యెవి । భ్రమత విశేషకామియగు, ప్రాణిగణించునె
పూర్వసంస్థితక॥ ౧౨౮ ॥ (చ) సమయ మెఱింగి వేడ్క నొక,
జార శిఖండిని గూడి యుండఁ ద । త్రప్రమద వనోర్వి నుండి వెన, వ
చ్చినఁ గన్గొనిసాధ్వసంబునం । గ్రమమున నాత్మ పింఛములఁ, గప్పు

మయూరముగాంచి భామిను । ల్రమణులయందులేదని త,లంచిరియా
 ర్జవ మంచునెమ్మది ॥ ౧౨౯ ॥ (మ) అతిసంతోషవిధాయికంసరి
 పుకాం, తాలాపసంపత్తిర । స్కృతమాధుర్యనినాదమైన సితప,త్రి
 శ్రేణి నీరేజసం । తతులందు న్వేనడాఁగి యుండెనదియు, క్తంబే క
 దావైరిని । ర్జితుఁడెవ్వాఁడు తదగ్రభాగమున వ, ర్తింపం దలంచున్మ
 ది ॥ ౧౩౦ ॥ (సీ) చక్రవాకాంగన, శంక లేకప్రియుండు చుంబ
 నంబొనరింపఁ, జూచిముగ్ధ । యగుటచేమీఁది కా,ర్యములైనసీతా
 రముఖకామచేష్టితం,బులు నెఱుంగ । కున్నఁ గన్గొనియదు, యోష
 లుతమయంతఁ బ్రియుల ముంగలనిచ్చి, విధృతహస్త । లగుచును తర
 కృత్య,మైనసీతా-రాదికంబు గావించిరి, కాతుకమున ॥ (గీ) నపు
 డుపద్దిని నవకంజమర్మ్య మిచ్చి । హంసరుతముల స్వాగతం, బడిగి
 ఘేన । హాసమై భంగ కరముల, నాదరమునఁ । చాద్యమొసఁగిన
 యట్లుండె, భామినులకు ॥ ౧౩౧ ॥ (వ) మఱియు నమ్ముకుందసుంద
 రులు పాణిపల్లవంబులచేత రాగంబువలనఁ దద్గతలక్ష్మిని నిత్యనివాసం
 బైన యరవిందంబుల నుండనీకనిష్కా-సంబు గావించి లక్ష్మీనియతసా
 పత్న్యంబు వ్యక్తంబుఁజేసిరంత నయ్యంగనలు సలిలప్రవేశంబు గావిం
 చుటకు భయభ్రాంతచిత్తలై ప్రియక-రావలంబనంబుఁజేసి యతిప్రయ
 త్నంబునఁ బ్రవేశించునంతలోనఁ దత్కా-సారజలంబు సంక్రాంతప్రతి
 బింబ లగుటంజేసి యాత్మక్యంబుననతిశీఘ్రంబుగా నయ్యువతుల నం
 తఃప్రవేశంబు గావించుకొన్నదాని యట్లు ప్రకాశించెమఱియుఁ గామి
 నులుకాముకుని మనంబునుంబోలె లోతెఱుంగక మొదలజలంబుప్రవేశిం
 చుటకు భయంబునొందిపదంపడి గమనంబుచేతనగాధత్వంబెఱింగి ప
 దంపడిరాగంబుచేత నభ్యంతరంబుప్రవేశించి సరాగంబైనయంగంబు
 చేత రంజిల్లఁ జేసిరంత ॥ (గీ) కుంభికుంభసదృశ,కుచ తాడనంబునఁ

గలుషమొందియున్న, జలమునందు । నుండలేక చక్ర, యుగమేగె ను
 ద్వృత్తుఁ । డరులకెవ్వఁడగు సు,ఖావహుండు ॥ ౧౩౨ ॥ (గీ) శీ
 తభీతి నొక్క, చెలినీరుసొరక త । తూలమందు నొంటి, గూరుచు
 న్ను । దానిభర్త నీటి, లోనుండిదోయిట । జలముఁ బట్టిమీఁదఁ, జ
 లైనపుడు॥ ౧౩౩ ॥ (గీ) ధవునితోఁగూడసిగ్గున, భువనమందు ।
 మునుఁగుటకునిచ్చగింపని, ముగుదఁబట్టి । సఖులు బలవంతముగ లా
 గఁ, జలితనేత్ర । యగుచుభర్తనుగౌఁగిట, నదుముకొనియె॥ ౧౩౪ ॥
 (గీ) కంఠదఘ్నుజలస్థిత, కాంతుఁజూచి । తనకునంతియ లోతని, త
 లఁచియొక్క । యబలమార్థ్యంబుచేఁ బతి, కభిముఖముగఁ । జని
 యెజలములో నత్యంత, సాహసమున॥ ౧౩౫ ॥ (సీ) తరలాక్షిచే స
 రో, వరమది నాభిపర్యంతంబు నవగాఢ, మగుచు నుండ । సలిలచాప
 ల్యంబు, వలనఁబుట్టిన యూర్తిశయముల బృహదురో, జద్వయంబు । నా
 రూఢమై యొప్పె, నది యుక్తమేకదాచర్చింపలబ్ధసం, స్పర్శులకును ।
 బుడమిమర్యాదయె, క్కడిది లోలోర్తితోయములందు రాజీవ, మఁచి
 తముగ॥ (గీ) మానినీముఖరుచులచే, నేనొకండ । నరయ నజితంబ
 నైతిఁద, దక్షిరుచుల । నిర్జితములయ్యె మేచక, నీరజంబు । లనుచు న
 శినాదములగాన, మాచరించె । నిబిడతరభంగములమీఁదనృత్యమాడె॥
 ౧౩౬ ॥ (చ) చలశఘరీవిఘట్టితల, సన్న్యదుపీవరసక్తి యైన చం ।
 చలశఘగాక్షిభీతిగొని, చారువిలాసభరంబు నొండె నీ । యిలసయిఁ
 గామినుల్లగిన, హేతువు లేకనె విభ్రమంబులు ॥ సలుపుదురేమి చె
 ప్పనగఁ, జాలినబీజము గల్గియుండఁగ ॥ ౧౩౭ ॥ (వ) మఱియు
 సమాకృష్టకాంచనగుచ్ఛచ్ఛవిశరీరకచ్ఛరుహలచేతఁ బరివృతప్లవమాన
 విలోలాయతచాహుపక్ష సముల్లసద్యోషిష్టనస్తనగండైలసంత్రోభిత
 సరోవరమహార్ణవసలిలంబైయొప్పె నగాఢంబయ్యును గ్రీడార్థంబు కా

మిసీజఘనవిఘట్టనచలన ప్రాపితవికసిత సరోజాననజలాశయంబు మ
ర్యాదాలంఘనంబు గావించినట్లుండెనొక యువతివితతచలితశిఖాంగు
శీకంబును శోభావంతంబునైన కేశకలాపంబు సమీపంబునజలాంతర్ని
మగ్నుండైనవల్లభునిఁబరిగ్రహించుటకుం బలె వితతతరంగసమూహం
బులచేత నంతటఁ బ్రసార్యమాణం బగుచుఁ బ్రకాశించె ట్టాళితాంగ
నాహరిద్రాలేపనకచకలితతోయంబై యమునా సరస్వతీజలమిశ్రితగం
గాజలంబు కైవడినొప్పుచుండె మఱియును || ౧౩౨ || (చ) ప్రియ
కసుమాతిహృద్యమగు, ప్రేయసి గాత్రము నీటిలోమునిం । గియుఁ గ
డు నిర్మలత్వమునఁ, గేవలకాంతి బహిష్కరించెద । ద్దయుఁదగనా
క్రమించియును, దజ్జల పూరము యుక్తుల౯ దిర । స్క్రియ నొనరిం
పఁజాలదిది, సిద్ధముకేవలము క్తమేకదా || ౧౩౩ || (ఉ) దూరము
నందుఁ దోచునొక, తొయ్యలి వక్త్రముఁజూచి పంకజం । బారమ
ణీమనోజ్ఞముఖ, మాయుదీయంచుట సుశయించి దు । న్నారబకావ
ళీసహచరత్వములేమి విలాసి పుంగవుం । డారసి నిశ్చయించె హృద,
యంబున నాననమంచు నేర్పున౯ || ౧౩౪ || (ఏ) ధృతకనకోజ్వల,
క్రీడాంబుయంత్రము ల్లునపటిఁగాదిను, గంధీవస్తు । వులును బృథుస్త
న, కలశసంగికుసుంభదివ్యాంబరములు మా, ధ్వీకరసము । ప్రాణనా
థుల సమీ, పత్వంబుమొగలగు జలకేళికోచిత, సాధనంబు । లన్నియు
నొడఁగూడె, నంతమరుచ్చలితాంబరలగుచు న, య్యబ్జముఖులు || (గీ)
గురునితంబభార, గరిమచే మెల్లన । నురుతటాంతభూమి, నుండిలేచి,
భయముఁ చెల్పునట్టి, బంధు ప్రియులతోడఁ । గూడ నీటఁబడిరి, కో
రె-మీఱ || ౧౩౫ || (వ) అప్పుడు కొందఱుముగ్ధాంగనలు ముఖసే
చనాదికపటాచరణంబులెఱుంగని వారగుటంజేసి ప్రియులతోఁ గూడఁ
బండెంబువైచి కరపుష్కరప్రేరితజలంబులు నొండొరులపైఁ జల్లుకొను

చుంగొంతదడవు క్రీడించిరిమఱియును ॥ (గీ) హరదృగన్నిదన్ధుఁ, డ
 గుమన్తధ బలాధి । రాజ్యలక్ష్మియైన, రమణి వదన । శశికించాణి
 కలశ, జలములచే నభి । షేకమాచరించెఁ, జెలువుఁడొకఁడు॥౧౪౨॥
 (గీ) అతనుసంతాపదుర్బల, యగుటఁజేసి । కర మతిప్రయత్నమున
 నెత్తి, కాంతుమీఁద । జలముఁజల్లుచోవలయంబు, జాటిపడియె । భూ
 రిలావణ్యశేషంబుఁ, బోలెనపుడు॥ ౧౪౩ ॥ (సీ) మన్తధపరవశ
 మానసయై యొక్కతరలాక్షితనచూపు, తరుణుమీఁదఁ । శేర్చిత ద్భ్ర
 ప్తివి, శేషంబుచేతన సఖ్యంబుఁ జూపుచు, సంభ్రమమున । సఖిశిక్షా
 వ్యాజ, చతురత మూర్తిమత్ప్రణయరసంబుచే, బలెజలంబు । చేతఁ
 బూర్ణాంజలిఁ, జేసి యాయకావస పురుషునిఁ బ్రార్థించెఁ, బొలుపు మీ
 ఁ॥ (గీ) మోదమొందిన యొకశ్యామ, ముఖముప్రియక । రాంబువు
 లచేతసేచితం, బగుచునుండ । నది సహింపని సవతియా, న్యం బన
 ల్ప । ఘమజలముల సీ క్తమై, కాన నయ్యె ॥ ౧౪౪ ॥ (గీ) యువ
 కరోత్తిష్ట జలసిక్త, యువతికుచయు । గంబు గనుఁగొనిసవతిదుః, ఖం
 బువలనఁ । గనులఁ గాతెడు చావోద, కంబు చేతఁ । దన యురోజ
 ద్వయంబును, దడిపికొనియె॥ ౧౪౫ ॥ (గీ) వదనరుచివిస్తరించు నే,
 వారిచేతఁ । బ్రియను సేచనమొనరించెఁ, బ్రియుఁడు చంద్ర । ధవళ
 మైన యవ్వారిచే, తనె సపత్ని । కధిక కాలష్య మొనరించె, నప్పు డ
 చట ॥ ౧౪౬ ॥ (వ) మఱియు విపత్నాసు రాగాంధీకృత నయనుండైన
 ప్రియునిచేత విపక్షనామగ్రహణపూర్వకంబుగా నభిముఖంబుగా సము
 త్తిష్టంబై శరీరంబునం బడుచు స్వభావమందంబయ్యును హృదయవిదా
 రణంబు గావించు సలిలాశనివిపక్షసామశ్రయణసంజాతరోషయైన నా
 యికచేతఁ దీక్ష్ణయోగంబువలన సహింపంబడ దయ్యె మఱియును ॥
 (చ) ప్రియుఁడొక కాంత వక్షమునఁ, బ్రీతిమెయిన్సలిలంబుఁ జల్లిన ।

నృరయమునఁ దజ్జలంబు కఠి, నస్తనమండలి సోఁకి శీఘ్రమై । దయ
చెలఁ గంగ బిందువులు, దాని మనోగతతాప మెల్లఁ ద । ద్వయఁగొ
ని పోయి సంభ్రమత, దానిసపత్నికొసంగెన త్తటిక ॥ ౧౪౭ ॥ (సీ)
కాంతుండుకౌఁగిటఁ, గదియించు తటివాని యురముననుండి య, త్తరు
ణి వత్తు । మందులగ్నంబై న, యంగరాగంబు తోయముచేతనపహ్లా
తం, బగుచునుండ । సంతసించియుదాని, సవతివత్సంబునఁ గ్రాలునఖిత్తు
తు, ల్లాంచిమఱలఁ । దపియించెమఱియొక్క, దయితుచే సఖిసమత్తు
మునందుభ్రమగొని, సవతిపేరఁ ॥ (గీ) బిలువఁ బడినదిగావున, విగళి
తాన । నాబ్జకాంతియై వ్రీడాన, తాస్యయగుచు । నున్నసవతినంత
ర్ధాన, మొందఁజేయు । టకుజలంబును లోచనో, దకము వలన । వృద్ధి
నొందింపఁగలఁచెన, దెంతచలమొ ॥ ౧౪౮ ॥ (చ) మఱియొఁబ్రియుం
డునొక్క-క్షణ, మాత్రమునుందరఁ దత్సపత్నిపై । శరములఁజల్లిపిమ్మ
టఁబ్ర, సన్నమతిక దనమీదఁ జల్లినక । గరమురుకోపకాళిమము, ఖంబు
నుగ్రక్కుననావరించె దృ । క్షరిగళదంజనాంబువష, వాదము నొందె
నదెంతచిత్రమో ॥ ౧౪౯ ॥ (చ) కనకవిభూషణావళులు, గ్రక్కునఁ
దాల్పనశక్తమాటచే । ననుచరకంకణీకృత న, వాంబురుహాచ్ఛమృణాళ
సూత్రమ । య్యునుబ్రతికామిసీసముది, తోరుకటాక్షకృతోరుభారమై ।
వనరుహనేత్ర దోర్మ్యగమ, వార్యగురుత్వమునొందె న త్తటిక ॥ ౧౫౦ ॥
(చ) అనవరతంబు పుష్కరవిహార మొనఁచుటఁ జేసి కామిసీ । జ
నమణికింకిణీకలిత, చారుసువణ విశాలమేఖలత్ । ధ్వనియొనరింప వ
య్యె సజ, లస్ఫురితోరుగుణంబు గల్గినక । బనిఁ బడి యెందునైన ఘ
న, వాక్పటిమం బది గల్గనేచునే ॥ ౧౫౧ ॥ (చ) సరసవిలోల వీచి
కలఁ, జారుపటంబులు సంగ్రహించినక । దరుణులు తన్నితంబములు,
తప్పక చూచుచు నుండ సిగ్గునక । శరములు నాంచి యున్న యల,

చెల్వలఁజూచి తరంగహస్తభా । స్వరదళ వస్త్రదానమునఁ, బద్మిని
 మానము గాచెవేడ్కతోఁ ॥ ౧౫౨ ॥ (చ) గురుజఘనస్థలాభిహత,
 కోమలవక్త్రుచిచ్ఛటాజిత । స్ఫురితసరోరుహంబు లగు, సుందరవ
 క్త్ర లయంగరాగము । వ్విరవిర లోలతఁ దగహ,రించినదౌటజలా
 శయంబు భా । స్వరతరగంధమై సకలు,వంబయి చూడఁగ నయ్యె
 నయ్యెడఁ ॥ ౧౫౩ ॥ (మ) వనజాతం బది నీటిలో మునుఁగుట, ల్వ
 ణిఁప నేనింతకుఁ । మును దూరంబున నుండియు న్బరిమళ, స్ఫు
 తిఁ వరస్త్రిల యా । ననసాదృశ్యము నొంది యుంటి నిపుడం,ద
 బొప్పఁగా డగ్గఱఁ । ఘనతఁ నిజిత నైతి నంచుఁ బలుకి,నగ్గఁ ల
 జ్జచేతఁ జుమీ ॥ ౧౫౪ ॥ (జ) మఱియు జలావ గాహక్రీడావిగళితం
 బులును వికసితయూధికాపిశంగంబులును హిరణ్మయంబులునగు యా
 దపాంగనాకల్పంబులచేత చాడచానల జ్వాలాఖండంబులచేతం బోలె
 నజ్జలాశయంబు శోభింపం బడియె మఱియును॥ (సీ) అరయ నేతన్మ
 దీ,యచ్చాయయే చాలు నిత్యంబు భామినీ,నేత్రములకు । నెడలేనిసౌం
 దర్య, మిచ్చుట కీయంజనంబుచే నేమి కార్యంబు దలఁప । ననియెంచి
 నిజగుణ,వ్యాప్తితిరోధానసాభ్యసూయాచ్ఛతో,యములచేతఁ । గర
 ము నిశ్శేషంబు,గా నంజనంబులు ధౌతం బులయ్యె నం,దముగ మఱి
 యు॥ (గీ) సలిలపూరంబుచే హరి,చందనంబు । ధౌతమైన నాపాం
 డుర,స్తనయుగంబు । వలసఁ గృతపరభాగయా,లలితహార । యష్టి
 సౌహృదమున లూన, మయ్యె నపుడు ॥ ౧౫౫ ॥ (వ) మఱియు స
 మగ్రామృతగుణధారిణియు వికచోజ్వలారవిందావతంసయు సదయ
 తరమణినిషేవ్యమాణయునైన పుష్కరిణి యుపతిజననేత్రంబులకుసుర
 యుంబోలె నారుణ్యం బొసంగె మఱియు మజ్జనంబు గావించు వరా
 రోహల విశాలస్వచ్ఛసలిలబిందుచిత్రంబులైన కుచకుంభంబులు భిన్న

సూత్రముక్తాహార ఘటికలచేత గుణపదాశ్రయాపేక్షచేత నంతటను
 పాశ్రితంబులైన చందంబునం బ్రకాశించె మఱియు సరసిజలంబు
 లు వధూజనశ్రవణ పతితంబులైన నీలోళ్ళలంబులు తమయందుం
 బొడమిన వైనను నిజతరంగంబులచేఁ దటతలంబునకు నిష్కాసం
 బు గావించె స్వసంభవుండైనను గొంతకాలం బున్నత స్థానగతుం
 డై యుండి పదంపడి పతితుండైన వాఁడు నిలేపులకుఁ బరిత్యా
 జ్యుండగుటది యుక్తంబే కదా మఱియుఁ దోయపురంబుచే నంగ
 నలభౌతలాక్షారసంబైనదంతాధరంబు దంతక్షతులచేతఁ బ్రత్యాళి తాం
 గరాగంబైన శరీరంబుప్రత్యగ్ర నఖితుతంబులచేత నలంకరింపఁ బడియె
 నదియుచితంబు గాదెసజ్జనులగు వారిని సదాశ్రితులగు వారలువిభవా
 పాయకాలంబునందుశోభావైభవంబులచేతఁ బ్రకాశింపఁ జేయుదురు
 గదామఱియును॥(ఉ)తాళితపత్రపక్ష్టియగు, కాంతలమోములఁ దో
 యపురసం । చాలనలంబమానవిల, సన్న్యదుకేసరమిశ్రపింజరో ।
 ద్వేలితమధ్యభాగలగు, విశ్రుతమేచక హృద్యసుందరా । గ్రాలకనుంజ
 రుల్సహృద, లౌటరచించెను బత్రరేఖలఁ॥ ౧౫౬ ॥ (సీ) అంభోధిజ
 లముచే, యదువులయంగరాగము వక్షముల నుండి, కడఁగఁ బడియె ।
 ఘనకేశములయందు, గల్గుశేఖరములు హరియింపఁ బడియె నేత్రాం
 చలంబు । లందున్నమదరుచి, హరియింపఁ బడదయ్యెనదియుక్తమేక
 దా,యవనినాత్మ । వంతుల చతుర్భు, వప్రియం బన్యులచేత నలంఘ్య
 మై, చెలఁగుఁగాదె॥ (గీ) మఱియు నయ్యాదవులమేన, వఱలునంగ ।
 రాగము హరించె హృద్గత, రాగమందె । కదలకుండెధీరాంతరం, గర్వ
 మొందు । నట్టి వారికిఁ బరులచే, హాని గలదె॥ ౧౫౭ ॥ (గీ) చారు
 డిండిర మఱుతకు, హారమయ్యె । జారుపట మయ్యె గట్కట్లు, శైవ
 లంబు । చెక్కులకుఁ బత్రరచనయై, చెలఁగె నదియె । జలము విట్లు

కాంతలకుఁభూషణములొసఁగె॥ ౧౫౮ ॥ (చ) బఱపుగ నంగనాగ
ముల, నుండి రయంబున సిగ్గుచేబలెన్ । నిరుపమ హేమహారములు, నీట
మునుంగుటభుక్త మాల్వము । ల్పరువడి సిగ్గులేమి సలి, లంబులపైఁ బడి
తేలి యాడుటల్ । పరఁగ లఘుత్వ మొందియును, బాయరు ధా
ప్యము తుచ్చు లుర్వరన్ ॥ ౧౫౯ ॥ (చ) శరములచేతఁ బత్ర రు
చి, సంతతి ట్టాళిత మయ్యె మాల్వము । ల్పరువడిఁ జేలరాగము ని, ర
స్తము లయ్యె వరాంగ రాగమున్ । బరిహృత మయ్యె నన్ని యిటు,
వ్యధము లయ్యె నటంచుఁ దాపియై । సరసిజ బాణుఁ డంగనలఁ,
జారులఁగానొనరించె నత్తఱిన్ ॥ ౧౬౦ ॥ (గీ) ఉదకముల చేత నీ
తాతెన్, నొంది నట్లు । వలె సుశీతలవాతచం, చల వసనము । యా
వనోష్ణత్వ మొందిన, యబ్జముఖుల । స్తనతటంబుల యందు సం, స
క్తమయ్యె ॥ ౧౬౧ ॥ (వ) ఇట్లు జలక్రీడ గావించి యనంతరంబ
గాత్రసంపర్కంబువలన సంసక్తసమధికరక్తంబై మూర్తిమంతంబై
న లావణ్యసారంబునుం బోలె నొప్పు సరోజలంబు స్రవింపుచుండఁ
జంచలాభంగతరంగరంగస్థానలీలానతానకుశలవసనాం చలంబులచే
త నుపలక్ష్మితంబులగు నారీసమూహంబు లమ్మహాహ్రదంబు వెలువ
డి రప్పుడు సౌందర్యాతిశయంబున సురాంగనలకైన నద్భుతంబుఁబు
ట్టింపుచు నవారవిందహస్తయై మ్రోల జలంబు నిగమించివచ్చునొ
క్క యువతిని మధ్యమానమహాణవంబువలన నప్పుడు ప్రాదుర్భా
వించి వచ్చు నిందిరాదేవిం బోలె నిరీక్షించి కృష్ణుండు సముద్రమ
థనంబును సంస్మరించె మఱియు నూరుప్రదేశాంతధానాథంబ
తిస్సిగ్ధంబైన యేదుకూలంబాచ్ఛాదితం బయ్యె జలసేకంబువలనసం
సక్తంబైన యద్దుకూలంబును విమలతరాంగనాపీవరసక్తులుబహిగన్
తస్వకీయకాంతిచేత నాచ్ఛాదించె నవ్వరారోహులు కటితటంబులం

దేవప్ర్రంబులుధరించి రాశరత్నాలమేఘచ్ఛాయ గలవసనంబులుకా
మినీనివసనానందంబున దరహాసంబు గావించి నట్లుండె విడిచి వైచిన
యంబరంబులు గళజ్జలంబులగుటంజేసి స్థూలాశ్రు పాతనంబునరోదనం
బుగావించినట్లుండె మఱియుసరసత్వంబువలన నధికసంసక్తి నొందినవ
గుటంజేసి మిక్కిలిబహుప్రకారంబుల నిష్కాసితంబులయ్యును నూత
నరక్తకంబులచేత యువతుల సుందరాంగంబులనుండి యతిప్రయత్నం
బున విశ్లేషితంబులయ్యె మఱియును॥ (సీ) లలన యొక్కతె యంస,
విలుభితకేశయై తోయార్ద్రతనువును, దుడిచికొనియె । నటులైనద
నమ్రమాల, నంతికంబునఁబియుఁగని వెండిస్వేదోద, కంబుచేత । నా
ర్ద్రమాపేఱుఁగక, యత్తన్నిదానెన్నిమాటులుదుడిచిన, నారదయ్యె!
మఱియొక్క వనితసీ,మంతంబు కరముల దిద్దుచుండుటఁ జేసి, సుద్దిగలి
గి॥ (గీ) చాల నాలత్యకుచబాహు, మూల యగుచు । బరఁగనభి
లాషవంతుఁడౌ, భర్తచేత । వేడుకలు మీఱసారెకుఁ,జూడఁబడియె!
విషయములయందుఁ గామికి,విరతిగలదె॥ ౧౬౨ ॥ (మ) ధవళాం
భఃపరిధౌతగాత్రము లస,త్రాంబూలరా గోష్ఠమున్ । నవసూక్ష్మా
చ్ఛవివిక్తచేలము రహి,న్నారీమణిశ్రేణి క । ట్లవియేచాలు నలంకరిం
చుటకు, బం,చాస్తోరులీలావిలో । లవిభావోజ్వలుఁడైన వల్లభుఁడు
గ,ల్గఁసొమ్ము లింకేటికిన్॥ ౧౬౩ ॥ (వ) ఇట్లు సరసి మజ్జనవి
ధౌతమానీనీమానులును నతిశయ శోభావంతులును నతివిమలాంగకాం
తులునైన యాదవులనవలోకించి యుష్ణాంశుండు వారియట్ల నపరవా
రాశిపూరంబునందుఁ బ్రవేశించుటకు నిశ్చయించెనంత॥ (గీ) తపనుఁ
డాత్మీయతేజోభి,తాపజనిత । వైభవంబు సహింపని,వాఁడు పోలె!
నబ్ధిసలిలంబులొఁగుంక, నాత్మఁ దలఁచి । యస్తశైల మారోహిం
ప, నరిగెనపుడు॥ ౧౬౪ ॥ (మ) స్మరలీలాత్మకయైన యొక్కసతి

చం,చత్వీతితో నాత్మమం । దిరమందుండి గవాక్షమధ్యగతదృష్టి నే
గ నస్తాదిభా । స్వరమధ్యంబింక హస్తమాత్ర మవకా,శంబున్నదం
చున్ దదం । తరమానంబు గణింపుచుండెదపనా,స్తప్రాప్తిగాం
క్షింపుచున్ ॥ ౧౬౫ ॥ (చ) పరిణితి నొందినందున వి,భాపరిహీన
ప్రకాశయుక్తమై । స్ఫురితవిపాండురాభ్రశిర,ము న్వహియించియ
నుష్ణగాత్రమై । మఱియు ననాతపంబగుట, మందదివాకరబింబనేత్ర
మై । యరుదుగ నత్తటి నిధిల,మై కననయ్యె దినంబు చూడంగన్ ॥
౧౬౬ ॥ (చ) ఉరునవకుంకుమారుణప,యోధరయై స్వకరావసక్త
భా । స్వరరుచిరాంబరాధ్యయయి, బంధురరాగసమేతయైన య ।
వ్వరుణదిశాంబుజాక్షిమణి, పైనతి సక్తినిబొంది భానుండున్ । గర
మనురక్తుడయ్యె నధి,కద్యుతి నెల్లనడంచిత్రీతితోన్ ॥ ౧౬౭ ॥ (చ)
అలరు దినాంతశీతలత, రానిలలోలిత నూత్నవల్లికాం । గుళియగు
టన్ నివాసమున,కున్ న్వెస నంగుళిసంజ్ఞ చేదగం । బిలుచుచునున్న
దాని క్రియం,బెంపగు శాఖికే బక్షిసంఘముల్ । మరలంగ నుత్తరం
బిడిన,మాడ్కింజెలంగెదదారవంబులన్ ॥ ౧౬౮ ॥ (గీ) అరయ
సంధ్యాసమీపమం, దబ్బసఖుని । గరము లప్పుడె శైలశృంగ, గంబుం
జేరె । సజ్జనులు నాశకాలమా,సన్నమైన । నున్నతస్థానమున నుం
డు, టుచితమె గద॥ ౧౬౯ ॥ (గీ) జగతిదైవంబు ప్రతికూల,మగు
చు నుండ । సాధనములెన్నియుండిన, సఫల మగునె । కరసహస్ర
మున్నం బతన,కాలమందు । నూతగొననాగెనే హేళి, కొక్కయై
న॥ ౧౭౦ ॥ (క) అతులజపాసుమగుచ్ఛ । ద్యుతియగురవి యస్త
మాన, మొందుచు నుండన్ । దతదిగ్విలయము కురువిం । దతతిగ
తసుమధ్యమైన, నలువున నొప్పెన్ ॥ ౧౭౧ ॥ (గీ) తప్తకనకాభ మ
గు రవి,తనువు సలిల । మందు నధనిమగ్నమై, యలరె నప్పు । డ

జనభివిభిన్నభూరిబ్రహ్మాండకైక । ఖండము విధంబున మనోజ్ఞ, కాంతి యగుచు॥ ౧౭౨ ॥ (చ) నిరుపమరాగవంతుఁడును, నేత్రసుఖప్రదదేహధారియు । స్వరంగ నతోపకారియును, భావితమిత్రుఁడునైన సూర్యుని । స్వరవసుహీనుఁ డౌటవలన న్వియదాలయసీమనుండెబల్ । వెరవునఁ బాశిదిగ్గణిక, వెల్పుడఁ జేసె గతాభిలాషయై ॥ ౧౭౩ ॥ (వ) మఱియుఁ బద్మిని యనుండు గ్రుంకు నంతకు సంకుచద్దళంబులచేత న ధానిమీలితనేత్రయై యుండి యస్తమయానంతరంబున స్వాంతర్నిగతమధుపస్థూలబాష్పజలంబులు నించుచుఁ గమలలోచనంబులు ముకుళింపం జేసె నస్తమయానంతరంబున నంతరిక్షం బించుక సేపలత్యునతత్రంబై యద్భుష్టశశాంకమండలంబై యుండి పదంపడి యధాస్తమయం బగుటవలనఁ బ్రశాంతసంతాపంబై యనుదితాంధకారంబై ప్రకాశించె గుణహీనుండగు వానికి నిదోషత్వంబై గుణం బగు మఱియును॥ (గీ) విపులరుచిధాముండగు భతఁ, తపనుఁ డట్లు । న పగతుం డగుచుండ న, విపులరుచులు । చిచ్ఛులొఁ జేరె నటు ప్రవే, శింపవేని । పరభవంబున నాతండు, భతఁ యగునె॥ ౧౭౪ ॥ (మ) జనసందోహ కృతప్రణామయును జం, చచ్చారు కౌసుంభర । మృని తాంతారుణకాంతియు క్త యగు సా, యంసంధ్యమున్ ధాతచేఁ । బ నిగా నుజ్జితమైన దేహ మగుట, న్వజింప డయ్యెన్ జగ । జ్జన వంద్యత్వనిజాతి ధమమహిమన్, జచింపఁగా నేటికిన్ ॥ ౧౭౫ ॥ (సీ) అప్పుడు సాంద్రసాం, ధ్యాంశుచ్ఛటారుణితం బౌట విరహ తి, దళితహృదయ । సంజాతశోణిత, స్నపితమై నది వోలె గ్రక్కునఁ జక్రవా, కద్వయంబు । జోడ్వడి వేత్వేట, సుగ్రక్కుచుఁ బటచె నెయ్యది జలంబులఁ బుట్టె, నట్టి పద్మ । మనిశంబు లక్ష్మికి, నాలయంబై యుండు ననుట ప్రసిద్ధ మ, య్యబ్దమునకు॥ (గీ) హీనదశవచ్చి న

ప్పడు, చాని విడిచె । నది కృతఘ్నత్వ మగుఁ గాదె, యవనిలోనఁ
 గరము చపలుర కీకృతఘ్నత్వబుద్ధి । గలుగు టది యొక్క చోద్య
 మే, తలచిచూడ॥ ౧౭౬ ॥ (గీ) అకట మిత్రునితోఁ గూడ, నరిగె ది
 వస । మేను మిక్కిలి నబల నిం, డెటుల నుందు । ననుచు రవివిరహం
 బున, నతనితోడఁ । జనియె నన్నట్లు వెంటనె, చనియె సంధ్య॥ ౧౭౭ ॥ (చ)
 వనరుహమిత్ర కేశరిస్వ, వత్సఁము తోయధి నీటఁదోఁపఁ గ । న్నొనిప్రతి
 సింహమంచుఁ గడు, కోపముచే వెన దానిపైకినే । గినక్రియనీటిలోనము
 నిఁ, గె న్వెనుకఁ బటుదంతిసంఘము । ల్పనిఁబడి నిర్గమించిన తె,ఱం
 గున దిక్కులనిండెఁజీఁకటుల్॥ ౧౭౮ ॥ (గీ) నిబిడపంకరుచుల, నెగ
 డు చీఁకటి గుంపు । కొండగుహలలోన, నుండి వెలికి । నరుగుడెం
 చె నొక్కొక్క, మఱియు బాహ్యాంబున । నుండిచొచ్చెనొక్కొక్క, కొండ
 గుహల॥ ౧౭౯ ॥ (గీ) ఉరుతమంబు క్రింద, నుండి మీఁదికి వృద్ధి ।
 నొండెనొక్క మీఁద, నుండి క్రింది । కట్లుజాతె నొక్కొక్క, యటుగా
 క యడ్డంబు । దిరిగివచ్చె నొక్కొక్క, తెలియరాదు॥ ౧౮౦ ॥ (గీ)
 మిన్నుమన్నునిండ, మెఱసిచీఁకటి గ్రమ్ముఁ । గన్ను పొడుచుకొన్నఁ,
 గానరాక । యున్నవేళయోష, లొగిరసాంజనముచే । నెఱిగి ర
 ఫుడు ప్రియుల, యింటతెరువు॥ ౧౮౧ ॥ (చ) అరుదుగ గాఢసం
 తమస, మప్పుడుకాంతలకుఁ బ్రియానుసం । సరణమున ఁదుఁ గల్గు
 రతి, సౌఖ్యమవశ్య మటంచునాత్మలో । నరసిసదాభయం బొసఁగ,
 దయ్యెఁగుచద్యయ మప్తు నీలయో । గరుచిర రోమరాజిపథ, కంప
 మొనర్పక యుండెనెంతయు॥ ౧౮౨ ॥ (గీ) పవలు రవిరుచిచేనె
 ద్ది, ప్రబల దయ్యె । నట్టిగ్రహణ మతితమో, వ్యాప్తతమిని । బొంది
 మిగులఁ బ్రకాశించె, బుడమిలోన । నల్పులధికులు గారె నీ, చాశ్ర
 యమున॥ ౧౮౩ ॥ (వ) మఱియుఁ బటీరకుంకుమాద్యనులేపనంబు

లును గునుమమాల్యంబులును భర్తలయందుఁ బొల యల్కఁ బూని
 యున్న యువతులునుద్వీపజ్వాలలు నివియన్నియునాప్రదోషకాలంబు
 చేతఁ గృతప్రసుప్తమన్నభోద్దీపనంబుగలుగు నట్లేక కాలంబునఁ బ్ర
 బోధితంబులయ్యె మఱియును॥ (చ) ధరణితలాభినిస్సృతప్ప, దాకు
 కులేంద్రఫణాసహస్రసం । భరితమణీరుచిప్రతతి, భంగి సుధాకరదీ
 ప్తిజాలముల్ । దిరముగఁ బాక శాసనుని, దిగ్విలయంబు నలంకరిం
 చె ను । ర్వరనటు పద్మము ల్పిరమువంపఁగఁగల్గులు దెల్పి నొందఁ
 గన్॥ ౧౦౪ ॥ (సీ) విమలప్రభాసమ,న్వితము పూర్వాచలవ్యవహీ
 తశశిబింబ,మైన వాస । వాశాముఖంబప్ర, కాశదంతంబయి భాసు
 రవిలాస,హాసమైన । దాని చందమున మం,దము గఁ బ్రకాశించె న
 గ్రభాగంబున, నమృతభాను । భానూపలక్ష్మితం, బై నెఱిఁ బరిమం
 దవిదళితతిమిరౌఘ,వితతచారు॥ (గీ) జటలు గలిగియు గగనంబు, స
 ర్వమంగ । శాదిపతిమూర్తి యనిపల్కు,టదియు సత్య । మనుచుజ
 నములచే నిశ్చి,తార్థమయ్యె । భూతపతి కంబరం బొక్క, మూర్తి
 గాదె॥ ౧౦౫ ॥ (చ) నవఘనకౌముదీసుమపి, నర్దతమఃకబరీభృదిం
 ద్రది । గ్యువతివిశాలఫాలతట, యోగ్యమనోహరచంద్రఖండమున్ ।
 సవరణమీఱఁ బొందుమ్మదు, చందనపుష్కర సిక్తమైన య । ట్లవిర
 శకాంతియై వెలసె, నంచితవైఖరి నద్భుతంబుగన్॥ ౧౦౬ ॥ (క)
 మొదలఁ గళామాత్రుండై । పదపడి యర్థమయి పీదపఁ,బరిపూర్ణుం
 డై । విధుఁ డొప్పె నెంత శోభా । స్పదుండైననువృద్ధినొందు,జగ
 తిఁ గ్రమమునన్॥ ౧౦౭ ॥ (గీ) వికచపాండు సరోజరు, స్విమలవి
 ధుఁడు । మొదల మేల్కొన్న నదరాజ,పుత్రి ముఖసు । ఛాంశుఁ
 డును బోలెహరితల్ప, మైన యట్టి । యుదధిలో నుండిమీఁదికి, నుది
 తుఁ డయ్యె॥ ౧౦౮ ॥ (గీ) వితతలక్ష్మణాను,గళరమ్యగాత్రుండై ।

బలసి చుట్టుఋక్ష, పటలిగొలువ । జలధి నుత్తరించి, శశిరామభద్రుం
 డు । ప్రబలతిమిరదనుజ, రాజిం దునిమె॥ ౧౮౯ ॥ (గీ) శశివణిగ్న
 రుండు, సతతంబుముగ్ధత । నలమి గగనవిపణియందుఁ జేరి । యు
 డు గణేంద్రు కళల, నుపచయమొందించు । కుతుకమును భజించె,
 జతురుం డగుచు॥ ౧౯౦ ॥ (గీ) రాత్రికువలయనాథు న, లంకరించె ।
 రాతిరినలంకరించెగ, శావిభుండు । ఘనులచరిత మన్యోన్యోపకార
 వంత । మగుచునవిలంబితక్రమ, మైతనర్పు॥ ౧౯౧ ॥ (గీ) అర్క
 పాదాభినిహతయై, యశిరుతములం । బవలు రోదనమొనరించు, ప
 గిదినున్న । కుముదినీసతి శశికరా, గ్రములచేత । నపుడపుడు సం
 స్పృశింపుచు, నాశ్వసించె॥ ౧౯౨ ॥ (గీ) విభునిమ్రోలసతులు, వి
 ధురశ్శిగళదంబు । కణహిమాంశుమణివి, కారప్రతిమ । నతనుఘ
 ర్తసిక్త, యగు సపత్నియటంచు । భ్రాంతినొందికనిరి, భయముగదు
 ర॥ ౧౯౩ ॥ (సీ) అరయ నోషధిపతి, యమృతరసద్రవకరములనం
 గనా, గాత్రములను । బరిమార్జనముం జేసి, పరితాప మొనరించుఘ
 నమానవిషముతత్క్షణమె దించె । నధికప్రకాశితా, శాంతశశాంక
 రుజ్జీకరంబు విమలమా, నినికపోల । ములయందు వెసఁబ్రతి, ఘనంబు
 నొందిసమంచితభంగి వ్యాపించె నపుడు॥ (గీ) సితరుచిబ్రహ్మార్తి
 భుజసమా, శ్లిష్టభూరి । వేలయైనను గడలి యో, భింపం జేసె । న
 నంగ మన్తభగతసార, యదుగణమును । యోభమొందించె నను టెంత,
 చోద్య మహాహ॥ ౧౯౪ ॥ (వ) అంత మదనుండేకాకి యగుటం జే
 సెయసామర్థ్యంబున గృహాంతరంబులయందు సుప్తుండై యుండి గవా
 త్కవివరప్రవిష్టంబు లగుటం జేసి స్ఫటికదండసంకాశంబులైన చంద్రకిర
 ణంబు లవలంబించి లేచి చంద్రోదయంబు కంటె మున్ను గాఢసంత
 మసంబుచేత నలక్షితబాణలక్ష్మ్యుండై యుండి శీతకరుం దుదితుండై ది

శలు ప్రకాశింపం జేయుచుండ నస్పృడు నిజకాముకం చాకషింఁచె॥
 (చ) ప్రసవధనుధన్వశ్చలిత, రమ్యశిలీముఖజాలము ల్భుశాం । కసురు
 చిమండలోదయవి, కాసము నొందుచు నుండఁగా సము । ల్లసితనవా
 సితోత్పలక, లాపములందును బంకజాక్షిమా । నసములయందునొక్క
 తటి, నల్వుగఁ జేరె రొద త్సలంగఁగఁ ॥ ౧౯౫ ॥ (గీ) దిబ్బుఖంబు
 ల కత్యంత, తేజ మొసంగి । సరసరతి కాకులత్వ మొ, సంగి యత్రి । వీ
 ట్లతోద్భవాపరవహ్ని, విధుఁడు కామ । దేవున కొసంగె నధికప్ర, దీ
 పనంబు॥ ౧౯౬ ॥ (వ) ఇట్లు చంద్రుం డుదయించి సాంద్రచంద్రికా
 జాలధవళిక్యతదిశాముఖుండై వెలుంగుచుండ నక్కా-లంబునందుఁ గృ
 తంబైన సమస్తకార్యం బుపకారకంబు గావున నస్పృ డంగనలుప్రియ
 తమాగమనంబు నిశ్చయించి నైపథ్యంబు గావింపం దొడంగి రెట్లని
 న ॥ (క) తరుణీకుచతటములు గురు । తరైకహారమును సమవి,
 ధంబుగఁ దాల్చె ॥ ధర సంహతత్వజనిరం । తరాశత భజింప న
 వి, ధంచె ఘటించు ॥ ౧౯౭ ॥ (గీ) తరుణి కదళీప్రకాంఠోరు, తరు
 వుమొదలఁ । జారుజఘనస్థలీపరి, సరమునందు । సాంద్రతర మేఖలో
 రుపా, శంబుచేతఁ । గంతుదంతావళంబును, గట్టివైచె॥ ౧౯౮॥ (గీ)
 సతులకె మ్రోవలందులా, త్రొంద్రవంబు । తతకపోలములందు లో, ధ్ర
 కరజంబు । కనులఁ గాటుక విశదశం, ఖముననిడిన । పాల కరణి న
 భిన్నమై, చాల నొప్పె ॥ ౧౯౯ ॥ (గీ) చలదుజ్జ్వలాధర, దళయు
 తంబులు వికసద్దశనాంశుకే, సరభరములు । ప్రకటితగండఫలకములై
 న ముఖాంబుజములచే నొప్పిరి, రమణు లప్పు । డధికునిచే జితుం,
 డైన వాఁడు విదేశగతుఁడయి చను నట్లు, గాక కుశలుఁ । డైయుం
 డెనేని న, య్యధికునిఁ దగ నాశ్రయించి తత్కృపను జీ, వించు నట్లు ।
 ప్రతిమాచ్ఛలమున ని, ముల కపోలము లైన యింతుల ముఖ మాశ్ర,

యించె విధుఁడు ॥ (గీ) గరిమ నెయ్యది నిజభర, క్షపితమధ్య ।
 మగుట నితరాంగములు వోలె, నతికృశత్వ । మొంద దయ్యె,దత్క
 తినత,రోరుకుచము । లందుఁగానూత్త్రములు ప్రతి,హతములయ్యె॥
 ౨౦౦ ॥ (వ) మఱియు నక్కామినులు విశేషవిశారద లయ్యును బ్ర
 యతముండైన నాయకుండు తమ మందిరంబులకు వచ్చుచుండఁ బ్ర
 యాగమనసంభ్రమాతిరేకంబున వారి మనంబు ముంగల నున్న మ
 నోహారంబులైన సువసనాంగరాగసుమనోవిభూషణంబులలోనిదిమన
 కు ధరింప నహాఁ బని నిణఁయింపం జాలక తడఁబడుచుండె మఱి
 యొక్కయంగన యాలింగన సుఖవిచ్ఛేదభీతుత్వంబుననంగరాగమాత్ర
 వ్యవధానంబైన సహింపంజాలక తనశరీరంబునందనులేపనంబు సేయ
 కుండె నీయనవలేపంబు ప్రియసంగమంబునందు మిక్కిలి యుక్తంబై
 యుండుమఱియును ॥ (గీ) కలిత నిజపాణి పల్లవ, స్థలితములయి ।
 ఘ్రాణరంధ్రంబుల నేగఁ,చ్రాకునట్టి । శ్వసితములచేత వదనవా,సన
 గ్రహించి । ప్రమదయొక్కతె యానంద,భరితయయ్యె॥ ౨౦౧ ॥ (గీ)
 విష్ణుపదముచే సఖిచేత,విధృతమైన । చారుపరిపూర్ణమండల,చంద్రు
 నందు । విమలదర్పణమందున,వ్వెలఁదు లాస్య । శోభనటు సారెసా
 రెకుఁ, జూచిరపుడు॥ ౨౦౨ ॥ (వ) మఱియు నప్పుడొక్కవిరహా
 త్కంఠితమైన విలాసవతి కపోలార్పణంబుకొఱకుఁ బ్రహ్వాభూతపా
 ణిపల్లవార్పితకపోలతలంబైన నిజబాహువునుజానుభాగంబుననునిచికా
 లక్షేపార్థంబు కంఠపరివర్తిషడ్జాచిస్వరవిహీనంబయిన గానంబవ్యక్త
 మధురంబగు నట్లొనరింపుచునుద్గీర్ణమై ప్రియుని రాకకెదురుచూచు
 చుండె నప్పు డత్యంతకానుమోహితంబైన యువతి జనం బను రాగ
 వ్యంజనచతురలును మధురవచశ్చమత్కారలును రమ్యస్వరూపలును
 బ్రయచిత్తసమాకషణ సమధలునైన దూతికలను నేత్రంబులం

బోలెఁబ్రయులయొద్దకుం బనిచిరంతఁ బ్రయులకడకుం బోవ సమకట్టి
 యున్నదూతికలతోనాయికలు వేఱ్వేరనిట్లనిరి॥ (సీ) దయతుండునా
 మీఁద, దయదప్పకుండునట్లొగి లాఘవము నొంద, కుండు నట్లు । నే
 ర్పుతోనాదు సం, దేశంబు దెల్పిచయ్యన నిందుఁదోడితె, మ్మనియె నొక
 తె । యపరాధకారియై, నట్టి కాంతునిధిక్కరించి క్రమ్మరనేనె, మం
 చి గోరి । యనుసరణము సేయు, టదికడు లాఘవంబైననుసాధ్విక,
 ట్లనఁగ రాదు॥ (గీ) విభునియలుకదీఱ్చి, వెండియునతనితోఁ । గూ
 డెయుండుటదియె, కువలయాక్షి । సతికి ధర్మమీవు, చయ్యనఁజనివే
 గఁ । బతిని దెమ్మటంచుఁ, బలికెనొకతె॥ ౨౦౩ ॥ (గీ) మనసు
 చాచనేల, మగువవల్లభునితోఁ । జర్పసేయునంత, సాహసంబు ।
 లేదునాకువేగఁ, బ్రయునిఁ దోడ్కొనిరమ్ము । పొమ్మటంచునొక్క,
 బోటిపలికె॥ ౨౦౪ ॥ (చ) చెలియరొ నీవు మత్ప్రియుని, చెంతకుఁ
 బోయి తదీయదోషము । నృలుమఱు లెక్కసెట్టక ఘనంబుగఁ దో
 డొని రమ్మునేరము । ల్దొలఁగక యింతయు న్ననమె, టుంగని య
 ట్టుల నుందమీవునే । ర్పలరఁగఁ బొమ్మటంచు నయ, మారఁగ నొ
 క్కతెఁబంపెదూతికన్ ॥ ౨౦౫ ॥ (చ) మఱియొక చాలచాల నభి,
 మానముచే నిజభర్తయొద్ద కీ । వరుగు మటంచుఁ జెప్పితను, నంపక
 యున్నసఖిలలామగ్ర । చృఱఁ బ్రయుపాలికేగఁ దన, యంతనె మి
 త్రులు మిత్రకార్యమున్ । వెరవునఁ జెప్ప కున్ననెర, వేర్చిక్కతార్థ
 లు గారెధారుణిన్ ॥ ౨౦౬ ॥ (ఉ) స్థిరముగ నొక్క వాచికముఁ,
 జెప్పుమటంచల దూతివేడినన్ । బరువడి లజ్జ నుత్తరముఁ, బల్కక
 నాయిక యూరకుండి దు । ర్భరతరపంచబాణశిత, బాణకృశీకృత
 మైన గాత్రమున్ । గుఱుతుగఁ బాపెఁబైట చెఱఁ, గున్ దొలఁగిం
 చి నతాననాబ్జయై॥ ౨౦౭ ॥ (వ) ఇట్లు దూతికలు నాయికలచేతఁ

ప్రేషితలై ప్రియులకడకుం జనియకుటిలచిత్తులగునారి సుహృదర్థంబైన
 చేష్టితంబు స్వభావవిపరీతంబైనను బ్రకాశించుం గావునఁ బురుషులవ
 లె నప్రగల్భంబులును బ్రతిభాగర్థంబులునగు వాక్యంబుల నిట్లనిరందో
 క్కదూతికయొక్క ప్రియునింబ్రార్థింపుచు నిట్లనియె॥ ౨౦౮ ॥ (గీ)
 వసుధ మద్రూపకీర్తి నె,వ్వడు హరించె । నట్టిపురుషున కనుకూల,
 యయ్యెననుచుఁ । బొసఁగ నీమీఁది మచ్చరం, బునమరుండు । నీదు
 ప్రియ నేచుచున్నాఁడు, నెనరులేక ॥ ౨౦౯ ॥ (చ) యువతి భవ
 ద్గుణాశివిన, నుత్సుకయై యటు సారెసారెకున్ । శ్రవణము నంగుళీ
 ముఖము, నన్ బరిఘట్టిన మాచరించున । య్యవిరళ ఘట్టనంబు భవ,
 దంచితసద్గుణపూగపూరిత । శ్రవణము తృప్తిలేమిమర, లన్విసఁగో
 రుటచేతనే కదా॥ ౨౧౦ ॥ (సీ) అలఘు తరోష్ణత, నధిగమించిన
 యూర్పుసెగలచే నెండిన, మగువమోవి । నాగవల్లీదళ, రాగరసంబ
 ది సరసత్వమొందింపఁ, జాలదయ్యెఁ । గమలాక్షి నీరంధ్ర, కఠినబృహ
 త్కుచ మండలావరణ ము, ద్దండవృత్తివిదళించెనటుగాన, మదనశరం
 బులునిశితత్వమొందుట, నిశ్చయంబు॥ (గీ) కుసుమశరుండునిర్దయఁడయి,
 కుసుమసాయ । కములననిశంబు తాపంబు, గలుగఁజేసెఁ । గావు
 నభవత్ప్రియాంగనాం, గంబు మిగులఁ । కుసుమములకంటె నత్యంత,
 కోమలంబు॥ ౨౧౧ ॥ (గీ) ఒనర నపకృతిచే నుప, యుక్తమైన ।
 సర్వమమృతమైనను సువి,ష్వత్వమొందు । నమృతము స్రవించు శశిరు
 చు, లహహ నీదు । విరహమున నేర్చఁ దొడఁగెను, వెలఁదినిపుడు ॥
 ౨౧౨ ॥ (క) అనియిటు దూతికపలికిన । వినియ వ్వాక్యములు న
 మ్మెఁ, బ్రియుఁడటు మానుపే । మన సెఱిఁగి యున్నవానికి । నను
 మానములేక యతుకు, టరుదేమాటల్॥ ౨౧౩॥ (వ) అప్పుడు ప్రియులు
 చంద్రోదయంబుకంటె మున్నప్రస్థానమార్గాభిజ్ఞత్వంబు నొందియుం

డిపదంపడి నిశాకరుం దుదితుండగుచుండ లబ్ధపదచిహ్నులగుటంజేసిన
యితలచేత సమాకృష్టంబైన మనంబునకునన్విష్టులైన యావనపురుషు
లు ప్రియురాండ్రయిండ్లకుం జనిరంత॥ (చ) వరుండరుదేర నప్పుడొ
క, భామిని గ్రక్కునలేచినంభ్రము । స్ఫురితవిశాలనేత్రయయి, సౌం
పుగఁ గన్గొనుచుండశ్రావణా । భరణనవోత్పలంబు శ్రుతి, భాగము
వీడిధరిత్రిపైఁ బడెన్ । గరమళినాదము ల్స్థలఁగఁ, గన్తుదఁ ద్రోపుడు
వడ్డచాడ్పునన్॥ ౨౧౪ ॥ (చ) తరుణుఁ డొకండుశీఘ్రమునఁ, ద
ప్పక వచ్చుచునుండఁ జెచ్చెరన్ । సరభసమొప్పు లేచివిల, సత్సముద
గ్రకుచద్వయంబునం । బిటుసున మింటి కల్లెగయ, మీటుటకున్ గమ
కించుదానిసుం । దరినపు డడ్డగించె విత, తంబుగఁగొంగిటఁ బట్టిబల్లి
చేన్॥ ౨౧౫ ॥ (గీ) వెనుకడాఁగియున్న, ప్రియవల్లభునిప్రతి । బిం
బభారవహన, విధురమైన । యద్దమును వెలండి, యతికష్టముగఁ దా
ల్చె । వడఁకుచేతజాఱి, పడకయొండ॥ ౨౧౬ ॥ (క) వదలకప్రి
యుండు కౌగిటఁ । గదియించినవానిఁజొమ్ము, కఠినకుచములన్ ।
విదళింపుచు మొలగజ్జెలు । పదముల నందియలుమొరయఁ, బరిరంభిం
చెన్॥ ౨౧౭ ॥ (గీ) ప్రియుండురాఁగవేగఁ, బీరినిడిచిలేచి । చా
నయొకతెచీర, జాఱిపోవ । హస్తగుద్ధనీవి, యై తుణదృష్టోరు । కద
ళిగలుగునట్లు, గప్పికొనియె॥ ౨౧౮ ॥ (గీ) ప్రియుండు చప్పుడు గా
కుండ, వెనుకనొదిగి । యత్నులను మూయ నితఁడెవ్వఁ డనుచునడు
గు । చెలులకునవోధ సిగ్గుచేఁ, జెప్పలేక । మేనఁబొడమి నపులక
లు, గానుపించె॥ ౨౧౯ ॥ (చ) ప్రియుని సమక్షమందును బ్ర, వేషిత
మై పృథులారుసాదమై । రయమున లజ్జచే నతివి, లతుణమై ప్రతిపత్తి
మూఢమై । ప్రియమిగురింపఁ జేయునొక, ప్రేయసిదేహము వక్త్ర
రక్తిచే । నయనవిహారశండెలిపె, నవ్యతరాదర సంభ్రముంబునన్॥

౨౨౦ || (ఉ) ఇంతులుకాంతులిట్లు తమయిండ్లకు వచ్చినఁ జూచియా
త్తలో । సంతసమందివారి యుప, చారవిధానము నందుభూరిదిగ్దం
తికరోపమోరుయుగ, గాఢభరాలసయాన లయ్యు న । త్యంతగతిప్ర
చారముల, నమిలి నొందిరి ప్రేమ నెంతయుఁ || ౨౨౧ || (వ) మఱి
యు మనోహరోచ్చలిత భూయుగంబును నయనచేష్టావిశేషంబును
హస్తాభినయసహితచతురవచనంబును యువతికి స్వభావసిద్ధంబైనను
నిపుణాచార్యునిచేత నభ్యాసితం బగుటం జేసి ప్రథితంబైన నాట్యవి
లాసంబునుం బోని విలాసంబు గలదియై యొప్పె నప్పుడొకనాయిక
సపత్నీనామంబునఁ దన్నుఁ బిలుచు వల్లభునితో సోపాలంభంబుగా
నిట్లనియె || (సీ) నలువ నీకు సహస్ర, నయనముల్ గలిగింపఁ డది సృ
ష్టికతఁకు, ననుచితంబు । నరయ మద్విషయమం, దది ప్రస్ఫుటం బ
య్యె నిటు గోత్రభేదివై, యెసఁగు నట్టి । నీచేత నింద్రత, నిజము
గాఁ బ్రకటికృతం బయ్యెనిక వేయి, తలఁప నేల । విను మక్షి గత
వైన, ననుఁ జూడ కిపుడు హృద్గతయైన సతి నెట్లు, గాంచి తహహ ||
(గీ) యనుచుఁ బల్కి యల్క, నవ్వలఁ జనఁ జూచు । నట్టి సతిని
దృష్టి, ననునయించి । కాంచి ఘంట లపుడు, ఘల్లని మోయంగఁ ।
గదియఁ దిగిచి ప్రియుఁడు, కౌగిలించె || ౨౨౨ || (చ) మఱియునొ
కండు కోపమున, మానిని పల్కిన మాటకల్గి చె । చెప్పరఁ జనఁ గృ
త్రిమత్సతము, జేసె వరోరువు మ్రోల నుండి బం । ధురక్పపచేత
వల్లభుఁడు, తుమ్మఁగఁ బోవఁగ రాదటంచుఁ దా । మరలెను బోవ
కిర్వరు స, మానులు గారె కృతానురాగతఁ || ౨౨౩ || (గీ) ప్రియు
నిఁ జూచి నంతఁ, బ్రేయసి నీవిబం । ధంబు వదలె హీగు,ణంబుచే
త । వదనశశిని వంచె, వల్లభాలోకన । మాత్రమునఁ దొలంగె, మా
న మపుడు || ౨౨౪ || (ఉ) అచ్చుపడంగ మన్మథశ, రాగతతాపము

యావనోష్ఠము । నైచ్చగ వల్లభుండు దను, నెంచక చేసిన నేరమి
ట్టి ము । చ్చిచ్చనఁ జాలఁ దప్తమయి, చెల్వనకుం దగఁ దత్కుచో
రుభా । రోచ్చయ మీషదుష్ట మిడ, దొప్పగఁ గొంగిటఁ జేచుక వేళ
లక ॥ ౨౨౫ ॥ (చ) స్తరగురుయావనోష్ఠముల, సాంద్రతరోష్ఠత
నొంది యున్న సుం । దరకుచకుంభయుక్తమును, దాల్చి మనోజ్ఞ
ముఖంబుచేత నీ । స్థిర విహారించు వేడ్కఁ జను, చెంచిన యుర్వశి
ప్రోలె నొప్పె నా । సరసిజపత్రలోచనకు, సాటియె మేనక రూప
సంపదక ॥ ౨౨౬ ॥ (వ) ఇతైఱంగున నప్పడుపశమితకోపాంతరా
యంబులైన శశాంకకిరణంబులు కామినీకాముకులకు దూతికల కరణి న
నోన్మనసంఘటనంబు గావించుటకు సమథకంబు లయ్యె విలసన్నణితనీ
త్కారాదిమదనాతిరేకవికారంబులైన మద్యంబులు లజ్జా ప్రత్యూహ
నివారణకుశలంబులై యన్నెలంతలకు సురతకార్యంబులం దాచార్య
త్వంబు వహించెఁ బానగోష్ఠీప్రస్తావానంతరంబున ధావనక్షాళనాది
సంస్కృతంబులును స్వభావసంస్కార సౌరభ్యయుక్తంబులును సముల్ల
సన్నయనవారిరుహంబులును నవయవసుయోజితంబులునగు కామినీవద
నంబులుయావనపురుషులకు సురాపాన భాజనత్వంబు ప్రాపించెనప్పు
డు॥ (చ) సతతముసోపచారముప, శాంత విచారము చిత్తకాంక్షణీ ।
యతమముసానుతర్ష మగు, నట్లనుతర్షపదంబునక సము । న్నతగతిను
న్నసత్తనువు, దాల్చినప్రేమను బ్రాణనాథుల । ప్రతిమ సుధారసంబు
బలెఁ, బాన మొనర్చగఁజేసిరింతులక ॥ ౨౨౭ ॥ (స్తీ) అనుపమాక్రాంత
కాంతాననప్రతిబింబమగుటచేఁ గన్నుల, కతి సుఖంబు । లలితరసాల
ప,ల్ల వగంధియగుటచే, ననిశంబు నాసిక, కధికసుఖము । సౌరభాగ
తసము, జ్వలభృంగరవముచే శ్రవణంబులకును నిర్భర సుఖంబు । గు
రుతరమాధుర్య, గుణయుక్తమగుటచే రసనకుమిక్కిలి, రమ్యసుఖము॥

(గీ) పదపడి సుశీతలత్వంబు, వఱలుచునికిఁ | జర్మమున కెప్పు డంచి
త, స్పర్శసుఖము | నిచ్చుచుఁ దదాసవంబు పం, చేంద్రియముల | నధి
కసంతుష్టి నొందించె, నద్భుతముగ || ౨౨౮ || (గీ) మఱియు సున్నద
భ్రమదళి, మద్యసురభి | పుల్లలోచనకామినీ, ముఖముమద్య | పూర్ణచ
షకంబు గనుఁగొని, మొదల నెచట | వ్రాలుదు నటంచు సంశయా,
క్రాంతమయ్యె || ౨౨౯ || (గీ) భరితవారుణీయగు పానపాత్రమందు |
బింబితంబైన యువతిము, ఖంబుకమల | మనిభ్రమించి తుమ్మెద వేగ,
నచటవ్రాలె | భ్రమణశీలికిఁ గలదెత, త్వప్రచింత || ౨౩౦ || (క) వ్రో
యురాలాసఁగినమద్యము | ప్రియచే నతి మధుర మనుచు, బీతంబ
య్యె || రయమున నచేతనములగు | ప్రియకాంచనమకుటరుచులు, పీ
తంబగుచో || ౨౩౧ || (గీ) తరుణిమొదలఁ ద్రావఁ, దన్మధురోష్ఠ
ర | సంబు మద్యమందు, సంక్రమించె | నదియు భుక్తపూర్వమైనను
బ్రియతముఁ | డన్యమద్యమనుచు, నారగించె || ౨౩౨ || (గీ) అధిక
మాధుర్యమొందిన, మధురసములు | కాముకుల రమ్యవికచవ, క్తముల
చేతఁ | జెలుపుమీఱ ఘ్రాణంబుల, చేతఁ గలువ | తావియేకకాలమునఁ
బీ, తంబు లయ్యె || ౨౩౩ || (గీ) మఱియు సుపదంశకాంక్షియా, న
రుండు మధుస | మానమధురాధరంబు న, ట్లానుచుండ | యావకం బ
పగతమయ్యు, నపుడు దంత | పీడచే వెండి రాగాభి, వృద్ధి నొందె ||
౨౩౪ || (వ) మఱియు సమదనం బగు నట్లు మదకారిప్రియసీ వదన
పానపరుండైన కాముకునకు సక్యదాస్వాదితమద్యంబె వైపరీత్యంబు
న నొక్కక్షణంబుపదంశస్థానంబునం దయ్యె మధుపానాన క్తచిత్తులై
న వారల కథరాస్వాదం బుపదంశం బగు మఱియును || ౨౩౫ || (గీ) మ
ద్యపానంబుచేఁ గడు, మధురము లగు | కామినీ కాముకులసువ, క్తముల
చేతఁ | జషకనిహితోత్పలం బళి, స్వానరుదిత | మైనక్రియలజ్జచేఁగింది,

కరిగె నపుడు॥ ౨౩౬ ॥ (వ) మఱియుఁ ద్రివారమఘపానసముత్కటమ
 దోద్బుద్ధసంస్కార ప్రతిభావితప్రగల్భమతులైన కామినుల ప్రతికూల
 వాక్యప్రయోగరమణీయంబై మొదల లజ్జచేత సూచితంబులై ప్రస్తు
 తమదాతిరేకంబునఁ బ్రకాశితంబులైన గ్రామ్యావయవచేష్టా ప్రల
 పితంబులు గల పరిహాసంబు ప్రవృత్తం బయ్యె నప్పడు ॥ (గీ) చె
 లఁగి తరుణమదము, చేఁ గామిచేఁ బోలెఁ । బరఁగ ముగ్ధ యువతి,
 వాక్చతురిమ । హృద్యహాస మస్య, దృగ్వికారవిశేష । ములు కృతం
 బు లయ్యె, లలితఫణితి ॥ ౨౩౭ ॥ (సీ) అరయ నాగస్కారి, యగు
 పతివిషయమం దంగీకృతోరుదై, ర్యంబుకలుష । మఱికోపదీప్తంబు, న
 గుకామినులహృదయము ఘనమద్యవా, రములచేత । ద్రావితంబయిక
 డు, ధౌతమై శమితమై యలరారె మధుమదం, బంగనాంగ । మందునె
 ప్పడునుండు, నైననప్రస్తుతత్వమున హృద్యంబైన, తద్విలాస॥ (గీ) మ
 ప్రకాశమయ్యె, నది పానవశమున । ధాతులీనమైన, తన్మహార్థ । మొ
 నరఁద్రాదియైన, యుపసర్గచేఁ బోలె । నఱిప్రకాశ మయ్యె, నద్భుత
 ముగ॥ ౨౩౮॥ (గీ) అరయ నస్పష్టపదవాక్య, మంగవిగళి । తాంబర
 స్రగ్విభూషల, యందుపేక్ష । తూఁగుటయ కారణంబుగా, నేగుట
 యును । రమణుల మదోత్థబహువికారములు దెలిపె॥ ౨౩౯॥ (గీ)
 మద్యపానంబుచేఁ బరి, మందలజ్జ । యగుట నధఁ నిమిలితా, యతసు
 నేత్ర । ధైర్యవోధయు శిరమించు, కంత వంచి । కాంతు నీక్షించెఁ
 దిర్యగీ, తుణముచేత॥ ౨౪౦ ॥ (చ) ప్రియమానమద్యపానమొన, రింపక
 మున్ను సఖినియుక్తయై । రయమున భతఁ మంగల వి, లాసముఁ
 జూపుచు నుండు నట్టిత । త్ప్రియసురఁ గ్రోలినందున వివేకము
 చేఁ గడు ముగ్ధ యయ్యెఁ ద । ద్దయు నిల నెల్లవారును మ, దంబున
 నొందరొకోస్వభావము॥ ౨౪౧॥ (శా) ప్రాగల్భ్యంబునఁ గాఁతుమై

బ్రయకుసాం ద్రప్రక్రియం దొల్లియే । రాగంబుద్భవమై హృదంతరము
 నన్, బచ్చన్నమైయుండెనా । రాగం బప్పుడు మద్యపానమదసం,రం
 భోత్థితంబైరసా । న్బాగొప్ప న్వలికుద్గమించెరయ మొ,ప్ప న్నేత్రమా
 ర్గంబులన్ ॥ ౨౪౨ ॥ (వ) మొదలఁ దమయంతం దాము సమాగతులైయగణి
 తప్రతియాతులైన వల్లభుల గ్రమ్మరఁ దమయంతం దామె యనుసరిం
 ప నిశ్చయించిన మానిసులమనంబు పశ్చాత్తాపంబు నొందుచుండ న
 ప్పుడు సరకంబుచేత స్వయం గమనావసరంబు ప్రాపింపం బడియె మ
 టియును॥ (ఆ ర్యాగీతి) మదమోహితాత్మయగు నొక । మదవతియ
 పరాధియైన, మత్పతి నింకన్ । గదియ నని మధువు విడిచెను, మడికి
 బ్రయం బగునె సుఖము, మానము కన్నన్ ॥ ౨౪౩ ॥ (చామరవృ
 త్తము॥ సరోజలోచనల్పతాంత, సప్రసాద మంచుని । భారంబు న
 న్బుజించి నట్టి, రమ్యమద్య మప్పుడే । కరంబు సత్ఫలంబొసంగె, గా
 డహీవిమోహమున్ । హరించె భర్తృసంగ, సౌఖ్య మప్పు డిచ్చె
 స్త్రీలకున్ ॥ ౨౪౪ ॥ (గీ) కాంతుఁ డొసంగి నట్టి, గంచూష సరకం
 బు । గోలి యహహ యెంత, రుచ్య మనుచుఁ । బ్రమదమొందినం
 దు, వలన భామినులకుఁ । బ్రమద లనెడు పేరు, ప్రబల మయ్యె ॥
 ౨౪౫ ॥ (గీ) పొసంగ నన్యోన్యమేళనం, బున నుపాత్త । గంధ గుణ
 మాట ముదితపు, స్పంధయమయి । సరకగంధంబుప్రమదాస్య, చషక
 గంధ । మేకమై యన్యతను బొందె, నింపు మీఱ ॥ ౨౪౬ ॥ (ఉ) కోప
 మడంప శక్తము న, కుంతితవైఖరిఁ బుష్పసాయకో । దీపనమున్నితాం
 తముగ, దృగ్ద్వయరాగరసప్రకాశము । న్బాప్రితసంగమ ప్రియము,
 భావసురంజనమా మదంబుచేఁ । బాపుగ భతఁచేత వలె, భామలు
 రంజిత లైరి యత్తటిన్ ॥ ౨౪౭ ॥ (సీ) సఖిసమక్షం చొట, సరస
 నిగూఢచుంబనదక్షయైన భా,మిని మనోహా । రాధరంబప్పుడు, శీఘ

పానవిధౌతరమణీయయావక, రాగ మయ్యు । రమణుడేదాంబూ
ల, రాగరసంబున నింపుగామరల రం,జింపః బహియె । మఱియేసప
త్తినా,మము నుచ్చరింపుచుఁ బ్రయోఁడధ్ధినిచ్చిన, పృథుమదంబు॥ (గీ)
ద్రావియును మదిరాక్షిమ,దంబు విడిచెఁ । ద్రావకుండియు వీక్షించి,
దానిసవతి । మత్తయైయుండెనుర్విలోఁ, జిత్తసుఖమె । భూరిమద
హేతు వగుచునొ,ప్పారుఁ గాదె॥ ౨౪౮ ॥ (క) మునుకోపిత య
గుటఁ బ్రయోఁడు । వినయంబున నెంత దన్ను, వేడినవినదా । వ
నితవిరహమునఁ బ్రయొనిం । దనయంతనె వేడె మధుమ,దంబున ల
ఘువై॥ ౨౪౯ ॥ (గీ) ముకుళితాక్షులు కుంతిత,వికటవచన । లై
నయువతుల లజ్జాప,హరణమంగ । సాదమును జేయు మద్యమ,త్రాం
తిచేతఁ । బోలెదాఁజేసెఁ దద్గుణ,స్ఫూర్తివపుడు॥ ౨౫౦ ॥ (చ)
చెలువలుమద్యసేవనము, సేయకమున్ బ్రతిబింబచంద్రుఁడ । య్యల
ఘుకపోలభిత్తికల,యందువిభిన్నత నొందకుండె నవ్వలమధుపానజోరు
మద,పాటలితద్యుతిగండభిత్తులం । దలరఁగ లోధ్రచూర్ణతిల, కాక్య
తిదాల్చె విచిత్రవైఖరిన్॥ ౨౫౧ ॥ (వ) మఱియు విలాసాతిశయ
పోషకంబులైన తచ్చరీరంబులు దృష్టకుచకుంభ తటపరస్పరపీడాకరం
బులైమదంబునఘూర్ణిల్లుచుండె నప్పుడు॥ (గీ) పరఁగ మత్తతనొందు
ట,వలన సారె । సారెకును రోషసంతోష,సహితలైన । యింతు
లందును గార్తుకం,బెక్కుఁబెట్టె । నెక్కుడించెను గ్రమముగాఁ, జ
క్కనయ్య॥ ౨౫౨ ॥ (గీ) అన్యసతిఁగూడె నిజభర్త, యనిభ్రమిం
చి । నెలఁత కరమల్లి వల్లభు,ని గ్రహంచెఁ । బిదప నిజ మెఱింగి
యునల్క, విడువదయ్యె । వాడిగలదాని కిదిస్వభా,వంబు గాదె॥
౨౫౩॥ (చ) రమణులమ్రోలఁగామినుల, రమ్యతరాయతహాసభూషి
తా । స్యములు వికాసమొందెఁ, బులకాంకిత మయ్యె శరీర మంత

యున్ | గ్రమమునమానసంబు సుక,రంబుగనార్ద్రత నొందె నేత్ర
యు | గ్నమున సరోషరాగరుచి, గ్రక్కునఁ బాసెను మద్య సేవ
చేన్ || ౨౫౪ || (గీ) తరుణుల శరీరములను సొం,దర్యగరిమ | దా
నినవయావనంబును, దానిమదన | సంపదయుదాని వల్లభ,సంగమం
బు | దానిమధ్యంబు భూషించె, దరతరముగ || ౨౫౫ || (గీ) వ
గున నప్రతియత్నస్వ,భావరమ్య | తనువుప్రేమ యక్ష్మత్రిమో,న్నత
విలాస | మలఘుతరచాటువాక్య మ,య్యంగ నలకుఁ | బతి విషయ
కార్తణత్వసం,పదను బొందె || ౨౫౬ || (గీ) మఱియు లావణికం
బును, మానవంచ | నజ్జమగుప్రియురాలి యా, ననముచేత | నల
ఘుతరమైన ప్రియహృద,యంబు లీల | నవలఁ దులనుంచి విక్రీత,మ
య్యెనపుడు || ౨౫౭ || (గీ) అతిసుఖస్వర్ణమై విశ,దాతికాంతి | క
లితమై సురతార్థంబు, కల్పితమయి | సన్నతిని గన్నయట్టి త,చ్ఛయ
నము పయి | బతులపైనొక్క పరివ్రాలె, సతులదృష్టి || ౨౫౮ ||
(గీ) రాగతరళంబు లయ్యును, రమణు మీదఁ | దివిరి తిర్యక్ప్రసా
రులు, దీఘదశున్ | లైన యువతుల నేత్రంబు,లపుడు శ్రుతిగు |
ణాన్వితశ్రవణము దాట, వయ్యె నహహా || ౨౫౯ || (గీ) మఱి
యు నొకతున్ సం,భాషణేచ్ఛావతి యయ్యును బలుక నో,రాడ ద
య్యెన్ | బ్రియుని వీక్షించు కో,రిక గలదయ్యు నట్లభిముఖి గాద
య్యె, నంగసంగ | కాంక్ష గల్గియు నాయ,కస్వర్ణనంబునఁ గంపిత వ
తి యయ్యె, గడు భయమున | నతివ యొకతున్కు,చాంశుకాకషన్
ణంబున ప్రీడ నొందియు,బొలుపు మీఱ || (గీ) నాత్మనాథుని దృఙ్
మాగన్, మడ్డగించి | నటువలెఁ దదీయవత్సంబు, నాత్మవత్స | మం
దుఁ గదియించి కుచయుగ్మ, మంచితముగఁ | గప్పి మనసారవిగియా
రఁ, గౌగిలించె || ౨౬౦ || (పంచపాదిగీతము) అంశుకంబు మా

రించిన, యధిపుచేతఁ | దను భుజస్వస్తికాఖ్యబం,ధంబుచేతఁ| బిహి
తముగ్ధకుచాగ్రయై, వెస ననోథ | బలమి మెయి భిన్నవలయంబు,గ
లుగు నట్లు | గాథపరిరబ్ధయయ్యెను, గాంక్షదీఱ ॥ ౨౬౧॥ (గీ)
ప్రణయకలహంబు మాని యా,వనపురుషులు | నొంటిఁ బరిరబ్ధయు
వతులై, యుంటఁ జూచి | యతనుఁడు స్వయత్నము ఫలించె, నను
చు నగుచు | మిగులఁగాముఁకారోపితా, శుగము డించె॥ ౨౬౨ ॥
(సుగంధివృత్తము) ఒప్పుగా సపత్ని చూచు,చుండ భతఁ ప్రేయ
సిఁ | గొప్పగాఁగవుంగిలింపఁ, గోకజాటి పోయెనా|చొప్పెఱుంగ
దయ్యెనట్లు,చూచి మధ్యభాగమే | గప్పెఁ బోతనంతఁ దానె,ఘమఁ
సిక్త మాటచేఁ॥ ౨౬౩॥ (రగడ) సవతి చూచుచుండ నొక్క,యువ
తి కుచయుగంబుచేత | వాడి మెఱసి పతి యురంబు,పీడసేయుచుండ
గాంచి|దళితమైనసవతిహృదయ, మెలమిఁ దన్తయత్వ మొందెఁ| గలిత
దీపితస్మరుండు,గలుగునట్లుపతియురంబు|విడువకటుపరిష్వజింపఁ,బడు
చునుండనురువులైన | తొయ్యలులకుచంబులొంద,వయ్యెనుపరిమండలత
ను | చాగుమీఱఁ దమ్ముఁ బ్రీతిఁ, గొంగిలించు పతుల హృదయ | మందుఁ
జొరఁదలంచిరపుడు,మందయాన లధికప్రేమ|నెంతవెఱ్ఱులైరి యహహ,
సంతతంబుగోరి పతుల| స్వాంతమునవసించియుండు,టింతులెఱుఁగరై
రి మదిని| బరఁగఁబ్రేమవలనఁ బ్రియుండు, కఱవు దీఱఁగొంగిలింపు|చు
న్న వాఁడుగానసతుల,సన్నతాంగ మపుడుచాల|స్నేహపూర్ణమగుచు
లోన,మోహ మతిశయించిద్రవత|నొందెనందువలన సతుల, యందమై
న మేనిచేత | వసనముద్రవింపఁ జేసి,పొసఁగనొక్క దృష్టినించె|రం
గుమీఱనిష్టభర్తృ,సంగమోత్థ విపులహర్ష | మంతరంగమందు నిలు
వ,కెంతపైకి నిర్గమించి | వికసనంబు నొందిలోమ,నికర మెల్ల నిండి
చెలఁగెఁ | బతికరప్రసారణమున, నతిశయముగ నంగజాత | విపు

లపులక రాజిచేత, నపుడు సిక్త మయ్యెదనువు । అవిరళపులకోద
 యమునఁ, దవిలి యుచ్చ్వసితములైన । సంధి నీవికములచేత, బంధ
 మోక్ష మొందఁబడియె । నవయవములువెనఁ గరములఁ, దవిడి తవి
 డి కళలురేపి । యువతిమదన మందిరముల, ద్రవము గలుగఁ జేయ
 నతను । మత్తయగుచుఁ బాన్పుమీఁద, నత్తమిల్లి సిగ్గుచేత । లోచ
 నములు సగము మూసి, చూచిచూడ నటులనుండె ॥ ౨౬౪ ॥ (గీ)
 సరసపరిరంభమందు ల,జ్జాభరాన । తంబయి సమర్పి తాధర,దళము
 నైన । వదన కమలంబు పతి కొప్పుఁ, బట్టి యెత్తి । యక్షు లటు
 మూసిచుంబన, మాచరించె ॥ ౨౬౫ ॥ (గీ) పరఁగఁ బల్లవోపమితి
 స,పక్షమైన । యధరబింబంబు వల్లభుఁ, డానుచుండఁ । దనర సవ్య
 ధమైనట్లు, తారలోల । వలయమునఁజేయి కూజిత,ధ్వని యొనర్చె ॥
 ౨౬౬ ॥ (గీ) అధికవిరజాఽష్టసంతప్త, మగుట వలన । రాగి
 మధురంబు నుల్బణ, రాగమైన । యధరపల్లవమును వీడి, సార్ద్రమై
 న । వనితయక్షియగుంబు చుం,బన మొనర్చె ॥ ౨౬౭ ॥ (వ) ప
 రిజనరహితం బగుట వలన నతివివిక్తంబై కేవలాభిరతదంపతి ప్రవేశ
 నాహంబై విశాలంబై యున్న యొక్క- క్రీడామందిరంబుఁ గేవలల
 క్ష్మీమాత్రసహాయుండైన విష్ణునిచేత సేవితంబైన యుగాంత పయో
 నిధికి సామ్యం బగు దానిఁ బ్రవేశించి రంత ॥ (గీ) ఊరుమూలంబు
 పై హస్త,ముంచఁ బోవ । మానవతి గాన సిగ్గున, మగని కన్ను ।
 లాకకరంబున మూసి వే,ఱొకకరమున । నజ్జముఖి పతి హస్తంబు,
 నడ్డగించె ॥ ౨౬౮ ॥ (క) గురుతరకుచద్వయంబున । నిరావృతము
 లైన యట్టి, నెలఁతల యురము । ల్పరతాభిలాషవత్ప్రియ । కరము
 లు గ్రహియింపఁ బడియె, ఘనరాగమున ॥ ౨౬౯ ॥ (చ) చెలువు
 న్న ఘనరాగవారికణ, సిక్తము లౌట మృదుత్వసంపద । ల్లలిగి వినమ్రభా

వమునఁ, గ్రాలు ప్రియోరుల సన్నఖాగ్రము । ల్పలునులు భామినీకరిన,
 భవ్యకుచాగ్రములందుఁ గాంతులిం. । పలరఁగనించె నస్థు డన, మగ్రప
 దంబులతిప్రయత్నతఁ ॥ ౨౭౦ ॥ (చ) సముచితయావనోష్ఠకుచ,
 శైలశిఖాగ్రసమాత్తఘమఁతో । యములగునూత్నయావనల, హస్తత
 లంబులు వేగ నుచ్ఛ్వస । త్కమలమనోహరంబులగు, కాంతల నా
 భిసరోవరంబులం । దమితరసంబునఁ బతిత, మయ్యె సమగ్ర విలా
 ససంపదఁ ॥ ౨౭౧ ॥ (చ) అరయఁదరంగతుల్యవళు, లంచిత వై
 ఖిరి సంస్పృశించు సుం । దరతరముద్రికాంచితత, తస్ఫురదంగుళిహ
 స్తపంకజో । త్కరములుగల్గునట్టి ప్రియ, కాంతులు కాంతల మధ్యదే
 శమ । ట్లరుదుగ ముష్టిమేయమని, యాత్మనెఱింగిరి స్వానుభూతిచేఁ ॥
 ౨౭౨ ॥ (క) ఘననాభిహ్రాదమున మ । జ్ఞనమాఢి పటంబు కొఱ
 కు, సతిమొలచీరఁ । గొననీవి విడువఁబోయినఁ । దనపతి కరమడ్డ
 గించెఁ, దనకరములచేఁ ॥ ౨౭౩ ॥ (గీ) ప్రియకర నివారణవ్యగ్ర,
 ప్రేయసికర । సక్తమును మేఖలా గుణ, యుక్తము తత । తంతు
 వును గృతరతిమహా, భ్యంతరంబు । నైనవసనంబు స్వేచ్ఛావి, హారబం
 ధ । కమునఁ గామికఁడొంటిని, గలుగఁజేసె ॥ ౨౭౪ ॥ (చ) పడఁ
 తి యథోంశుకంబు విడువం గమకించెడు భర్తపాణికి । నిడువకు
 మంచు నడ్డమిడు, ప్రేయసి చాపాలకున్నిరంతరం । బడఁగక కల్గు
 పోరుడువు, నట్లుగ హస్తగకంకణంబులుఁ । గడువడిఁ గాంచి
 బద్ధమణి, ఘంటికలుఁ రొదఁ జేసె నత్తఱిఁ ॥ ౨౭౫ ॥ (చ) పెనఁ
 గి విభుండు కోక ముడి, విచ్చిన భామిని మానవిత్తగా । వునఁ బ్రి
 యవల్లభు న్వేసఁగ, వుంగిటఁ జేరిచి భూయుగంబుపై । ననుపమ
 సూక్ష్మలోమనిచ, యంబులచేఁ బటుకోపము న్రహిఁ । గనుపడఁ
 జేసె సాంద్రపుల, కంబులచే ముద మొక్కసారిగఁ ॥ ౨౭౬ ॥ (సీ)

పతిక రాగము నీవి, బంధంబు రయమున లంఘించి యూరుమూ, లము
 స్పృశింప । నతిసుఖపారవ, శ్యమున నధఃనిమిలితాక్షియై యొక త
 న్వి, యంచితముగ । రక్తవైణికహత, రంజితాధర తంత్రి మండల
 క్వణితస, మానచారు । మణితంబు గావించె, మధురంబుగా రతి
 గళనిస్వనంబులు, గలుగు నటుల ॥ (గీ) నాయతాంగుళిపతిక
 రం, బధికకార్య । శాలియగునాతి మధ్యదే, శంబునందుఁ । జూ
 డనతిరి క్తమై పృథు, శ్రోణియందు । నఖిలపాణితలస్పర్శ, మై తనరై ॥
 ౨౭౭ ॥ (గీ) సక్తి సంస్పర్శతృష్ణాతి, శయము చేతఁ । జలితనిజహ
 స్తులైన కాం, తులనఖములు । కదళకాండోపమానోరు, పదములందు ।
 నిపుణ ముగఁ జారు లేఖలు, నించె నపుడు ॥ ౨౭౮ ॥ ॥ (గీ) సక్తి
 మూలవిలోలలో, చనునిఁ బ్రియుని । రమణి కణ్ఠావతంసపు, ప్పముల
 వ్రేసె । వ్రేయనవిమేనఁ బడిరతి, విభునకపుడు । ప్రసవశరుఁ డను
 పేరుసా, ర్థకముఁ జేసె ॥ ౨౭౯ ॥ (గీ) రాజాస్య లుద్వృత్త, రతి
 రాగయుత లయ్యురమణులయందు ధై, ర్యంబుఁ జేసి । రంగంబు ప్రి
 యులకు, నర్పించియునుజాలవక్రత్వ మొనరించి, రాక్రమమునఁ । బ
 టుతరసురతసం, బంధిధాష్ట్యముగల వారయ్యుప్రీడభా, వంబుగనిరి ।
 గరిమ రాగాదులా, గంతుకంబులును ధైర్యాదులు సహజంబు, లంగనల
 కు ॥ (గీ) వనితయునిరోధితప్రియ, వాంఛగలుగు । నట్లు పాణినివార
 ణం, చాచరించె । దవిలిపరిహాసగర్భభ, ర్త్తనముఁ జేసె । గప
 టరుదితంబుఁ జేసె సు, ఖంబునందు ॥ ౨౮౦ ॥ (గీ) సిగ్గుచేతనీర్ష, చేత
 నిషేధోక్తిఁ । బలుక కూరకున్న, చాలికలకుఁ । బతులు సేయుక్రీడ,
 ప్రతికూల మనుకూల । మయ్యెఁ గష్టసుఖద, మగుటవలన ॥ ౨౮౧ ॥
 (గీ) సురత వేళసతుల, కరయభర్తలయందు । ధాష్ట్యముబలలందు, ద
 ల్లుతలముల । కదయతయును గల్గు, నివిరెండితరకాల । మందువైప

రీత్య, మొందియుండు || ౨౮౨ || (చ) నెలఁతల దేహమందు శయ, నిం
చిన యవ్విషమేషుఁ డత్తటికై । జలమున బాహుపీడనక, చగ్రహణం
బులచేత సంతతో । జ్వలనఖదంతపీడలను, జయ్యన మేల్గ-నిజాడ్యహీ
నుఁడై । యెలమిరమింపఁజేసెఁ దగ, నిర్దుర నాత్మవిచేష్టితంబులకై ||
౨౮౩ || (వ) మఱియు నొక్క-కాముకుండు వస్త్రాపకర్షణక్షణంబునఁ
గామినిచేతసమాశ్లిష్టుండు వ్యగ్రకరుండగుచు దుకూలంబునాకర్షింపం
గడంగి నిరంతర స్తనతిరోహిత నేత్రుండగుటం జేసియంతకుమున్నె విగ
ళితంబైన వస్త్రంబు నెటుంగం డయ్యెనప్పుడు || (గీ) తరుణికుచముచే
తఁ, దాడిత నైతినిం । కిచట నాకు నుండ, నేటికనుచుఁ । ద్రుటితహార
యష్టి, ప్రియు నెదమా క్తిక । వృష్టిఁగురి సెఁబుష్ప, వృష్టికరణి || ౨౮౪ ||
(గీ) స్నిగ్ధవాక్యంబుదీనోక్తి, సీతకృతంబు । మణితము నిషేధ వచనం
బు, మఱియుధూష । యారవంబులు వాత్సల్యయ, నాదిరచిత । మై
నన్మరశాస్త్రపద్యార్థ, మధిగమించె || ౨౮౫ || (గీ) నిభృతమేకంబువి
చ్ఛేద, నిరతమైన సతులమణితంబువిచ్ఛేద, చారుమధుర । బహుళతరకాం
చినూపుర, ధ్వనులచేత నక్షతముగాకవిననయ్యె, నద్భుతముగ || ౨౮౬ ||
(వ) అప్పుడురతిసంభ్రమంబువలనధరణీతలంబునఁచాతితంబైన కాంచీ
దామం బీద్యశంబైననీజఘనంబునకుపరిసురతంబులందు ముహుర్ముహు
రుత్పతన పాటవంబెట్లుగలిగెననివిస్త్రితంబైనజఘనమహాత్వంబు దర్శిం
పం జేయుచున్నదానిఁబోలెనొప్పెమఱియును || (సీ) విగతచిత్రకచిత్ర,
విఫలకపోలంబులం దార్ద్రనఖపద, వ్యాపనములె చిత్రరూపములయ్యెఁ,
జెలఁగివిచ్యుతకుసుమాలకాగ్రము లందు, నంచితముగ । శ్రమవారికణ
ములె, సుమవితానములయ్యె మఱియుఁగామినులు ర, మణుల కొఱకుఁ
గ్రమత నేయేచేష్టి, తముప్రియంబైయుండునింపుగా నదియుఁగా, వించి
గను || (గీ) దుచితముగవేషభాషల, నుత్సుకత్వ । మునను రాగంబువ

లనను, మోహమునను । లలితగతులచే నానుకూ, ల్యంబు వలనఁ । జె
 లుల హృదయంబురంజిల్లఁ, జేసిరపుడు॥ ౨౮౭ ॥ (చ) తెమలకకామి
 నుత్తనివి, దీఱసమోపరతిక్రియ ల్పమ । గ్రముగ నొనర్చి చొక్కితను, ల
 గ్నశ్రమాంబుకణార్ద్ర చేలవై । శ్రమమునఁ దత్కుచోరుయుగ, సాం
 ద్రభరంబు సహింపలేకసం । భ్రమమునఁగొప్ప లంసముల, పైనటి
 యింపఁజరించిన త్తఱి ॥ ౨౮౮ ॥ (గీ) రతిసమయమందుమిగుల
 దూ, రగతమైన । వ్రీడసురతాంతమందుఁ ద, ద్విరహ మోర్వ । లేని
 ప్రియసఖిచందాన, మానితముగఁ । గ్రమ్ముట బ్రవేశ మొసరించెఁ,
 గాంతలందు॥ ౨౮౯ ॥ (గీ) పరఁగ లజ్జాస్థలితనేత్ర, పాతములను ।
 సంభ్రమాశుగృహీతవి, శాలపటపి । నద్ధగాత్రంబులగు మైథు, నక్రి
 యాంత । ములుక్షణముచూడఁ దగియుండెఁ, బొలుపుమీఱ॥ ౨౯౦ ॥
 (గీ) యువతి మొలచీరగట్టుచో, నొక్కతొడను । గ్రమ్ముటకె కాని
 కటిచుట్టు, రాకయున్నఁ । బతి కరంబునఁజీక్కిన, పైటచెఱుగు । లా
 గికొనినవ్యచును గట్టె, బాగుమీఱ॥ ౨౯౧ ॥ (సీ) ప్రవిమృష్టచందన,
 రచనంబువిభ్రమండనంబును ద్యక్త, మాల్యమునగు । నుపభోగ మ
 పరాధ, యుక్తమైనటువలెఁ దనయంతఁదానె య, వ్వనితలకును । స్వా
 పరాధనివృత్తి, కైమండనంబయ్యె రతిసంభ్రమంబునఁ, బతితహేమ ।
 కాంచియైనవరోరు, ఘననితంబమునందుఁ గడునఖిక్షతరేఖ, కాంచియ
 య్యె॥ (గీ) వనితలయురోజ పీఠిపైఁ, బతికరాభి । మర్శనచ్చేదగత
 ముక్త, మాక్తికంబు । లతిలఘువులయ్యు గుణశేష, హారయష్టి । త
 లఁపమిక్కిలిష్టాఘ్యమై, యలరెనపుడు॥ ౨౯౨ ॥ (మ) కలయం
 గాంతల పాటలారుదశనాం, కంబచ్చగండస్థలం । బులవైజాత్యము
 చేతభేదమయి వై, ముఖ్యంబుఁ బ్రాపించెను । జ్వలదోష్ఠంబునఁ దుల్య
 వర్ణమగుటక, సాముఖ్యముంజెంది మి । క్కిలిరాగాతిశయత్వ మొంది

యలఁడె, గేళీక్రియాంతంబునఁ ॥ ౨౯౩ ॥ (గీ) ప్రథమసురతాంత
ముననిజ, పతులు విశ్ర | మార్థమేయుపగూహనం, బర్థి నొసంగి | ర
దియెయ్యదితమన్తథమయి, యంగనలకు | వెసఁబునారతి కవకాశ,
మొసఁగెనపుడు॥ ౨౯౪ ॥ (చ) అనిశము క్రీడనాభిరత, యైనలతాం
గికి సౌఖ్యదంబుల | య్యునుగతమోహులై తుణద, యొక్కతె గాద
టు మద్యమన్తఘ్న | మునుకొని పల్లవప్రసవ, భూషితతల్పతలంబు
లందుఁజ | య్యనఁబవళింప నొక్కతుణ, మైన నొసంగరచెంతచిత్ర
మో॥ ౨౯౫ ॥ (వ) మఱియు మిక్కిలి నఖిలూనంబయ్యును సము
జ్జ్వలత్వంబునననూనం బగుటంజేసిశీఘ్రంబునఁ బ్రియులచిత్తంబువికా
రంబునొందింపని వరారోహలగాత్రంబు యాదవులకురాగవృద్ధి గొ
ఱంతపడకుండంజేసె నిట్లుమదనులచేత నభివ్యంజితరాగులు నవిచ్ఛిన్న
సురతసంపదలచేత నతిలంపటులునగురాగవంతుల విలోకించియనంత
రంబ పరివృత్తహస్తయు నవనతశశాంకయునైన యారజనిగ్రామ్యచే
ష్టాసందర్శనసంఘాతలజ్జచేత నమ్రముఖయైనదాని పోలికఁ బ్రభా
తప్రాయయై యొప్పెనప్పుడు॥ (ఉ) సాంద్రయశఃప్రతాపజిత, చం
ద్రదినేంద్రమహేంద్రవైభవో | పేంద్రవరాంశసంభవగ, జేంద్రవృషేం
ద్రమృగేంద్రయానయ | క్షేంద్రకుమారమారదివి, జేంద్రకుమారసమా
నరూపభో | గీంద్రసమానసారసుస, మృద్ధభుజాగ్రనిషణ్ణభూభరా ॥
౨౯౬ ॥ (క) విద్వన్నుతచారిత్రక | సద్వంశప్రభవ వాగ్వి, శారదధాత్రీ |
భృద్వరశేఖర సమద | ప్రద్యేషణహరణసుగుణ, రాజ్యాభరణా ॥
౨౯౭ ॥ (స్వాగతవృత్తము) దీనపోషకసు, ధీజనమాన్యా | దాన
శౌండవసు, ధామరవంశో | ద్యానమాధవ సు, ధానమభాషా | మా
నవిత్తన్మప, మాన్యచరిత్రా॥ ౨౯౮ ॥

*

(గద్య)

ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షలబ్ధవిద్యాసాంద్రగోపినాథ
వేంకటకవీంద్రప్రణీతంబైన శిశుపాలవధ మహాకావ్యం

బునందు షడ్పాదవర్ణనంబును వనవిహార వర్ణనంబును

జలక్రీడా వర్ణనంబును సూర్యో

స్తమయవర్ణనంబును రాత్రికాల వర్ణనంబును

మద్యపానవర్ణనంబును

బాహ్యభ్యంతరసురతవర్ణనం

బును నసుకథలంగల ద్వితీ

యాశ్వాసము.

సంపూర్ణము.

శ్రీరస్తు.

శిశుపాలవధమహాకావ్యము.

తృతీయాశ్వాసము.

(క) శ్రీపద్మనాయకాన్వయ । దీపకఫణిరాజతుల్య, దృఢతర
భుజసం । స్థాపితధరణీభారర । మాపతిచరణాంబురుహాస, మర్పి
తహృదయా ॥ ౧ ॥ (వ) అవధరింపు మవ్వలికథయెట్లనిన॥ (సీ)
చతురత నవికృత, శ్రావకసుస్నిగ్ధకంఠులై యొప్పుమా, గధులు వచ్చి ।
సమధికశ్రుతులైన, షడ్జ్యోతిరంబును బంచమస్వరము ప్రభాతకాల । మం
దునిషిద్ధంబు, లౌటచే వర్జించి తతవేణువీణామృదంగతాళ । కలితం
బుగఁ బ్రభాత, కాలముచ్చైస్స్వరఘనరాగ మునమాధ, వునకుఁ దెల్పి॥
(గీ) రతనురతితాంతనయనద్వయంబు మూసి । మూయకయ ము
న్నె గురుతర, మురజరవము । కల్యణమయంబు దెలుపుచు, గాంతభా
వి । విరహాసూచకమగునట్లు, వేగమోసె॥ ౨ ॥ (మ) భవదీ
యోజ్వలశైశవంబునఁ బద, ప్రక్షిప్తమైపోయివే । గవియన్తార్క ము
నక భ్రమించు శకట, క్రవ్యాదుచందంబునక । దివిపైనల్పశరీరుఁడై
న భ్రమపై, దేవర్షి రాణ్డుండలం । బువికాసస్థితఁ దక్కియొప్పెడు
నిశా, భోగాంతముం దెల్పుచుక ॥ ౩ ॥ (చ) మెల్లపున యామపాల
కుండు, మేల్కొనియుంకిస్వపాల్యయామముక । బొలుపుగఁబుచ్చి.

తానిదుర,పోవననంతరయామపాలకుం । బిలుచుచు లెమ్ము లెమ్మును
 చుఁ, బేర్కొన వాఁడతినిద్రచే రహిన్ ॥ బలుమఱు నర్థవాక్యములు,
 పల్కుచుమేల్కొనకుండె నత్తటిన్ ॥ ౪ ॥ (చ)లలనబృహన్నితంబ
 విపు,లత్వనిరుద్ధమనోజ్ఞశయ్యపై । నలువుగఁబవ్వళించుటకు,నట్లవకాశ
 ములేక యున్ననే । యలవున నిద్రఁబోనడఁతు, నంచటుసారెకు మ
 న్నభక్రియా । కలన నతిప్రయాసముగఁ, గాంతుఁడు పుచ్చెను రాత్రి
 శేషమున్ ॥ ౫ ॥ (చ) తుణశయిత ప్రబుద్ధులు ర,సాపతులున్ గవి
 శేఖరు ల్పర । తుణదలయందు మేల్కొని వి,కాసితసంతతధీప్రచారు
 లై । ప్రణతికినెక్కు వార్ధిసమ,రాజ్యసుకావ్యములందునున్ బ్రతి ।
 తుణము ప్రయోగకల్పనలు, సాధుగతిన్ దలపోసి రెంతయున్ ॥ ౬ ॥
 (ఉ) ఉర్వితలంబునందు శయ,నోత్థితమౌట మచాంబు పంకిలా । భి
 ర్వశరీరమైన యొక,గంధగజంబును యంతనేర్పుతో । గర్వ మడంచు
 చున్ వెనుక, కాళ్లఁదగిల్చినశృంఖలధ్వనుల్ । పర్వఁగ నొండుప్రక్క
 నవ,లన్ శయనింపఁగఁజేసె నెంతయున్ ॥ ౭ ॥ (చ) అతిలఘుహ
 స్తగోపులు స,మాసితమంధకదండమై సము । ధృతబహునాదయు
 క్తమయి, తద్దయునొప్పు దధిప్రకాండమం । దతులజలంబునందును
 ర,లఙ్ఘనిఁ బోలెను వెన్నఁదీయఁగాఁ । జతురత వార్నిధింబలెఁ బ్ర,స
 న్నతఁద్రచ్చిరి కుంభిచుద్ధతిన్ ॥ ౮ ॥ (గీ) మగనిప్రార్థనవినకతా,మొ
 గము ద్రిప్పి । కూర్కినట్లుండి యటుకోడి,కూతను విని । లేచినిద్రచే
 ముకుళిత,లోచనయయి । కననియట్లుగ, బిగియాగఁ,గొంగిలింఁచె ॥౯॥
 (చ) అనుగతవేణువల్లకిర,వైకత నొందిసమగ్రతాలమై । యనుపమ
 బోధసాధనము,నైకలమై యవిగర్హితంబునై । ఘనముగ నొప్పుగీత
 మును,గాయకులుండగఁ బాడుచుండఁగాఁ । బనిఁబడి యాల కింపుచు
 న్నృ,పాలకులున్నిదురించి రింపుగన్ ॥ ౧౦ ॥ (మ) నలునొప్ప న్నయ

రాజిమున్దశితకర్ణగ్రీవము ల్లలున । ఘ్నేలమింగన్నులు మూసి జాను
యుగళం బింపొందఁబైకెత్తి సొం । పలరకగొంచెము గూర్చి లేచి
చపలా, ప్తాగ్రంబునై వేడ్కముం । గలిఘాసంబు గ్రసించెఁ బ్రస్ఫుర
దుద, గ్రప్రోధముం గల్గఁగఁ ॥ ౧౧ ॥ (మ) మునుమత్సంగతిచేఁ బ్రవృ
ద్ధుచియై, పొల్పొంఁచింద్రుండు పె । ల్చనఁ బ్రాప్తోదయాఁ డయ్యె
నేఁడపరతో, సంబంధముం జేసినం । దునఁబాతిత్యము నొందెనిట్లగుట
నెం, దుంజూడ నర్హంబుగా । దనుచుకొ బ్రాచిహసింఁచెనో యనఁగఁ
దూ, ర్పచ్ఛత్వ మొందెన్రహి ॥ ౧౨ ॥ (మ) సరసభర్తలు సుప్తు
లైనవెనుకకొ, సంసుప్తలైవారు గ్ర । మ్మర మేల్కొంచక మున్నెమే
ల్కొనియు భా, మారత్నమల్పీతిన । త్తటి నస్పంద శరీరలై సురత
భే, దప్రాప్తనిద్రాసుఖో । త్కరులౌ కాంతులఁ గొంగిట న్నిడరు ని,
ద్రాభంగమంచు న్రహి ॥ ౧౩ ॥ (వ) మఱియు నప్పుడు శశాం
కుండు సంధ్యాసమయ రాగంబుచేత లోహితావయవంబులైపరిపక్వ
రాజీవకందఁజేదశుభ్రంబులైన నిజమయూఖంబులచేతఁ గుంకుమంబు
చేత నీషద్భగ్ననిజధావళ్యంబులైన సరసచందనరేణువులచేతఁ బోలె
బచ్చిమాశనలంకరించె మఱియును॥ (సీ) రమణీయకుముదషం, డము
ముకుళీకృతపత్రమై క్షీణశో, భనువహించెఁ । గమల షండంబు వి, కా
సితదళమయి పరివర్ధమానశో, భను ధరించె । నవ్యక్తమధురమా, న
ట్లుతుమ్మెదలచే నుపగీతమైన య, య్యుభయమపుడు । ననురూపదశ
నొందె, నబ్జారికిరణసందోహం బనూరుచేఁ, దుల్యురుచిని ॥ (గీ) బరఁ
గఁబ్రాపించి రయమునఁ, జిరపరిచిత । వ్రీడ నటువుచ్చినట్లున్న, వృత్ర
వైరి । దిక్సతీవక్త్రమునకు ను, ద్దిపితావ । కుంఠనపటంబు క్రియఁగ
ప్పె, గోరుకలలర॥ ౧౪ ॥ (చ) అనిశరతిప్రయాసజని, తాతిపరిశ్ర
మసిస్సహంగనా । తనువున శాంతి నొందిన త, తస్మరపాపకు నట్లు

వెండిమె । ల్లననవమాలతీసుమప, రాగకరీషరజంబుచేఁబ్రభం । జనుఁ
 డొగిఁగుల్లగించిపెలు, చన్ జ్వలియింపఁగఁజేసెనత్తటిన్ ॥ ౧౫ ॥ (చ)
 ప్రకటితపద్మబాంధవవి, భాపరిహీణనిజౌజమైనచీ । పకళిక రాగవం
 తులగు, వారిరతిక్రమ మెల్లనర్థిఁ ద । క్కకయటు సర్వరాత్రమును,
 గన్నులు మూయక చూచినందునన్ ॥ నికట సనిద్రమైన గృహ, నేత్ర
 ముకైవడి నుండెనత్తటిన్ ॥ ౧౬ ॥ (సీ) మఱియు మోచానంగ, మా
 ద్యత్సుయావనోన్నతకామినీమనో, నాథసురత । సంరంభసంభవ, శ్ర
 మజాతఘర్తనివారణచణుఁడు ప్ర, భాతకాల । పవనుండు వికసిత, ప
 ద్మగంధములచే భృంగపాళికలమో, హింపఁజేసి । మంజులసురభిత,
 మకరందములు వెదఁజల్లుచువీచెను, సంభ్రమమునఁ ॥ (గీ) గోరియీ
 రాత్రి శశికాంతుఁ, గూడియిండి । శ్వసనసురభియై యిప్పుడిం, పెసఁ
 గఁ దత్క । రాంగ రాగవిమిశ్రాంబ, రాంతమును వ । హించిరయ
 మునఁ జనుచున్న, దేవుమీఁ ॥ ౧౭ ॥ (చ) విలుళిత నేత్రతారకలు, వి
 శ్రుతసుప్తినితాంతమేచకో । త్పలనయన ల్వికాసరహి, తస్ఫురదాస్య
 సుధాంశుబింబలున్ ॥ జలితశిరోజపాశలయి, చయ్యన వారవధూమ
 ణుల్నిశ । ల్వలయఁగ రాజవేశ్మముల, వెల్వడిరప్పుడు సంభ్రమంబు
 నన్ ॥ ౧౮ ॥ (చ) అతిరుచియైన చంద్రుఁడు న, వాసితకంజవనీరమా
 సము । న్నతపరిహాసవైఖరులఁ, దప్పక రాతిరియెల్లఁబుచ్చి యం । చి
 తముగ స్రస్తహస్తుఁడయి, డెచ్చెరనిద్దుర పోదలంచి ర । వ్యతరసి
 తాంగమస్తకుధ, రాంకమునం దగఁజేర్చెనత్తటిన్ ॥ ౧౯ ॥ (గీ) రా
 త్రివేశ సత్వరపరి, రంభసంభ్ర । మంబుననపాస్తమైన రా, మాపటం
 బు । తత్పృథునితంబలోలనే, త్రయుతుఁడైన । పతియొసఁగఁడయ్యెఁ
 గ్రమ్మఁ, బక్తికపుడు ॥ ౨౦ ॥ (గీ) అకట నిశవోయిఁ గుమిడిని,
 ముకుళితాక్షి । యయ్యెఁదారక ల్పణియిందె, ననుచుఁ బ్రియక ।

శత్రుఁడగుశశిదుఃఖించి, భ్రష్టశోభుఁ | డైక్యశతనొందెనోయన, నపుడు
దోఁచె॥ ౨౧॥ (గీ) ఎంతలోరవిగనుపట్టుఁ, దంతలోన | నరుణుఁడుతమంబు
నంతయు, నపహరించె | మునుకొనిప్రతాపవంతుల, మ్రోలనున్నయ
తఁడును రిపుప్రహర్తయై, యలరుఁగాదె ॥ ౨౨ ॥ (గీ) విరహాఖిన్న
మాకోకంబు, విగతతిమిర | మగు నభముఁజూచి పక్షంబు, లటువిది
ర్చు | నంతలోఁ దత్ప్రియాంగన, యైన కోక | రమణి చనుదెంచెద
టనితీ, రముననుండి॥ ౨౩ ॥ (వ) మఱియు రాత్రికాలంబున యువతు
లును బుష్పమాల్యంబులును సంతృప్తయువమనస్కలై యుపభోగంబు
కొఱకుసంపాదితంబులైన వలయవసనాది భూషణంబులచేత భూషి
తంబులై యుభయంబుతుల్యకాంతిని వహించి యుండియుఁ బ్రభాత
కాలంబగుటయు యువతులు వల్లభాలింగనంబులచే విమృదితంబులైని
ష్ప్రభత్వంబు నొందినమాల్యంబులం బరిత్యజించిరప్పుడు॥ (సీ) ప్రి
ణవనమండుఁ జ, లితకమతౌఘుండు విక్షిప్తవల్లికా, విస్తరుండు | కం
పితాశేషవృక్షపూసూనుండునై యెచ్చోటనిలువంగ, నింపులేక | శ్వ
సనుండు కామినీ, ప్రసవసంఘర్షణోద్గంధినిశాంతభా, గముల నిలిచె |
నఖచిహ్నావళులందు, నాభి సంధులయందు దంతక్షతముల నొక్కింత
సేపు॥ (గీ) విద్యమానమగుట, సద్యఃప్రదృశ్యమై | భోగినీవరాంగ,
రాగమప్పు | డతిరహఃకృతంబు, లైనను సురుచిర | సురతవిలసితము
ల, నెఱుఁగఁజెప్పె॥ ౨౪ ॥ (చ) మఱియుఁ బ్రభాతకాలపరి, మం
దవిభాయుతుఁడౌట దృష్టివి | స్ఫురితకళంకుడైన యల, సోముఁడు
ప్రోషితపత్రపక్కులై | పరిగతభోగ లక్ష్మ్యలయి, పక్వశరోత్కణి
కార్జునంబులై | వఱలుసతీకపోలముల, భర్త్సితుడైన క్రియం జెలం
గడి॥ ౨౫ ॥ (వ) అంత ఖండిత నాయిక్ యపరాధియై ప్రాతః
కాలసమాగతుడైన ప్రియుని నిందింపుచు నిట్లనియె॥ (చ) అతనువి

లోలచిత్తయగు, నన్యసతీరతిసంభ్రమపరిమ | ర్దితరుచిరాంగరాగము
శ, రీరము సర్వము వాసిపోవఁగాఁ | దతమతిసంతతా ద్భుతని, దాన
మునైన భవన్ముఖంబు నం | చితగతి నంగరాగసు, విశేషము పాయ
దదెంత చిత్రమో || ౨౬ || (గీ) పరసతీఘ క్తమైన యం, బరము దా
ల్చి | యహహ మాయింటి కరుచెంచి, నందువలన | మాకుఁబ్రియ
వని నీవన్న, మాట నిజము | ప్రియుని పటము ప్రేయసులకుఁ, బ్రియ
ము గాదె || ౨౭ || (గీ) ఘననఖితుతతను వంశు, కంబుచేత | దంతద
ష్టాధరంబు హ, స్తంబుచేతఁ | గప్పితివి మేన నలఁదిన, గంధపరిమ |
శంబునెబ్బంగిఁదాఁచెదో, లక్షణాఢ్య || ౨౮ || (చ) పరువడి నీనఖితుతి
స, పత్నులుచూచెదరేమొయంచుఁద | త్వరమతికౌశలంబునభ, వత్ప్రి
యచేనటు తద్వ్రణంబుత | చ్చరణసరోజ ఘాతమున, సంక్రమితంబ
గు లాడుచేతఁబ్రి | స్ఫురితసవర్ణ మాటవెస, సొంపుగరక్షిత మయ్యె
వల్లభా || ౨౯ || (చ) అనియిటు పల్కికన్నుఁ గవ, నశ్రుకణంబులు
వ్రాలమోలనుం | డిన ప్రియురాలిఁగన్గొని క, డిందిభయంబున వల్ల
భుండు గ్ర | కుకననటు దాని పాదముల, కుంబ్రణమిల్లెను రోదనంబు
గ్ర | న్నననటుమాని మానహర, ణతుమసాధనమా నిజంబుగ || ౩౦ ||
(సీ) మఱియు సుమాంబక, మదవికాసస్పష్టధాప్యైఁలైనట్టి సుం, దరుల
ప్రణయ | కలహమందు వికీర్ణ, ఘనభూషణములచే సంపూర్ణమైనవే,
శ్మంబులందు | విఫల ప్రయత్నలై, వెస వయస్యలుకుసుమోపహార
మొనర్ప, కుండిరపుష | విలసనశీలుఁడై, వెలయునొక్క ప్రియుండు
తనమేని నఖరదం, తక్షతంబు || (గీ) లన్యసతిచేఁ గృతము లయ్యె, నని
తలంచి | కోపముననున్న సతిఁజూచి, కువలయాక్షి | యివియునీచేఁ
గృతములయ్యె, నెఱుఁగవేల | యనుచు లజ్జిత యగుదాని, ననునయిం
చె || ౩౧ || (వ) మఱియు నొక్కప్రియుండు కృతగురుతరహారచ్ఛేదం

బగునట్లు గాఢాలింగనంబు గావించి శిథిలీ కృతాంగుండైప్రయాణం
బున కామంత్రణంబుప్రార్థించిన నస్పృడయ్యువతి వక్షోజయుక్తంబు
పరిగళితప్రత్యగ్రస్తూల మాక్తిక బాష్పాంబు బిందువులు గలుగునట్లు
గారోదనంబు గావించినట్లుండెమఱియు నొక్క ముగ్ధాంగన పగటి
యందునిజవయస్యలచేత విదితంబైన రాత్రికాలస్వచేష్టితం బంతయు
మదమూఢనైన యేను ప్రియుని మ్రోల ననేకప్రకారంబుల నొడివితఱి
ప్రౌఢకాంతవలెఁ బ్రియునిప్రియవచనంబుల నాలించితి నెంతవెట్టి నైతి
ననిలజ్ఞానప్రవదనయై యుండెనప్పుడు॥ (చ) అనుపమరక్తపంకజదళా
వళిముగ్ధకరాగ్రపాదయై । ఘనతరచంచరీకచయ, కజ్జలపూర్ణనవో
త్పలాక్షియై । వినుతపతత్రిరావముల, వేమొలు వెట్టుచుఁ బూర్వసం
ధ్యచ । య్యననటురాత్రి వెంటఁజనె, నప్పుడు చాలకుమారి చాడ్చు
నన్ ॥ ౩౨ ॥ (వ) మఱియు నాహితాగ్నుల ప్రతిగృహంబులందు
నక్షతజ్యోతియైన యాహవనీయంబు శాస్త్రోక్త ప్రకారంబునయథా
యోగంబుగాఁ బరితస్వరంబులుగల యధ్వర్యుప్రభృతిఋత్విగ్వరులచే
తఁ బ్రవోవాజాద్యగ్నిసమింధనీఋక్కులనుబఠించి కృతగురుదురితౌఘ
విధ్వంసనం బగునట్లు దేవతోద్దేశంబునఁ ద్యక్తంబైనహవిశ్చేషంచాస్వా
దితంబయ్యెమఱియుఁ బ్రకాంతజపకర్తులైన తపస్విజనంబుల యోష
ప్రభవంబులైన యుపూపథ్కానీయవర్ణంబులచేత నావృతంబై పదం
పడినిరోష్ఠ్యవర్ణంబులచేత దర్శనీయంబగుటం జేసియుద్గతాంశురదనం
బైన ముఖంబుప్రతిక్షణంబునందును ఘటిత విఘటితంబైన సుందరము
క్తాఫలకోశసామ్యంబు నధిగమించె మఱియును॥ (గీ) వజ్రదిశయం
దు నవహేమ, వర్ణభాను । దీప్తిపుంజంబు జలధి భేదించి వచ్చు ।
కృతజగద్దాహసంరంభ, వితతమైన । బాడచానలశిఖ భంగిఁ, జూడ
నయ్యె॥ ౩౩ ॥ (సీ) ఘనరజ్జుసంకాశ, కరములఁ గుంభంబు మూ

డ్గిసమాకృష్య, మాణుడగుచుఁ | గృతచంచలవిహంగ, వితతశబ్ద
 ములైన యాశలచేజల, రాశి నడుమ | నుండిచివాకరుం, దుత్తారితుం
 డయ్యె రమణీయముగఁదోయ, రాశిలోన | నిశ యంతమగ్నుడై, నిలి
 చి యుండుటఁజేసి యా ర్వాగ్నికీలల, నధికతప్తుఁ || (గీ) డయ్యెఁ గాఁ
 బోలుఁ గాకున్న, నంబువులను | వెడలి చనుదెంచి నప్పుడు, వితతవ
 హ్ని | కలితఖదిరకాష్టాంగార, గౌరగాత్ర | మెత్తెఱంగునఁ గలిగె
 ది, నేశ్వరునకు || ౩౪ || (గీ) క్షణముపయి నున్నరవినవ, కరచయము
 లఁ | బ్రాక్కుధర మొక్కటియెకాదు, బంధుజీవ | కుసుమకృతశే
 ఖరముఁ దాల్చి, యెసఁగుటరయఁ | దరణి రుచిచేతనట్లయ్యె, ధరము
 లెల్ల || ౩౫ || (చ) అలయక బాలసూర్యుఁ డుద, యాద్రిశిఖాంగణ
 మందునాడుచుఁ | జెలువుగఁ జారుపద్మినుల, చే ససరోరుహవక్త్ర
 హాసముఁ | గలుగఁగ వీక్షితుండగుచు, గమ్రుఖగధ్వనిఁ జేరఁ బిల్చు
 న | ట్లలరు నభోంకమందునిహి, తాగ్రకరుండయి యొప్పెలీలతోఁ ||
 ౩౬ || (చ) పరువడి భానురాజుదయ, పర్వతపీఠము నందొకింతసే |
 పరుడుగనుండి భూతలము, నందటుపాదము లుంచి సజ్జనో | త్క
 రరచితప్రణామములు, నైకొని వారిబహుకరించి చె | చెప్పర భువ
 నంబుఁజూచుటకు, జెల్వుగనుత్థితుండయ్యె నయ్యెడఁ || ౩౭ || (వ)
 మఱియునదులు బాలాతపచ్ఛరితంబులగుటఁజేసి పరిపక్వసురాభంబై
 యుభయతీర నిదుద్ధంబైన సలిలంబును సూర్యకిరణ సాయకదళితఘనతి
 మిరదిశాగజఘటాశోణితంబునుం బోలెవహించిప్రకాశించె గనాక్షవి
 వరంబుల గృహభ్యంతరంబులు ప్రవేశించిన తరుణ తరణికిరణంబులు
 ప్రాతఃకాలంబునఁగాంతల బరిత్యజించి యిండ్లకుంబోవఁ దలంచినపు
 రుషులయందుఁ గుపితుండైమన్తఘండు ప్రయోగించిన వహ్నిసంతప్త
 నారాచంబులుం బోలెవెలుంగుచుండె మఱియు రాత్రియందు యువ

తులచేతఁ బీతమై రేయిరి క్తంబైన కాంచన పాత్రంబు ప్రాతఃకాలంబు
 న గోరోచనారుణంబైన భానుతేజంబున సంక్రాంతాభ్యంతరం బగు
 చునిప్పటికినిదొల్లింటి చందంబున మధ్యపూర్ణంబైన దానిపోలికఁబ్రకా
 శించె మఱియును॥ (చ) నలువుగ రాత్రియందు శయ, నంబున నించిన
 శుభ్రకాంతిసం । కలితప్రియోత్తరీయ మది, కంజసఖోస్రవిమిశ్రమా
 టచేఁ । బలుమరు రక్తవర్ణ మయి, భాసిలుచుండఁగ నాత్మచేలమం ।
 చేలమిభ్రమించి కైకొనిన, యింతినిగన్గొనినవ్వి రంగనల్॥ ౩౮॥ (చ)
 వరరజతాద్రిభంగిఁ జెలు, వంబగుసౌధము రాత్రిచంద్రికా । స్ఫురిత
 మునై లసత్స్ఫటిక, సుందరరోచుల నొప్పియుండి సు । స్థిరమృదుభా
 స్కరాంశువుల, చే నరుణీకృతమై దినంబు నం । దటుచుగఁ జూజుఁ
 బూసినవి, ధంబునఁ జూడఁగనయ్యె హృద్యమై॥ ౩౯॥ (సీ) నాయ
 కుండొక్కఁడు, నలినాక్షి సరసనఖక్ష తాంతరలగ్న, కచవిమోచ । న
 ముసేయుచుండఁ గ, న్ననసీతకృతులచేత నావిష్కృతములైన, య
 చ్ఛదంత । ములయందు నటుప్రతి, ఫలితంబులైన నూతనభానుకరము
 లు, వినుతభంగి । ఘనపద్మరాగాను, కారంబు గావించె రమణాంగ
 సంగసం, క్రామితంబు॥ (గీ) కోకనదకాంతియైన కుం, కుమముచేత ।
 గనకనికషోపలస్థరే, ఖయును బోలెఁ । గడు లలితమైన యువతుల,
 గాత్రమెండ । యందు లబ్ధవర్ణోత్కర్ష, మై వెలింగె॥ ౪౦॥ (గీ)
 జలజవనకాంతమాలాక, శక్తిచీజ । మైన కరలోచనసహస్ర, మధిగ
 మించె । పరఁగ నభ్రాంతవృత్తియా, హరిహరి క్రియ । నఖిలచా
 ధకవృత్రసం, హారి యయ్యె॥ ౪౧॥ (చ) ఇరులనడంపఁ బూనియు
 ద, యించినసూర్యునిచేత దర్శనీ । యరుచిరతారకానికర, మంతయు
 వేగనపాస్తమయ్యెఁ బో । యరివధకాంక్షియా జనున, కర్ణిఁ దదా
 శ్రయణాత్తలక్ష్మలై । వరిలెడు వార లందఱు వి, పక్షులు గారెతలం

చిమాడఁగఁ ॥ ౪౨ ॥ (గీ) ఉష్ణకరుఁడు మ్రోల, నున్నచంద్రాంశు
క । గౌరరజతభిత్తి, కటకమందు । సంక్రమింపుచుండ, శైలగుహం
తర । తమమునెల్ల నణఁచె, దత్తుణంబు ॥ ౪౩ ॥ (గీ) భానురుచు
లునిండ్ల, బయల నుండి యుసద । నాంతరస్థ తిమిర, మణఁచివైచె ।
నదిజిగీషురుచి క, నల్ప తేజమునని । సర్గమఖిలరిపులఁ, జంపుటరయ ॥
౪౪ ॥ (వ) మఱియు నొకండుతొలుతఁ బదభ్రష్టుండై పదంపడిలబ్ధ
పదుండై పూర్వబద్ధులైనస్వబంధువులఁ దానెకారాగారకవాటం బు
ద్వాటించి విడిపించుకైవడి సూర్యుండుతన యభివృద్ధికొఱకు స్వకీయం
దైనధామంబునొంది యతిమాత్రరసతౌల్యంబువలనఁ గమలంబునందుఁ
జిరబంధనంబు ప్రాపించిన షట్పదంబులకు సత్వగుండై దళకవాటదళ
నంబుఁజేసి బంధమోక్షంబు గావించె మఱియును ॥ (సీ) సప్తాశ్వుఁ
డప్పుడు, సమకాలమునఁదుల్యసంఖ్యాంశువులచేత, సరిసహస్ర । సం
ఖ్యాతదళముల, సమ్మదంబున భేదమొనరించి షట్పద,ధ్వనులచేత । స
త్కృతయగుదాని, జలరుహగర్భగృహంబున వసియించి, యలరుదా
ని । లక్ష్మీనాదరమున, లక్ష్మించినట్లుండె బ్రత్యూషమునరాగ,వంతు
డగుచు ॥ (గీ) భానుఁడు కరాగ్రముల సీత, భాను నదయుఁ । డగు
చుఁబడించి ఘననిస్సృతాంబుశుభ్ర । కాంతినిర్యాస మంబుజా,భ్యం
తరముల । నిలిపినట్లుండె స్నేహంబు,వలన నపుడు ॥ ౪౫ ॥ (గీ) విశ
దితాశేషలోకుండు, దశశతోస్ర । గాత్రుఁడగు హేళి రెండవ, కన్ను
పోలె । వికసనం బొందుచుండ ద్యౌ, వీధివిగళి । తాంశుసితకరత
నువుచే, వ్యంగితైక । నయనయైనట్లు చూపట్టెనయనములకు ॥ ౪౬ ॥
(చ) కుముద వనంబు మోడ్చెనవ, కోమలమయ్యె సరోజషండము ॥
బ్రమదము వీడెగౌశుకము, గ్రాలెముదంబునఁ జక్ర నుబ్జిసి । రమణుఁ
డుమీఁతఁజందురుని, రమ్యతరద్యుతి జాతె దుష్టదై । వముఃవిధ ప్ర

కారములఁ, బ్రాణులకిచ్చుచదదౌచ్చ్యనైచ్చముల్॥ ౪౭ ॥ (ఉ) చం
డకరుండు దిక్సతిని, సామియుఁబోలె తుణుంబు ప్రోష్యుండై । యుండి
యుఁబూర్వమార్గమున, నొయ్యననింటికి రాఁగఁజూచి యం । దుం
డఁగలేకభీతిగొని, యొప్పటిజారుఁడువోలెఁ జంద్రుఁడుం । గండుదొ
ఱంగిపాఠెనటు, గ్రక్కునఁబశ్యమమార్గ గామియై॥ ౪౮ ॥ (వ) మ
ఱియు నఖిలతా రాలోకంబు విలయంబు నొందించి సర్వాతిశాయిమ
హిముండును ధృతసానురాగలక్ష్మీయునైన సూర్యుండు విష్ణుండునుం
బోలె రాత్రికల్పావసానంబున గగనమహార్ణవంబు నధిష్ఠించి యుండె
మఱియుఁగృతాఖిలలోకప్రబోధుండు నవధూతాంధకారోదయుండు
నైనసూర్యుండు మహాగుణగరిష్ఠుండయ్యును వినాశితకుముద తారకా
లక్ష్మీయుఁ గృతకామివియోగుండు నయ్యును బహుతర గుణదర్శనం
బువలన లోకాంగీకృతస్వల్పదోషం డగుటం జెసి కృతాఘృణంజైసికు
సుప్రభాతుం డగుం గాక యని యాశ్చ్యించిరి ॥ (చ) ఇనుఁ డుద
యించు నంతట మ, హేభరథాశ్వనిషాది మేదినిం । ద్రనికర మచ్యు
తాలయము, ద్వారము మ్రోలఁ బ్రయాణకాలయో । గ్యనిరుపమా
నవేషరచ, నాథఁ మొకించుక సేపుజాగొన । చిఁన హరిరాక గో
రుచు వి, శేషమతిఁ గనుపట్టె నంతలోఁ ॥ ౪౯ ॥ (వ) సర్వాలం
కారభూషితుండై కృష్ణుండు॥ (గీ) కాంచనోజ్జ్వల రుచియు స్వ, త్న
ము సుపత్ర । మధికజవజితనాగంబు, నైనతాత్మ్యఁ । మెక్కి మింట
నుబోలె మ, హేతలంబు । నందనుత్పాతసుఖమాగఁ, మందుఁజనియె॥
౫౦ ॥ (సీ) శ్రీశ్రీతవత్సు లం, చితకరస్థితచక్రకలితులు ద్విజరాజ, కాం
తు లరయ । సత్యానురక్తులు, సాంద్రనరకజిష్ణులగు భూపతులు వి
న, యాదిసుగుణ । ములచేత హరిఁ గూడి, పొలుపొంద నరిగిరి రమణీ
యశుచిసతా, రములు ముకుళి । తములగు పటమంట, పములచేఁ దు

లకుముదాకరంబులనేత,నంచితముగఁ ॥ (గీ) బరఁగ నుపలక్షితంబు
యి, విరహవేద । నాతిపరితప్తనారీక,మై కుముద్వ । తుల ప్రభా
తంబు యదుసైన్య,ముల ఘనప్ర । యాణమన్యోన్యసదృశమై, యల
రె నపుడు॥ ౫౧ ॥ (ఉ) ఉన్నమితాంగమాట రభ,సోద్ధతి మింటికి
నుద్గమించున । ట్లున్న మహామహీధరము,నొప్పున నొప్పు గు సామజం
బుబల్ । మన్నన స్వానమత్సదన,మహిత పాదుని యంతృవగ్యుని॥
బన్నుగ నాత్మమస్తకము,పైఁ దగఁ జేచుకొనెనయింబున॥ ౫౨॥
(వ) మటియుఁ బాణితలాంగసంఘట్టనపరిత్యాజితోద్వేగం బగుటం
జేసి ప్రకాశమానశరీరంబులగు జాత్యశ్వంబుల నాశ్వకులుసందశే
నలాఘవోత్పతనకములై పల్యాణకోట్యవలగ్న ముఖరజ్జు సహితైక
హస్తు లగుచునారోహించి రుపరిభాగస్థితుండైన నిషాది దూరపథం
బు వోవుటకు శీఘ్రంబున నెంతలోన దూరమాగఁగమనౌపయికం
దైన యాసనవిశేషంబు రచింపకుండె నంతలోనఁ దీవ్రంబున లేచి
దుస్సహవేగంబు లగుచుఁ గరభంబులు విశ్వంఖలత్వంబునం బరువెత్తె
సుఖగమనాకాంక్షీయు సుసారథియునైన యొక్కరథి గంఢోజ్వల
యు నుజ్వలన్నాభిచక్రప్రత్యగ్రోదర శ్రీవిరాజితయు నవిధురయునై
న శకటిని యువతిం బోలె సన్నద్ధంబు గావించె శీఘ్రంబున లేచి
పోవం గమకించు నట్టి రవణంబు పురోభాగంబున బలాత్కారంబు
గా నిగృహీతంబై భారయుక్తయంత్రకంబు నిక్షిప్యమాణం బగు
చుండ నత్యంతభారంబున నధోఽగ్ధారిస్వజగ్ధపిచుమందాదిగ్రాసంబు
న విషమస్వరం బగుచు నిజనామంబుసాధకంబు గావించె॥ (మ)
అను వొంద స్తుగుద్రాటిచేతను ధృతం, బయ్యు నివిషాణద్వయి ।
దనుఁ గంపింపఁగఁ జేయుచు న్వేస సశూ,త్కారానుకంపత్రికంబు
ను మోయిం గడు దుబలాత్మము జనం,బుల్పృష్ఠభాగంబు మీఁ

దనిడ౯ గోణి భరింప దయ్యె౯ గడు౯ జి,త్రస్సుతి౯ శోభిల్ల౯గ౯॥
 ౫౩ ॥ (మ) వివిధావిష్కృతసామజస్వరసము, ద్వేలంబు సాహసృ
 మా । గ౯వరిష్ఠంబు మహాదురధ్యయనము౯, గాంధర్వ భూయిష్ఠ
 తా । తివిలోక్యం బతులప్రభావ మగుచు౯, డెల్వొందు సేనామ
 హా । ణ౯వ మొప్పె౯ బటుసామవేదసమతం, చాప్రించె,దుష్పార
 మై॥ ౫౪ ॥ (మ) ప్రతినాగేంద్రముతోడ యుద్ధ మొనరిం,పం బో
 వు నాగేంద్రము । ద్గతకుంతాంకుశము౯ద్యజించి నిశితా, గ్రంబైన
 యన్యాంకుశం । బతివేగంబున౯ దాల్చు యంతృ వరుచే, నాగావ
 ము త్తీఱ౯గా । నతికష్టంబుగ నిల్చె౯గంపితశిరం,బై యూర్ధ్వ౯దం
 తాగ్రమై॥ ౫౫ ॥ (మ) జలజాతాక్షుప్రియాణవేళ విలస,త్సమ్మా
 శ౯దుచ్ఛృంఖలో । జ్వలశంఖాదికనాదమైన పటహ,స్వానంబుగం
 భీరమై । దళితాశాతలమై మహాభృదురుస,త్వశ్రేణుల౯ బల్విడి౯।
 జలితస్వాంతుల౯ శేసె సర్వజలధు,ల్పంత్రోభముం బొంద౯గ౯॥౫౬॥
 (చ) గురుతరదిక్పయంబునకు౯, గుంకుమచూణ౯విలేపనద్యుతి౯ । బ
 రువడినిచ్చుచు౯ స్ఫురిత,భాస్కర శోభయు౯ గల్గి ముద్గభు । గ్వర
 ఖురఘాతరైవతక,పర్వత ప్రాంతసువర్ణ భూముల౯ । వరుస జనించి
 నట్టిప్పభు,పాంసుచయం బెగసె౯ ఖవీధికి౯॥ ౫౭ ॥ (గీ) లలితగం
 భీరరథమండ,లస్వనముల౯ । దాదృశంబైన కరిబృంహి,తముదిరస్క।
 రింప౯బడియె నారెంటిని, గ్రిందుపఱచె । నశ్వతార హేషాధ్వను,ల
 ధిక మగుచు॥ ౫౮ ॥ (గీ) పరగనంతికాగతమైన, కరణిగూడ౯ ।
 జన౯దల౯చె ధూతస్పణియయి, సస్పణితిర్య । గురుశిరముదాల్చిచటు
 లాగ్ర,కరము సాచి । కదియనేగె స్థూలోచ్చయ,గతుల గజము ॥
 ౫౯ ॥ (గీ) అవనినంటి యంటకయుండ, నడుగులిడుచు౯ । జారు
 చామరయుతములై, సైన్యవాజు । లిప్పటికి సపక్షంబులై, యెసఁగు

చున్న । వనుచు నీక్షింపఁ బడుచుండె, నద్భుతముగ॥ ౬౦ ॥ (వ)
మఱియు సముక్షితముఖకంధరంబులును జంచలకర్ణచామరంబులునుస
మాకులఘర్ఘరస్వరంబులునునైన యుష్మింబులు విశాలంబైన మార్గం
బునుద్రుితచరణనిక్షేపంబు గలుగునట్లు తత్త్వణంబు చూర్ణీకృతంబుగాఁ
జేయుచుంజనియె మార్గంబునందు సారథిచేతఁ ద్రాసార్థంబు కృతతా
రనాదంబుగలుగునట్లు శీఘ్రంబునఁబ్రచోదితంబై వేసరయుక్తంబైన శ
కటంబునిజచక్రిధారోత్థితసాంద్రమహీపరాగచయాకాశంతభయంబు
ననతిరయంబునం బోవుచుండెఁ గంచుకి భయంబున నగ్రభాగంబునం
బోవుచున్నవారగుటవలనఁ బరావర్తితముఖులైన సకలచమూచరపు
రుషులచేతక్షణంబు సమీక్షితముఖసరోజులైన యంతఃపురకాంతలుతు
రంగాధిరూఢలై తురంగవల్లనంబువలన నుల్లలితబృహత్తరకుచప్రచల
కూర్పాసకంబు గలుగునట్లురయంబునం జనిరి ॥ (మ) అరయన్కుంద
రఁ జక్రనేమిదశితం, బైవెంబడిక భూరికుం । జరపాదాక్రమితోన్న
తస్థలమునై, సంచారభగ్నోన్నతాం । తరశూన్యం బగునట్లుపూరిత
మహిమా,ద్యన్నిమ్నభాగంబునై । ధరయొప్పెక్ హలభృత్సమీకృత
మహీ,స్థానంబుచందంబునక॥ ౬౧ ॥ (చ) చెలఁగి యశిషీతంబగు
ట,చేఁబయిక్లెగయంగ దానిపై । నిలువఁగ లేక సాదియవ, నిం
బడఁబల్యయనంబు జాతిభా । రలఘుతనొందిచెచ్చెర ను,రంబునవే
లఁగఁబాటు గుట్టముక । వలనుగఁజూచియచ్చటి జనంబిహిహీయని
నవ్విరత్తటిక॥ ౬౨ ॥ (సీ) సకలమహీభృద, స్థలితోరుయమునాది
తటినుల స్వమహిమో,త్కటముచేతఁ । గప్పుచుమూడు మార్గంబు
లఁ నేగఁ దద్వాహిని బహువిధ, ధ్వనులు సెలఁగ । దంతావళోరు
నూ,త్కారభీతములైన కరభంబులు నియంత, కడురయమున ॥ (గీ)
వ్యగ్రుండైచేతి పగ్గంబు, వదలమీద । నుండఁ జాలక యవరోధ,

యువతులుర్విఁ । బడిన లఘుగతి భువిదాఁటె, పటురయమునఁబఱచి
 శకటసమూహంబు, విఱుఁగఁదన్నె॥ ౬౩ ॥ (గీ) అరయఁసస్తాంగ
 సంధిగ, తాక్షపాట । వంబగు రథంబుశకలీకృ, తంబు గాఁగఁ । ద
 త్తువైద్యులచేతను, దక్షిణంబ । గఱపె లంఘనసూర్యక, క్రమము దె
 లియ॥ ౬౪ ॥ (గీ) స్థాణు సంసక్తశకటంబు, సాంద్రభార । భంగ
 సంక్షోభచారిత, భాండకలిత । మద్యవిష్టావితోన్నత, మార్గ మగుచు॥
 నుండశోకించె సార్థవాహుండు చూచి॥ ౬౫ ॥ (చ) నిరుపమభేరి
 కారవవి, నిందితభూరిగుహాముఖంబు భూ । ధరనిభదంతిరాజవిజి, త
 స్ఫురితోపలమున్ ధ్వజాంకుశో । త్కరపరి వర్జితోచ్ఛలిత, కందళికా
 న్వితమైన శైలమున్ । గుఱుతుగనైన్యము ల్వెనుక, కుంబనిచెం గడు
 దూరమాటచేన్॥ ౬౬ ॥ (చ) ఘనవనదంతిరాజమద, గంధవహాధిక
 దుర్ధరంబులై । యనుపమరోషభంజితమ, హాతరుశాఖములై మదో
 త్కటం । బునఁ జరియించు దుష్టగజ, పుంజములన్ గడునేర్చుతోని
 షా । దినిచయమధ్వనుందొలఁగఁ, దీసివడిన్నడిపించె నుద్ధతి॥ ౬౭॥
 (స్త్రీ) ఘనవైజయంతికా, వనరాజి రమ్యముల్ శైలప్రతిచ్ఛంద, సామజ
 ములు । సతతవిసర్పిత, జనతా తరంగిణీశతములు నగు చమూ, తతుల
 చేత । బహుభూమి తలములు ప్రచ్ఛాదితము లయ్యెఁ జారుమృగీవి
 లో, చనసమాన । లలనావిలోక నం, బులఁజూచి కృష్ణసారంబులుఘ
 టికాద్వ, యంబు నచట॥ (గీ) వీకమృగినేత్రశంకచేఁ, బోకనిలిచి ।
 యుండిపదపడి నానావి, ధోన్నతోరు । విభ్రమ వికారములు నిరూ,
 పించితెలిసి । సంభ్రమంబునఁ గడువడిఁ, జనియెనపుడు॥ ౬౮ ॥ (గీ)
 హరులుసాదులచే దృఢ, కర గృహీత । కశములయి మెల్లమెల్లనఁ, గ
 ష్టతరము । గాఁగ నిమ్నభూములుడిగ్గి, వేగమడర । నుత్తరంచెఱు
 రధ్వను, లుప్పతిల్ల॥ ౬౯ ॥ (శా) ఆరూఢుండయి వెనకవచ్చు జన

ముఖ, వ్యాప్తిం బ్రతీక్షించు దో । స్సారోదంచిత సాదిచేత మిగు
 లఁ, సంస్థాపితంబయ్యుదా । సేరంబుఁ బిచుమందపత్రములు భా
 క్షించెన్వడిం బోయి స । చ్చారిత్రంబును చాక్ష్యముఁ జగతిలో, స
 ద్యఃఫలంబేకదా॥ ౭౦ ॥ (మ) హరిసైన్యంబు ప్రతాపదీపితములై,
 ప్రాప్త మోదంబులై । యిరుపార్శ్వంబులఁ గూడినమ్రతనులై, హే
 లాగతిన్వచ్చు ని । ర్భరనానా వని రాట్సమూహములచే, బహ్వతప
 త్రాధ్యమై । కరమర్థింగననయ్యెఁ బూడ్కులకు నేకచ్ఛత్ర మైనట్లు
 గాఁ॥ ౭౧ ॥ (గీ) వెంటవచ్చుకరటి, ఘంటాధ్వనులు విని । య
 దరుచేత వ్యాకు, లాంగనులగు । సైన్యచరులు భార, సంచయంబుల
 తోడఁ । ద్రోవవిడిచి యొండు, త్రోవఁజనిరి॥ ౭౨ ॥ (వ) అప్పుడు
 స్తుతి పాఠకులు తేజస్వి వర్ణోజ్జ్వల వృత్తశాలియు సుప్రసాదియు న
 త్యక్తగోత్రసంవిదుండునగు మురారిగుణంబుల నధికరించి పద్యంబులఁ
 జదువుచుఁ బురోభాగంబునం జనుచుండిరి మఱియుఁ గల్పాంతఃసుభి
 తంబైనముద్రంబు సలిలంబుచేత నిమజ్జితాశేష భూగోళంబై వేలాలం
 ఘనరూపమర్యాద నతిక్రమించెమాధవుండు ప్రచలితుండయ్యునపరిమి
 తసైన్యంబులచేత నిశ్శేషంబుగా నాక్రాంతమసీతలుం డయ్యునుగ్రా
 మాదికంబునుబరిత్యజింపుచు మర్యాదాపాలనంబుగావించె మఱియుఁ
 బటోలీపుష్పగుచ్ఛసచ్ఛాయ ముఖోపలక్షితలును వికసితవిపులబాణపు
 ష్పసమానలోచనలగు గ్రామ్యకాంతలు వల్లికాతిరోహిత గాత్రలగు
 టంజేసిచమూచరులచేత నలక్షితలైకృష్ణుండుగ్రామం బతిక్రమించునం
 దాఁకఁగంటకశాఖావరణో పరితనా వకాశంబునందు విలంకింపుచుం
 డిరిమఱియుఁగోష్ఠ ప్రదేశంబులందు గోష్ఠీకృత మండలాకారోపవేశను
 లైశ్వేళాట్టహాసనినాద సహితంబగునట్లుగా శీఘ్రంబున లేచికాపిశా
 యనపానేచ్చులైనిజనామ సంకీర్తనప్రవర్తితచిత్తులైన ఘోషజనుల వి

లోకింపుచుం జనియె నంత॥ (సీ) అరయనేకాంత మా,గ్ధ్యంబున న
జ్ఞానవిభ్రమంబులు నతి,విస్తృతములు । సులలితాలస పక్షములును
సకృద్దర్శనంబున నతికృతా,ర్థంబు లయ్యు । నతులచేఁ గృష్ణు,నటు
సారెసారెకు వీక్షింపుచునువల్ల,వీజనంబు । తనివి నొందకయుండె,
దమవామపాద సంసక్తవత్సములవా,త్సల్య గరిమ ॥ (గీ) జిహ్వాతో
మూరుకొనుగో వి,శేషములను । జారుదోహన పాత్రను,జానుయు
గ్ధ । మధ్యమందిడిక్షీర సం,పాతరవము । సెలఁగఁ బితికెడు జను
లవీ,క్షించెవిభుఁడు ॥ ౭౩ ॥ (చ) పరఁగనిదాన హస్తుఁడయి,పా
ల్పితుకంజను దెంచుదోగ్ధముం । దరవెన చాలుద్రావుటకుఁ, దప్పక
వచ్చెడులేతదూడ న । త్తఱిఁగని హుంకరింపుచు ము,దంబున నా
వులలోననుండి సు । స్థిరముగ దూడపాలికరు, దెంచుపసింగనెఁగృ
ష్ణుఁడయ్యెడఁ ॥ ౭౪ ॥ (చ) చిలుకలు వ్రాలఁదోలుటకుఁ, జెచ్చెర
నేగెడు నంతలో మృగం । బులునొకవంక సస్యముల, మోసులుమే
యఁగవానిఁ దోలుచున్ । బలుమఱు నక్కడిక్కడికి,వచ్చుచుఁ బోవు
చుఁ గూఁకలేయుచున్ । గలయఁగ జుట్టునుం దిరుగు, కాంతలఁ గ
న్గొనె శౌరినవ్వుచున్ ॥ ౭౫ ॥ (చ) చిరగతిశాలిరక్షణము, సేయు
మృగాతులగీతనాదము । ల్పరసత నాలకించి ఘన,సమ్మద పూరిత
చేతనంబులై । పరువడి నిల్చిమేఠలకుఁ,బాసి నిమిలితలోచనంబులై!
కరమరుదారఁ జొక్కెడుమృ,గంబులఁ జూచె రమేశుఁ డయ్యెడఁ ॥
౭౬ ॥ (మ) అతులానూప సమీపమందు ఘనహే,లాంచ చ్చలద్యోషి
తాం । చితపాదారుణ పంకజస్థలితమం,జీరాతిమాధుర్యనా । దతి
రస్కారి మరాళికామధుకరీ, ధ్వానంబుశ్రీనాథుఁడా । శ్రితమందా
రునిమానసంబునుహరిం,చెన్ గణమాగఁబులన్ ॥ ౭౭ ॥ (గీ)
హరియదవ్వలఁ జనుచుండ, నప్పుడుచ్చ । గతమునస్థలితంబును, గౌ

రవంబు । నైన సేనాపరాగంబు, నవనిభృత్తు । లటుశిరంబులఁదా
 చ్చిరి, యాజ్ఞయట్ల ॥ ౭౮ ॥ (గీ) జనముకుంజనగంబుల, సమపథము
 న । నెక్కుహరిసేనయు మహామ, హీధ్ర ములను । సుగమ పథముల
 యట్లబ, ల్పుఖతరముగఁ । చెక్కుతోవల నెక్కెన, భీతమగుచు ॥ ౭౯ ॥
 (సీ) గంధగజము లున్ము, ఖంబులై దంతాగ్ర ఘట్టితాభ్రంబులు, గలు
 గు నట్లు । కలితతిరశ్చీన, కటతట స్థావితమదజలపరిపూర్య, మాణక
 ణక । బిలములు గలుగున, ట్లెలమి మహామహీ ధరములారోహించె,
 మఱియు గండ । గళదంబుకళికమై, ఘనతుల్యకాంతియై యలరు నా
 గంబుచే, నఖిల జనులు ॥ (గీ) పథమునందు నిరోధింపఁ, బడిరిగాని ।
 యధిక తరమైన యగముచే, నడ్డగింపఁ । బడక యుండిరి గావునఁ,
 బథము నందు । నగము కన్నను నాగమ, త్యధిక మయ్యె ॥ ౮౦ ॥
 (మ) కరులాత్మీయ కరప్రభగ్న బహుళ, త్కౌజంబులౌ దిక్కులఁ ।
 గరమొప్ప నిజపృష్ఠ కేతన వనా, కాంతంబులౌ నట్లుగాఁ । జరణ
 త్కౌపణ పిండితాద్రివర పృష్ఠత్కౌప్రదేశంబులఁ । స్థిరకాయా చల
 దుగఁమంబులుగఁ జే, సె న్నూరి సశ్వంబునఁ ॥ ౮౧ ॥ (క) హరి
 గిరులనధిష్ఠించిన । కరులనుపత్యకలనుండి, ఘన ప్రతికూల । స్ఫురద
 నిలాఘాతంబునఁ । బరువడిఁ బైకెగయు శిలల, భంగిఁ గాంచె ॥
 ౮౨ ॥ (మ) అను నొందఁ గుధరాధిరోహణ సదా, భ్యాసంబుచే
 నుద్ధర । స్తనలైయామలకీ వనాంతరముల, న్సంచారము ల్పల్పునూ ।
 తనహేలాంచిత విభ్రమాక్షులఁ గిరా, తస్త్రిల వీక్షించె న । వ్వన
 జాక్షుండు తదీయ విభ్రమములఁ, వాక్రచ్చి వణింపుచు ॥ ౮౩ ॥
 (గీ) గణుతిసేయకనేత్రము, ల్మణమువిచ్చి మరలనిద్రింపఁదలచు కే, సరి
 సమీప । సరణిజనునైన్యములఁజూచి, వెఱవకవని । సాధకముఁజేసె
 మృగరాజశబ్దమపుడు ॥ ౮౪ ॥ (గీ) హస్తీచూర్ణితోపలమార్గ, య

దుబలంబు । ధ్వజసముచ్చేద నిర్ధూత, తరులుజనస । మూహారుద్ధన
 దీవేగ, ములును నగుచు । దారికెదురైన గిరులన్ని, దాటి చనియె ॥
 ౮౫ ॥ (గీ) కరికట విఘట్టనంబునఁ, దరువులూఁగ । గడ్డములభం
 గిఁగొమ్మలఁ, గ్రాలు పెరల । నిరవుకొనియున్న సరఘల, నెగయఁ
 జోఁప । నవియ్యరుమ్మని మ్రోయుచు, నరిగె నపుడు॥ ౮౬ ॥ (గీ)
 ఉపచితనగంబు తొల్లింటి, యొడలిభంగి । సామజాంతకు చేతనా, శం
 బునొంద । నొండు తనువును బోలె వే, తొండు తరువు । తుణము
 లోఁగపులాత్కల, కరణిజేరె॥ ౮౭ ॥ (గీ) హరిబలము లొక్కచో
 టఁబ్ర, హ్వంబు లొకట । నుద్ధతములు ప్రకాశంబు, లొకటగహ్వా ।
 రంబులొకటనపేత సా, మ్యంబులొకట । గురువు లైనను లంఘించె,
 గిరులనపుడు ॥ ౮౮ ॥ (వ) మఱియు నమ్ముకుందుం డపథంబులైన
 నుసమంతతవ్యాప్త సర్వపథీనంబైననిజసైన్యంబు చేతసలిలంబు చేతయు
 గపదఖిలసేనా ప్రవేశంబు వలనఁ బర్యాక్రాంతాత్మ్యన్నతతీరంబులైన
 నదుల నప్రతీపనామంబు గలవానిఁగాఁ జేసెమఱియు ॥ (గీ) దంతు
 లుజలంబులోఁ జొచ్చు, సంతలోన । వాజులు ఖురోత్థితోరుదు, ర్వార
 వాత । రయవికీర్ణ నీరంధ్ర భూ, రజము చేత । మంచిసలిలంబు బుర
 దగా, వించెనపుడు॥ ౮౯ ॥ (చ) అరయఁగఁ గ్రీడసేయుటకు, నైక్షిత
 భూరినితంబభూములై । యరుదుగ నాత్త సమ్మదము, లైకరతోలిత
 భూరి నైవలాం । బరములునై మహేభములు, మానుగవార్ధిని జేరఁ
 బోవుని । ర్భరజలరాశి పత్నులకుఁ, బంకముగల్గఁగఁ జేసెనత్తఱి ॥
 ౯౦ ॥ (మ) గుములైభూరి విషాణ కోటులదరు, ల్గోరాడి తన్నృత్తు
 చేఁ । దమితోబల్విడిఁ బూర్వవాహినులునిం, డం బూడ్చితద్ధాత్రితో ।
 సమముంజేసిగజంబులు నిజకట, త్కైభృద్దళద్దాన నీ । రములన్ నూ
 త్ననదుల్స్పృజించి భువిఁచా, అంజేసెఁ జిత్రంబుగన్॥ ౯౧ ॥ (గీ) కా

మినీముఖరుచిజిత, కమలములుమ | హాతపత్ర ప్రభాజిత, హంసము
 లగు | నదులతీత శిలాసామ్య, నాగబలక | దంబములచేత దూరీ కృ,
 తంబులయ్యె || ౯౨ || (గీ) అనుపమానాంజనసవణ, తనువులున్న
 తములగు గజేంద్రములుసుధా, ధవళితోరు | విపులసౌధపురంబుల, వి
 ప్రకృష్ట | దేశమును బొందె దీపిత, దిశములగుచు || ౯౩ || (ఉ) ద్వా
 రకఁ బాసివచ్చునెడఁ, దద్విరహంబు సహింపలేక సొం | పారఁగ
 నస్వరీరమర, యంబునఁ గృష్ణుని ముంగలన్నుదం | బారఁగవచ్చినట్ల
 రె, నమ్మరవైరి నివాసముల్రహి | న్వారక సౌధశోభగల, భవ్యమనో
 జ్ఞ సటాంబరంబులఁ || ౯౪ || (గీ) కరిఘటా ఘషణో ద్భూత,
 గంధదాన | సలిల సంసిక్తఘనతరు, స్కంధ వాసి | మధుపములు
 పైన్య దంతి వ, ష్టుఁ ప్రమాణ | మనువుఁ జెప్పెస్వారవముల,
 వనచరులకు || ౯౫ || (వ) మఱియునాయత కరిఘటా తిరస్కృ
 తాట్టాలకంబైన యాచమూసందోహంబుమ హేమాన్నత పటమంటప
 జితోదగ్ర గృహంబులైన పట్టణంబుల నతిక్రమించి చనియెఁ జమూ
 కదంబంబుచేత నూర్ధ్వఁ క్షిప్తం బగుటం జేసి సూర్య కిరణంబులచే
 తఁ బ్రతప్తంబైన దాని కరణి సమాష్టోదక సౌగంధిక మారుత
 కంపిత యమునాజలంబునందు మహీపరాగంబు పురోభాగంబునం
 బడియె || (గీ) ఖరకరునిపుత్రి యయ్యును, గాలు చెలియ | ల
 య్యును వినీల యయ్యు శీ,తాఖిలజన | జీవనామల జలముల, చేత
 యమున | సకల పాపంబులు హరింప, శక్తయయ్యె || ౯౬ || (స్తీ) మి
 హికాఘసంకాశ, మేఘంబు లార్ద్రమహానీలతటుల చం,దానఁగృష్ణ |
 వర్ణ కాళిందీప్ర,వాహ జలముద్రదావితన్నీల జలరంజితంబులగుచు | నా
 తుణంబునవిభి,న్నాంజన వర్ణత నధిగమించిన భంగి, నలరెమఱియు | స
 రగనిర్వంకలఁ, జలదరిత్రములచేఁబదములచేఁ బోలె, బంధురముగ || (గీ)

నడుచుసువిశాలనా సాధ,నములచేత । రయభవ భ్రాంతి చేతనే,త్ర
ములుమూయు । నంగనలచేత నాలింగి, తాంగు లగుచు । జనముల
య్యేటుదాటిరి, సంభ్రమమున॥ ౯౭ ॥ (వ) మఱియు గంగానదిసా
గరంబునుంబూరించెనని వేదప్రమాణంబె కాని ప్రత్యక్షంబుగాదు య
మునానదియె నిజజలంబుచేతసముద్రంబునుంబూరించె నట్లుగాదేనిగం
గాసలిలంబుపగిది సముద్రోదకంబు శుద్ధస్ఫటిక సంకాశంబై యుండు
నట్లుండకజలధిజలంబు గంగాసంబంధి జలప్రవాహతద్జితశంఘకంతస
మానవర్ణంబై యుండుటవలన యమునచేతఁబూరింపం బడెననుటకు
సందియంబులేదు ॥ (గీ) మదగజేంద్రః బులంసప్ర, మాణసలిల । మని
మొదలడ్గినిజమద, వనముచేత । సంతకంతకు మిక్కుటం,బైన యా
ము । నాంబువులను త్తరించె న,త్యద్భుతముగ॥ ౯౮ ॥ (చ) అతుల
తమాలనీలసలి,లాయత భూరికలిండకస్థాయు । ద్యుతబహు సాధనో
ర్ములర,యంబునమేదిని నాక్రమింపనా । యితపడి వచ్చుతద్బలన,దీశ
రయోద్ధతినడ్డగించె ను । ధృతినటువేలమాడ్కివిత, తంబుగనవ్వలనిచ్చె
మార్గము॥ ౯౯ ॥ (గీ) అధిక దుస్తరయైన ప,ద్మాస్తసుతను । ఘన
ప్రతిష్ఠనుబోలెవే,గమున దాటి । యుక్షములు శృంగ లేఖితా,త్యురు
తటములు । గలుగునటుమోర లెత్తిరం,కెలునిగుడ్చె ॥ ౧౦౦ ॥ (వ)
మఱియు స్పష్టధ్వాచంబుగలుగునట్లు చలద్వోణోపలక్షితోర్ధ్వముఖంబు
లునునున్నమిత కర్ణంబులు గలుగునట్లుార్ధ్వ ప్రసారితనిశ్చల కంధరంబు
లైనహయంబులు పురోభాగంబునఁ దటదత్త లోచనంబులై ప్రసారిత
విక్షిప్తవాధులుగలుగునట్లు నమ్మహానదిను త్తరించె ను త్తరించు యాదవ
భూపాలసైన్యంబులచేత సీమంతి క్రియమాణ మహిష విషాణ మేచక
ప్రభయుసిందూరిత గజశేఖరాన్వితయునైన యమ్మహానది ధరిత్రికా
యతవేణియుంబోలెఁ బ్రకాశించె మఱియుఁ గొందఱుజనంబులు నా

వ్యంబై నజలంబున ప్రతిహత శీఘ్రగమనంబులు ననుజ్ఞిత దైర్ఘ్యంబులు న
 పాకృతమహానన్నత గురుతరతరంగంబులగుటంజేసి యపర తరంగం
 బులుంబోలెను పస్థితంబులైన బాహువులచేతను త్తరించిరి మఱియుఁబి
 యవల్లభుండగు కృష్ణుని వరూధినిమహాత్ము శృంగాఘాత విదళితమహా
 కూలయును స్పృత మదవిషాణి గురుచరణౌ కృష్ణజలగ్రాహయ బృ
 హద్రథవ్యాకులిత పుష్కరయునైన యమునానది నప్పడు త్తరించి సు
 ఖంబుగాఁజనియెఁ దదనంతరంబు ॥ (సీ) కడువేడ్క ద్వారక, విడిచిన
 దాదిగాహరిని జనైన్య స, చున్వితముగ । నిచ్చోట విడిసెనేఁ, డిచ్చోటు
 వెలువడెననిదినదిన వార్త, లరయుచున్న । వాఁడు గావున మహీ, వ
 రుఁడు ధర్మసుతుండు కమలలోచనుఁ డట్లు, యమున దాఁటి । వచ్చుచు
 న్నాఁడను, భవ్యవార్తను వినిసంలబ్ధసాంద్రహ, ర్షంబువలన॥ (గీ) వర్ధి
 త శరీరుఁడైతన, వారినెల్ల । నాక్షణమె పిల్వనంపించి, యనిలనంద ।
 నార్జునాదిసహూదరు లనుగమింప । నెమరుగా వచ్చెమంత్రులు, హి
 తులుగొలువ॥ ౧౦౧ ॥ (వ) మఱియుఁగృష్ణాగమనసంతోషప్రవృత్త
 కౌరవసేనాతూర్య ఘోషబధిరీకృత కణ్ఠేంద్రియంబైన శ్రోతృ జనంబు
 నకుఁ గథకులచేత స్పష్టాలాపముల యందుఁ బ్రకాంతాభిధేయ శే
 షం బుపరతవాద్యఘోషంబైన యనంతరంబు హస్తసంకేతంబుచేత
 సంపాదితం బయ్యె శీఘ్రపరివర్తిత కనకచక్రనేములగుటంజేసి వే
 గవన్తారుతాకంపితపరస్పరోపమమహీరేణు కేతనవసనంబులైన రాజ
 సంబంధి రథంబు లంతటఁ బాదమాత్రంబైన యవకాశంబులేకుండనిం
 డె॥ (చ) హరిఖరఘట్టితావనులు, దంచిత పాణితలాభిఘాతభా ।
 స్వరపణవాఖ్య వాద్యముల, భంగిద్రుితంబుగ మోసె వెంబడి । గర
 మురువారివాహ పటు, గజితవారణ నాదహృష్ట వి । స్ఫురిత కలా
 పబహులటు, ముంగల నృత్యముఁ జేసె నత్తటి ॥ ౧౦౨ ॥ (చ)

వనరుహనేత్రు సైన్యములు , పాండవసైన్యములు స్పృహస్పృహం । బను
 పమమిత్రభావమున , నైక్యమునొంది చరింపుచుండఁగాఁ । బనిఁబడి
 గుంపులై యుభయ, పక్షగజంబులొకింతసేపుచ । య్యనఁ గలహం
 బొనర్చెను మ, దాంధులకుం గలవే వివేకముల్॥ ౧౦౩ ॥ (ఉ) అ
 వ్వలధమ౯పుత్రుఁడు మ, హారథమెక్కి-మనోజ్ఞమూర్తియై । దవ్వల
 వచ్చు కృష్ణుఁగని , తానురథంబటు డిగ్గునంతలో । నవ్వుచు నమ్మహా
 త్ముఁడు ఘ, నంబుగ రాజనుగౌరవంబు లో । నివ్వటిలంగఁదానె క
 డు, నేపున డిగ్గరథంబు మున్నగన్॥ ౧౦౪ ॥ (తరల) అపుడుశౌ
 రిపురాణ పూరుషుఁ, డగ్రవంద్యుఁడు సర్వవి । జ్ఞపనమస్కృతుఁ డ
 య్యుగౌరవ, సంభృతాత్మకుఁడైరహి । నివ్వులకుం బడిమేనయత్తకు,
 చిడ్డఁడౌయమ సూతికి । నివ్వుల హారము భూమిసోఁకఁగ , వేడ్క
 మ్రొక్కె రయంబునన్॥ ౧౦౫ ॥ (గీ) మహితమకుటాంశు రంజిత,
 త్పైతలంబు । హరిశిరము సోఁకు నంతలో, యమసుతుండు । క్రమ
 మపేక్షింప కటువంగి, కడురయమునఁ । బ్రీతిభుజపంజరమునఁ బ ,
 రిగ్రహించె॥ ౧౦౬ ॥ (గీ) గురుకపాట విస్తీర్ణమా, హరియురం
 బు । యమసుత తనూరమందప, ర్యాప్త మయ్యె । నైనదీఘదో
 ర్యుగమున, నంచితముగ ! గాఢతరముగ రయమునఁ, గౌఁగిలించె॥
 ౧౦౭ ॥ (గీ) నాభికమలంబు విడిచి క్ర, న్నననురంబు । నందు ని
 త్యంబు వసియించు, నట్టిలక్ష్మి । పృథివిపతినిదయాన్లేష, పీడనము
 న । నచటనుండక హరిముఖ, మాశ్రయించె॥ ౧౦౮ ॥ (చ) బలి
 నటుగట్టువేళ చల , వామనుఁడై ప్రతిపత్తిసేయుచో । వలనుగనత్త
 టి నివనయ, వామనుఁడైన హరిన్యధిష్ఠిరుం । డలయక బాహువీర్యవి
 జి, తామరభూజ సుమంబుచేతను । జ్వలతరకీర్తిచే బలె సు,వాసి
 తశీషమునందు మూర్కొనెన్॥ ౧౦౯ ॥ (సీ) వృష్టివల్లభుఁడు

పా, స్విశ్లేషితుండైన వాడైన నాశ్లేష, భవసుఖాను । భవసంతతో
 ద్గత, పటులోమ కూపమై యలరు కౌంతేయుని, యంగ లతిక । వి
 కసత్కదంబక , నికురుంబ చారుత్వమును బాయదయ్యె న , మ్మోద
 మెసంగ । ఘనవీర్యనిజిత , దనుజ సమూహుండు నతిహృష్టమాన
 సుం, డఖిలలోక॥ (గీ) సంస్తవోచితుఁ డగుశౌరి, సమ్మద ప్ర । పు
 ల్ల నేత్రుల వినయన, మ్రులసమీర । ణౌత్కజాదుల ధమజు, ననుజు
 లను య । ధోచితంబుగ నానంద, యుతులఁజేసె॥ ౧౧౦ ॥ (వ)
 అప్పుడు సమానతేజస్కులును శిలాకతినులును విశాలవక్షుదీఘు తర
 బాహులునగు మహీపతులను మహీపతు లేక కాలంబునం గూడుకొని
 కులిశక్షతంబుకంటె ముందున్నమహీధరంబులు మహీధరంబులంనోలె
 బరస్పరాలింగనంబులు గావించిరి మఱియును॥ (గీ) కరటికుంభసదృ
 శ, కఠినేతరేతర । స్తన భరాతిదూర, దారితో ద । రలును పుల్ల
 గండ , ఫలకలునగు కౌర । పులును గుకురసతులు , గలసికొనిరి ॥
 ౧౧౧ ॥ (క) కరిణి హయరథ పదాతులు । పరువడి నొండొగులు
 గలసి, బంధుర భంగి । నృర మోక్షవముసం జని ర । క్కరీంద్రము
 లు చనియెవారి , గలయక యొంటి ॥ ౧౧౨ ॥ (గీ) అరచ
 మెక్కుఁడనుచు , నలధమజుఁడు వల్క । హరికేనీట దత్త, హస్త
 డగుచు । నరదమెక్కెధనద , హస్తావలంబియై । యింద్రుఁ డంబు
 దంబు, నెక్కినట్లు ॥ ౧౧౩ ॥ (వ) అప్పుడింద్ర ప్రస్థాభిముఖుండైచ
 నుశ్రీకృష్ణునకు లోకేశ్వరుండగు ధమరాజు కరగృహీత ప్రతోదుండై
 తొల్లి త్రిపురాభిముఖుండై రథంబెక్కి చనుశంకరునకు బ్రహ్మయుంబో
 లే సారథ్యంబు గావించెమఱియును॥ (చ) హరితసుజాల రంధ్రకలి
 తాబ్జలసత్కిరణో త్కరాకృతి । న్వఱుప్రకీణకం బపుడు, వారిధి
 గంధవహుండు భూరిఫే । నరుచిర పుంజముంబలె ఘ, నంబుగమా

రుతనందనుండు నా । సరసిజ నేత్రపాశ్వమున, సమ్మద మొప్పఁ
గవీచె నత్తఱిఁ ॥ ౧౧౪ ॥ (చ) అలఘుతరోడు పాండురుచి, యా
టఁ గళింద సుతాహ్రదోపరి । స్థలగత హంసమండలము, చాచ్చున
నొప్పెడునాతపత్రము । నృలరిపు నందనుండపుడు, పట్టెఁ దమాలసు
మాభవణుఁడై । యలరు యదుప్రవీరునకు, నంచితభంగిముదం బె
లపఁగఁ ॥ ౧౧౫ ॥ (ఉ) మారుత పుత్రశక్రసుత, మధ్యమునం జె
లువారు చక్రిసౌం । పారఁగ భాస్కరేతర గ్ర, హంతరవాస సమా
జితంబునై । హరిరుచిస్ఫురద్ధురు ధు, రాభిధ మొందివెలుంగు పూ
ణకం । జారివిధంబున న్వెలసె, నక్షులకుం గడువిందొనఁచుచు ॥
౧౧౬ ॥ (చ) యమనియమంబులు యతి న, యంబునయంబు జనా
ధినాథునిఁ । గ్రమమునఁ బద్మచాంధవుఁడు, గంధవహుండు జిగీషు
నింబలె । నృమద మెలపఁమాధవుని, పాశ్వములందును బృష్ఠభా
గమం । దమలిన భక్తిమై జనిరి , యశ్వసుతుల్ రచితానుసారులై ॥
౧౧౭ ॥ (చ) అకపట సంభ్రమ ప్రకటి, తాధికభక్తులుభూరిసమ్మ
దా । త్తకులవినీత శిక్షకుల, మానుషచర్యులు పాండురాజ పు। త్ర
కులసురారిపైనవిత, థంబగు భక్తి నొనఁచి రప్పు టొ । ద్వికపడిశిష్య
వర్యులు ప , దేష్టపయింబలె నంచితంబుగఁ ॥ ౧౧౮ ॥ (వ) ఇట్లు
భయసైన్యంబులు గంగా యమునా ప్రవాహంబులుంబోలె నొండొం
టింగూడుకొని యన్యోన్య మైత్రిం బ్రకటింపుచు నేకగ్రీవంబుగాఁజనియె
నప్పుడు ప్రతినాదితాంబర విమానంబులు గలుగునట్లుగా మంగళదుం
దుభులు మ్రోసెనంత దనుజాంతకుండు యుధిష్ఠిరముఖావలోకనకౌతు
కాతిరేకంబున సర్వదేశంబులనుండిచనుదెంచిన మహీపతులసైన్యంబుల
చేతఁబురచాహ్యదేశంబులయందు నిమిత్తంబులై ననికేతనంబులచేతను
వెరిసేనావరుధ్యమానంబై వైరిసేనావేష్ట్యమానంబైన దానిపోలికనొ

ప్పుచున్నాయింద్రప్రస్థపురంబు నవలోకించె మఱియుఁ బ్రతిశబ్ద పూరిత
 దిగంతరాశంబైన సేనాసముద్రంబుతుషారాచలగుహాముఖోన్ముఖసుర
 నదీప్రవాహంబు కరణిఁ బురద్వారంబుగదియనడిచె లోక సంరక్షణా
 థంబునసకృద్గ్రహీతశరీరసంభవంబుగల యప్పురుషుండు ప్రవిభక్త
 ప్రత్యగ్రగోపురద్వారంబులు గల యప్పురంబు పంచేంద్రియ సమాను
 లైన ధర్మనందనాదిపంచపాండవులతోఁ గూడఁ బ్రవేశించె మఱియు
 ను॥ (చ) హరనయనాగ్నిఁ గ్రాగిగనిసు, మాస్త్రసమద్యుతిరూపసంప
 ద । న్వఱలెడు పూరుషుల్కటియు, వారకమున్నటు రాజయత్తురో । గ
 రహితపూర్ణచంద్రనిభ, కాంతియుతోజ్జ్వలవక్త్రసంపద । న్చరగె
 డు కామినుల్లలిగి, భాసిలునప్పురిఁ జొచ్చిరందఱు॥ ౧౧౯ ॥ (చ)
 హరిపటహాదివాద్యనిన, దాభటలు నివహితోపహూతలై । పురిత
 రుణీమణుల్కుతుక, మున్దొరసేయఁగ సద్వక్తృత్వము । ల్కఱచి మురా
 రిఁజూచుటకు, మక్కువతోనటు వీధివీధికి । న్గరమరు దారవచ్చిరిము, ఖ
 ద్యుతివెన్నెలగాయుచుండఁగ॥ ౧౨౦ ॥ (చ) మలయుచు వేడ్కన
 థకృత, మండనులై కరరుద్ధనీవులై । గళితమనోజ్ఞ చేలలయి, క్రాలువె
 లందులఁ బూచిసౌధపఱ్జులు పటహప్రతిభనులఁ, దోరముగాఁ బ్రకటా
 ట్టహాసము! న్సలిపిన కైవడిందనరె, జారుతరంబుగ సర్వవీధుల॥ ౧౨౧॥
 (చ) తత్తరపాటుతోరశన, తప్పక వక్షమునందుమంజుభా । స్వత్తరక
 ణాపూరములు, వారక కేశములందుఁ గంచుకం । బుత్తలపాటుతో న
 డుమ, నొప్పుమెయి న్తోలచీరచన్నులం । దత్తఱి గుండలంబు లటు,
 హస్తములం ధరియించి రంగనల్॥ ౧౨౨ ॥ (చ) వెలదియొకతంకృ
 ణ్ణముఖ, వీక్షణరాగవశంబునంబదం । బులనటుయావకద్రవముఁ, బూ
 యుచు నొక్కటిఁ బూయకంతలోఁ । బొలుపుగ శంకరాధా తను,
 బొందిన గౌరియుఁ బోలెమాగాము । జ్వెలుపుగ యావకై కపద, చిత్రి

తథాత్రిని జేసెనత్తటిన్ || ౧౨౩ || (చ) లలితవిశాలమధ్యశిఖ, రస్థలి
తధ్వనితోరుమేఖిలా । కులలగుపౌరకామినులు, గొబ్బనఁగాంచనతుం
గసంక్రమం । బులనిరువంకల న్సఖులు, పొల్పెసఁగంగయిదండ లీయఁ
గాఁ । గలయఁగ నెక్కిరంఘ్రికట, కస్వనముల్సరవిం జెలంగఁగన్ ||
౧౨౪ || (మ) హరిసందశఁన జాతకౌతుకమునన్, మైమోజ్వలచ్చి
త్రమం । దిరకుడ్యస్థగవాక్షమధ్యవిలస, న్నిరేజపత్రాక్షిసుం । దరవ
క్త్రాంబురుహంబుచూడఁబడియెం, దత్పూర్వభూభృద్భూహం । తరరం
ధ్రోదరమధ్యగైందవసము, ద్యత్పూణఁబించాకృతిన్ || ౧౨౫ || (ఉ)
కాంచనసౌధవీధిపయిఁ, గ్రాలుచు గంధపహావధూతచే । లాంచలయై
నయొక్కనగ, రాంగనచేహరివచ్చుచుండన । భ్యంచితలీలనన్నగర, మా
యతకేతుకృతోరుశోభమై । మించినమాడ్కిశోభిలెస, మృద్ధపటీరజలా
వసిక్తమై || ౧౨౬ || (చ) అరుదుగనప్పరీరమణు, లప్పుడుమేడలమీఁద
నుండిసు । స్థిరకరపంకజాంజలుల, చేఁగుసుమోపచితాచ్చ లాజము ।
ల్బురదురుశుక్తిసంపుటవి, ముక్తమనోహరచారుమాక్తికో । త్కర
ములు వోలెశౌరిపయిఁ, దప్పకచల్లిరిసంభ్రమంబునన్ || ౧౨౭ || (చ)
లలితహిమప్రముక్తశశి, రమ్యతరుండుసపద్ముఁడు న్ద్విజా । వళికధిక
ప్రియుండునువి, వధిఁతమన్నధుఁడున్బ్రసాదితో । జ్వలసురుఁడైనయ
వ్విధుఁడు, సంభ్రమతన్బ్రమదాజనాలికిన్ । జెలువుగ సంతతోత్సవ
ముఁ, జేసెమహత్తరులుత్సహింపగన్ || ౧౨౮ || (గీ) మఱిస్వదాహకుఁ
డగు శూలి, గిరిసుతాభ । యమునఁ బౌరాంగనలఁ జూడఁ, డనుచు న
మ్మి । యభయమునఁబంచశరునిచే, నాక్రమింపఁ । బడిన సుదతులఁ
జూచెశ్రీ, పతిక్షణంబు || ౧౨౯ || (గీ) పరఁగఁ గల్పొంత మందునె ,
వ్వాఁడుకుక్షి । చేతఘవనంబులన్నిగ, గ్రసించెనట్టి । హరినిబురకాంత
మదవిహ్వా, లైకలోచ । నాంచలంబునగ్రసియించె, నప్పుడహహా || ౧౩౦ ||

(గీ) శౌరిమోలనొక్క, సతియధికోన్నతఁ కఠినకుచయునీల, కంఠమధుర! వలయనాదయగుచు, జలదంగుళుల చేతఁ సుట్టనంబుఁ జేసె, గర్జ బిలము॥ ౧౩౧॥ (సీ) పరిపాటలాంఛోజ, సురుచిరంబునునసకృచ్ఛంచలాంగుళీ, విసలయంబునగుపాణిచేనొక్క, యజ్ఞాక్షిఘనశిరఃకంపంబు సేయుచు, గంజనేత్రుననుదీర్ణవణంబు, నవిదితాథంబుగా నాహ్వనమొనరించె, నంచితముగఁ వరసలినాంతికో, పహితపల్లవకాంతికలతైకపాణిచే, గమ్రముఖులు॥ (గీ) గప్పకొనియొక్కసుందరి, కమ్రతరకఁ రాంగుళీరంధ్రవిస్రుతవ్యాప్త, ధవళ । దంతకాంతులుగలుగున, ట్లంతికస్థుఁడైన శౌరిని జూచెన, త్యాదరమున॥ ౧౩౨ ॥ (చ) హరిముఖవీక్షణంబునన, మాదరవిస్తయ సంభ్రమంబునఁ । స్థితరనేత్రయైనయొక, చెల్వసుఖంబునవిస్తృతాంగయై । పరిగళదుజ్వలాంశుకము, భాసురనీలనిబద్ధకంకణ! ప్పరుచిరరోమరాజియగు, పాణితలంబునఁ గప్పె సిగ్గునఁ॥ ౧౩౩ ॥ (చ) ఘననిజసౌరభభ్రమణ, కారితబంభరసక్షుతిప్రభం । జనరయనాశితశ్రమజ, సాంద్రజలంబునిమేషదృష్టియా । ననుపమసుందరాంగమున నంగనయోతుఁడరస్థితాస్యయై । తనరువురాధిదేవతవి, ధంబునఁజూచెహరిన్ముదంబునఁ॥ ౧౩౪ ॥ (సీ) అకటకృష్ణుఁడుమన, యక్షులుతృప్తినొందకమున్నెదృష్టిప, ధంబుదాఁటి । పోవుచున్నాఁడని, పురకాంతలెంతయువగనొందిరనిశంబు, పాయకహరి । నీక్షించువారికే, శృప్తిలేదనియెఱుంగరువారికేలాగుఁ, గలుగుతృప్తి । హరిదూరముననేగ, నమ్మహామహామీదవ్రావినచూడుకలు, క్రమ్మఱించి॥ (గీ) రంతెగానియత్యాశతో, నరుగుమాన । సంబుమఱింపఁ జాలక, సద్మకృత్యములుమఱచి చిత్రనిమిత్త, లలితరత్న । పుత్రికలుపోలెనుండిరి, చిత్రభంగి॥ ౧౩౫॥ (చ) అలఘుతరప్రసారితద్రు, గంజలిపీతమనోజ్ఞ మాధవోజ్జ్వలరసపూర నిభఁరల, సన్నదమందశరీర యుక్తతై । తొలఁగి చనంగఁ

బాదములు, తొట్రుపడంగనతిప్రయత్నతః । మెలకువఁ జేసియంగన
లు, మెల్లననిండ్లకుఁ బోయిరంతటః॥ ౧౩౬ ॥ (వ) ప్రత్యగ్ గంధ
వాసితోదకవిరజీకృతంబులును సాంద్రాగరు ధూపధూమకృత రేణువి
భ్రమంబులును సముచ్చితోన్నతధ్వజ స్తంభవిలంబిపటపతాకంబులు
నగుపురవీధులతిక్రమించి తొల్లి ఖాండవ దాహంబునందుధనంజయునిచే
త మోచితుండైన మయుండుప్రత్యుపకారాథఁబు తనచేతనె చిందు
సరోవరంబునందు నిక్షిప్తంబైన వృషపర్వగృహానిమాణావశిష్ట మణి
కీలాకలాపంబుచేతఁ దిరస్కృతేంద్రసద్దశంపదం బగునట్లుగానిమిఁ
చి ధమరాజున కొసంగిన సభాసదనంబుడాయం జనియె॥ (గీ) పరఁ
గనేసభయందున, భ్రంకషాచ్చ । తాజతస్ఫాటికాగార, రవ్యరుచులు ।
చేరిచంద్రుండు క్రమ్మర, క్షీరవాధిఁ । గభావాసంబుఁ జేసిన, కరణిన
లరె॥ ౧౩౭ ॥ (గీ) అరయనేసభాసదనంబు, లందునీల । మణివిభా
హారీకృత, మధ్యపద్మ । రాగరచితావనులుభృగు, రావపితృస । మూ
హతృప్తికృజ్జలములఁ, బోలెదాల్చె॥ ౧౩౮ ॥ (గీ) ఎచటస్ఫాటికాశ్మ
సంఘాత, రచితములయి । నిశలఁ జంద్రికై కతనొంది, నెగడుకతన । మ
ఱియునిరులందునుగ రావ, మశఁగవ్య । గృహముల జనంబు చేతలం,
ఘింపఁబడియె॥ ౧౩౯ ॥ (గీ) మ్రోలపిశ చాశ్మగృహములఁ, బోలఁజూ
చి । కౌముదీభ్రాంతినవలికె, గడచిపోయి । వెనుకహస్తావమశఁనం
బుననెఱింగి । జనములతికష్టముగఁ జొచ్చి, చనుచునుండ్రు॥ ౧౪౦ ॥ (గీ)
ఏసభాగృహములం, దేపారనిశయందుఁ బద్మినీభామినీ, పరిభవస్సు । టా
పరాధములైన, యజ్ఞాంశువులనంగ సన్నిదసీలాశ్మ, సంచయములు ।
పటుగౌరవమునను, పాంశుతాడనమాచరించెనేసభయందు, నంచిత
ముగ । నభినవసంగంబు, లౌటసాంద్రత్రపాభరపరాజ్ఞులులయ్యు ,
భాసురముగ॥ (గీ) సదనరత్నభిత్తికలందు, సంక్రమించి । నట్టి

ప్రతిబింబములయందు , నగ్రభాగ । మందునెదురుగాఁ జనుదెంచు,
నతివలపుడు । సుఖులకుముదంబొసంగిరి , సురుచిరముగ॥ ౧౪౧ ॥

(చ) అరుదుగ నెందునూత్నహరి, తాశ్శక్తినిమితవేశ్శపజ్జుల ।
న్హరిత తృణంబులంచునమి , తాస్యములై రసనాగ్రలగ్నభా । సుర
కిరణాం కురంబులగు, చున్గ బళంబు గ్రసింపుచున్నవై । ఖరిగనుపట్టు
పెంచిన మృ, గంబులఁ జూచెజనంబు సొంపుగ॥ ౧౪౨ ॥ (గీ) అ

రయ నెద్దానిచెంగట, నాలవాల । భృతజలాదశఁ బించిత, పృథుత
రాత్త । తనువుచే సపలాశసం , తతినమూల । సంతతిని జూచిన
ట్లుండె, ట్కైరుహములు॥ ౧౪౩ ॥ (గీ) మఱియునురగేంద్రమూర్ధ

జ, మఱిసమీప । మందుముహూరున్నతాంభోధ, రారవముల । చే
తఁ దత్పాగ్రంగణోర్వులు, ద్భూతవాల । వాయుజమణి స్థలాంకుర ,
చ్ఛాయనలరె॥ ౧౪౪ ॥ (చ) అలవుగనెందు గూఢసలి, లాశయముం

గని ధాతఁరాష్ట్రుడు । స్థలమను భాగ్రింతిచేతడిగి, తత్సలిలాద్రఁ
శరీరుండైననిం । పలరఁగ వాయునందనుడు, హాసముఁ జేసినఁదద్ర
వంబున । స్థలఁగిరిరాజులెల్ల లయ, కాలమువచ్చె నటంచు భీతులై॥

౧౪౫ ॥ (గీ) మఱియు నెచటనిశిత, కరవాలకోమల । స్ఫురితశక్ర
నీల, ధూములందుఁ । దెలుపువారులేక, జలమను భాగ్రింతిచే । మొ
లపటంబుజనులు, మడిచికొనిరి॥ ౧౪౬ ॥ (చ) అపుడమలాంశువుం

జరుచి, రాంగులునేత్రసుఖప్రదుల్రమా । ధిపయమజుల్రధంబుల న,తి
ప్రియులై సభకున్ముఖంబుగా । విపులరుచుశశాంకుడు క, విప్రవ
రుండుదయాద్రినుండిమింటిపయికి నుద్గమించుటకు , డిగ్గినకై వడి డిగ్గి

రింపుగ॥ ౧౪౭ ॥ (వ) ఇట్లురథావతరణంబుఁజేసిమాధవుండుధర్మనం
దనుండుమాగఁబుఁ జూపుచు నగ్రభాగంబునం బోవుచుండఁ బ్రభా
పటలవ్యాప్తిచేత నదృశ్యరత్నమయకుడ్యంబై బహురత్నప్రభావుంజం

బుచేతనవిభావితద్వారంబై యొప్పుతత్సభాసదనంబు మెల్లనంబ్రవేశిం
చియేమందిరం బభ్రంకషరత్నప్రభాసమూహంబుచేత దేవతామంది
రంబులనెల్లఁ బరిహసింపు చున్నదాని యట్లనలరునట్టి నూతనహిరణ్య
మయేష్టకారచితంబైన యమ్మహా సదనంబు విలోకించి యుదయశిఖరి
శ్శిఖరయుగపత్రకాశమాన దివాకర పూర్ణచంద్రుల యభూతపూర్వ
శోభనధిగమించి ధర్మనందనకృష్ణులు సముజ్వలదీప్తి విపులసింహాసనం
బులమీఁదసుఖాసీనులై రనంతరంబ రాజకులంబునకు సకలదుఃఖాపకారి
యగు యదునందనుండగు కృష్ణునిచేత నిదాఘసంతప్తంబైన యంగం
బువాయువుచేతంబోలె సాగరజలంబు శశిచేతం బోలె మిక్కిలిసుఖం
బుచేతనానందింపం బడియెవిలాస యుక్తలాసిక విలాసినిజనం బనవ
ద్యవంశాదివాద్యగీత సమకాలత్వద్రుత విలంబితాది వాద్య మానాను
వర్తియునవగీతం బయ్యునవగీతత్వంబు ధరించినదై స్ఫుటసాత్వికాంగి
కవాచికంబును మధురంబునైన నృత్యంబుగావించె మఱియు నాధర్మ
నందనుండుశ్రీకృష్ణుండు సభా ప్రవేశనంబు గావింపుచు నుండ నమ్మహా
నగరంబునందుఁ బ్రసిద్ధ వసంతాద్యతిరిక్తకాలంబునందును మహేశాత్మ
వంబునాజ్ఞాపించెఁ గృష్ణాగమన సముత్కటా నందుండైన ధర్మనంద
నునినగరంబు సంతతోత్సవంబై శేషుంబున విప్ర్యతంబయ్యె నప్పుడు
సకలనామప్రపంచా భిజ్ఞుండైన కృష్ణుండుచాలకులు మొదలుగ బంధుజ
నారోగ్యంబును బ్రాహ్మణులఁగుశలంబును రాజుల నామయంబునడి
గెమహాసంపద నధిగమించియు నిరహంకారుండగు సుజనుండొకానొ
కప్పుడైనను గర్తవ్యకార్యంబు మఱువఁడు గదాయిట్లు సర్వజనంబుల
కుశలంబరసిన కృష్ణుండునుయుధిష్ఠిరుండును బరస్పరంబు మనుష్యలో
కంబునందు దుర్లభంబైనరసోత్కర్షంబు నొందిరతిస్నిగ్ధత్వంబున నను
క్షణంబుప్రతివాక్యం బపూర్వత్వంబును ధరించెబహుళ శిశు పాలజరా

సంధాదివధకార్య చింతారూపామృతంబు నాస్వాదింపుచుండిరి॥(ఉ)
 అప్పుడుసాధువాది నృపుఁ, డధ్వరకర్తము నందుమానసం । బొప్పి
 గఁజేర్చిసాంద్రసుఖ, యోగకృతాస్య ప్రసాదదృష్టిచేఁ । గప్పినన్నే
 హాభావముదగ్గఁ బ్రకటంబుగఁ జేయుచు నగ్రహిణ । దప్పక వాగ్వి
 శారదునిఁ, దామరసేతుఁజూచి యిట్లనుట ॥ ౧౪౮ ॥ (సీ) అన
 ఘాతనీకంటె, నన్యుఁడేపురుషుండు వ్రీడనొందక యుండు, వినుతుండ
 గుచు । వినుతించువాఁడును, వ్రీడితుండగుచుండు మనకిర్వు రకునట్టి,
 మాటలేదు । ఈవనంత గుణుండ, వేనాత్మ బంధుండస్తుత్యుండ వీవే
 ను,స్తుతికరుండ । నవనిలో భవదన్యుఁడగువాఁడ సత్యస్తవంబులచేఁ
 జాలఁ, బ్రమదమొందు ॥ (గీ) నట్టియన్యత స్తవంబులు, ప్రాణులకు
 ను । సులభము అనంతకల్యాణ, లలిత గుణుండ । వైననీయందు స
 త్యంబు,లగుచునుండు । నెఱిగి వినుతింపనెవ్వారి, తరమధీశ॥౧౪౯॥
 (గీ) పరఁగ సర్వాప గుణజాల,వర్జి తుండ । వైననీయందు నిఖిలక
 ల్యాణసుగుణ । సంపదలు చేరియున్నవి, సతతమునినుఁ । బొగడు
 నాఁడుమిథ్యావాది, యగునెక్కణ్ణ॥ ౧౫౦ ॥ (మ) అనఘా భారత
 ఖండమంతయును మ,త్స్వాధీనమై యుండుటల్ । ఘనతన్మర్వ సుప
 ర్వసంపదలు వి,ఖ్యాతోరు సౌభాగ్యముల్ । విను లైశ్వర్యముజిత్వరా
 నుజులుఘా, విఖ్యాతియుం గల్గుటల్ । దనరందావక సత్కృపాకల
 నఁగా,దాపద్మ పత్రేక్షణౌ ॥ ౧౫౧ ॥ (చ) నలుపుగ ధర్మరాజనె
 డు,నామముగల్గుట నాకుమీకృపా । బలమునఁగాఁడె మూలతను,బ్రా
 వుగమీరిపు డొందనేనుసొం । పెలయఁగధర్మ వృక్షతవ, హించెద
 నేను మఖంబుసేయఁగాఁ । దలఁచితి నీవుతద్భరము, దాల్చి కృపామ
 తినుద్ధరింపవే ॥ ౧౫౨ ॥ (శా) సంభారంబులు గూర్చియాజకుల
 నో,జకబిల్వనంపించియా । రంభంబొప్ప మఖంబుసేయుటకుమీ,రా

కంబ్రతీషీంపుచి । ట్లంభోజేక్షణ యున్న వాడనిటు ధా,న్యంబర్థి
 నూర్పై తనం । రంభంబొప్పంగ గర్వకుండనిలుజే,రం గోరుచందం
 బునన్ ॥ ౧౫౩ ॥ (మ) ప్రమదంబొప్పంగ నీవుసంగతుండవై, పాలిం
 పుచుండన్నదీ । యమఖం బించుకవిఘ్నదోషములు లే,కంతంబుచా
 పించుదు । ర్దమసూర్యం దుదయించి భాసీలుచునుం,డన్ వాసరశ్రీని
 నీ । తుమనెవ్వొడు హరింప శక్తుడగు నో,కంజాత పత్రేక్షణా ॥
 ౧౫౪ ॥ (సీ) మహిలోనరాజు ధ,ర్మంబు దప్పక యుండ జెలంగి
 విత్తంబునా,ర్జింప వలయు । నార్జితవిత్తంబు, నధిక యత్నంబున ర
 క్షింపవలయును, రక్షితార్థ । మెలమితో చాత్రధూ,తులయందువి
 నియోగమొనరింప వలయు ని,ట్లునికిలేస్స । యజ్ఞంబనంగ న,న్యం
 బొండుగలదె యజ్ఞస్వరూపివినీవె, కావెయధిప ॥ (గీ) యగ్నిముఖ
 మునహవ్యంబు, నవనిదేవ । తాస్యముల నన్నము భుజించి, యజ్ఞఫ
 లము । కృపదలిర్పంగ గర్తకు,నిచ్చుచాత । వీవెగావె మహాత్మని,
 న్నెన్నదరమె ॥ ౧౫౫ ॥ (గీ) అనఘనీవుమున్ను, యాగంబుగావిం
 చి । యవభృథోక్షితుండ, వైనవెనుక । నీదుశాసనమున, నెమ్మితో
 రాజసూ । యాధ్వరం బొనర్తు,నంచితముగ ॥ ౧౫౬ ॥ (వ) అని
 యిట్లుయధిష్ఠిరుండు విన్నవించినవిని యమ్ముకుందుండుసర్వ మహీప
 తులువినుచుండ దశనాంశువ్యాజహారంబుచేత శబలాకార శరీరంబుధ
 రించియతనికిట్లనియె ॥ (సీ) జననాథనీదు తే,జంబదినజనీతి మహిమ
 చేసకలభూ,మండలాది । పతులను సాధించి,వశ్యులంగా జేసెనింక
 నెవ్వనిచేత, నేమిగుణము । తగబధ్యవృత్తిచే,తనెరోగమునశింపనెల
 మివైద్యునిచేత, నేమిగుణము । అరిజయ భూరక్ష, ణాదిగుణముల శుద్ధ
 త్కృతియుండవై, తనరునీదు ॥ (గీ) మ్రొలనెవ్వొడు రాజార్హ,ముఖ్య
 సవన । మర్థిగావింపగా శక్తు,డవనినుద్ధ । రింపవిష్ణు వారాహ

మూ, ర్తికినిదక్క । నన్యనకు శక్యమగునెరా, జన్యవర్య ॥ ౧౫౭ ॥

(వ) రాజేంద్రా యేనతిదుష్కరంబైన భవదీయ నియోగంబునందు వ్యవస్థితుండఁగావున నెద్దిపంచినిఁ జేయంగల వాఁడవలసినకార్యంబు లందునన్నునియోగింపుము ధనంజయుండునీకెట్టి వాఁడగు నేనట్టివాఁడ నగుదునరనారాయణ స్వరూపులమగుటంజేసి యేమిరువుర మేకరూపం బెగానిభిన్నంబుగాదు భవదీయ యాగంబు నిర్విఘ్నంబుగా సమాప్తి నొందించెదమమిత్రుం డెవ్వంజైన విరోధించెనేని వానిశిరంబుమదీయ చక్రాయుధంబున ఖండించెద నీవునిస్సంశయంబుగా యాగదీక్షవహిం పుమనిపలికిననమ్మఁకుసూదనుని వాక్యం చాలకించి ధర్మాత్మజుండు దే వానీవుక్షేమంకరుండ వగుచుండఁ గొఱతయేదినాకు సర్వసంపదలు సుస్థిరంబులయ్యె భవత్సహాయ సంపత్తిచేత సంతుష్టుండ నైతిఁగ్రతు కర్తంబుగావించుట కుద్యుక్తుండనైతిననిపలికెనంత ॥ (గీ) ధవళకర శోభితాస్యుండై, దర్శనమున । ఊపితకామ విగ్రహుండయి, సలిలవి ప్లు । తాంగుండై ధర్మనందనుం, డష్టమూర్తి । మూర్తివిధమున రా జిల్లెఁ, బాలుపుమీఱ ॥ ౧౫౮ ॥ అప్పుడు॥ (సీ) చెలువొప్పఁ గ్రియ లుతాఁ, జేయక సాంఖ్యశాస్త్రోక్తాత్మసామ్యంబు, నొందినట్టి । యవ నీశ్వరునియంత, రంగంబు నందటుబుద్ధియందునుబోలెఁ, బొసఁగయా జ । కుండువృత్తిభాజియై, యడరఁదదుప లంభకలనచేఁ గర్తృత్వ, గరిమఁగాంచె । సకలమీమాంసాది శాస్త్ర విశారదుల్సవనయాజకు లప, శబ్దములును॥ (గీ) స్థలనదోషంబు లెవ్వియుఁ, గలుగకుండ । మం త్రవర్ణబలాహూయ, మానవాస । వాదిసురుల నుద్దేశించి, యగ్ని యందు । వేల్చిరాజ్య పురోడాశ, విసరములను॥ ౧౫౯ ॥ (గీ) ఘ టితదర్శవికార యో, క్త్రీయగుధర్మ । పత్నివీక్షిత హవ్యంబు, ప్రణ యనాది । సత్కృతంబైన శిఖియందు, శాస్త్రఫణితి । హేమామ

మొనరించిరపుడు క, లోక్తభంగి॥ ౧౬౦॥ (వ) మఱియు నమ్మహా
యజ్ఞకమణంబు నందూహకుశలురగు ప్రయోక్తలు వేదంబునందుఁబ్ర
థమాదిసకలసుబంత విభక్తులచేతను దిజంతవిభక్తులచేతను లింగంబుల
చేతనుశీఘ్ర) నిగదితంబుగానిక ర్తాంతవేదవాక్యంబును బలుకుచుసందే
హూత్పాదనంబు కొఱకు సాదృశ్యంబు ధరించినవియుఁ బ్రకృతికర్తృ
త్వంబునుజ్ఞేశించి యత్యంతవిలక్షణ ఫలప్రదంబులునగు సమాసంబులు
ప్రసక్తంబులగుచుండ శబ్దశాస్త్రవిరులగు ఋత్విజులుత త్తత్సమాసవి
హితస్వరవశంబుచేత నీస్వరంబునీసమాసంబు నీవిగ్రహంబని యన్యత
రపక్షౌవధారణంబు గావించిరి ప్రకాశమానంబైన లోలజ్వాలారస
నాశతప్రభామండలంబుచేత హసింపుచున్నవానియట్లున్న పావకుండు
వషట్కారంబుచేత వ్యక్తంబైనపరిశుద్ధప్రభూతాజ్యంబు పెక్కుమా
ఱునాస్వాదించె॥ (సీ) మఱియు నుత్పవనాది, మంత్రపూతహవిస్సుఘ
జియించు శిఖికతి, స్ఫురితరూప । వృద్ధి నొందినతను, వేమహశాజిష్ఠ
త్వమొందినయదియుఁ గా, దొప్పమీఱు । బరఁగ సువ్యక్తార్థ, వర్ణసం
పదఁదాల్చియవనిలోన హవిర్బు, గాఢ్యగలిగె । స్వాభావికోష్ఠ సం,
స్పర్శంబుదాల్చిన యనలుఁడాజ్యాదికం, బునుదహించె ॥ (గీ) ననుట
చిత్రంబుగాదు హ, వ్య ప్రభూత । సౌరభంబు నాఘ్రాణించు, సర్వ
జనుల । మూర్తిమంతంబు గానట్టి, పూర్వపాప, సంచయంబుల నెల్ల
భ, స్తంబు సేయ॥ ౧౬౧ ॥ (చ) అనలునికేతనంబు రయ, మారఁగ
నప్పడధఃకృతాభ్రమై । యనువుగ ధూమ్రపచ్చినిఖి, లాశలుగప్పఁగ
సాంద్రభంగిన । జ్ఞనపతి యజ్ఞవైభవము, సన్నతి సేయుచు భాగము
ల్గానఁ । మునుకొని వేల్పులంబిలువఁ, బోవు తెఱంగునఁ బోయెమిం
టికి॥ ౧౬౨ ॥ (మ) జితపాథోనిధి దేవదానవవర, క్షిప్తోరునా
నౌషధీ । లతికానిస్రుత సారమానమృతమా, లస్యంబు గాకుండన ।

ప్రతిమామోదముతో భుజించి యమరు, లద్ధవ్య పీయూషమే । సత
తంబున్నదిగోరుచుందు రతితృష్ణ రాజ సూయంబునన్ ॥ ౧౬౩

(మ) అరయం దత్కృతు వందు యాజకులచే, నాహూతులై బల్వి
డిన్ ॥ బురుహూతాదిక నిర్జ్వరేంద్రులనిశం, బున్వచ్చు చుండంగఁద ॥

త్తరుణుల్పౌషిత నాథతౌట సురమం, దారస్రగా బద్ధసుం । దరధ
మ్మిల్లులుగాకయుండిరి రహేన్, దద్యాగకాలంబునన్ ॥ ౧౬౪ ॥ (గీ)

అమ్మఱిమునందు సురలుహ, వ్యంబునర్థిం । బ్రాశనముఁజేసి దీర్ఘామ,
రత్వమొంది । రధిక దుర్జయు లైనపూ, ర్వామరులను । సంగరము
నందువధియింప, శక్తులైరి ॥ ౧౬౫ ॥ (చ) అలయక నమ్మహాక్ర

తువు, నందునొకింత క్రియా పచారమున్ ॥ గలుగదు స్వ సాధనని,
కాయసమృద్ధియుం గల్గియుండుసొం । పలరంగ రాజసంపదలు, యా

జకవర్యులబుద్ధి సంపదల్ ॥ మెలఁకువతోఁబరస్పరము, మించిచెలంగె
సమగ్రవైరిన్ ॥ ౧౬౬ ॥ (ఉ) దక్షుండు ధర్మపుత్రుండు వ, దాన్య

శిరోమణి యధ్వరక్రియా । ధ్యతులఁబజ్జి పావనుల, యాజకులన్తఱి
దక్షణార్హులన్ ॥ బక్షివరాశ్వనాజ్ఞఁగొని, పట్టులు దీచిన్ సమగ్రభ

క్తితో । దక్షిణలిచ్చె శాస్త్రగది, తంబగుభంగియధాక్రమంబునన్ ॥

౧౬౭ ॥ (గీ) చెలంగి సత్క్రియా లబ్ధ సం, సిద్ధులైన । యఖిలబ్రా

హ్మణక్షేత్రంబు, లందుభావి । వివిధఫలదంబులగుధన, బీజములను ।

సలిలపూర్వకముగ, జల్లె, జనవిఘండు ॥ ౧౬౮ ॥ (గీ) నృపుండువే

దికయందు మ, హీనురులకు । దక్షిణలొసంగి పూతుండై, తనరుటదివి ।

చిత్రమాదక్షిణలుగొనిఁ క్షితిదివిజులు । దళితపాపులై రదివిచి, త్రంబు

గాక ॥ ౧౬౯ ॥ (చ) బలరిపుతుల్యశాసనుండు, పాథివశేఖరుండ

ప్పడాత్మహ । స్తలిఖితనామలత్తుయుత, శాసనపత్రములన్ లిఖిం

చిసొం । పలరంగ యాగకాలమున, నావిభు భాస్కరతారకంబుగా ।

వెలయధుజింపు డంచుద్విజ, వృద్ధులకిచ్చె ననేకభూములన్ || ౧౭౦ ||
 (వ) మఱియు నాధమన్దనుండుశుద్ధంబును శ్రుతివిరోధ రహితశా
 స్త్రధారణంబును బ్రహ్మతేజంబున దేదీప్యమానంబును సారెసారెకు
 వాచ్యమానంబునగు బ్రాహ్మణ సమూహంబును విభక్తిపరిణామంబు
 చేతనకలంకంబులును దివ్యాక్షర రూపంబులు సశాస్త్రధారణంబు
 లునుబట్టి సూత్రాదికంబుచేత శోభ మానంబులును ద్విజగణంబుచేత
 వ్యాఖ్యానమానంబు నసంకీర్ణాక్షరంబులునైన పుస్తకస్థ శాస్త్రంబుల
 తోఁగూడఁదద్దాన కాలంబుననాకర్ణింపుచు || (చ) అనిశమ వారితా
 ధియును, నాశ్రమధర్మ విధిజ్ఞుడైనయి । జ్ఞానపతి తన్మహాత్మవము,
 సమ్మతిఁజూడఁగవచ్చియాగద । ర్థనజనితప్రమోదమునఁ, గ్రాలుద్వి
 జన్ములకశ్రమంబునన్ । ధనమణి భూషణాంబర వి,తానము లిచ్చె
 యథోచితంబుగన్ || ౧౭౧ || (గీ) మఱియు భూరిసారముమృగ్య,
 మాణమెద్ది । దుర్లభంబెద్ది యట్టిచ,స్తువు నుపాయ । నమునుగొనిరాజు
 లుతదంగ,ణంబునందు । గాచికొని యుందురవసరా, కాంక్షులగుచు ||
 ౧౭౨ || (చ) పనిఁబడి యొక్కభూవరుఁడు, పాయనమిచ్చిన య
 ర్థజాతమే । యనువుగ భూరిదక్షిణకు, యాజకదక్షిణ కర్ణి కోటికిన్ ||
 దనియఁగఁజాలె ధమన్జుఁడు, త్యాగవిశారదుఁడౌచునుండన । ర్వన్మప
 వితీణన్ భూరిధన, రాసులుసంక్షయమయ్యెనయ్యెడన్ || ౧౭౩ || (చ)
 నరవిధుఁ డయ్యుపాయనధ,నంబదియధులకిచ్చిమోదియై । వఱలె
 నృపాలకు ల్దమయు,పాయనవిత్తములధిన్సాత్కృతి । స్ఫురణమునొం
 ది నందునఁ బ్ర,మోదము తక్కినయధన్మిండ్లలోఁ । బరఁగ నసార్థ
 కంబగుటఁ, బాటిలు దుఃఖము నొందిరత్తటిన్ || ౧౭౪ || (స్తీ) అ
 వ్పీకృతారాతి, యగుధమన్ తనయుండు శిష్యభూతుండైన, క్షితితలేం
 దుగి । హవపశురక్షణౌ, ద్యల్ప కార్యములందు నియమింపఁ దక్కిన,

నృపతులతని । వీక్షించి యితఁడెంత, నృపతికాపుం డయ్యె సవన క
 మఁబుల, జాడలెఱిగి । యతికృతాఘం డయ్యె,నని గౌరవించిరి
 యాదికాలోద్భృత,యైహిరణ్మ ॥ (గీ) యాతముఖ దైత్య కంపిత,
 యైనధరణి । తనదువాక్కున నిడికొన్న, ధమఁజుండు । కలన ని
 జిఁతు లైనరా,జులకువారి । వారిభూములుగ్రమ్మర,వారికొసఁగె॥
 ౧౭౫ ॥ (చ) కనదురు సత్వసంపదవి,కారి మనస్కుడు ధమఁరాజ
 నం । దనుఁడు మహాహవంబునను,దగ్రతనిశ్చయబుద్ధితోడఁజ । య్య
 నఁ జనుదెంచి నట్టి బహు,యాచక శత్రుల వల్ల నెప్పుడుఁ । ఘన
 మతియైపరాజ్ముఖుఁడు,గాక వెలింగె సమగ్రశక్తిచేఁ ॥ ౧౭౬॥ (సీ)
 ధనకాంక్షియైయథిఁ, జనుదేరఁగని వానినాదరింపక పంపు, టరయ
 లేదు । ఇంతకుమున్నునీ,కిచ్చితిఁ గ్రమ్మర నేలవచ్చితివన్న, జోలిలేదు।
 ఎంతసేపిచ్చిన, నిచ్చుటోపికగాని యసుమంతయైనను,విసుకులేదు।వేఁ
 డినదానికి, ద్విగుణమిచ్చుటెగాని కొంచెమిచ్చుటలేదొ, కించుకైన ॥
 (గీ) జగతిసద్యోదదాతీతి,చతురయనెడు । న్యాయమది దప్పకుండం
 గ,నడిగి నపుడె । యాపనముసేయకధుల, కథఁమిచ్చె । ధమఁ
 జునివంటిదాత యి,ద్ధరణిఁ గలఁడె ॥ ౧౭౭ ॥ (గీ) దానశాంతుఁ
 డైన,ధమఁజుండధిఁవి । ద్యావిహీనుఁడైన,నతని విడువ । కథఁ
 మొసఁగె మేఘుఁ,డంతటవషిఁంచి । ధరణిసూషరమునఁ, గురియకు
 న్నె ॥ ౧౭౮ ॥ (చ) అనఘుఁడురాజు సద్గుణము,లందుఁ బ్రియత్వ
 ము లేనివాఁడుగాఁ । డనిశము తద్గుణాంతరము, నాత్మ నెటుంగని
 వాఁడు గాఁడుత్యా । గనిరతుఁడౌట వీఁడు గుణ, గణ్యుఁడు వీఁడగు
 ణుండటంచునె । మృనమున నెంచకధులకు, మానుగనిచ్చె ధనంబ
 శేషముఁ ॥ ౧౭౯ ॥ (చ) పసిఁబడి యవ్వనీపకులు, ప్రార్థనలేక
 యచూచినప్పుడే । ధనముమణుల్యధేష్టముగఁ, దప్పక కైకొనిరట్లు

దీయతా । మనువచనంబుదాతముఖ, మందున యాచక వక్త్రమందుఁ
దా । వినఁబడదయ్యెనవ్విభుని, విత్తవిసజ్జనమందునెంతయు॥౧౮౦॥
(సీ) వందిమాగధసూత, వైణికవాంశికవాదులకహాసం, భావనంబు ।
బధిరాంధమూకుల, కధికధనంబును భోజనాధులకిష్ట, భోజనంబు । నా
మయాతులకుది, వ్యరసాయనంబును బ్రసవించుసతులకుఁ , బధ్యముల
ను । బీదసాదులకును, బెంపుగావిత్తంబుగణికాదులకునుబు , ష్కలధ
నంబు॥ (గీ) నడిగియడగకమున్నెతా, నరసియరసి । చాలనిప్పించియంద
ఱ , సత్కరించె । నాగతజనంబులందొక్కఁ, డైనఁగాని । కష్టప
డకుండనందఱు, తుష్టులైరి॥ ౧౮౧ ॥ (సీ) బహువిధసంస్కృత, ప్రాకృ
తంబులఁ గృతపాత్రసంకరములు, భావసిద్ధి । సహితంబులైనభో, జ
నములచేనాటకములచేఁ బోలెన, ఖండరసము । ననుభవించిజనంబు,
ననుపమానందంబు భరియించె నిబ్బంగిఁ , బాథివుండు । నమ్మహా
రాజసూ, యాధ్వరమందు దుష్టాత్ముల శిక్షించు, నట్టిహారిని॥ (గీ) ర
క్షకునిఁ జేసిసంతత, మక్షతంబు । లైనదానంబు హేమామంబు, యజ
నములును । గడమపడకుండ దోషంబు, స్థలనములును । గలుగకుండ
నిర్వృతిఁంచెఁ, గౌతుకమున॥ ౧౮౨ ॥ (గీ) జగతి యాజులకెల్ల నీ ,
శౌరియొక్కడె । సత్యఖండని తెలిపెడు, సరణిదేవ । యజనభూమి
చహాలతు, ల్యాంగుళీయ । యూపమంగుళిఁ బోలెసాం, పొందనెత్తె॥
౧౮౩ ॥ (గీ) ధమతనయుఁ డిట్లు, తత్కృతువంతయు । సాంగ
ముగనొనచి, యఘదాన । మెవరికిత్తుననుచు, నింపుతోనడిగిన ।
సభవినంగఁ బలికె , శాంతనవుండు॥ ౧౮౪ ॥ (వ) నరేంద్రా గుణ
దోషకోవిదుండవైన నీవుకతవ్య కార్యంబులందుఁ బరోపదేశాపేక్ష
లేకయె నీయంతనీవె యెఱుంగుదు వైననుగురుని యనుమతి వడసికాని
కార్యంబు సేయకుండుటది సదాచార పరిపాటిగావున నన్నడుగుటక

చికారణంబునా యెఱింగినంతఁ జెప్పెద స్నాతకుండును గురువునిష్ఠబం
ధుండును యాజకుండునుజామాత్రాది సంబంధిజనంబును ధామికుం
డైన భూపతియు నీయాఱ్ఱుగు పూజాహులగుదురని పెద్దలగువారు
పలుకుదు రిప్పుడీయాఱ్ఱు రిచ్చటనెకూడియున్నవారు ప్రతాపవంతులు
ను మంత్రశక్తివిని వారితాప దులును బరలోక శత్రుజన జనుశీలురు
నై బ్రహ్మముఖంబునఁబుట్టిన బ్రాహ్మణులును రాజులును నీయజ్ఞంబు
నలంకరింపు చున్నవారు గుణాధ్యులైన పూర్వోక్తస్నాతకాదులువే
త్వేఱ నకృత్రిమంబైనసత్కారంబు నధిగమించుటకు యోగ్యులైననున
తిగుణవంతుడైన వాఁడియ్యాఱ్ఱురలో నగ్రపూజాహులండగుటదివిధి
సమ్మతంబట్టివాఁ డియ్యాఱ్ఱురలోన నెవ్వండని యడిగితివేని చెప్పెద
సర్వగుణబంధుండును సర్వపూర్వదేవ వినాశకరుండునగు శ్రీకృష్ణుండు
ప్రథమపూజకహులండని నామనంబునకుఁదోచుచున్నదది యెట్లనినవి
నుము॥ (సీ) అవనీశప్రసాద కృ, తాఖిలదైత్యదానవుడైన యీయ
దు, నందనుండు । మనుజమాత్రుండని, మదివిచారించితె సర్వాంత
రాత్ముండు, సర్వభూత । విభుండుసర్వాతీతుఁ, డభవుండవ్యయుఁ
డు సర్వేశ్వరుం డితండని, యెఱుగుమీవు । సనకాదియోగులీ, ఘనున
ద్వితీయుండు పరమాత్ముండజుండని, ప్రస్తుతింతు॥ (గీ) రరయశ్చే
యుఁ డయ్యునుబుద్ధి, కందఁ డనుచు । స్తుత్యుండయ్యునువాగతీ, తుం
డటంచుఁ । బరఁగనేవ్యుండయ్యును దూర, వతియనుచు । పల్కు
వేదంబులును సురవరులుమునులు॥ ౧౮౫ ॥ (చ) వితతరజోగుణంబు
గొని, వేధయునై జగముల్పృజించు స । మృతినటుసత్వముంగొని
స, మస్తజగంబులఁ బ్రోచువిష్ణువై । యతులతమోగుణంబునల, యం
బానరించు గిరీశరూపుడై । తతత్రిగుణౌ వలంబమునఁ, దైధ్రము
నొందు నితండుభూవరా॥ ౧౮౬॥(వ)మఱియు నిమ్మహాత్ముని సర్వజ్ఞు

నిఁగాననాదినిధనుం డయ్యును బ్రాణుల ననుగ్రహీతు కాముండైభూ
భారనివారణాథంబు మానుష విగ్రహంబు ధరించిన వానిఁగాఁ గ్లేశ
కమఁఫలభోగ వివజిఁతుండైన పరమపురుషునిఁగాఁ బెద్దలు చెప్పుదు
రుభక్తవత్సలుండైన యీకృష్ణు నందనురాగవంతులైన జనంబులునిరం
తరధ్యాన క్షీణపాపులగుచు ననుభూయమానంబైన సంసార క్లేశనా
టకాభినయవిధి నిహారణంబు బ్రాపింతు రమూఢులగువారు గ్రామ్య
భావంబు విడిచి మోక్షాధుఁలై పునరావృత్త్యభావంబు కొఱకు దు
ష్పాప్రపుండు నద్వితీయుండు స్వతంత్రుండునగు నీకృష్ణుని ధ్యానమార్గ
నిష్ఠంబైన మనంబుచేత ధ్యానంబుసేయు చుండుదురు॥ (చ) పౌలు
పుగఁ బ్రాణికోటులకుఁ , బుట్టువుచావును గల్గఁజేయుచు । న్నలువు
గఁ దానుపుట్టువును , నాశములేక యపాయమొందక । ట్లలరునధో
జగంబు కమ, తాకృతిచేతఁ ద్రివిక్రమాకృతి । న్నలువజగంబు నిండి
నయ, నంతునకేను నమస్కరించెదఁ॥ ౧౮౭ ॥ (వ) మఱియు సృ
జతिसంహృశాస్తులను ధాతువు వీ భగవంతుని విషయంబు నందనన్య
యోగవ్యవచ్ఛిన్నంబు లగునట్లుగాఁగత్యకారకవాచకంబులైన ప్రత్య
యంబులను ధరింపుచున్నవి యొకా నొకప్పుడైనఁ గమాఁథఁ విహి
తంబులైన ప్రత్యయంబుల ధరింప వింకనేమనినస్తాతి యనుధాతువువి
పరీతకారకంబై కమఁప్రత్యయాంతంబె యగుచున్నదిగాని కత్యకప్ర
త్యయాంతంబుగా నేరదు॥ (సీ) మొదలనీ భగవంతుఁ , డుదకంబుల
సృజించియందునాత్మీయ వీ , ర్యంబునునిచె । నదిసారణ్మయమైన ,
యండమై విలసిల్లెనందుఁ జతుముఖుం, డవతరించి । సకలజగంబుల
సమ్మతి సృజియించె నింతటికిని మూల, మివ్వెభుండె । క్షీరవారాశి
లో, శేషాహిశయ్యపై యోగనిద్రారతి, నున్నవానిఁ॥ (గీ) దొడరిమ
ధుకైటభాఖ్యలు, దుష్టచిత్తు । లాదిరాక్షసు లిద్దర, త్యాగహముననైనై

ద్రసుఖభంగమొనరింప, రౌద్రభంగి | సమయజేసెనుదల్పకీ, టములంబో
 లె || ౧౮౮ || (గీ) శ్రవణసుఖగానకోవిద, బ్రహ్మాభృంగ | గభామై యేవి
 భునినాభి, కమలమార | మాననేందు నికటమందు, నలరెనమ్మ | హా
 త్తుండీతండె సుమ్ముధ, రాధినాథ || ౧౮౯ || (చ) జగదతివృద్ధుడ
 య్యునుబ్ర, సన్నతబాలకుడైయకృత్రిమో | పగతచరిత్రుడయ్యున
 తి, బంధురమాయికుడైయజుండనా | నెగడియు రామకృష్ణముఖ, ని
 మల జన్మగుడై వినీతభ | వ్యగరిమదాల్చియుండియున, నాదియు
 నైయితడొప్పభూవరా || ౧౯౦ || (చ) పొలుపుగడ్డూలనాసిక
 వ, పుధకరుండీహరిస్కంధధూననో | చ్చలితసటావకీణఘన, సాగర
 వార్లుతమైనమేదిని, న్వెలయననావృతత్వమున, వేగజలోద్భృతమైన
 దానియ | ట్లలవడంబు జూచెనొక్కక్షణ, మద్భుతవైఖరినంచితంబుగ ||
 ౧౯౧ || (చ) అతిబలశాలియైన యితడ, డద్భుతవైఖరి దివ్యభూరిసిం
 హాతనువుదాల్చి వజ్రముఖ, రాయుధకోటికభేద్యమైనము | ధృతరణ
 కండువైయలరు, దైత్యవరేణ్యునిఘోరవక్షము | గ్రతవిదళించెగోమ
 లన, ఖంబుల నీకథవింటివేకదా || ౧౯౨ || (మ) వినుమెవ్వనికరాగ్ర
 ఘట్టితహరి, ద్విశ్రాంతదంతావశా | స్యన్యసింహాకృతి సన్నఖంబులున
 దీ, శాభంగరంగత్తరం | గనటచ్చక్తులు పోలె భూరితరది, గ్గంధేభ
 కుంభస్థనూ | తనముక్తాఫలరాజిగభాతనుమో, దంబొప్పదాల్చె
 న్రహి || ౧౯౩ || (సీ) అనఘస్వయంజాతుడ, డవరజాఖిలలోకుడై
 న యీహారిసము, దగ్రదీప్తి | జితవిరోచనుడయి, చెలంగు విరోచ
 నపుత్రునివలననీ, భువనములను | చాపింపదలంచిన, పాకశాసనునకు
 నవరజుండై పుట్టె, నంచితముగ | నీవామనుడు ధాత్రి, నెంతగైకొనక
 జాలుననిదానవులు నవ్వ, నంతలోన || (గీ) సంఘ్రివిక్షేపమునదివ, మా
 క్రమించి | పొసంగ శశిసూర్యమండల, ములనుదాటి | నూడు పద

ములఁ దృటిఁబోన, ముజ్జగంబు । లాక్రమించెనీమహానీయుఁ, డద్భుతము
 గ॥ ౧౯౪ ॥ (సీ) గగనంబులంఘించి, నగముభంగిగరీయమైన మహా
 చ్చది, వ్యాంఘ్రిచేతఁ । గ్రాంతకంధరుఁడైన, గతిదుబ్బలుండునబలివా
 సవునకుసు, బద్ధుఁడయ్యె । నింద్రనీలచ్ఛాయ, నెసఁగుతదూరువు కడుదీ
 ఘఁమైదుార, గతమునగుచు । వ్యోమంబుదాఁటిత, దూర్ధ్వఁముఖంబు
 గాఁజనుచుండస్వణఁదీ, స్పర్ధఁచేత॥ (గీ) దానిపయికుద్గమించియం,
 దముగఁబాటు । భానుతనయాప్రవాహంబు, భాతిసురలు । గాంచి
 యచ్చెరువందిరి, క్కరణిదేవ । హితముఁ జేసినధన్యాత్ముఁ, డితఁడెసు
 మ్మి॥ ౧౯౫ ॥ (వ) మఱియు నమృతవిభాగకాలంబున శిరశ్చేదంబు
 చేత బద్ధవైరుండున సైంహికేయుండీహారిక పకృతిసేయ సమధుండు
 గాకయతిరమ్యంబైన తదీయవదనంబుతో సాదృశ్యంబునొందిన శశాం
 కునిప్పటికి బాధింపుచున్నాఁడు అనపాయస్వరూపకుండగుటంజేసి య
 ప్రతిహతస్త్వరణశక్తిగల యీకృష్ణుండు పదేశపరంపరాపగమంబువలన
 నధ్యయన విచ్ఛేదంబునొందిన వేదంబులను గ్రమ్మరఁబ్రవతింపం జే
 యుటకు నత్రిగోత్రంబునందుదత్తాత్రేయనామకుండు జన్మించెమఱియు
 నితండు పరశురామావతారంబునొంది యజుఁనకాంతారంబునువినా
 శితప్రచురపత్రసంపత్తిగలుగునట్లు గావిలూనఘారిబాహు శాఖంబుగా
 సముజ్జితచ్ఛాయంబుగానొనరించె మఱియునివ్వాసుదేవుండురామనా
 మంబున దశరథునకుఁ బుత్రుండు జన్మించివిధ్వంసితదృష్ట దశాననం
 బైన లంకను దేజంబుచేత నధికవిభీషణంబుగా నొనరించె నిప్పడిం
 ద్రశత్రులైన రాక్షసుల సంహరించుటకు విరించిచేతఁ బ్రాధిఁతుం
 డై వసుదేవనామకుండున కశ్యపునకుఁగృష్ణాభి ధానంబున నవతరిం
 చె నిమ్మహాత్మునిచరిత్రంబులు లోకపవిత్రంబులు భవలతాలవిత్రంబు
 లైయుండు నిమ్మహానుభావుని ప్రభావంబు గొంత యెఱింగించెడ

వినుము॥ (చ) అనిమిష లోకవల్లభుడ, నంత జగత్పతియైన యీ
 నవా । బ్రనిభ విలోచనుండు సుర , పజ్జులచేతను వల్లవాళిచే ।
 తనుదధి ద్రచ్చనిన్నిడిచి, తాతయి కేముసహింపఁ జాలమం । చనిశము
 ప్రితిచే గదితుఁ, డైనవిభుండున్మపాలశేఖరా॥ ౧౯౬ ॥ (గీ) కడిమి
 రిపులచే ననవాప్త, గంధమగుచు । ఛాయచేవిజి తామర , శ్రమము
 నగుచు । వెలయు పారిజాతంబు ని, విభుఁడుదేవ । విభుని దర్పం
 బుతోఁగూడఁ, బెళ్లగించె॥ ౧౯౭ ॥ (గీ) విమలఫాలంబుచే శంభు,
 విభ్రమంబు । గన్నచెద్యునిమూడవ, కన్నుచండ । మారుతస్పృశ
 మున చీప, మాఱినక్రియ । నీహరిస్పృశనంబున, హీనమయ్యె॥ ౧౯౮॥
 (గీ) వరుసఁగోలత్వమును వల్ల, వత్వమొంది । యనఘుఁ డీశౌరిదం
 ప్త్రాఘ, జాగ్రమెత్తి । యంబుసంకట నిమగ్న, మైనదానిఁ । బ్రే
 మగోమండలము నుద్ధ, రించె నధిప॥ ౧౯౯ ॥ (వ) ఇట్టియనంతమ
 హిమోన్నతుండైన యీకృష్ణుండు పరోక్షంబున యాగశీలురచేతఁ
 బూజింపం బడుచుండునీ పురో ఛాగంబునఁ బ్రత్యక్షంబుగా సుఖాసీ
 నుండై యున్నవాఁడు గావుననీవతిధన్యుండవై తివిమ్మహాత్మున కఘం
 బాసంగి యెంతకాలంబు నీవంశంబుండు నంతకాలంబు వనంబులందు
 సాధువాదంబు నొందుమని పలికిన భీష్ముని వచనంబువిని సామ్రాజ్యశ్రీ
 ధురం ధరుండైన యుధిష్ఠిరుండు సమస్తరాజ సమక్షంబున శ్రీకృష్ణునక
 ఘదానంబు గావించిన నమ్మహాత్ముండనఘం డయ్యెనంత॥ (క)
 నరనాథవిరచితంబగు । హరిపూజసుబూచి చెద్యుఁ, డసహిష్ణుండై ।
 నెఱిగనలెను బరశుభమ । త్సరిగాదొకొమానిమాన, సంబుధరిత్రి॥
 ౨౦౦ ॥ (గీ) శౌరియందుమొదల , సక్రోధుండగు చేది । నాథుఁ
 గృష్ణపూజ, నమునఁగిసుక । తీవ్రమగుచుఁగ్రమ్మె, దేహినిసమదోష ।
 కాలమైనజ్వరము, గ్రమ్మినట్లు ॥ ౨౦౧ ॥ (ఉ) తెంపుననందుఁగల్గు

నర, దేవవరేణ్యగణంబునెల్లఁదర్జింపుచునున్నవానివలె, శీఘ్రమునన్బు
వనత్రయంబుగం । పింపఁగఁజేయునట్టియతి భీషణక్రోధరసోల్ల సచ్చి
రః। కంపముఁ జేసెమౌళిగత, కాంచనరత్నరుచుల్చలింపఁగన్ ॥ ౨౦౨॥
(చ) ఘనతర కోపవేగమునఁ , గన్నులనశ్రుకణంబు లొల్కఁగ్రో ।
ధనిబిడసోష్ణవాగన్లదు , దగ్రకపోలతలుండు స్వేదతో । యనికర
బిందుదంతురక , రాగ్రుఁడునై శిశుపాలుఁడత్తటి । న్దనరె సభాంత
రంబునఁద్రది , ధాపరిభిన్నగజంబు చాడ్చునన్ ॥ ౨౦౩ ॥ (మ)
పరిభూతాఖిలరాజలోకుఁ డగుచు, న్బాసిల్లుచైద్యుండుదు । స్తరక్రో
ధోత్థితఘమన్లిప్తతనువుం, దత్సర్వమధ్యంబున । న్మరబిందుచ్యుతిగల్గు
నట్లుగవడిన్, జాడించె సంరంభియై । గురుపాధోధీసముత్థితాదిమమ
హా, క్రోడంబు చందంబునన్ ॥ ౨౦౪ ॥ (వ) మఱియును సంహత ప
ర్వతశిఖరసంకాశకరినాంసమండలుండైన యాశిశుపాలుండు క్రోధా
తిశయంబుననవిగాహితకంపంబగు స్తంభంబును స్వనకంపిత సభాసద
నంబుగలుగునట్లుగా నాన్లేషణంబుగావించె నపుడు కమనీయకేయూర
ద్యుతిపిశంగితంబైన చైద్యుని బాహుమండలంబు క్రోధవహ్ని జ్వాలా
జాలపరీతంబైన దాని యట్లప్రకాశించెనప్పుడుగురుతరకుటిలభూభం
గభీషణీకృతలలాటంబైన చైద్యునివదనంబు గ్రమ్మరమూడవ నేత్రంబు
చేతఁ గృతసంసగన్బైన దానిపగిది నతిభయంకరంబై చూపట్టెమఱి
యుఁజైద్యునిలోచనంబతిర క్తభావంబునొంది సాహసంబునందుఁ గృత
నిశ్చయంబై యగణితభయంబై సమీపంబునందున్న ఖడ్గలతనుబ్రయిస
ఖింబోలెనవలంబించె మఱియు మహాన్నతశైల శిలా కర్కశంబైన
స్వకీయసక్తిప్రదేశంబునఁ బ్రసారితాంగుళి పాణితలంబుచేతనతిభీతచప
ల పలాయమానజనాకణిత భయంకరనాదంబు గలుగునట్లు తారం
బుగాఁబ్రహరించెనిట్లు చైద్యునిచేత మిక్కిలిఁ గ్రోధంబుగావింపం బడి

యెవికారగు ప్తిగలదయ్యును జి త్తంబువిశేషంబుగా విప్రియంబునుబా
 పించివికారంబునొందుటది యేమిచిత్రం బివ్విధంబుననాచైద్యుండుమొ
 దలఁ బూర్వోక్తశిరః ప్రకంపనాది గాత్రారంభవికారకృతముకుశలం
 ధంబును భావికలహా ఫలయోగంబునైన కోపప్రసవంబు వత్సమాణ
 వాక్యంబుచేత వికాసంబునొందింపుచు నిభీకుండై సజలజలదగజిత
 గంభీరస్వరుండైయాసభాస్థానంబునందుఁ బ్రతిధ్వనులు సెలంగనత్యంత
 రోషవశంబున నతిపరుషస్ఫుటతరాక్షరంబుగలవాక్యంబున నిట్లునియె ||
 ౨౦౫ || (చ) నరవర పాథఃసీవు నర, నాధులచేతనపూజ్య మానుడౌ |
 మురపరిపంథికఘమతి, ముఖ్యమటంచు నొసంగి తక్కటా | స్థిరమతి
 జుట్టమంచునిటు, చేసితివంతియెకాని పాత్రమం | చెఱిగి యొనపకలే
 వయితి, వీతఁడు యోగ్యుడైయగ్రపూజకు || ౨౦౬ || (గీ) రాజగు
 ణములేని, రామానుజుండురా | జాహాపూజగొనఁగ, నహుఁడ
 గునె | రాజశిఖులుచుట్టు, రాజిల్లుచుండహ | వ్యంబుగొనఁగఁ గుక్క,
 కహామగునె || ౨౦౭ || (గీ) అన్యతవాక్యమాడ, వనిసీవుపటహవా |
 ద్యములమ్రోయఁ బడితి, వవనినిందుయ | డైనశౌరికిప్పు, డఘామిచ్చుటఁ
 జేసి | యదియుఁ గార్యకలన, నన్యతమయ్యె || ౨౦౮ || (చ) నృప
 తియధమరాజవగు, నీకెటు ధారుణిధమరాజనాఁ | గపటపుపేరు
 గల్గెనటు, గల్గుటయు క్తమదెట్టులన్నఁగ్రా | రపుకుజవాసరం బునకు,
 గ్రక్కునమంగళవారనామము | న్నిపుణతఁ గల్గ లేదెమటి, నీకునునట్టు
 లఁ గల్గెనామము || ౨౦౯ || (శా) కుంతీనందనులారయీ హరియె
 మీ, కుంబూజ్యుడౌ నేనిబ | ల్సంతోషంబు మఖచ్ఛలంబునఁదిర, సా
 రాధమాహూతమై | పంతం బొప్పఁగ వచ్చినట్టిన్యపతి, వ్రాతంబు
 సిగ్గేదిమీ | పొంతన్నిల్వఁగ నేమికార్య మిచటం , బోవచ్చువారిండ్ల
 కు || ౨౧౦ || (గీ) బాలిశులుగానమీరుగో, పాలకునకు | నగ్ర

పూజయొనచిఁతి,రన్నిదెలిసి|తలయుమూతియనరిసిశం,తనుతనూజుఁ|
 డిట్టిగుణహీన దుర్బోధ మెట్లుచేసె|| ౨౧౧ || (వ) అనియిట్లు భీ
 మ్ముని దిక్కుమొగంబై|| (గీ) అరయనగ్రపూజకు యోగ్యు, లాఱ్వుర
 నుచుఁ | బలికితీవందుఁగృష్ణుఁడె,వ్వాఁడు చెప్పు | మిళనివై తాళికుని
 భంగి,నుతి యొనర్చి | నందువలన నిందు్యండ వీ,వాపగాజ|| ౨౧౨ ||
 (గీ) అతిజరుండవు చపలుండ, వైననీవు | విశ్రుతోర్వీ భృదధికుల, వి
 డిచినీచు | నందు నిటునిత్యనిరతుండ,వగుటఁజేసి | నిమ్నగానందనుఁ
 డవౌట,నిక్కమయ్యె|| ౨౧౩ || (వ) ఇట్లుభీమ్ముని నిందించి పదంపడికృష్ణు
 నుద్దేశించి|| (చ) అగునగు రాజయోగ్యమగు,నర్హుణ మీవుపరిగ్రహిం
 పఁగాఁ | దగదదియేను చెప్పవలె, నాభువిరాజునొకానొనేనఁటం |
 చాగిభవదీయచిత్తమున, యోజనసేయుముచేయవేని నీ | కగుబహు
 రాజగర్హణమ,నర్థము వాటిలునిక్కమయ్యె|| ౨౧౪ || (చ) ప్రతి
 తముగానరణ్యమున, బాలురుతోడుగఁదేసె యీగలఁ | శిథిలముచే
 సయిమ్మధువు,చెచ్చెర సారెకుఁ ద్రావినందునఁ | మధురిపు నామ
 ముంగలిగె,మానక నీకిపు డంతెగాకయ | య్యధమ మధున్వడిందుని
 మి,చందునఁగాదటు పేరుగల్గుటఁ|| ౨౧౫ || (గీ) అల్ప బలుఁడవు
 ముచుకుంద,తల్పరక్ష | ణుఁడవు మాగధక్షీణ వీ,ర్బుఁడవునైన | నీ
 కుబలదేవ సాహాయ్య, నియతిగాదె | సబలతాసిద్ధి గలుగుట,జాల్మ
 వర్య|| ౨౧౬ || (గీ) శత్రునైన్యభీతి, సంభ్రాంత నిజనైన్య | మా
 జిఁబ్రోవఁజాల,నట్టి నీవు | చక్రధరుఁడటంచు,జనులు పేర్కొననీర |
 థాంగమిటులఁదాల్చి, తొరనీవు|| ౨౧౭ || (గీ) మునుయయాతిశా
 స,మునరాజ్యలక్ష్మీకిఁ | బతివి గావునీవు, బంధునిహిత | నామపద
 నువార్ధి,నందినిఁగైకొంటి | శ్రీపతిత్వ సంజ్ఞ,చెల్లెనీకు|| ౨౧౮ || (గీ)
 విమతునెదిరించిరణము గా,వింప శక్తి | లేక యుండియు మింటన,

స్తోకపదముఁ | జాఁపి నందునవిక్రమ, శాలివనుచుఁ | బ్రస్తుతికి నె
క్కి-తిదియొక్క, పౌరుషంబె॥ ౨౦౯ ॥ (గీ) మున్నుమేదిని నెత్తితి, వ
న్నమాట | నిజమొకల్లయొ నేరము, నిశ్చయింపఁ | బ్రస్తుతంబు ప్ర
త్యక్షకా, ర్యంబుగాదు | భూమిధరుండను పేరెట్లు, పొందితీవు॥ ౨౧౦॥
(వ) మఱియునీవు సర్వమహీపతులచేత నవధూతుండ వయ్యును తు
ణకాలంబు శ్రాంత కరతల ధృతస్వల్ప శైలుండవగుచు మహీతలంబు
నందుఁదులితమహీధరుండని పలుకం బడితివిదియు ధన్యత్వం బింతియె
కానిమాయట్టి బలవద రాతితోలనంబు వలనఁ గలిగినదికాదుపాపాచా
రపరుండవగుటంజేసి దుర్బుద్ధివైననీవు ఫలకాలంబునందు చారుణంబై
ననరకంబును జయింపంజాలక నరకవిజయియను ప్రసిద్ధికొఱకు భూ
పుత్రుండైన నరకునిజయించితి విదిలోకప్రతారణ మాత్రపరంబెగాని
పరలోకశ్రద్ధగాదు నీవుగుణహీనుండవు సకలదోష రాశియైన యీనీ
శరీరంబు సకలశౌర్యాదిగుణవర్జితం బగుచునుండ సత్వాదిగుణ త్రయ
పరిత్యాగప్రయాసంబును వ్యర్థంబుగా నేలయధి గమించెదవునీ వసమీ
త్యు కారివి నిరస్తగుణుండవైన నీయందుఁ బరిహాసకరంబైన యీపూ
జనంబపగత కేశంబయిన శిరంబునందుఁ గంకతికయుంబోలె మిక్కిలిన
సంగతంబైయున్న దనికృష్ణుని నిందించి పదంపడి యచ్చటనున్న రాజుల
నందఱుం జూచి వారలకు రోషా త్పాదనంబు సేయుచు నిట్లనియె ॥
౨౧౧ ॥ (ఉ) ఓయవ నీంద్రులార వినుఁ, డుగ్ర మృగంబులఁ బోలు
మిమ్ముఁగౌం | తేయుల నాదరించి కడు, తెంపునఁ గుక్కకుఁ బోలె
శౌరికిన్ | బాయక పూజఁజేసిరిది, పార్థివముఖ్యులకుంబరాభవం |
బీయతినింద్యపూజను స, హింతురె మానముగల్గుభూపతుల్ ॥ ౨౧౨ ॥
(క) హతపుణ్యుండగుకృష్ణుఁడు | హతవృషభుం డగుటగోఘ్నుఁ, డ
శుచితనువున | మృతినంట రాదురాజో | చిత మానము గొనఁగ

నెట్లు, చెల్లునితనికి॥ ౨౨౩ ॥ (క) చనుఁ బాలిచ్చినభామిని । జ
 ననీసమయంఁడుబుధులు, స్తన్యము గొనిపూతనఁ జంపె నిర్దయుండై ।
 యనయము శ్రీమాతృహంత, యగునితఁడుర్వి॥ ౨౨౪ ॥ (వ) మ
 టియుఁ జపలుండగు కృష్ణుండు శకటమదఁనంబును యమశౌఙ్గాన
 భంజనంబును గోవర్ధనధారణంబును వాత్యాసురవిదారణంబు మొద
 లగునేయేకమఁబులఁ జేసె నాయాకమఁబులచేత ధీరచిత్తులగు వా
 రికి విస్తయంబేల కలుగకయుండు నదియునుంగాక యుగ్రసేన తన
 యుండైన కంసుని పసులంఁగాచుచు నసుకరంబైన స్వామివధంబాపా
 దించె నది పరమాద్భుతం బితండు నరపశువగుటకు సందియం బేమ
 ని యిట్లుఁజొంతవైరి బలభరుంచు నసహిష్ణుండు నగు శిశుపాలుండు
 నిష్ఠురంబగునట్లుగా దుర్వాక్యంబులు పలికి యప్పుడు నరకపుత్రుని
 తోఁగూడ దత్తంబైన పరస్పరకరతాడనంబు గలుగునట్లు తారంబు
 గాఁ గృష్ణదోష్ఠాటన సమ్మోదంబున నట్టహాసంబు గావించె॥ (సీ)
 పరుషంబులగు శిశు, పాలుని మాటలువినివాసుదేవుండు, తనప్రతిజ్ఞ ।
 కటుహాని గల్గునో, యను భయంబునఁగుపితుండు గాఁడు సత్యసం,ధు
 నిమనంబు । చలియింపఁజేయనే, జనులకు శక్యంబుయాదవ వీరుల,
 త్యాగ్రహంబు । గలిగియు విఘచిత్త, గతి విచారించిచైద్యుని మీఁదఁ
 గవియక, యూరకుండి॥ (గీ) రపుడు శౌరియలంఘ్యత్వ, లపితపా
 శ । బద్ధుండైవానితొల్లింటి, పాపవాక్య । శతమునటుద్రోచిపుచ్చి
 త, త్వమయనింద । నోక్తులన్నియు లెక్కింపు, చుండె నపుడు॥ ౨౨౫॥
 (క) కృపణుండగు చైద్యుతొల్లిటి । యపరాధ ములనుదలంపఁ, డ
 య్యెరమేళుం । డుపకార ములనె తలపుదు । రప కారములను ద
 లంప, రార్యులు ధాత్రి॥ ౨౨౬ ॥ (క) మందాకినితన యుండు
 స్వ । నిందన మెన్నకరమేళు, నిందనమునకు॥ । డెందమునఁ గనలి.

వాత । స్పందనజలరాశి రవము, చాద్వునఁ బలికెన్ ॥ ౨౨౭ ॥ (చ)
గుటుతుగ సర్వలోకముల, కున్ విఘ్నఁడున్ గడుసూర్యుఁడైన యిమ్ము
రపరిపంథి యీసభను, బూజ్యుఁడు గాఁడని యెవ్వఁడుద్ధతిన్ । వెఱ
వకపల్కునట్టి యవి, వేకిశిరంబు పయిన్సభా సదుత్ । వరుసనుతింప
నా యెడమ, పాదముఁ బెట్టెద నేఁడు చూడుఁడీ ॥ ౨౨౮ ॥ (చ)
అనియిటుజాహ్నువీ తనయుఁ, డాడిన తద్వచ నార్థమప్సఁడే । యను
భవమైన యట్లుకలు, పాకుల మానసులై యితండుతా । మనలగణిం
పకిట్లు దుర, హంకృతి నింతటిమాటఁ బల్కునే । యనిపటురోషసం
క్షుభితు, లైరలచేదిప పక్ష భూపతుల్ ॥ ౨౨౯ ॥ (సీ) అతులకో
పారుణీ, కృతమాటచే నీలతారకానుమితోరు, తామ్రనయన । మైన
బాణాసురు, నాననంబు సశంకువగుసూర్యబింబంబు, పగిదిలోక । భీక
రంబగుచు దీ, పించెవికాసిత రక్తతరోగ్ర, నేత్ర ప్రసూన । చీపుఁడై
నిజకాంతి, దీప్యమానుండయి యర్యమారుణ దేహుఁ, డగుచుఁజాల ॥
(గీ) వెలుఁగు ద్రుముఁడను నామంబు, గలుగురాజు । రెండవవిషద్రు
మంబుపో, లిక నలరుచు । జనులు భీతిల్లఁ దత్సభా, సదనమందుఁ జూ
డఁ బడుచుఁ జరించెఁ బ్రస్ఫురణలీల ॥ ౨౩౦ ॥ (గీ) తగననిర్వాణ
వైరాగ్ని, యగుట మిగుల । నంతరాద్రోత విడిచి కో, పా నిలము
న । విహతమై పొగలాంచిన, వేణుధారి । చేజ్వలితమయ్యెవృక్షం
బు, చేతఁ బోతె ॥ ౨౩౧ ॥ (గీ) ఉత్తరముఁ జెప్ప నోరెత్త, నుత్తమా
జు । రాహువదన కరాశమై, క్రాళి ముఖము । లక్ష్మీతాజునదం
తమై, యాక్షణంబు । గ్రస్తశశధరమైనట్లు, గాననయ్యె ॥ ౨౩౨ ॥
(వ) మఱియు స్వభావకోపనుం డగుటం జేసి ముఖరాగాది చిహ్నం
బులచేత నిరంతరంబు కుపితుండైన వానిరూపంబు పగిదిఁ జూపట్టు
రూపంబుచేతఁ బరిపంథిలోచన భీషణుండైన దంతవక్త్రుని యత్యు

చ్చాట్టహాసంబు వజ్రాహత శైలతటభస్వి భంగిఁ గుద్ధుండైన వానిఁ
గా సూచింపంజేసె నతిరౌద్రంబైన కోధం బాకస్త్రికంబుగారయం
బునం జనుదెంచి రాజమండలం బాశ్రయించె మఱియు రుక్మియను
వాని హృదయంబునందురుక్మిణీహరణ కాలంబునం జనియించిన సం
తాపవహ్నిభీష్టువాక్యశ్రవణంబున నభివృద్ధి నొంది యధికంబుగాఁ బ్ర
జ్వలించె సుబలుండను రాజుశిథిలీకృతమహామహీధరబంధనయుఁ దీరం
బునందు భూకంపంబువలనఁ జలితజలరాశిసలిలయు నత్యంత భారం
బువలన నమ్రీకృతశణిఫణామండలయునైన భూమినిగో పావేశంబునఁ
జరణతాడనంబుఁ గావించెఁ జక్రపాణిపూజనంబుచేత రాజులు కుపి
తులగుచుండ నాహుకీయనురాజు యుద్ధలాభంబు గలిగెఁగదా యని
మనంబున మిక్కిలి సంతోషంబు నొందెఁ గాలయవనునివదనంబు జగం
బుమ్రొంగ నప్పశించినట్లు వివృతం బగుటవలన నతివికృతంబై యతికో
పంబునఁ బ్రతిబద్ధవచనంబైయతిరౌద్రంబై యొప్పె సమస్త రాజుల వ
ధించుటకుఁ బ్రసారితంబైన దీఘబాహువుపరిఘంబుచేత సత్వరంబు
గాఁ బదచలనంబుగావించు వసునామ రాజుచేత నుత్థానవేగంబు వల
న దునిమిత్త సూచకంబుగా స్వకీయాంబరంబు స్థలితంబయ్యె॥ (సీ)
అప్పు డిప్పగిది ఘో,రాకార రాజ మండలము కందర్ప హై,న్యంబు
పగిది । నవికృతచిత్తుఁడౌ, హరిబోధిసత్వుని యగ్ర భాగంబున, నతి
భయంక । రత్వంబుఁ బ్రాపించె, రమణ ననభ్యస్త సాధ్వసు లగుట
చే,సంగరార్థు । లైన సభాస్థిత, మానవనాథులు శిశుపాలు నకుఁ
బ్రీతి,సేయఁబూని॥ (గీ) కనకమయచారు కోటీర, ఘటితరమ్య ।
సాంద్రమణిరత్న కిరణ సం,చలితభిత్తి కలత నూతన స్ఫటికోరుకాం
తులగుచు । నొండొరులఁ బిల్చికొనిలేచి, రుగ్రులగుచు ॥ ౨౩౩ ॥

(గీ) స్ఫురితలోచన సుమచలా, ధరదళములు । కంపిత భుజాగ్రశా

ఖలు, గలుగునట్లు । చలిత రోచులచేతఁ ద,త్సదన మపుడు । మా
 రుతోద్ధాత వనవిభ్ర,మంబునొండె॥ ౨౩౪ ॥ (గీ) భూరిగర్వావ
 ధీరిత, భువనులైన । చైద్యపక్షావనీంద్రులు, శౌరిదృణము । గాఁ
 గనెంచిరి ధర్మజు,గణనసేయ । రైరివీడిరి భీష్మభ,యంబు మదిని ॥
 ౨౩౫ ॥ (గీ) అంతఃజేదిపుఁ డహి భంగి, నధికపూతక్మ । తంబు
 సేయుచులోక సం,తాప సహిత । గాత్రుఁడై కీర్ణదంతాగ్ని, కణ
 ములురులఁ । బటువిషప్రపాయ వాక్యంబుఁ,బలికె నపుడు॥ ౨౩౬॥ (గీ)
 కుంతినందను లేవురు, కుండకులును । వృద్ధరాజ కన్యకయీస,రిత్సు
 తుండు । పసులగాపరి శౌరియీ, పంద లిపుడు । భూరమణలారవ
 ధ్యులు,గారెమనకు ॥ ౨౩౭ ॥ (క) బవరంబున నాయొక్కని । సవి
 ధంబుననిల్వలేడు స్వల్పపు కార్యం । బవధీరిత సురులగుమీ । రవనిం
 దోడ్పడిననెంత, హలియనమనకు॥ ౨౩౮ ॥ (గీ) భీష్మపార్థులీసభ
 యందుఁ, చెద్దఁజేసి । పలికిరి కృష్ణుని తనితో,బంధురగతి । సమరమొన
 రించిచూతము, సాధ్వసాధు । భావమది తెల్లమగువేయు, పలుకులే
 ల ॥ ౨౩౯ ॥ (క) తడయక నాతోననికిం । గడఁగిన కృష్ణునిశరీర,
 గతరక్తము బ । ల్విడి మదిషుపీతశేషము । నుడుగక ధరగ్రోలు విహ
 గ,యృతముగఁ గాంక్ష॥ ౨౪౦ ॥ (క) అనియిటు చైద్యుఁడు పరు
 షవ । చనముఁబలికి పాండుసుతులు, సాంతోక్తులనెం । తనివారిం
 చిననిలువక । చనియెన్నిజ శిబిరమునకు, సరభసమలర॥ ౨౪౧ ॥
 (వ) అప్పుడు స్వభావదాక్షిణ్య సంపన్నులును తమచేతమహిత మా
 నసులునగు పాండునందనులు మహాసంఖ్యాపకారి యగుటంజేసి సద్యో
 వధ్యుండైనను తమచేతను దాక్షిణ్యంబుచేతను మాతృబంధుత్వంబుచే
 తనుయాగార్థ మాగతుండగుట చేతను గృపచేతను శిశుపాలుని యం
 ముఁగోపింప కుండిరంతఁ జైద్యనిర్యాణా నంతరంబ చైద్యపక్ష రాజకు

మారులందఱు యుధిష్ఠిర దేవ యజనంబున నుండి యప్రతిహత మనోర
 భుండై చనుచున్న దమఘోషజుని వెనుకొని యశ్వమేధీయాశ్వంబు వె
 నుకొని చనుతద్రక్షక రాజపుత్రులుం బోలెనతిరయంబునం జనిరి॥ (క)
 జవనాశ్వంబులచేఁ జై । ద్యవిభుఁడు రథ్యాంతరముల, నటుదాఁటించ
 నఁ । దవిలి కనుంగొనవచ్చిన । యువతులకోరికలు సఫల, మొందక
 యుండె॥ ౨౪౨ ॥ (గీ) జన సమూహంబు గుమిగూడి, సరణియం
 దుఁ । గలసి గుసగుసలాడుచుఁ, గాంచు చుండఁ । జేదిపతివేగ శిబి
 రంబుఁ, జేరఁబోయి । బలము సన్నద్ధముగఁ జేసె, బవరమునకు॥ ౨౪౩॥
 (గీ) అపుడు శాంఖకసస్య దా, స్యానిలప్ర । స్ఫూరితంబయి గిరితట,
 మూఁచిత ప్ర । తిస్వనంబయి తద్యోధ, తీవ్ర శంఖ । నిస్వనంబదివి
 ననయ్యె, నిబిడముగను ॥ ౨౪౪ ॥ (వ) మఱియుఁ గల్పాంతకాల ప
 వనప్రేరిత సంవత్సకాది మహాజలధర దారుణ నినాదంబును గం
 భీర నిజ రవాంత గఱత గురు ప్రతి శబ్దాంతరం బగు చైద్యుని
 సాంగ్రామిక దుందుభిధ్వని చెలంగె దుందుభితాడ నానంతరంబునస
 సంభ్రమ విలోల సకల జన సమూహ సమాకులంబై పరితశ్చంచల
 జ్యోతిశ్చక్రంబైన నభస్థలంబునకు సాదృశ్యంబు నొండె॥ (గీ) దృఢ
 తనుత్రాణధీరులై, తేజరిల్లు । నృపవరులు ధూమ పటలపరీత మగు
 ట । నతిభయంకరమైన మ, హాద్రిసామ్య । మొంది చూపట్టిరప్పుడు,
 యుద్ధవాంఛ ॥ ౨౪౫ ॥ (గీ) మఱియొకనృపుండు పరిమూఢ, పరిజనం
 బు । చేతనాలస్య ముగ సమా, నీతమైన । వర్తమువిలంబ రోషం
 బు, వలనఁగరయు । గమున నప్పుడుచూర్ణంబు, గానొనర్చె॥ ౨౪౬॥
 (గీ) సమరలాభజనిత, సంభ్రమ పైన్యకో । లాహలాకులిత మ, హా
 హవోరు । హస్తీయందు యంతృ, లతి ప్రయాసముగఁబ । ల్యాణమె
 త్తిపెట్టి, రతిభరముగ॥ ౨౪౭ ॥ (గీ) ధౌతముఖగత హేమమం, డన

ములందు । విలసదిన మండలములౌట, వెలికిబర్వి । నట్టి దర్పంబుగ
 లవాని, యట్లనలరు । నతను దేహశ్వములు ధాత్రి, నావరించె॥౧౦౪॥
 (గీ) చక్రమండలాంధ్ర, చటులపరాగాభ్ర । వలయ మధ్యవర్తి, వర
 రథములు । సాంద్ర ఘోషభీత, జంతువు ల్గులుగున । ట్లశనుల క్రియ
 బఱచె, నతిరయమున॥ ౨౪౯ ॥ (గీ) సంభృతోరశ్చదం బౌట, శశక
 లాంభి । తేందు రుచియగుదేహంబు, నొందినట్టి । రాజులుయథా
 ర్థసంసిద్ధి, రహిత మధువు । ద్రావి రుత్సాహ వర్ధనా, ర్థముససతు
 లై॥ ౨౫౦ ॥ (మ) కమలాక్షీమణి భర్తకాసవ మొసం, గౌ సాసవం
 బైనకాం । స్యమయాం చచ్ఛవకంబు నెత్తిపసమిం, చన్వాసనార్థంబు
 సం । భ్రమతన్నించిన పద్మగ్రంథము గ్రహిం, పన్వాలు భృంగౌఘ
 భా । రమున౯ గ్రక్కున నేల వైచె గరము, ల్గంపంబు నొంద౯ర
 హే॥ ౨౫౧ ॥ (చ) అసదృశశోకచాష్పమలినాంబకయై యొక కో
 మలాంగిత్వ । క్తసరకయయ్య శీఘ్రమున, దద్గుణమైనశరీరసాదమ ।
 ట్లసకలవాక్యవైభవము, నచ్చకపోలము లందు దట్టమై । యెసంగినర
 క్తిమంబును వ, హించెవిభుండనికిం గడంగిన౯ ॥ ౨౫౨ ॥ (చ) అని
 యొనరింపఁగాఁ జనెద, మంచు యువుల్పలుక౯ దదంగనల్ । ఘనతర
 శోకవార్చిహిత, కంఠనిరుద్ధ సమగ్రభాషలై । చనుడను వాక్యముల్ప
 లుక, జాలకసాంద్ర శుగ్రశుశ్రూర్ణలో । చనములచేత నుత్తర మొ,
 సంగిరి భావ్యశుభంబుఁ చెల్పుచు౯ ॥ ౨౫౩ ॥ (చ) కలనికిఁబోవు
 చోఁబతులు, గాఢవిశాల మహీధరోల్లస । త్ఫలకసమానవక్షుముల,
 బంధురపీనపయోధరావృతో । జ్వలతరవారవాణములు, బ్రద్దలువార
 గనాత్మపత్నుల౯ । వలనుగఁగొఁగిటం గదియ, బట్టిరి కన్నుల నీరునిం
 పఁగ౯॥ ౨౫౪ ॥ (చ) విలసనశీలయైనయొక, పీనపయోధర శోక మా
 త్మలోఁ । గలిగియు యాన వేళ నిజ, కాంతజయై షణిగానఁగన్నుల౯ ।

వెలువడు బాష్పతోయములు నించకయుండెనుగాని పోరమే । ల్లలఁ
గఁగ జాఱికంకణ మి, లంబడు టాత్తనెటుంగ దెంతయున్ ॥ ౨౫౫॥
(చ) పొసఁగ నవోధయోతున్పతి, పోరికి నేగెదనంచుఁ బల్కిన! న్వ
సమఱిపోయి రమ్మనుచుఁ, బల్కఁగ నేరకయూరకుండి బ ల్వ్యసనము
చేత వల్ల భుని , పాదముపై నిగళంబుఁబోలె ను । ల్ల సితవినీలపంకజ
ద, శచ్చవి నేత్రమునించెన త్తఱిన్ ॥ ౨౫౬॥ (చ) అవశకునాతిభీతిమెయి, నం
బిక పల్కినతజన్ నోత్తుం! దవిలి వివృద్ధమన్మృడయి, తప్పక చాలకుఁ
డెందుఁ బోయెదీ! వవిరళ భంగిఁదాతయని, యాడఁదదస్ఫుటవాక్య మెం
తయు! న్దవశిఖిమాడ్కి నజ్జనకు, ధైర్యము నీటుగఁ జేసెన త్తఱిన్ ॥ ౨౫౭॥
(సీ) మఱియొక సతిశర, సురలోక గతకామినుల సురత సుఖంబుఁ, దలఁచితి
ప్పు । డయ్యప్పరస్సరతా, నంద మదినేఁడె యబ్బినట్లుగ నవ్వె, ద
నుచునీష్యన్ । చేఁబల్కె మఱియొక్క, చేడియప్రాణేశుఁడనికిఁ బో
వుచునుండ, నశ్రుజలము । ధవునకుఁగీడని, ధార్యమాణంబయ్యు నెగ
డుదుఃఖంబున, నిలుపలేక ॥ (గీ) మోచనముఁజేసెనకపట, బుద్ధులై
న । కాంతలకు సంవరణమెయ్యు , క్తంబువెలఁది । చెక్కులనుడిగ్గు
నంజన , సిక్తబాష్ప । ధారణోకాగ్ని పదవిచం , దాననొప్పె ॥
౨౫౮ ॥ (చ) బిఱబిఱఁగొన్ని పాదములు, వెట్టిప్రియుండతితో కసా
దమా । తరుణివిలంబిహస్తమునఁ, దప్పక క్రాలెడుకంకణంబులుం ।
దటుచుగఁ దత్ప్రకోష్ఠములు , దాఁకఁగ జాఱినతన్నినాదము । ల్లర
మదితుమ్మటంచుక్షణ, కాలముపోవక నిల్చెన త్తఱిన్ ॥ ౨౫౯ ॥ (సీ)
వల్లభతముఁడైన, వానిముంగల గాత్రసాదంబు వలన వి, స్రస్థనిర్మ!
లాయతాంశుకయయి , యవనినభంబుననతిరభసంబు గా, నరుగునొ
క్క । రమణిమహాలక్ష్మితో, సమముగాఁ జూపట్టె జననాథ నికరం
బు, జన్యమునకు । నరుగంగఁ దత్సహ, మరణో ద్యతైకమానసయయి

మిగులదై, న్యంబునొంది॥ (గీ) యున్నపరిజన స్రవితబాహ్లోద మ
య్యు । నోజనిశ్చల స్వాంత భ, టీజనంబు । చిత్తమునఁగాతరత్వం
బుఁ, జెందకుండె । నవనిమత్తుకాములకు భ, యంబుగలదె॥౨౬౦॥

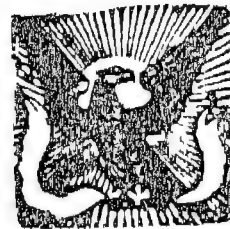
(వ) మఱియు నొక్కయువతి పతిదర్శనంబు మఱలం గలుగుట యతి
దులభం బనియెఱింగి యత్యప్తచిత్తయగుచు రణంబునకుం జను వి
భుండు దృష్టిపథంబతిక్రమించు నందాక విలోకింపుచుండెమఱియొక్క
యంగన యిప్పుడె యత్తుతుండవై సంగ్రామంబుననుండి చనుదెమ్మని
స్నేహయుక్తంబుగా భతనుద్దేశించి చేసిన యాశీర్వాదంబప్పుడెవి
గళద్బాష్పమైన యవ్వనితయశ్రుపూర్ణ నేత్రద్వయంబుచేతఁబ్రత్యా
ఖ్యాతం బయ్యెనొక్కవనిత రజఃకీర్ణమై భిన్నవక్త్రే గ్రందులక్ష్మియై
దివంబు ననుకరించె మఱికొందఱు యువతులు దిశలుంబోలె వీతశోభ
తై యుద్భాసితసత్త్వలై యంతవాహంబు ధరించిరి మఱియుఁ
గొందఱంగనలు వాతసమూహంబులుంబోలెఁ బ్రతిదిశయందుఁ బరిభ్ర
మించిరి మఱియుఁ గొందఱు వరాంగనలు ధూమియుంబోలెఁ గంపం
బునొంది రిట్లు మహీపతుల సంగ్రామ ప్రయాణంబునందుఁ గాంతలు
భావికాలాశుభంబు పూర్వంబుననె సూచింపం జేసిరి॥ (మ) క్షితిక
న్యగిరిజాశచీ సదృశల, క్షీనర్సమాంచాసము । న్నతగర్భోజలశుక్తి
మాక్తికమణి, నానావనీపాల సం । స్తుతచారిత్ర మహాప్రబంధకథి
కా, స్తోకప్రభా వోదయా । శతమన్యు ప్రతిమానశౌర్యవిలస, త్సం
దర్యపంచాంబకా ॥ ౨౬౧ ॥ (క) బలవైరిగర్వ భంజన । లలనా
జనచిత్తచోర, లక్ష్మీరమణౌ । జలజాతపత్రలోచన । కలియుగగో

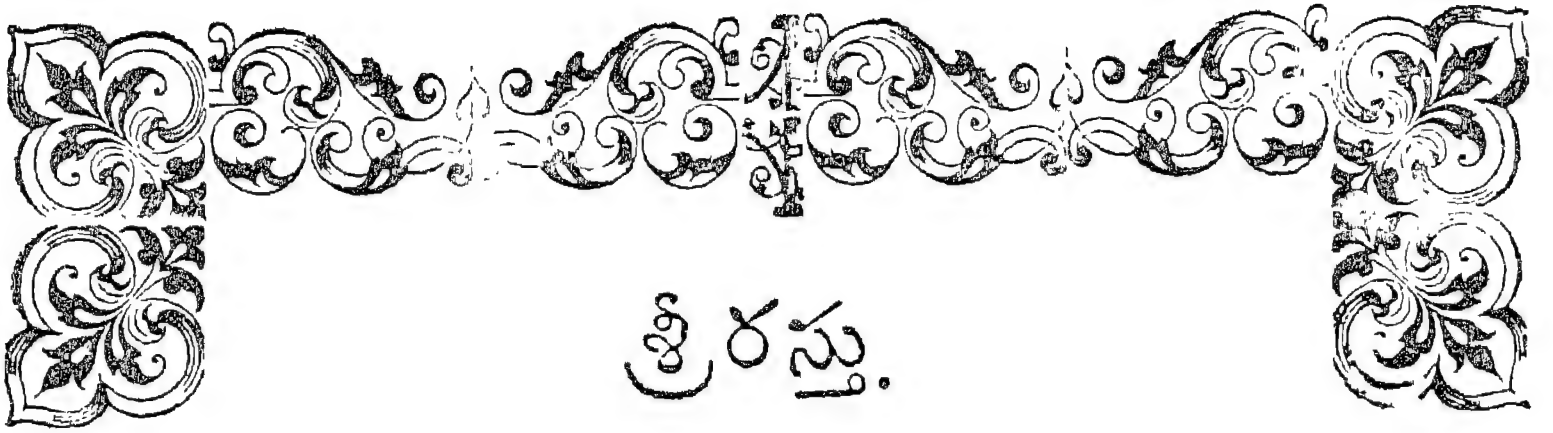
పాలకృష్ణ, కంసవిదారీ || ౨౬౨ || (వంశస్థవృత్తము) సదానతా
రాతిప్ర, సాదదాయకా । సదానతోయార్ద్ర ౧౮, సచ్ఛయాంబుజా
విదగ్ధకాంతాజన, వీక్షణ స్పృహ । ప్రదాంగసౌందర్యవి, భావనో
హరా|| ౨౬౩ ||

(౧౮౭)

ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్ష లబ్ధవిద్యాసాంద్ర గోపినా
థ వేంకటకవీంద్ర ప్రణీతంబైన శిశుపాలవధ మహాకావ్యంబు
నందు సూర్యోదయవర్ణనంబును దత్కాలోచిత నానావిధ
వినోద వర్ణనంబును రైవతకపర్వతంబుననుండి యింద్రప్రస్థ
పురంబునకుం బునఃప్రయాణవర్ణనంబును రథగజహయపదా
తుల గమనవిశేష వర్ణనంబును మాధవుండు సర్వసైన్య సమే
తంబుగా ననేకనదులు పర్వతంబు లుత్తరించు మాగన్ధీత
గ్రామంబు లన్నియు విలోకింపుచు యమునానది డాయం జను
టయు యమునానదీవర్ణనంబు నమ్మహానది నుత్తరించుటయు
హరిరాక విని ధమనందనుండు తమ్ములుం దానును సర్వసై
న్యసమేతంబుగాఁ జనుదెంచికృష్ణ నెదుర్కొని రథారూఢునిం
జేసి మహావైభవంబున నింద్ర ప్రస్థంబునకుం దోడ్కొని పో
వుటయుఁ బురస్త్రీవర్ణనంబును సభావర్ణనంబును హరిసభా
సదనంబుప్రవేశించుటయు ధమరాజు రాజసూయయాగారం

భంబును యజ్ఞ వైభవంబును ధర్మజుని మహాదార్యంబు
 ను రత్నసువర్ణాభరణప్రభృతదానంబుల బ్రాహ్మణులను ద
 క్కిన వర్ణంబుల వారిని సంతృప్తులం జేయుటయు యుధి
 స్థిరుండు భీష్మవచన ప్రకారంబున శ్రీకృష్ణున కఘం
 బౌసంగుటయు దానిం బూచినహింపక శిశుపాలుం
 డు కోపంబున భీష్మధర్మరాజకృష్ణులనిందించిన
 హచరరాజులంగూడిశిబిరంబులకుంజనియు
 ద్ధసన్నద్ధుండగుటయు ననుకథలంగల
 తృతీయా శ్వాసము
 సంపూర్ణము.

శ్రీరస్తు.

శిశుపాలవధమహాకావ్యము.

చతుర్థాశ్వాసము.

(క) శ్రీరుక్మిణీశ చరణాం । ఛోరుహపూజావిధేయ, భూరి
గుణాలం । కారరసకావ్యనాటక సారవిశారదసమస్త, జననుతచరితా॥
౧॥ (వ) అవధరింపుమవ్వలికథయెట్లనిన నిత్యైఘంగున వసుమతీపరివృ
థులందఱు సేనాసన్నాహంబు గావించిన యనంతరంబ దమఘోషనం
దనుండైన శిశుపాలునిచేతఁ బ్రస్తాపితుండై సమయసముచితోత్తరస్ఫు
రణశక్తిమంతుండైన యొక్కదూతసభాసదనంబున నాసీనుండైన హరి
యొద్దకుం జనుదెంచి ప్రియాప్రియరూపాథాభిధాయకంబైనవాక్యం
బున నిట్లనియె॥ (చ) అరుదుగ మున్నునీవచట, నఘపరిగ్రహణంబుసే
యన । త్తఱిశిశుపాలుఁడెంతయును, దాదృశవిప్రియ ముల్వచించిక్ర
మ్మరననుతాపముంగలిగి, మానుగఁ దానరుదెంచిరోషసం । భరితుని
నిన్నభీకుండయి, మాననసేయఁదలంచె నెమ్మది॥ ౨ ॥ (చ) స్థిరమ
తినున్తనస్కుండగు, చేదిమహీశుండు సత్వరంబుగా । నటమఱఁబోవఁ
బెట్టిప్రచు, రాధిగతాంగసుఖుండవైనని॥ । జిరవిపులోరువిగ్రహము,
చేదగనిదఁయపీడనంబుదా । నుగువడిఁ జేసినమ్మదము, నొందును
గాకనితాంత మచ్యుతా॥ ౩ ॥ (చ) వలనుగఁ జేరిభూపతిభ, వత్స

రవంతుఁడు గాననిప్పుడే । తలఁగక సర్వభూపతియు, తంబుగవచ్చిశి
 రంబు చేతసొం । పలరఁబ్రణామము స్సలిపి, యచ్చుగఁ దావక శాస
 నంబుదాఁ । దలధరియించి చేయునిది, తథ్యమువేఱెవిచార మేటికి॥
 ౪॥ (సీ) సన్నియతస్వాంత, శక్తకముఁడవధిశుక్రపతంగలే, జుండవు
 సర్వ । రాజవిధేయవ, తఁనుండవు నగునీకుఁబాధివు లెవ్వరు, ప్రణతి
 సేయ । రధికసాధ్వసరహి, తాత్తుండవగుచుఁ బరాభి భూతజనత,
 నంచితముగ । నవలంబనముఁజేసి, నందుననరులతోనట్ల సమానుండ,
 వైననీదు॥ (గీ) ఘనగుణంబులగల్గెత్వ, మునుధరింపు । చున్నయవికృ
 త్తయనుచుని, ట్లొప్పిదములు । గానియప్రియగభఁంబు, లైనప్రియవచ
 నములువచించి మరలని, ట్లనుచుఁబలికె॥ ౫ ॥ (వ) యదువరాసాధ్వ
 సుండవనపత్రపుండవు నతిమాత్రోజ్ఞి తభయుండవు ననాస్తికుండవునవి
 స్తయుండవుగావునఁ ద్వత్సదృశమహాగుణవంతుం డెక్కడలేఁడు కృత
 గోపవధూరతివి వృషఘ్నుండవు విగతపాపుండవునగునీదు భయంకరన
 రకప్రతిపత్తియిప్పుడుజనంబుచేత మిక్కిలిఁ బ్రకటింపంబడియె సానుచ
 రుండవు గామహీభృద్విహితాపచితివియుబలంబులచేత ద్విషత్సమాహి
 తసాధ్వసుండవునయి మహామహీభృదుపరిప్రదేశంబుననున్డుమునీ నగరం
 బునందలివీధులు ఘనజాలనిభవనజమృగాదినాగ కదంబకంబులచేతఁ బ
 రికిణఁంబులైదురాసదంబులుగాఁ గలవు నీశత్రుండు సకలాపిహితనిజ
 పౌరుషుండునునియత వ్యాపద వధితోదయుండును సతత వ్యాధియు
 ననీతియునగుం గాక రభసంబువలననుపాగతుండైన చైద్యుని సబలుండ
 వునగదుండవునైన నీవు సమితియందుసంభావించుట కహఁండవగుదు
 వు రణంబులయందు శత్రునిషాదనుండైన శిశుపాలునితోడంగూడి చిర
 కాలంబు సహసర్వసాత్వతుండవై విశ్వస్తవిలాసినీ జనుండవు గమ్ము
 ఈశిశుపాలుండు విజితక్రోధుండవు నసకృజ్జిత సంయతుండవు సప్రమ

దుండవైన నిన్నుఁ బురోభాగంబున ముదితుండై విలోకించుగాక యని
యివ్విధంబునంబలికి యూరకున్నశిశుపాలుని దూతనవలోకించి చక్ర
పాణిచేత భూసంజ్ఞాప్రేరితుండై కృష్ణానుజుండగు సాత్యకి యిట్లని
యె॥ (సీ) ప్రణిధి శేఖరనీవు, బహుచతురుండవప్రియగభామైనట్టి, ప్రి
యముమధుర । మగునట్లు పలికితి, వదియెమాకిప్పుడు ప్రియగభామైన
య, ప్రియమునయ్యె । నరయచాహ్యంబున, కతికోమలంబును నంతరం
గంబున, కాద్రీపద్మ । వృత్తకర్కశమయి, వెలయునీవచనంబు శాక
పలాశదే, శ్యతవహించె॥ (గీ) వీనులకునతిమృదులమై, మానసమున । క
ధికపరుషసూచకమయి, యలరునీదు । వచనమదిపింగళాదిక, పక్షిరుత
ము । కరణిసంతాగఁగతులక, గ్రాహ్యమయ్యె॥ ౬ ॥ (గీ) భూవి
భుండు కృష్ణునకునగ్ర, పూజఁజేసె । నందుమత్సరమేలమీ, యధివిభున
కు । మస్తకమునససౌరభ, మహితవృక్ష । సుమమునపింప నెవ్వఁ
డ, సూయసేయు॥ ౭ ॥ (సీ) అల్పులమానసం, బతితుచ్చమైయుండు
రయమునఁ దద్గతా, ప్రియమునుచ్చ । రింతురంతగఁతా, ప్రియమును
లోపలనిడుకొని యధికులు, వెడలనీరు । సతతంబు సుజనుండు, సర్వజ
నోపకారపరుండునై యుండు, విపులనతని । యున్నతిఖలురకు, నురుత
రహృద్రోగకారిణియగువిచ, క్షణుండు పరుల॥ (గీ) సంపదకసూయ
పడఁడెందు, సంతసించు । మధ్యముండు పరజనులసం, పదకసూయ । క
ల్దియును నోటఁ బుచ్చుండు, కపటి యగుచు । నధముఁ డప్పుడె వెలిఁ
బుచ్చు, నాఁగలేక॥ ౮ ॥ (క) ఖలసేననసతిసుమనః । కులపరివజిఁ
తనవార్య, గురుసంతాపఁ । ఖలతనుఖలతనువలెమతి । గల బుధుండ
వలంబనంబు, గావించునొకో॥ ౯ ॥ (గీ) పరుషములువల్కుచేదిభూ, ప
తికిశౌరి । యిండుకేనియును త్తరం, బీయకుండె । వనదనాదంబునకుఁ
బ్రతి, ధ్వని యొనచుఁ । గాకహరినక్కయలుపులఁ, గలక పడునె॥

౧౦॥ (క) మతిమంతులుజితరోషులు । మతిహీనులు రోషజితులు, మ
 టివారలకు । స్వతతముసఖ్యమువైరము । క్షితిలో నెన్నఁటికినైనఁ,
 జెల్లునెతలఁపన్ ॥ ౧౧ ॥ (క) తరమెఱుఁగకఖలుఁచార్జ్యులఁ । బ
 రుషోక్తులువలుకగౌర,వంబది చెడునే । ధరణిరజముమైసోఁకిన, గురు
 రత్నంబునకు విలువ, కొంచెంబగునే॥ ౧౨ ॥ (గీ) పరులకత్యంతమో
 దసం, పాదిగాని । గుణము గలవాఁడు తుచ్చుండు, కోర్కెమీఱి నన్య
 జనులనిందింపుచు, నాత్మజనుల । కెలమిసంతోషమొనఁ గూపఁ,దలఁ
 చుఁ గాదె॥ ౧౩ ॥ (చ) ఖలురుస్వకీయదోషమధి, కంబయినన్యహ
 జాంధలోచనుల్ । తొలఁగక సూక్ష్మమైనపర, దోషమునందునుదీణ
 లోచను । ల్పలుమరునాత్మసంస్తవప, రత్వమునందు గభీరభాషణుల్!
 నలువుగ నన్యసంస్తవమొ, నచెడు నప్పుడు మానులెన్నఁగన్ ॥ ౧౪ ॥
 (గీ) ఆత్మసుగుణంబులను బోలె, ననవరతము । పరులదోషంబు లెవ్వి
 యుఁ, బలుక రార్జ్య । లాత్మయందెసంగోపన, మాచరింతు । రల్పబు
 ధులువిపరీతు, లగుదురెందు॥ ౧౫ ॥ (ఉ) విక్రమవంతుఁడైనప్రథి, వీ
 పతికూరవిషాహిభంగిని । ర్వక్రతవైరిమీఁదఁ దఱి, వచ్చినయప్పుడుచూ
 వుశౌర్యమున్ । విక్రమహీనుఁడెప్పుడును, వెంబరవిత్తునుబోలి కార్య
 హీ । నాక్రమవాక్యముల్సభల, యందఱచుంబటహంబుచాడ్పునన్ ॥
 ౧౬ ॥ (గీ) అఖిలలోకైక విఖ్యాత , మగుటచేతఁ । దనగుణంబును
 దాఁజెప్పి, కొనఁడుసాధు । వర్మలెవ్వారెఱుంగని, దగుటఁ జేసి । తన
 గుణంబునుదాఁ జెప్పు, కొనుఖలుండు॥ ౧౭ ॥ (చ) సరసతసంధి సే
 యుటకొ, జన్యమొనచుట కోయదూత్తమున్ । బరువడిఁజూడఁ గో
 రెశిశు, పాలుఁడటంచు వచించితీవు సు । స్థిరముగదాని కవ్విధము, సే
 యుటయుత్తర మింకజాగువ । ల్దరుగుము వచ్చినంబిదపఁ, చాఢిత
 కార్యము చక్కనయ్యెడిన్ ॥ ౧౮ ॥ (చ) చతురతమీవిఘండు దగ,

సంధి యొనచుట నిక్కమేని సం । భృతమతి యుద్ధసన్నహన, మే
టికిఁ జేసె మహాత్మశౌరి ను । ద్ధతి వెఱపింపఁ జేసె నొకొ, తన్నహి
మంబెఱుగఁడె వ్యథఁమీ । యతులప్రయాసమంతయు భ,యంపడు
నేహారి యింతమాత్రకున్ ॥ ౧౯ ॥ (ఉ) పండితమానియైన శిశు,
పాలుఁడు శౌరిసమక్షమందుఁదా । మెండుగ దుష్టవాక్యములు,మిన్న
కపల్కి శతాపరాధము । ల్పిండిన దాఁకఁబైఁ దెగుట,నీతియుఁ గా
దనియోర్చె నన్నియున్ । నిండెఁ గొఱంత లేదికన, నిన్వధియింపఁగ
లాఁడు చైద్యునిన్ ॥ ౨౦ ॥ (గీ) వినుమగఁళ గోపురా, ననుఁడ
వీవు । పలికిన దురుక్తిసమయంబు, గలయవచ్చు । నంతవాఁక రో
షానలు, నడ్డగించె । నింకఁ బలికిన దండ్యుండ, వీవు నీచ ॥ ౨౧ ॥
(గీ) శినిమనుమఁడిట్లు పలుక నా,చేదినాథ । వాక్యహరుఁ డతి దుష్ట
త,ద్వచనము విని । త్యక్తసాధ్వసుఁడైనేపున్, దనర మరల । నిట్టు
లనిపల్కె వినయంబు, నెసకమెసఁగ ॥ ౨౨ ॥ బుద్ధి శూన్యుఁడైన,
పురుషుండు పరులచేఁ । జెప్పఁ బడిన యంత, చేయఁజాలఁ । డూ
హచేసి కొన్ని, యుక్తులు గల్పించి । చెప్పె ననుట చాలఁ, జిత్రమ
రయ ॥ ౨౩ ॥ (గీ) అరయ సువివేకి యాగామ్య, నథఁములనె
ఱుంగుఁ దనయంతఁ దానె ప,రుండు చెప్పఁ । దెలిసి కొని విశ్వ
సించుఁ దాఁ, దెలియ లేడు । పరుఁడు చెప్పిన వినలేడు,బాలిశుం
డు ॥ ౨౪ ॥ (వ) యదువరా యేనిప్పుడు సంధియగుణంబని యు
విగ్రహంబనర్థం బనియునెయ్యది పలికితినవ్వచనంబు నీకునుగుశలంబగు
సుజనులుప్రబల విరోధంబువలన స్వవినాశహేతుభూత కార్యకరణా
ద్యుక్తులైనపగతు రయందును హితోపదేశతత్పరులగుదురు నాచేతన
ముదీరితంబులైన యీరెండు పక్షంబుల లోన నీకునెయ్యది శుభోద
ర్కంబగుదాని విభజించి కావింపుము సుజన స్వాభావ్యంబువలన సు

భాషితంబైన హితోపదేశవచనంబు దురాగ్రహాగ్రస్త చిత్తులగు వారి
యందు సూర్యా నురక్తంబులగు పద్మాకరంబులయందుఁ జంద్రకిరణ
జాలంబులుంబోలె నిరర్థకంబగు మఱియు॥ (సీ) పార్థివోత్తమ శిశు,
పాలునివర్జించి భీమాగ్రజుఁడునిన్నుఁ, బెద్దఁజేసి । పూజించెఁ గావు
నఁ, బుడమిలో గుణదోషములు విమర్శింపక, మూర్ఖ జనుఁడు । తన
యిచ్చకొలఁదిఁ గ్ర,న్ననజేయు నను మాటకిదియె ప్రమాణమై, యెసఁ
గుఁగృష్ణ । తలఁప నీపైభక్తి, గలయమసుతునిచేఁ జేదీశ్వరుండుపూ,
జింపఁబడక ॥ (గీ) యున్ననేమి యన్న, రోత్తముండె గురుండు ।
పరఁగమాంస లుబ్ధ, హరివిస్మయ । మత్తకరి శిరస్థ, మాక్తిక రత్నం
బు । లోకపూజితంబు, గాకయున్నె॥ ౨౫ ॥ (గీ) అమలుఁ డమ
లురచేఁ బూజ్యుఁడై వెలుంగు । మలినులగు వారిచేనధః, కలితుఁడ
గును । శివుఁడు శిరమున ధరియించె, దివిజనదిని । హరిపదంబునఁ
దాల్చెఁబ్ర,త్యక్ష మిదియ॥ ౨౬ ॥ (గీ) అష్టపార్థ కృతాగ్రప్ర,హ
ర్షితుఁడ । వైననీకెట్లు గలుగుయో, గృత సహమునఁ । బ్లవగసేవిత
కాకఘ,లంబులుష్ట । తనువహింప వెన్నటికైన, వనజనేత్ర॥ ౨౭ ॥
(వ) యాదవేంద్రా నీవుశిశుపాల కృతాపరాధశతంబు సహించియు
న్నవాఁడవని శనివరుండు పలికెనది యొక్కఁ ఘనంబుగాదు రుక్మిణీహర
ణంబునందుఁ జైద్యుండు సమర్థుం డయ్యుననేక శతాపరాధ తుల్యం
బైనభవత్కృత మహాపరాధంబు సహించి యున్నవాఁడు రాజులకు
రాక్షస వివాహంబు ధర్మంబగుచుండ నది యపరాధం బెట్లయ్యెనని
యంటివేని॥ (శ్లోకము) హత్వాచ్ఛిత్వాచ భిత్వాచ,క్రోశంతీం రుద
తీంతథా । ప్రసహ్య కన్యా హరణం, రాక్షసో విధి రుచ్యతే ॥
యను న్యాయంబునఁ గన్యా హరణంబు గావించిన నదిరాక్షస వివా
హంబనంబుడుఁ బితృమాతృ భ్రాతృతాదులచేత దత్తయగుటంజేసి స్వ

జనబంధుండైన శిశుపాలునకుఁ బత్నియైనరుక్మిణి నపహరించుట వల
నఁబరిత్యక్త ధర్మార్థుండవై కేవల కామమాత్రనిష్ఠుండవు పరదారాప
హరకుండవు బంధుద్రోహివి రాజ ద్రోహివైతి విదిపరమ సాహసి
కత్వంబు నీవజ్ఞాత యాప విశేషుండవు సర్వ గతుండవు పరభృతపక్ష
కాంతివట్టిసికుఁ దిమిరంబునకుం చోలెఁ జైద్యుండుసూర్యుండునుంబో
లెవినాశకరుండగు నట్లుగాకుండనేనైన సాంత్యవాక్యంబుల మహాత్ము
భితుండైన శిశుపాలునకుఁ గోపోపశమనంబుఁ జేసినీయం దనుగ్రహం
బుగలుగునట్లు చేసెదనంటినేని వేలనతిక్రమించి వెల్లివిరిసి వచ్చుసము
ద్ర ప్రవాహంబును జగత్కృత జల నిర్గమమార్గంబేమి సేయంగలదు
యద్ధంబు కొఱకు యాదవ సహితంబుగా నిన్నాహ్వనంబు సేయుట
కేనుచైద్యునిచేఁ బ్రేషితుండవై వచ్చినవాఁడ మహావీర్యులగు మహీప
తులు పరులయందుఁ బాటచ్చరుల కరణిఁ గపటంబుచేత నపకారంబు
గావింపరమ్మహీపతిరణార్థియై మహానదీప్రవాహంబు భంగివచ్చుచున్న
వాఁడునీవుతీరగత వృక్షవృత్తి నాశ్రయింపక వేతన వృత్తి నాశ్రయించి
నిన్నురక్షించికొనుము || (చ) పరువడిఁ జేదిభర్త శిశు, పాలుఁ డతండు
మఱుంగుసొచ్చినన్ | దరుణులఁ బ్రోచునేయని మనంబునఁ జూడకు
మమ్మహీసుధా | కరుండు దయాసముద్రుండటు, గావునఁ దన్మరణం
బునొందినన్ | దరుణుల నైనఁప్రోచునతి, ధార్మికుఁడాతని కెవ్వరీడి
లన్ || ౨౮ || (చ) చతురత స్వార్థలిప్పులగు, శాత్రవులెక్కుడు వా
నికిన్సము | చ్చితగతి విప్రియంబుదగఁ, జేయక యుండరు శకచేత
న | ప్రతిమగుణాకరుండు శిశు, పాలుఁ డుదారుండు గాననీవునం |
చితమతిభక్తితోఁ బ్రణతి, జేసిన మాత్రనెప్రోచు సత్కృపన్ || ౨౯ ||
(చ) వినునపు డప్రియంబులయి, వీనులుసోకిన పల్కులవ్వలన్ | మ
నసుఖమిచ్చు దానినెడు, కాలము నందు నతిప్రియంబులై | తనరిన

పల్కులావెనుకఁ, దద్దయుదుఃఖ మొసంగునాదు వా । కృనిచయమ
 ట్టిదైయెసఁగుఁ, నై కొనిచేయుము సంధి రాజుతో ॥ ౩౦ ॥ (గీ)
 అన్యతవచనంబు ప్రియకర, మైతనర్చు । సత్యవచన మప్రియ మయి,
 చాలఁదోఁచుఁ । గడఁగి యీరెండుపరిణామ, కాలమందు । గరళ
 పీయూషసమములై, కానుపించు ॥ ౩౧ ॥ (సీ) అచ్యుత నీవనే, కా
 రాతిహంతవైనను జైద్యుఁడాజిలో, నినువధించు । నిక్కువంబిది స
 ర్వ,నిబిడతమో ధ్వంసియైన సూర్యునిరాహు, వనెడుతమము । మ్రిం
 గెనోలేదొ చ,ర్చింపుము జితమీనకేతనుండును రాజ,కేశ మణియు ।
 వృష్టిభోజకనమ, స్కృతుఁడు సర్వజ్ఞుండు నాహవతల నిర్జి, తాంధ
 కుండు॥ (గీ) నాత్త రాజర్ష భుండుదు,ర్గాధి పతియు । మేరుసార
 శరాసుండ, మేయ విష్ణు । సాయకుండయి కాలాగ్ని, శంభులీల ।
 దనరుచైద్యునిఁ గెలువనీ,తరమె కృష్ణ॥ ౩౨ ॥ (వ) మఱియుఁజేది
 విభుండు నిహత దుర్మదకుంజరుండును గ్రమ సంపాదిత భూరియ
 శుండునగుహారివలన భయంబునొందఁ డట్టిచైద్యునకు వృష్ణు లెంతవా
 రలురణంబులందు శత్రువులు భయంబుననతని వదనంబు వీక్షింపం జూ
 లరనుటయెంత యాశ్చర్యంబుతెండు భయంబునఁ బలాయమానులగుప
 గతురశరీరపశ్చాద్భాగంబు విలోకించుంగాని యొకానొకప్పుడైనవద
 నంబువిలోకింపఁడు శరదృతునధిగమించి ఖండితేంద్ర చాపంబులై య
 త్యల్పస్ఫురితకాంతులైన మేఘంబులు శరవృష్టి శూన్యంబులగుటం జేసి
 యాశిశుపాలుని శత్రువులతోడ సామ్యంబునొందు మిక్కిలిఁ గర్కశం
 బునుసమరార్థంచా కృష్ణంబునగుచు తుణకాలంచా శంకిత భంగంబైన
 యెవ్వనిశత్రుకులంబు కార్తుకంబుతోఁ గూడనమ్రత్వంబు నొందుమ
 టియుననేకవారంబులు సంగ్రామ రేణువులచేత మలినంబగుటం జేసి
 పరిపంథిజనాంగనా బాష్పంబులచేత త్రొళ్ళితంబై యనంతరంబెయెవ్వ

నిచరణయుగశంబునకు నమస్కారంబు గావించునట్టి రాజుల కీర్తిగత
మణికాంతివణకంబులచేత విలేపనంబు గావింపంబడు మఱియుఁగు
శలులైన యింద్రజాలికులచేత సంజనిత దృష్టివిపర్యయాలై యొక్క
టియైన రజ్వాదికంబును గొందఱు పుష్పమాలికనుగాఁ గొందఱు స
పకంబునుగా నెట్లుగఱుఁ గొందురట్లు నాచైద్యుని సుహృజ్జనంబులు ప
రమాష్టోదకత్వంబునఁ దుహినాంశునిఁగాఁ గొందఱువిరోధులు తా
పకరత్వంబువలనఁ దపసునిఁగాఁ దలంతురు మఱియును॥ (గీ) తొడరి
యెవ్వాని పగతురు, దులభక్ష । యంబుఁ బ్రాపించి మఱియునే,
కాంతరతము । నగు నమానుషాంగము దాల్చి, యవనినడుగుఁ బె
ట్టకసురాభులైయుందు, పెంపుతోడ॥ ౩౩ ॥ (సీ) పరఁగ నత్యా
శ్చర్య, కరపౌరుషుండైన చైద్యున కెవ్వఁడు, జగతివైరి । నృపుఁడు
లేడత్యక్త, నీతిమాగుఁడైన యతఁడెన్నఁ డరులచే, నాహవమునఁ
గడుపరాభవ మెఱుంగనిశత్రురాజుల నాశంబు నొందించె, నయమె
లపఁక । బ్రచలితోడ్వఁ గతోరు, బహు కబంధంబులు జ్వల మకర
వ్యాహ, సన్నిరుద్ధ ॥ (గీ) పదవులైనట్టి విలసద, పారఘోర । భూ
రీసంగ్రామ సాగరం, బులు తరించె । భీషణోదగ్ర నిజఘజ, వీర్యగా
ధ । తరణిచేఁ బెక్కుమారులా, ధరణి విఘఁడు॥ ౩౪ ॥ (చ) కర
మరు దారనే నృపతి, గర్వితుఁడై తనయుత్త మాంగమా । నరపతి
పాదపీఠమున, నమ్రతఁ జేపక యున్న సత్కృపా । పరుఁడటుగా
న నేరమును, భావమునం దలపోయ క త్తటిం । బరువడి నాత్మపాదమి
డు, వాని శిరంబున గర్వహీనుఁడై॥ ౩౫ ॥ (గీ) పరఁగఁ జైద్యుండు
చతురంగ, బలము విడిచి । యురుఘజద్వయ కేవలా, యుధుఁడునయి
పు । రందరుని దంతితోఁ జతు, దఁంత యుద్ధ । మథిఁక గావించె
నతనికీ, డగుదె నీవు ॥ ౩౬ ॥ (సీ) పొసఁగ విచారిత, భూరి చక్ర

త్వంబు చెలువొప్ప శ్రీసమా, శ్లేషణంబు । చైద్యునకునునీకు, సరియ
గు నీరెండు నైనభేదం బించు, కంత కలదు । ఇంద్ర శత్రుఁ డతం
డు, నింద్రానుజుండవీ విదియ భేదంబు మీ, కిరువు రకును । శేదీశు
తో సాటిఁ, జెప్ప నెట్లుగు నిన్ను భవు నైన సాటి, జెప్పంగ రా
దు ॥ (గీ) భూతి ధరుఁడును సదహీన, భోగ యుతుఁడు । నే
కరిపు పుర విధ్వంసుఁ, డీశుఁ డితఁడు । నైన శశికళ గోరున, య్య
భవుఁ డితఁడు । పూణఁ చంద్రాఘఁడై పొల్చుఁ, బడమియందు॥
౩౭ ॥ (సీ) మఱియునాచేడి భూ, వరుఁడు వన్నాకాల తటని పూర
ముతట, తరులతోడఁ । బోలె నమ్రులుగాని, భూమీశ్వరులతోడఁ గే
ళిసల్పుచునుండు, లీలతోడ । మధ్య రంధ్రముసొచ్చి, మండలభేదంబు
గావించి దళములు, గాసి పఱిచి । మూలంబు లెల్లను, న్నూలించిభూ
ప్రసారిత భుజశాఖలు, వ్రేలునట్లు॥ (గీ) బలముచేఁ దలక్రిందుగాఁ,
బడఁగఁద్రోచి । వేగనమ్రత నొందిన, వేతసాది । కములవృద్ధి నొం
దించుచుఁ, గ్రమతనిట్లు । క్రీడగావించు సతతంబు, ప్రీతితోడ॥ ౩౮ ॥
(వ) మఱియు శిశు పాలుని పక్షావరోధస్త్రిలధిరూఢ నితంబభూము
లునుగురూపల పక్షిశాలినులును నిరుద్ధ నిరంతరాంబరలును సంత్య
క్తమేఖలలును నవముక్తాఫల భూషణచారు ఘజోప లక్ష్మిత కటకలు
ను విశాలగండతల చిత్రక నియతాభి యోగ ధారిణులునునై తొల్లి
గృహంబులందుం బోలె నాపత్కాలంబులందును బర్వతో పరిభాగం
బులందుసమస్తంబు నిప్పటికి ననుభవింపుచున్నవారు॥ (గీ) ఘనతమీ
ఱంగఁగుకురాంధ, కద్రుమముల । నెగడు దవశిఖిచందాన, నీటుఁజే
సి । యునుమహీనాథ వద్యుఁడీ, యుర్వినిపుడ । కృష్ణఁగావింపఁద
లకొనె, నిచ్చనహహ ॥ ౩౯ ॥ (గీ) అరయఁ బ్రమితాక్షరయు న
య్యు, నఖిలవిషయ । మధిగమించి ప్రతిష్ఠిత, మగుచు గరిమఁ । చా

లిచితదాజ్ఞ పరిభాష, లీలనొందు । మిగులబాధింప బడకుండు, జగ
తియందు॥ ౪౦ ॥ (వ) తొల్లిపురాణ పురుషుండు ధృతవరాహశరీ
రుండై పీఠాద్యా తొడి రాక్షస దంష్ట్రాక్షతయైన యీధరిత్రిని ము
హూర్తమాత్రంబు ధరించెనిప్పుడు సంహృతసకల విపత్తుండైనయీ
రాజుచేత ననుపద్రుతయైన యీధరిత్రిని జిరకాలంబుననుండి ధరిం
చి యున్నవాడీ యిరువురలోన నధికుం డెవ్వండో విచారింపుము
మఱియు నమ్మహారాజ గుణతరంగంబులును సముద్ర తరంగంబులును
రెండు ననంతంబులై మిక్కిలిఁ దుంగత్వంబుధరించి యుండు నైనను
సముద్రమ హేమాముఖులు తీరంబు ప్రాప్తించి నశించునారాజ గుణమ
హేమాముఖులు పారంబు నొందియు నశింపకుండు నట్లగుటంజేసి స
ముద్ర మహేమాముఖ కంటె నారాజగుణమహేమాముఖ లాధిక్యంబు
నొంది యుండు ॥ (సీ) యాదవనాథలో, కాలోకదుర్ధ విహార మా
టనదృష్ట, మైన దుస్స । హోర్కతేజంబు లో, కాగ్ర మందుచ్చా వనీ
భృత్తులను దాట, నేరదయ్యె । జేదీశు తేజో వి, నేషంబు పశ్యజ్జ
నాగ్ర మందతి ధృష్ట, మైసమస్త । భూభృత్తులందు సం, పూణమై
వ్యాపించె హరికన్న నతఁ డెక్కు, డగునొ కాఁడొ ॥ (గీ) యతని
పరిపంథి యువతులు, గతపటీర । యావకాంజన మేఖిలా, హోర త
నువ । రాధగాక్షి నితంబకు, చాఢ్య లగుట । వలన నిత్య విభూ
షలై, యలరు చుండు ॥ ౪౧ ॥ (చ) అతులిత శౌర్యశాలి య
గు, నాశిశు పాలుండు పోరిలోనని । జతురతఁ జంపిరోదనమొ,
నచు భవత్సతి చాల పుత్రుల । సతతము వైరము న్విడిచి,
సత్కృపఁ చాలన మధిఁ జేయుచు । క్షితి తల మందు సాధ
ముగఁ, జేయును బో శిశుపాల నామము ॥ ౪౨ ॥ (చ) అల
యక నిట్లు వాగ్మియగు, నా శిశుపాలుని దూత దిట్టయై । బల

సి యుగక్షయ తుభిత, వాతమహత్తర మైన వాక్యమున్ । బలికి
 నఁ దత్సదంబు తద, పాం నిధి సన్నిభమై రహిన్ మహా । ప్రళయ
 సముద్యతంబగుచు, బంధురకోపముఁ బూనెన త్తటిన్ ॥ ౪౩ ॥ (ఉ)
 అనుపమ రాగయుక్తయు స్రుతాంచిత ఘర్తయుసత్క రాహతి । స్వ
 నితప్యధూరుపీతయును, సంతత దంత విదంశి తోష్టమై । తనరెడు
 సాంద్రుడృనిత, తప్పక నస్పృడు సర్వరాజుల । స్తునుకొని యావ
 రించెఁగడు, మోదమునం బ్రియురాలివై ఖరిన్ ॥ ౪౪ ॥ (ఉ) సా
 రకరోదరప్రహత, సాంద్రమహాఘజుఁ డౌటభగ్నకే । యూరుఁడు
 నైనకృష్ణుని స, హూదరుఁడౌగదు నందు నుత్పత । చ్చారుతరాజ్ఞ
 రాగవిల, సచ్చకలంబుల చేతఁ జూడ్కికిం । పారఁగఁ దోచెఁగో
 పశిఖి, యగ్ని కణాన్విత మైనచాడ్పునన్ ॥ ౪౫ ॥ (మ) బలరాముం
 డుసముల్లసద్దశన శుం, భద్రీధుతుల్పర్వఁగాఁ । బొలుపారంగ నవజ్ఞ చే
 తహసనం, బుంజేసి తత్కాంతిచే । వలనొప్ప న్లునకోపర క్తతనువు,
 న్బాగొప్పఁగా వెండియు । జ్వలతన్ శుభ్రము సేయుచుం దనరెడ
 త్సౌధంబుగంపింపఁగన్ ॥ ౪౬ ॥ (వ) మఱియు నుల్కుకుండనురాజు
 సముత్పతత్పృథుతర ముక్తాకలాపంబుగల్గునట్లుగా గిటుక్కున గూత
 కభిముఖంబుగాఁ దిరిగినఁదద్వివర్తనంబువలనజగం బంతయు బహుళశి
 లాతలకఠినస్కంధఘట్టనంబువలన భ్రమితం బైనదాని యట్లఁజూడం
 బడియె నత్యంత కుపితుం డైన యుధాజిత్తను నృపతి వదన సరో
 జంబు నిశ్వాసమారుతా హతుల చేతఁ బ్రకటోష్ఠ్యంబైన సూక్ష్మప
 టాంచలమారుతంబులచేత నతిశీఘ్రవీజ్య మానంబయ్యును వెండియు
 మిక్కిలిస్వేదోదకంబు స్రవింపుచుండె మఱియుశత్రువధార్థంబుసము
 ద్యతుండైనవాఁ డగుటంజేసియత్యంత క్రోధుండును నప్రతీకారుండు
 నైననిషదాఖ్యుండగు మహీపతినిదత్తౌధ్వరధ్వంసనార్థం బావిర్భూతం

బైన యనౌషధతీవ్రరుద్ర సంబంధి వీరభద్రరూప మహాజ్వరంబునుం
బోలె జనంబువిలోకింపుచుండె మఱియు సుధన్వుండను రాజత్యంత
కోపంబునఁ బరస్పర పీడితకరద్వయుండై పరిపిష్ట కాంగుళీయకసువణఁ
చూర్ణంబుచేతఁబంకిలంబైనదానియట్లకరద్వయజన్యనిరంతరవిస్రావస్వే
దోదకంబులచేతఁతొలితంబయ్యెమఱియునాహుకియనురాజుప్రసారి తా
గ్ని జ్వాలాజ్వలనఖప్రభలచేతఁ గృతపరిధిశోభ యగుటంజేసి పరిభ్ర
మత్పావకాలాత సంస్థానయైన తజఁగిని జగంబంతయు దహించుట
కుంబోలెఁ బరిభ్రమణంబు నొందించెమఱియుఁ బ్రద్యుమ్నావతారుం
డైన కాముండు దురంత కోపరసదునిఁరీత్యుం డగుటంజేసిహారుండు
ను బూర్వజన్మంబు నందభ్యస్తదహన సాహసంబైన తృతీయ నేత్రం
బున నప్పుడాప్రద్యుమ్నుని విలోకింప శక్తుండు గాఁడయ్యెమఱియును॥
(సీ) పృథుఁ డనుభూపతి , ప్రథనంబు కాంక్షించు వాఁడౌట నదిడా
య, వచ్చెననుచుఁ । గడుసంతసంబునఁ, గరినకర్కశసతీ స్తనతలప్ర
ముషిత, చందనంబు । గలనిజవత్సంబు, కరతలతాడనం బొనరించె న
కూర్పుఁ, డనఘుఁ డయ్యు । నతితీక్ష్ణమైన దూ, తాలాపములు వినిర
హినతిక్రాంత మ, ర్యాదుఁ డయ్యె॥ (గీ) నప్పుడచటి జనము, లక్రూర
విక్రియా । వీక్షణమునవిలయ, వేశభూరి । వాతచలితఁగ్గోర , వసు
ధాధరోన్నత । శిఖరమనుచు విశ్వ, సించిరపుడు॥ ౪౭ ॥ (చ) మ
దకలుషీకృతాత్ములను , మాటికిఁ ద్రిప్పుచు స్థూలదీఘఁహా । స్తదళి
తమేదిసీకృత వి , శాలపటుస్వనుండై రహిన్యతా । స్పదపటుకోప
లోహిత వి, భాప్రవిభాసిత దేహుండై ప్రమో । దదుండు ప్రసేనజి
త్తలరె, ధాతువిఘాషిత భూధరాకృతి॥ ౪౮ ॥ (చ) గుఱుతుగ
సాంద్ర రక్త నవ, కుంకుమలిప్తశరీరుఁ డౌటచేఁ । బరిణతవాడిమీ కు
సుమ, భాసురలోహితకోప సాత్విక । స్థిరతరవారి బిందువుల, చేఘ

నవైరవిభిన్నగాత్రజ । స్ఫురదురు రక్తసిక్తుడగు, పోలికనొప్పెగవే
 షణుండొగిన్ ॥ ౪౯ ॥ (చ) చటులతరాధికోపవిల, సచ్చిని పాదత
 లాభితాడన । స్ఫుటితభవంత హీ వివర, పుంజ వితీణబిలంబులై జ
 నో । తక్రటకరముల్రసాతలము, తప్పక చొచ్చి యొకింతతాపసం ।
 కటమునెఱుంగ నట్టియూర, గంబులకుం గలిగించెదాపమున్ ॥ ౫౦ ॥
 (ఉ) మానుగ సారణోర్విపతి, మాటికిఁ గోపవశంబున నిర్మిరో । ధూ
 నన మాచరింపశిఖి, తుల్యతదగ్రసువణన్ సత్కీర్తి । టానుగతోరు ర
 త్నరుచు, లాజికి నేగెడు రాజరాజికిన్ । జానుగ భవ్యదీపము లొ,
 సంగినభంగిఁ జెలంగె నయ్యెడన్ ॥ ౫౧ ॥ (చ) వితత బృహద్భుజా
 లతుండు, వీరవరుండు విదూరధాఖ్యభూ । పతియొకమాటఁ జెప్పు
 టకు, వారక విచ్చినదౌటఁ జంచలో । న్నతరసనాగ్రమైనలప, నస్ఫు
 టకందర మొప్పె భోగిసం । యుతవన వృక్షకోటరము, నొప్పున న
 ప్పుడుభీక గాకృతిన్ ॥ ౫౨ ॥ (గీ) శాత్రవోక్తులనిట్లుత, శ్శదనమపు
 డు । క్షోభ మొందుచునుండము, కుందమాన । సంబుగలఁగదువారి
 ద, జలముచేతఁ । గంధిజలమించుకైనను, గలఁగ నట్లు ॥ ౫౩ ॥ (గీ)
 పరుల నిందించుటయుఁ దన్నుఁ, బ్రస్తుతించు । కొనుటఖలురకు భువి
 నైజ,మని తలంచియుద్ధవృండు కోపమూనక యుండెనతనిముఖమున్ది
 తయుక్తమైచంద్రుఁ, నోలియుండె ॥ (వ) ఇట్లుప్రకటిత ప్రకోపులైన
 యాదవులచేత శిశు పాలప్రేషిత వచోహారకుండు నిరాదృతుండై మె
 ల్లనంజనిన యనంతరంబ దుస్సహ స్వనభయానకంబు లైన యాన
 కంబులు గలహారిబలంబు తక్షణంబ యుద్ధసన్నద్ధంబయ్యె యదునరేం
 ద్రులు కవచధారణంబు న్యాయంబని యనేకవారంబులుభగ్న ప్రతిప
 ట్టాయుధంబులును బరాక్రమానురూప ప్రకషావంతంబులు నద్రికట
 క్కనిర్భరంబులు నసంత్యక్త శౌర్యదంశనంబులునగు శరీరంబులయందుఁ

గవచ ధారణంబుగావించి రయ్యవసరంబున నైశ్వర్య వంతులైన రా
జులసంగ్రామ శ్రవణంబువలన రయంబుననుపచయంబునొందిన శరీరం
బునం దన్యులచేత తుణమాత్రంబైన దుభఁరసంతోషంబులంతరంగంబు
ను నెట్లువిడువవయ్యెనట్లు బహిఃకంచుకంబులు విడువవయ్యె నప్పుడు
కుథాదినన్నాహాసహితంబైన దురంతదంతావళగణంబును రథగుప్తి
సహితంబులైన రథంబులును బల్యయనాదినన్నాహా యుక్తంబులైన
హయంబులును దమయంతందామె త్వరాయుక్తంబులైనను మహీభృ
త్తులు హస్త్యాదినియుక్త పురుషులను సారెసారెకుఁ ద్వర సేయుచుండి
రంత స్వభావసుందరమూతిఁ యుసంగ్రామంబులయందు భీమదశఁనుం
డు నగుమధుసూదనుని ప్రకృతిమనోహరంబులును రణంబులయందుభ
యప్రదంబులు నధిదేవతాయుక్తంబులుననపాయులునైనశార్ఙ్గ చక్రా
ద్యాయుధంబులుపుధ గవస్థిత స్వరీరంబులుంబోలెసేవించెనప్పుడు మ
ధుసూదనుండు ద్వివిధంబునైమహీభృత్కట కాంతరంబులం దనేకవా
రంబులురణంబులందు రాక్షసశోణి తాప్లుతనేమియైన రథంబప్రతిహ
తంబగునట్లుసన్నిహితంబైన దానినారోహించె నంతలోన నిజప్రభాక
పిశీకృత హరిన్ముఖుండగు గరుడుండు ధ్వనన్లుగుపక్షమారుతంబు గలు
గునట్లు దివంబుననుండి వచ్చి ధ్వజదండాగ్రంబునఁ బదంబుంచె నంత॥
(చ) శరదగభీరతావిజిత , చారుమృదంగనినాదయున్మత । స్ఫుర
దరిహంసహషఁ యగు, శ్రోత్రమనోహర నాదసంపద । న్వరుసంబ్ర
తిధ్వనుల్పులుపు, బహఁవిభూషితబహిఁ ప జ్జీకి । న్సురుచిరసంతసం
బౌసఁగు, చుంజనెఁ దద్రథమంచితంబుగఁ॥ ౫౫ ॥ (సీ) సాంద్రని
రంతర, స్థగితదిగంతరంబైన తచ్చూరినై, న్యమునుజూచి । జనము
ప్రకాంతవి, స్తారమహాపూరసంచలతాంభోధి , సలిలమందు । విగ
తకౌతుకమయ్యె, నగణితమల్లేభ బృంహితంబులునాజి, హేషితము

లు । నేకమైసర్వమ, సీధ్రగుహాద్వారములు నిండిమిన్నుబ్ర, ద్దలుగఁ జేసె॥ (గీ) భూరిరణజయదుందుభు, లక్ష్మీయంచుండ । నిబిడప్రతి నాదములుభయ, నిగతహారు । లగు గుహాముఖంబులచేత, నద్రిప తులు । ప్రమదమును బొంది నవ్విన, భంగినుండె॥ ౫౬ ॥ (చ) అ తిబధిరీకృతోన్నతగు, హాగత నిజఁర కణఁమాగఁమా । సతత చ మూరవంబు సుర, శైలగుహలైసనిండిపర్వఁ గా । నఖిలవిదగ్ధకాంతల స, మగ్రరతాంతర కూజితంబునం । గతిశ్రవణాధ్వగోచరము, గాక నిరథఁకమయ్యె నయ్యెడఁ॥ ౫౭ ॥ (చ) శ్రుతరణతూర్య ఘోషలయి, సొంపుగ నిజఁరవారకామిను । ల్చతురత నింక ఘోర మగు, జన్యముగాఁ గలదందుఁ జచ్చిధూ । పతులుచిరాభి కాంక్షితులు, వత్తురు వారలపొందుగల్గునం । చతులిత సంభ్రమంబుచెలు, వార వెసంగయిచేసి రందఱుఁ॥ ౫౮ ॥ (వ) మఱియునభ్యస్తసాదికృ త్యులగుటంజేసి విదితయయాతాఖ్య పాదాంకుశకముఁలగు నిషాదులచేతఁ బ్రేరితంబులై గజంబులేకవారంబు కరతల లోలాంతర్నాడికా హతంబు లయ్యును ముహుముఁహు ధ్వఁనిత ఘంటలు గలుగునట్లుగాఁ జనుదెంచె మఱియుఁ బాదవిన్యాస విశేషగమనచల చ్చామరంబులచేత ఖురోద్ధ తమసీరజంబీవ లావలం దట్టుచున్నవానివలె ధృతాభి నవభాండంబులైన తురంగమంబులవలనదృష్టులు ప్రసరింపకుండెస్ఫుటతరకృత కణఁతాళంబైన గజఘటలచేతఁ జలాంగుళికి సలయంబుగలుగునట్లుగా సముత్థిత హస్తంబులచేత నృత్యంబుగావించుటయుమదజలాద్రోగండస్థల సంసక్త భ్రమరగణంబులచేత మధుర స్వనంబుగా గానంబుసేయుటయు ద్రుతాభి నవపూణఁకుంభంబులగు దంతిఘటలచేతఁ బ్రశమితరజో జాలంబులగు మదజలంబులచేత మహీతలంబు సేచింపం బడుటయు ముఖంబులచేత శ్రవణసుఖకరంబై సమున్నమత్వ

యోధరగజిత గంభీరంబైన తూర్వంబు వాయించుటయుఁబవనావ
 ధూతపటంబులునభ్రంకషంబులునగు ధ్వజంబులీవలావల నుత్తిష్టంబుల
 గుటయు నిట్లుదంతిఘటలచేతశత్రువున కభిముఖంబుగావచ్చు కృష్ణునిపు
 రోభాగంబునఁ దనయంతమంగళంబు గావింపంబడియె నప్పుడు॥ (గీ)
 విడిచిపోయిన సేనాని, వేశఘామి । శూన్యతను బొందదయ్యెనీ, తోణి
 తలము । మిగులఘనరససంస్థవం, బగుచునుండ । మానుగఁ బయోధి
 సలిలవి, హీనమగునె॥ ౫౯ ॥ (సీ) హరిరవితోఁగూడ, నరుగనిష్టముగ
 లదానినంతటఁ గ్రమ్ము, దానిశత్రు । బలరేణుమలినమై, పరగెఱుదాని
 దుస్తరజరన్తుహిషవి, శాలశృంగ । ధూసరంబై మ్రోలఁ, దోచు దిక్కు
 నుధూమితంబైన దానిచం, దానజనము । వీక్షించె నప్పుడిం, పెసఁగర
 ణోద్యతవైరులనైన్యాన, కారవంబు॥ (గీ) పూనియెట్లుమనస్సుల, మా
 నసముహారిం చెనారీతిసముదితో, దంచితోరుప్రతినినదమైన యాత్మీయ,
 పటుమృదంగ।సాంద్రనాదంబుహరియింపఁ, జాలదయ్యె॥ ౬౦॥ (గీ) హరివ
 రునిమ్రోలమ్రోయుస, మగ్రపటహారవములంతంతకు సమీప, మవుచునుం
 డ।శత్రు సేనావధూమణి, సంభ్రమమున। గాత్రముప్పొంగడగ్గఱఁ, గదియ
 వచ్చె॥ ౬౧॥ (చ) మిగులసమీరణభ్రమిత, మేదినిరేణుకణాభిరూషితం।బ
 గుటనిరంతరోగ్రవిల, యప్రవిభావితకాళికాకృతిఁ । దగుప్రతిపక్ష సై
 న్యసము, దగ్రసమున్నతకేతనాళిమె । ప్పుగఁగననయ్యెనభ్రమున, భూ
 రిచలత్పటునిస్వనంబున॥ ౬౨ ॥ (సీ) ప్రతిముఖతిగ్త్కంశు, ప్రతిఘ
 తోగ్రదీధితులచేనధికప్ర, దీప్తమండ । లాగ్రపజ్జులచేత, నతిదుఃఖకర
 దశఁనంబయ్యుఁ జైద్యునై, న్యంబుశౌరి । సైనికులకుభీతి, సంపాదకం
 బయ్యునంతలోనమనోజ్ఞ, మగుచుఁదోచె । సమవిషమప్రదే, శములం
 దుఁదుల్యసంచారంబుగలభూరి, సైన్యజలధి॥ (గీ) గగనమాగఁబు
 నందుశీ, ఘ్రమునఁ దిరుగు । సాంద్రతరమేఘమండల, చ్చాయపగిది।త్కణ

ములోనవసుంధరా, చక్రమెల్ల । నిండెగలకలనాదంబు, మెండుకొనఁ
 గ॥ ౬౩ ॥ (వ) అప్పుడుక్షణమాత్రం బగ్రభాగంబున విలోకింపుచు
 న్నతనుకుక్షిస్థితభువనత్రయందైన మధుసూదనునివిశాల నితాంతాయ
 తనేత్రంబునందుఁ దద్విషక్షమహాబలంబపర్యాప్తంబయ్యె మహీనాథసే
 నావధూగణంబులు రణారంభంబునందు సురతారంభంబునందుం బో
 లెఁబ్రస్విన్నగాత్రంబులును బులకవికాసితంబులును వీరశృంగారరసాధి
 కంబైన చిత్తంబునందభినివిష్టసాహసంబులునుససంభ్రమంబులునై చూ
 పఁజ్జె మఱియు శిశు పాలపక్షరాజు లనుకూలమారుతప్రసారితకేతనప
 టంబులచేతఁ బలాత్కాగంబుగాఁ గతాహ్వనులైన చందంబున ద్రుత
 తరంబుగా సముద్యతశస్త్రాస్త్రులగుచుఁ గోపంబుననత్యంతసంరంభం
 బునొందిరి ధీరులగువారు రణాధులై వనుదెంచిన వారింబూచి కా
 ల విలంబనంబు సహింపరు గావున నప్పుడు హరిసైనికులుతత్త్వావాహి
 నిమీద నతిరయంబున నడరిరంత॥ (చ) జరతకపోతకంతగత, సాంద్ర
 తనూరుహజాలచాగుధూ । సరరుచి యైనసైనికుల, సచ్చరణాహత
 భూరిధూళియం । బరపథమంటఁ బైకెగసి, బంధురమేఘచయంబుగ్ర
 మ్మిచె । చెప్పరచెసలావరించియతి, శీఘ్రతఁజేసె ఘనాంధకారము॥
 ౬౪॥ (సి) మఱియుఁ జలాచల, ఖరములచేఁ బ్రతిపదమాహతము ల
 య్యు, బహుశసాంద్ర । ముగనిషంగులచేత, మిగులమిథస్సమాశ్లిష్టకా
 యంబుల, చేతనుపరి । రుద్ధంబులైనప్రసిద్ధపాంసుచ్చటలాకచోటమీఁ
 దికి, నుద్గమింపఁ । జాలకక్రిందనే, సంచరింపుచునుండెమఱియు మహా
 గ్రసం, గరము మీదఁ॥ (గీ) గలుగువప్పుడు సాయక, తుతజరక్త । జల
 ముచేఁ బంకిలత్వంబు, గలుగుమనకు । నిపుడెయాకసమునకేగు, టుచి
 తమనుచుఁ । బవన కేతుసమూహమ, భ్రమున కెగసె॥ ౬ ॥ (గీ) ప్ర
 చురముఖుఁడుగరీయిండు, రాగియైన । జలజగర్భుని వ్యవహిత, సత్వ

రజము । లోకసృష్టినిమిత్తము , ద్రేకమొందె । లోకనాశాథమ
య్యెన,నీకరజము॥ ౬౬ ॥ (చ) ఒకయెడనూత్నమేఘనిచ,యోజ్జ్వల
కబురవణతుల్యమై । యొకయెడఁదప్తకాంచనక, ణోపమపింజర
మైనిరంతరం । బొకయెడశారదాంబుదచ, యొన్నతపాండురమైఘర
తుత । ప్రకటవసుంధరోత్థఘన, పాంసుచయంబెగసె న్భవీధికి॥ ౬౭ ॥
(చ)ఘనతరనైనికోద్ధతవి, కాసిపరాగము దిజ్ఞుచావళా । ననములఁగుం
డుఁ బర్వఁగతు, ణంబు పికాంగమలీమసంబులై । తనరినదాన మేఘర
స, ధారలుదీణములై విసారిత । స్తునుకొని తాల్చెఁజూపఱకు, మో
దమువిస్తయమంకురింపఁగా॥ ౬౮ ॥ (సీ) మధుపకదంబకో, మల
కేశములచేతఁదగనుపలక్షితు, లగుటఁజేసి । పరఁగనీజనులుయా, వన
యుక్తులగుచుసంగ్రామరంగమునవ్య, థముగఁజావ । కుందురు గాక
ని, యోజించిసేనారజంబు గ్రక్కునశిరో, జములనపుడు । ధవళిమనొం
డించెఁ, దప్పుకనణువులయ్యును మహీరేణువు, లినునితనువు॥ (గీ) నాక్ర
మింపనుదానెంత, యధికతేజుఁ । డైననన్యుండు సంగతు, లైచెలంగు!
నట్టిపెక్కండు) పరులచే, నవనిలోఁది । రస్కృతుండు గాఁడెనిజమీ, ప
రాభవంబు॥ ౬౯ ॥ (క) ధృతరథచరణప్రధీక్షిత । కుతలోద్ధతబహు
రజోప, కుంతితజగము॥ । వితతయుగాంతంబుననిష్ప్రతిబంధపయో
ధినీటఁ, బడినట్లుండె॥ ౭౦ ॥ (చ) అరయననుల్లసద్దినక, రాననదీధి
తులున్రజస్వల । ల్పరిమలినాంబరాంతల, నలంకృతలౌటనవీక్షణీయలు!
న్వరుసదిశానితంబినులు, వారకప్రాణులకట్లుదవ్వుల॥ । బరిహరణీయ
లైరొకక్ష, ణంబశుచిత్వము నొందినందున॥ ౭౧ ॥ (క) అనిమిష
లురణముఁజూడఁగఁ । జనుదెంచి నభముననిలిచి, సాంద్రతరపరాగని
చితనయనోత్పలురై । జనితవ్యధులగుచుమరలఁ, జనిరి భయమున॥
౭౨॥ (గీ) పాదహతధూళిపటలమ, భ్రమునకెగసి । ముదిరగతనీర

ములనెల్ల, బురదఁ జేయ । విగతచపలాగణంబులై, వృష్టిమానిభూరి
భరమున మెల్ల నఁ, బోవుచుండె॥ ౭౩ ॥ (సీ) అమరనదీసలి, లావగా
హనధాతగాత్రంబులైనది, గ్గజములభ్ర । మునసుండి మున్నెన్నఁ, డన
సుభూతములైన సంచలద్భునచమూ, సంస్థితాశ్వ । పటుఖురాహతస
ము, తృతదుర్వరారజోవషాఁభిషేకసం, భవసుఖంబు । లసుభవించె
నుమఱి, యసమానశైలసంకాశగాత్రములచేఁ, గ్రాలుకతన॥ (గీ) గరి
ఘటలపాదవిన్యాస, గౌరవమున । నవనితలమురసాతల, మంటఁ గ్రొం
గె । నాకసంబురజోవ్యాస్త, మయ్యెనట్లు । గానభూతలమయ్యెజ,
గత్త్రమంబు॥ ౭౪ ॥ (క) మిగులసమీకృతవివరం । బగురజము
నఁ బూరితంబు, లగుగిరిగుహలూం । టిగయువతీకీడాఠు । లగుని
జకరవరులకొసఁగె, నవకాశంబు॥ ౭౫ ॥ (గీ) ఉరుముఖిచ్చదపట
సామ్య, మొందుచున్న । ఘనరజముదృక్పథంబులఁ, గప్పుచున్న । చైన
మధుచాతగంధిమ, దానిలమున । గుఱుతుగొని యేగె గరులన్య, కరు
లపైకి॥ ౭౬ ॥ (గీ) మఱియు నుపరిస్థితపరాగ, మండలములు । క్రింద
సప్తప్రకారవి, కీణఁ నిబిడ । దానజలశాంతపాంసువు, లైనకరులు;
భూరిపటమంటపంబులు, పోలియొప్పె॥ ౭౭ ॥ (వ) అత్యున్నతంబు
లతిమాత్రవిపులంబులగుటం జేసి మహామహీధరశోభనధిగమించియాభ
రణగతసువణఁరేఖలచేత విద్యుల్లతలతోడసాదృశ్యంబునొందిసముల్లస
త్సిందూరాదిమండన సురచాపంబులును గాఢీయ నాగకాయకృష్ణ దే
హంబులునగు గజమేఘంబులు యోగ్య కాలంబునందు మదజలవృష్టి
గురియుచు మహీరేణువుల శాంతి నొందించె దదనంతరంబ యు
ద్ధానివతులును గంభీరఘోషంబులు నగు సేనాసముద్రంబులుశక్రకుండు
దంభోల్లిధారచేతఁజెక్కలు చెగవ్రేయకమున్నేకస్థానంబున వసించుట
కు వాంఛింపుచున్న సహ్యావింధ్య మహీధరంబులుం బోలె మిళితంబు

లయ్యెనంత॥ (గీ) అరదమరదంబునుహయంబు, హయమునిభము!
 కరిని గాల్వరు గాల్వరు, గాగనిట్లు । సేనయాత్తాంగమునఁ బ్రతి,
 సేనతనువు । రాగమున నంటెఁ బ్రియుశరీ,రమును బోలె ॥ ౨౮ ॥
 (మ) హరిహేష ల్లజ బృహిపితంబులు రథాం, గారావముల్పా
 రితూ । ర్యరవంబు ల్నుపదాతి నాదములు నై,క్యం బొంది తన్నా
 దమే । అటుపం గూడక మిన్ను ముట్టి సకల, వ్యాపీశ్వరో పాధి
 భృ । త్వరమాత్తాకృతి నుండె నప్పు డనభి, వ్యక్తంబు నైసాంద్ర
 మై ॥ ౨౯ ॥ (గీ) తొడరి దూరోద్యత స్థూల, దోధ్వజంబు ।
 లగుచు రోషాతి శయమున, నరుల మీది । కరుగు పత్తుల తిర్య
 గా,యత నిశాత । ఖడ్గ లతలు పతాకల, కరణి నొప్పె॥ ౩౦ ॥
 (వ) మఱియు ధౌరిత కాఖ్యగతి విశేషంబున బఱచు హయస
 మూహంబులగమన విశేషంబువలన మీదికెగయుపల్యాణ బంధనవర
 త్రాబద్ధసువర్ణ బుద్బుదాకార మండలంబులు సర్వాంగీణమూర్తిభూ
 తదర్పవిశేషంబుల భంగిఁ బ్రకాశించె సాంద్రచర్మంబులును బృష్ఠవం
 శాశ్లిష్టమధ్యబంధన వరత్రంబులైన యిభంబులును నూట యిరువ
 దేనువర్షంబు లాయుష్యంబుగల గజంబులకు ద్వాశావస్థలుగలుగుటం
 జేసియందుఁ జతుర్థావస్థయైన శారీరశోభ నధిగమించి ప్రళయానిల
 ప్రేరితస్థూలో పలంబులకైవడి నతితీవ్రంబుగాఁజలించె వేగవంతంబు
 లైన శతాంగరథాంగ చక్రాధార కాష్ఠభారంబు పరస్పర సంఘర్ష
 ణంబుననాదంబు గావింపుచు రాగంబు వలనసముద్యత ప్రతోదోత్సా
 హితతురంగుండును సముత్థిత పూర్వ కాయుండునగు సారధికి సము
 త్సాహవర్ధనార్థంబు హాహాకారంబుగావించి నట్లుండెసమున్నత కేత
 నస్తంభంబుల వైజయంతులు సాంపరాయంత రాయంబుగావింపు
 మహారేణువులఁ బ్రమార్జనంబు సేయుటకు నంతకునిచే సముద్ఘాయ

మానంబులగు సమ్మార్జనులుఁబోలెఁ జూపఁజేమఱియును॥ (క) బిఱ
 బిఱఁదిప్పచు ధన్వులు । గుఱుతుగఁ బాటవముదెలియు, కొఱకుగు
 ణంబు । ల్పరువడి మ్రోయించిరి కరి । శిరములు నాస్ఫలనంబుఁ,
 జేసిరియంతఁ॥ ౮౧ ॥ (గీ) భూరిడిండిమ ధన్వులు ఘం,టారవము
 లు । విపులగై వేయ నాదము, ల్బృంహితములు । కరుల కుత్సా
 హపరివృద్ధి, కొఱకు యంతృ । వాక్యమున కనుకూలతా, వసరమొ
 సఁగె॥ ౮౨ ॥ (మ) సతతం బాయుధజీవు లొక్క మొగి శిక్షాశ,
 క్తులంజూపుచుఁ । జతురా స్త్రాదివిభేద యుక్తములుభా,స్వతౌస్థ
 వాతస్యదా । ప్రతి బంధంబులునైన యస్త్రములశ,స్త్ర శ్రేణులంబ
 ల్విడి । నివృతతారాతుల నేసిరప్పడు బలా, ద్వేలంబు దీపింపఁగఁ॥
 ౮౩ ॥ (సీ) ఉరువడి నిర్దణు,యోధు లన్యోన్యంబు నెదురు గాఁ బరు
 వెత్తి,కదియవచ్చి । మొనసి గోషావేశ,మున హేతులటుపాటవైచి
 హస్తంబులఁ, బట్టిమల్ల । ముఖ్యులగతి దృఢ,ముష్టి ఘాతంబుల ధట్టిం
 చిబాహుయు,ద్ధంబు సలిపి । రంతనిర్విషము ల,త్యంత వేగంబులు న
 ప్రతిఘాతంబు, లశనిసమము ॥ (గీ) లంబకంబులు దూరము, క్తంబుల
 గుచు । గరుడ నిలజాత రేణువు, ల్గ్రమ్ముకొనఁగ । శత్రునైన్యంబు
 సొచ్చివి,చిత్రవాజి । తానురూప కర్తృముఁజేసె, సేనయందు॥౮౪॥
 (మ) రవణం బొప్పఁగ మానవంతు లుడుసం, గ్రాహగ్రిమ స్కంధ
 మూ । రువులంబ్రాకి యనంతరంబ శిరమా, రోహించి సోత్కంఠ
 లై । యవిశంకాప్తి సమానుషా ధ్వమునొగిం, బ్రాపించిద్యో వీధిసం ।
 స్తవ మొప్పందగు భంగినెక్కిరి మహిమ, త్సహంబు సంధిల్లఁగఁ॥
 ౮౫ ॥ (గీ) గుఱుతుగ రణాపణముఁజేరి, కొంద రధిక । వీరులం
 గాంతరమున, మాపితములైన । యస్థిరము లగుప్రాణమూ,ల్యముల
 జేత । నవనిలో సుస్థిరంబైన, యశముగొనిరి॥ ౮౬ ॥ (వ) మఱి

యుసంగ్రామ రంగంబునవిక్రమాహంకారంబులచేత శ్లాఘ్యంబైన మ
హద్భుత రణకర్తంబు గావించి స్వనామంబుఁ జెప్పికొనుటకు లజ్జిత
లైయున్నవారిని శత్రువులచేత నజ్ఞాతనామధేయులైన శూరులశౌర్య
శ్రీయుక్తనామ ధేయంబునువందిజను లుచ్చైర్నాదంబున నితండతండ
నితెలియంబలికిరి క్రోధాంధులైన వీరభటులునభిముఖంబుగాఁ బఱతెం
చుచునన్యులచేత సన్ముఖంబుగా ధరియింపం బడిన నిశితకాక్షేయక
ముఖంబులను వక్షః పీఠంబులచేత ముష్టి పర్యంతంబు పరప్రయత్నంబు
లేక నేతమయంతం చామెప్రవేశించి రమ్మహాయుద్ధంబునందు సైన్యద్వ
యంబునుమిశ్రితాతం బగుచుండ నగ్ర భాగంబు నందు నెవ్వరుపరా
ఙ్ముఖులైరివారలు శత్రువులైన నవధ్యులనియు నెవ్వఁడుమోలనవ్యా
వృత్తుండైయభిముఖుం డయ్యెవాఁడు స్వకీయుండైనను వధ్యుండనియు
నీధర్తంబువ్యక్తంబయ్యె మఱియును॥ ౨౭ ॥ (సీ) అరయ సద్వంశ
త్వ,మగుటచే నంగసంబంధంబు నొంది మ,మత్వగరిమ । గడుబద్ధ మై
నయొ,క్కనిచేత యసిలతచెలఁగి వేఱొక్కఁడు వం,చించికొనినఁ । డ
ద్వశంగతయయి, తప్పకద్రోహంబు గావించెనజల మే,ఘంబభంగి ।
నతిమేచకంబైన, యన్యునికవశంబు ధౌత్యనిజఖడ్గ, ధారచేత॥ (గీ)
దారితంబగుచుండఁ ద,ద్వమమందు । సాంద్రశోణిత రేఖమై, జా
లుగొన్న । మండలాగ్ర మార్గంబు శం, పాప్రదీప్త । మగుచు శో
భిల్లఁజూపఱ, కద్భుతముగ ॥ ౨౮ ॥ (గీ) అన్యభటు బాహువాక
క్ష,మాయతశిత । శరపరి ప్రోతమగు చుండఁ, జాల బాధ । గలిగి
యునుదైర్య మెడలియుఁ, బలుకవిడఁడు । భూరితర మందు కశ్లిష్ట
ముష్టివలన॥ ౨౯ ॥ (వ) మఱియు గృధ్రపక్షబాణ విశేషంబుననా
సికసుఝేదించి వక్షంబున ప్రహతంబైన నవారూఢాశ్వంబు శిక్షార్థంబు
దృఢపాశంబున బద్ధంబైనచాని చుట్లయశిక్షిత ముఖంబయ్యెను ముఖం

బునపాకరించుటకు శక్తంబుగాదయ్యె మఱియుఁగల్గినాశ్వంబుసూయా
 రోహకునిచేత నున్నతంబైనకుంతంబునఁ బ్రహరించుట కభిప్రేతంబై
 నగజంబువలన భయంబునొందదయ్యెఁ గులీనులు యశంబుకొఱకు మ
 హాపౌరుషంబు గావింప నుద్యుక్తులైన నిజభర్తలను లజ్జితులుగాఁ జే
 యుదురుగదా మఱియు నధోదేశంబున జనంబును విలోకింపుచు విషే
 త్తసాయక హస్తంబులును భయరహితంబులునగు జయశీల గజంబుల
 నారోపించి జంగమంబులగు గిరిదుర్గంబులు నాశ్రయించిన వారియ
 ట్లశత్రుసైన్యంబులచేత జయించుట కశక్యతై యుండిరి యొక్కవీరుం
 దుసర్వవ్యాపకంబులగు సైన్యతరంగంబుల నీవలావలందట్టుచు సమ
 రమధ్యంబున దూరంబునం బోవునిష్టబంధువును విలోకింప నిశ్చయిం
 చిన వాఁడగుచు నొకచోట దూరంబున మగ్నంబైన మహీమండలం
 బు నవలోకించుటకాదివరాహంబు సముద్రంబు నంగుం బోలె రణ
 రంగంబునం బరిభ్రమించె గజోత్థాపనాథఁగల బుద్ధీపన కమఁబు
 గావింపం దలంచు నంతకు మున్నె సేనాకోలాహల శ్రవణంబు వలన
 స్థూలంబులైన గజంబుల మహాదానప్రవాహంబులు తమయంతఁదా
 మె ప్రవహించె దూరంబున నన్యగజ మదగంధా ఘ్రాణంబువలనఁ
 గ్రోధావేశంబై దాని హింసించుట కొక గజంబువిధూత మస్తకం
 బై యాధోరణునిం దిరస్కరించి దారుణాక్రందనధ్వని కృతాశేష
 దిగంతంబైన స్వకీయ వింశతి వాధికంబైన గజడింభంబునందుఁ ది
 ర్యగ్దంత ప్రహారంబు గావించె మఱియు నొక్క ప్రతిపక్షవారణం
 బు ప్రత్యాసన్నం బగుచుండ గజారోహకునిచేత సంప్రాప్త ముఖ
 చ్చదం బయ్యునుఁ గ్రోధాతశయంబునఁ గ్రూర నిధాఁరితాక్షం బ
 య్యును మదాంధ గంధ సింధురం బొక్కించు కైనఁ బురోగత ప్రతి
 పక్షగజంబును విలోకింప దయ్యె॥ (చ) పరఁగ నిషాది యొక్కఁడు

స్వ,వారణ లోచన వారణాంశుకం । బరువడి నెంతలోఁ గమర,
యోద్ధతి మీదికి లాగునంతలో । నరయఁగ శత్రుపక్షగజ, యంతస
ముద్ధతి నేకపాత దు । భారతర కాముక చ్యుత శ,రంబులఁ గ్రు
చ్చెఁ బటంబు కన్నులఁ ॥ ౯౦ ॥ (చ) మఱియొకఁ డప్రమత్తుఁడ
యి, మాటికి శత్రుగజంబు మీదికిం । బరువడినేగు దంతి ముఖ,వ
స్త్రమువేఁ దొలఁగింప నంతలో । నిరుపమవ క్త్ర లగ్నమగు, నిష్ఠు
రశంకు కలాప భారముఁ । గరమరుదార శీఘ్రమునఁ, గన్నులుగ
ప్పె ట్టణంబు లోపలఁ ॥ ౯౧ ॥ (వ) మఱియు నొక్క గజారో
హకుం డాగోచితం బైన మననంబున ననపాయ దేశంబు నందుండు
ట వలన నపాయంబులేదని నిశ్చయించి వంచకుల వలన నతిప్రయ
త్నంబున రక్షింపుచు సాధనాంతర నాశకాలయుక్త వినియోగం బ
గుట వలన నభీష్టంబైన గజంబు నొండుచోటికిఁ దొలంగందోలుకొ
నిపోయె మఱియు మదగుఁధ బంధుర సింధురంబులు పరస్పరకమఁ
వ్యతిహారంబు వలనఁ బరస్పరో డ్భేదంబులైన కరాదిమదస్థానంబుల
హస్తాగ్రంబులచేత స్పృశింపుచు నున్నతప్రస్వీభూత వాలాగ్రంబు
లునున్నమిత మస్తకంబులు నగుచు నువ్యక్త దంతనాదంబులుగలుగు
నట్లు యుద్ధంబు గావింపుచుండె మఱియుఁ గొన్ని గజంబులు నతిదీ
ఘంబులును బరస్పరసంఘట్టితంబులును సమాలంబిత స్థైర్యంబులు
ను నతిధవళంబులు నతి చారూదగ్రంబులు నతి నిశితంబులు నగు దం
తంబులచేత సమాహతంబులగుచు రణంబు గావింపుచుండ నప్పుడు
దంతంబులు భగ్నంబులైనను జలంబు డింపక తుండంబు లొంకొం
టెంబెనిచికొని యద్భుతంబుగా సంగ్రామంబు గావించె ॥ (సీ) గం
ధేధదంతసం,ఘట్టజాతంబును స్వణభంగసవణఁ, సంచలచ్చిఁ ఖా
గ్రంబు నగువహ్ని, యనుపమమాంజిష్ఠర క్తంబులగు చామ,రంబు లం

దు । సరిక్రమించియు సైన్య, సమితిచే విభజింపఁ బడకుండె శుత్స
 రో, త్పాతవాత । సంయుజ్యమానోరు, చారుదంత మహీజ సంఘ
 షణోద్ధూత, సాంద్ర వహ్ని॥ (గీ) శిఖలచేతఁ గల్పాంతాగ్ని, శిఖ
 లచేతఁ । బోలె దంతావళోన్నత, మూఢఁగగన । మందు నుజ్జ్వ
 లనక్షత్ర, హఠ మపుడు । వితతముగ దగ్ధమయ్యెన, దృఢతము గాఁగ॥
 ౯౨ ॥ (సీ) సాంద్రపయోదమే, చకదంతి బృందంబునందు నిబిడ శో
 ణి, తారుణంబు । లైనదంతంబులు, ద్యుచ్ఛారినిధివారి యందు విద్రు
 ముత్తి, కాంకురముల । యట్లఁ బొల్పెఁ బ్రకంపి, తాగి కేతువు
 లచే భారంబు నొందిన, వారణములు । చెలఁగి గ్రీవా బద్ధ, శృం
 ఖల భూషణౌద్యఖిల నినాదంబు, లలరు నట్లు ॥ (గీ) ప్రతిగజం
 బుల భూరి గా, త్రంబు లందు । నధిక గాఢ నినుగ్నంబు, లైనస్థూ
 ల । దీఘఁ దంతద్వయంబున, తి ప్రయాస । మలర నుజ్జ్వాత మొనరిం
 చె, బలువుచేత॥ ౯౩ ॥ (వ) మఱియు లాంగలదండసంకాశ దంతంబు
 లుగల యొక్కమహాగజంబు ప్రాణోత్క్రమణదుఃఖంబు వలనఁ జలిం
 పుచున్న శాత్రవీయ కుంజరంబును దంతంబుల చేత మీఁదికెత్తి శిఖర
 ప్రాంతప్రావృట్కాల జలధరంబైన మహీధర శృంగంబునకు సాదృ
 శ్యంబునొంచె మఱియు నొక్కవారణంబు కోర్రధావేశంబున నిభీకం
 బైరయంబునం బఱచి యతివిపులంబయ్యును లోకవ్యాప్తంబగుటంజేసి
 మిక్కిలిదుఃఖలభ్యాపసరణంబగు సేనామధ్యంబు సృష్ట్యథఁంబుసృష్టి
 విలోకనాథఁంబు బ్రహ్మయు మార్కండేయుండు భగవంతుని కు
 డ్దీం బోలెఁ బ్రవేశించి పరిభ్రమించి మఱియు నొక్కదంతావళ రా
 జు మధువ్రత రాజీశ్యామనారాచ విద్ధనీరంధ్రదేహంబయ్యును నిభా
 యంబుగా రణరంగంబునందు నవ్యాహతోత్సాహంబగుటంజేసి మో
 దమానంబై హాషపులకితంబైనదానియట్లుసంచరించె॥ (క) కరటిసు

టాకటనిసుత । సురుచిరమదధారరోష, శోణితమగుచు ॥ గురుతర
బాణతుతగళ । దురుశోణితధారపగిది, నొగిఁ బ్రవహించె ॥ ౯౮ ॥

(చ) తఱుచుగరత్న చిత్రితకు, ధాపరివేష్టిత దంతికాయముల్ । స్ఫురిత
పృషత్కజాలములు, సోకిపగిల్చిన తత్పృథుత్తుతో । త్కర గళితాస
గుచ్ఛతర, ధారలు గాఱఁగ సాగెభూరిభూ । ధరములనుండి జాటు వి
త,తెస్ఫుట వాహిను లట్లసాంద్రమై ॥ ౯౯ ॥ (సీ) శమనశయ్యాతివే,షా
దండములఁ బోలు సావజ దంతము, ల్సహసిక్య । మనకెక్కియ
న్యండు, ఘనతర స్వగాఢా మాగఁబు నెక్కిన,మనుజుఁడనుచుఁ
దత్త ణంబునఁ జమూ,తతుల చే మిగుల నుత్పేక్షింపఁ బడియెన,హీన
భంగిఁ । గౌముదీబిందు సం,కాశ విశుద్ధఖడ్గాఘాత దారిత హస్త
రాజ ॥ (గీ) భూరికుంభ సముచ్చల,చ్చారు మాక్తి । కాఘమా
కాశమునుదార, కాంకితముగఁ । జేయుచున్న విధంబునఁ, జిత్రభం
గిఁ । గాననయ్యెను సువిశాల, కాంతియగుచు ॥ ౧౦౦ ॥ (వ) మఱి
యునొక్క మత్త కరీంద్రంబు దూరోత్తిష్ట సత్వరచక్ర నికృత్తంబై
పుడమింబడి లోలమానంబైన భయంకరస్వకీయ హస్తంబును రోషస
హితంబగుచుఁ బంకిఘాత శోణితంబైన తనపాదంబుచేతనే మర్దించె
మఱియునొక్క గజంబువలూన జంఘంబగుటంజేసి యధోముఖంబై
యనాధారంబుగాఁ బుడమింబడుచుండ దానికతిదీర్ఘస్వకీయ దంతద్వ
యంబెయాధారత్వంబు నొందెమఱియు నొక్కభటుండు దంతంబు
లూఁత గాఁ బుడమికి మ్రొగ్గతిలంబడిన మహేభదంత మధ్యంబునం జి
క్కియొక్కింత యుపాయబలంబునఁ గరకలిత నిశాత మండలాగ్రం
బునదాని హస్తంబు దెగవ్రేసి దంతంబులు చూర్ణంబుఁ జేసితా నతు
తుండై నిర్గమించె ॥ (గీ) మొనసి దుష్టదంతి, మ్రోల నిర్భీకుడై ।
యున్నభటునినెత్తి, వ్యోమవీధి । కెగరవైచియందుఁ, దగవరణార్థం

బు । గోరుదివిజసతులఁ, గూడననిచె ॥ ౯౭ ॥ (గీ) సామజం బొం
 డుదూరప్ర,సారితంబు । ప్రాస సంస్కృత మంతర, వ్రణమునైన ।
 నిజక రాగ్రంబు వేమోల, నిలిచియున్న । సైనికుఁ బరి గ్రహింపంగఁ,
 జాలదయ్యె॥ ౯౮ ॥ (గీ) పరఁగఁ గంసునిచేవేటు, వడిననంద । క
 న్యకాంగోష్ఠ యగుచండి, కయునుబోలెఁ । గరి విదారితవీరు నం,గ
 ముననుండి । దివికెసగిపోయె నపుడొక్క, దివ్యమూర్తి॥ ౯౯॥ (గీ)
 దుష్టగజమంఘ్రిచేఁ బిక్కఁ,ద్రొక్కి పట్టి । కరముచే నొండు పిక్క
 ను,గదియఁదిగిచి । సాస్థిరవ యుక్తముగ శౌర్య, శాలినొకనిఁ । జి
 త్రగతిఁ గాష్ఠమును బోలెఁ,జీల్చివైచె॥ ౧౦౦ ॥ (వ) మఱియునొక్క
 సేనావల్లభుండు తనముంగల మృత్యులైనవారివిలోకించి తద్వల్లభసం
 బంధిప్రేమచేతదుఃఖించి యంతస్తాపంబు నొందె॥ (సీ) అతిరోషప
 రవశుం,డై దంతదష్టోష్ఠుండై సాహసంబున, నతిరయమున । నసిహ
 స్తుండై యొక్కఁ,డరివీరుపైకి వీరావేశమున వచ్చు,నంత లోన । నా
 రాచశౌతబా,ణమునఁ గంతముదెగిబంతి కైవడిదల,పైకి నెగసి । మ
 రల నెప్పటిచోట, మానకనిల్చినఁ దత్కలేబరమట్లు, తత్క్షణంబ॥ (గీ)
 వ్యోమవీధికి నెగసియ, నుత్తమాంగ । మయ్యును సహ్యాత్తమాం
 గమై, నట్లుమిగుల । సైన్య సందోహములకెల్ల, సాధ్వసంబు । గలు
 గఁజేయుచునృత్యంబు, సలిపెనపుడు॥ ౧౦౧ ॥ (మ) ఉరుసంపాదిత
 విస్ఫురత్కరపుటా, ద్యుత్తాల తాలంబులై । పరతూర్య స్వనముల్క
 హసుషిరభృ, ద్వాద్యధ్వనుల్క్రియఁగా । సౌరదిగ్ ఘోర కబంధ
 మొక్కయెడఁ జ,తుశ్శూన్య హస్తప్రయో । గరతిగ్ నృత్యము సే
 యమ్రమోసెను రణ, తగ్గంబు ప్రవేకంబొగి॥ ౧౦౨ ॥ (శా) భా
 వింపందనసేన భంగపడినం, బల్కినగతోవేగఁ బ్ర। త్యావృత్తుండగు
 శూరుకంతమున ఘో,రా రాతి కోదండము । క్తావార్యామిత హేమ

పుంఖపటు చా, ణౌ ఘంబు లొక్కుమ్మడిక । దేవస్త్రికరముక్తమా
 ల్యములతోఁ, దెల్పొంద వ్రాలెకరహీక ॥ ౧౦౩ ॥ (వ) మఱియు
 సాయకోత్తిష్ట సాదిశూన్యాసనంబులగుటంజేసి పరసైనికులచేత గ్ర
 హించుటకు సమారబ్ధంబులై రణభూమియందుఁ బరిభ్రామ్యమాణం
 బులైన మత్తే భబ్బందంబులచేత బంధసంస్థానంబుస్త్వరింపం బడియె,
 సంగ్రామ రంగంబునందుఁ బునః పునరావృత్తివలన రక్తగంధాఘ్రా
 ణనంబుచేత మత్తంబైన మహాగజంబు కోపంబువలన జనమడఁనంబు
 సేయుచుఁ బాదలగ్నంబైన పాశబంధనసంకాశ దీఘాంత్రమాలనా
 కషింఁచె మఱియునొక్క వీరుండు గాఢప్రహారంబువలన మూర్ఛా
 క్రాంతింపై మదవారణ శీతలపుష్కరతుషారసిక్తుండగుటం జేసిమూ
 ర్ఛదేరియుండ వాని వరించుటకుఁ జనుదెంచిన దేవాంగన సజీవుండై
 యుండుటయెఱింగి విఫలమనోరథయగుచు మూఢునొందె , మఱి
 యునొక్క వీరునిశిరంబుసాయకలూనంబై మింటికెగసిన వానింబూ
 చివరణాథంబు చనుదెంచినదేవకామినులు స్వభావండునిశంకించిభ
 యంబున సుందరాకారులైన ముఖచంద్రులఁ బ్రత్యజ్ఞులులఁ గావించి
 రి॥ (చ) పటుగతినాత్మభతఁపర, బాణహతుండయినేలఁ గూలినం
 దటుకునఁబూచితద్యువతి, తద్విరహంబు సహంపలేకతా । నటుప్రబ
 లాగ్నిలోనుటుకు , నంతటిలోనొక దేవకాంతము । చ్చటపడి వానిఁ
 గొంచు సుర, శైలమహాగుహఁ జేరెగ్రక్కునక ॥ ౧౦౪ ॥ (క) అ
 నిఁగెడసిన భతఁనుద । ద్వనితకరటి నెక్కిచూచి, తద్దయుమోహం
 బునఁ దనువువిడిచి గ్రక్కున । ఘనదేవత్వంబునొంది , కౌఁగిటఁ జే
 ర్చె ॥ ౧౦౫ ॥ (సీ) మఱియొక్క వీరుండు , చిరకాలమును నొక
 వాసంబు గావించి, ప్రత్యహంబు । నతిశయప్రేమచే , నభినవత్వము
 నొందినరులకు నభినవా , నందమొసఁగి । నట్టిమనోజ్ఞ ది, వ్యాంగన

జేఁ బరలోకంబునందిహా, లోకమందు । యశముచేవిఖ్యాతిఁ, బ్రాపిం
 చె మూర్ఛనొందినవారి జీవంబు, దివిజలోక ॥ (గీ) మునకుంజని య
 చ్చట విలాస, ములను జూచి । మఱలఁ జనుచెంచి వారి వ, స్తుకంబు
 సొచ్చె । నంతలోలేచి తత్సౌఖ్య , మందఁ గోరి । భండన మొ
 నచిరపుడు, చండభంగి॥ ౧౦౬ ॥ (గీ) కాండనిహతిమూర్ఛి, తుం
 దైనయొకవీరుఁ । దొడరిమిత్రుండనికిఁ, దొలఁగఁదీయ । నంతలోనఁ
 దెలిసి, యతఁడెంతవలదన్న । వినకరణముఁజేసి, విడిచెదనువు॥౧౦౭॥
 (గీ) పగతుచేతనాకషిఁకంపఁ, బడినవీరు । లరువురేకాస్త్ర నిభిఁన్న,
 హృదయులగుచు । సరిపరస్పరావష్టంభ , శక్తియొగ । కలననేగిరి
 నాకలో, కమునకపుడు॥ ౧౦౮ ॥ (సీ) ఖండితదండమై, కడువడిధర
 ణిపైవ్రాలిన పూణకచం, ద్రప్రభాభి । రామాతపత్రంబు, శ్రౌద్ధదేవు
 ని కాప్యభోజన పాత్రంబు, పోల్కినొప్పె । మృతులైననృపతుల, మెడ
 నుండిపడినసకాశ్శీరహారము,ల్లామసహితమగుమిత్తిరక్తమ,ద్యముద్రా
 వినవ్వినవెలికుబ్బరదముల, విధముదోచె॥ (గీ) శస్త్రహతిమూర్ఛనొంది
 న, సప్తులజుల సమరధర్మంబెఱింగిన, శౌర్యనిధులు । గెడపఁగడఁగినఁదన
 వారి , నుడిపిజీవ । యుక్తముగఁ బట్టుకొనిపోయి , రుత్సకమున ॥
 ౧౦౯ ॥ (గీ) మెండుగానిమ్మ భూములు , నిండినట్టి । సాయకక్ష
 తరుధిరంబు , శమనయువతి । రమ్యసంవ్యాస ములకను, రంజనార్థ ।
 ముడినకొసుంభరసముకై, వడిఁజెలంగె ॥ ౧౧౦ ॥ (చ) క్రమమునఁ
 బెక్కుమాటులుధ, రాపతుల న్నధియించిపెద్దగా । లమునకు జామ
 దగ్నుడుచ , లంబునఁదద్రు ధిరంబుపంచసో) । తములుగఁ జేసె
 నాసమర, ధారుణియందుక్షణంబు లోననే । కములగురక్తవాహిను
 ల, ఖండముగాఁబ్రవహించె నత్రటిక ॥ ౧౧౧ ॥ (వ) అప్పుడమ్మ
 హరుధిరప్రవాహంబులందుఁ దరంగ స్థవమాన పద్మాకారయోధవద

నంబులు పద్మంబులును మహేభకణకపరిభ్రష్టచామర హంసంబులును
వికణాకంఠ శైవలంబులును బాహుమీనంబులు నస్థి శర్కరంబులుం
గలిగియొప్పె మఱియు నామిషంబు భుజించుటకు మృతక శేబరంబులయు
పరిభాగంబున నాకాశంబునందుఁ బరిభ్రమించుచున్న కాకకంఠఘాక
గృధ్రాదిపత్ర వాహంబులు ఘోరశస్త్రంబులచేత శరీరంబులు విడిచి
యిప్పుడు పూర్వా భిమానంబున దేహప్రవేశాపేక్షచేత మూర్తికమం
తంబులైన ప్రాణంబులభంగి జూపట్టెమఱియు దిశాముఖంబులందుఁ బ
క్షాంతఘాతంబు విస్తరింపం జేయుచు నచేతనంబులైన బాణవాళిం
బులు నిశితముఖాగ్రంబులచేత నైనికుల రక్తంబు పానంబుఁ జేసెఁ బ
దంపడి సచేతనంబులైన పక్షిసంఘంబులు చంచుపుటంబులచేతఁ బా
నంబుగావించె॥ (సీ) ఉద్దీప్తరసనమా, నొకజంబుకమునిచిడౌజన్ము
లగుమృత, యోధవరుల । గాత్రంబుతోఁ గూడఁ, గాంక్షతోనేతిక్కు
తేజంబుభక్షించెఁ, దెగువమీఱఁ । దత్తేజమునువెండి, దారుణోల్కా
చ్ఛలంబునఁ గ్రక్కుచు భయంబు, పుట్టనటచె । వేగనైరంతర్య, వి
చ్ఛిన్నబంధుర గాత్రాంతరాళంబు, గలుగునట్లు॥ (గీ) బాణసంస్కూ
త మగుటదు, ర్భత్యమైన । యోధమాంసంబు జ్వాలిక, లాలుకురు
తము । చేతఁ బరిపాకమొనరించి, చెలఁగినూత్న । రుచిగలుగఁ జే
సి భక్షించెఁ, గ్రోష్టచయము॥ ౧౦౨ ॥ (వ) మఱియు నిష్పా
ణులచేత ప్రాణుల యవయవంబులచేత సంతటఁ బరికీణంబైన త
త్సంగ్రామభూమి యర్ధసృష్టంబులైన రూపంబులచేతఁ బరికీణంబై
నచతుముఖుని సృష్టికమాకంఠ శాలయుంబోలెఁ జూపట్టెనిట్లు క్షప్ర
కారంబున సవిచ్ఛిన్నవేగంబుగలుగునట్లు పరువెత్తుచున్న మహాసాధత్య
రాజసైన్యంబులకు హరిసైన్యంబులతోడ నద్భుతప్రకారంబున ననిచ్ఛిత
జయపరాజయంబగుసంగ్రామంబుచెల్లె నప్పుడు మహానదీప్రవాహం

బులు మహాబాణవంబు సంగలయునప్పటి మహాభీషణని ఘోరక్షణంబునుం
బోలెనైన్యకోలాహల శబ్దంబు భయంకరంబుగా భూనభోంతరాళం
బునిండి చెలంగెనంతసంగ్రామకాంతారంబునందుఁ బరిపంథివేణుదారి
యగు వేణుదారియనునామంబుగల బాణనందనుండునరేంద్ర పాదప
సమూహ సంఘక్షణంబువలన నగ్నియుంబోలెవెలుంగుచుఁదలమిగిలిప
టతెంచుచుండ నతిదూరంబుననుండియంగీకృత పరాక్రమంజై బలభ
ద్రుండు సింగంబుమాతంగంబునుం బోలెనవలోకించి రయంబున వా
నికెదురుగాఁదన యరదంబుఁ బఱపించిన॥ (క) ప్రధిరవముఘంటికా
ధ్వను । లధికంబుగమ్రమోయఁ గడుభ, యంకరభంగిఁ । పృథివియ
ద్రువఁదాలాంకుని । రథముత్పాతంబుఁగీతి, రయమునసరిగఁ॥ ౧౧౩॥
(గీ) ప్రథనమహా విచక్షణుండైన, బలునిమీఁద వేణుదారిప్రయోగించె,
బాణచయము । సీరికోపించియతనిపై , శితపృషత్క । వృష్టిగురి
యించి గ్రక్కున , వెగడుపఱచె ॥ ౧౧౪ ॥ (గీ) హలిశరంబుల
మూఢితుం, డగుటఁజేసి । యల్పతేజుండై పడియున్న, యతనియం
త । దక్షిణాశాగతుండైన , తపసుఁ బోలెఁ । దొడరిసమరాంబర
మునకుఁ, దొలఁగఁదోలె॥ ౧౧౫ ॥ (చ) అతులప్రభావయుక్తశిని,
యాదవరాజు బలంబుసాల్వభూ । పతిబలమున్బ్రీతాపమునఁ, బా
ఱఁగఁదోలి జయంబు గాంచిత । ద్వితతజయప్రభూతమగు,ప్రీతివికా
సితవక్త్రపద్మమై । చతురతహస్త తాడనము , సల్పుచుఁగేలియొన
చెఁనత్తఱి॥ ౧౧౬॥ (గీ) దిశలయందునాత్మ, తేజంబు వెదచల్లునుల్కు
కాఖ్యయాద, వోత్తముండు । చైద్యసఖుని ద్రుమునిఁ, జయ్యననిష్పత్రుఁ ।
జేసి మోటుపడఁగఁ, జేసెనపుడు॥ ౧౧౭॥ (గీ) రుక్మిణీభ్రాతయగురుక్మి,
ద్రుల్లిపృథునిధనువు నేవాక్కుననుగాప్త, మనుచునిందఁ । జేసెనావాకుచే
తనే, సిగ్గుమాలి । పాహిపాహియటంచును, బలవరించె॥ ౧౧౮॥ (గీ)

పరఁగనొక్కపెట్ట,బలువడిఁజనుదెంచు । చైద్యపక్షరాజ, సైన్యముల
 ను । వనధినిమ్నగాప్ర,వాహంబులనుబోలె । నడ్డగించెనొకఁడె, హ
 రిసుతుండు॥ ౧౧౯ ॥ (వ) ఇట్లుతిరభసంబుగాహరిణంబులమీఁదికింజ
 నుసింగంబుభంగిఁ గవిసినప్రద్యుమ్నునిమీఁద విలసదయోమయ కవచుల
 గుటంజేసి నీలమేఘసామ్యంబు నొందినతత్సైనికులు ప్రయోగించినసువ
 ణఁపుంఖసాయకంబులు శంపాలతలకై వడిఁ బ్రకాశించెనప్పుడాప్రద్యు
 మ్నుండునఖకిరణమంజరీ వ్యాప్తయునధిరూఢశిలీముఖియునై నమహాకా
 ముఁకశౌఖనుధరించిమహాన్నతవృక్షంబు పోలికఁ బ్రకాశింపుచురిపు
 సమూహాంతకుండగుచు నతిభయంకర యుద్ధంబుగావింపుచు నన్ములై
 నవారియందు సౌజన్యంబుఁ జూపుచునుద్వృత్తులైనప్రతిపక్షుల బాణం
 బులచేత విదారింపుచు మఱియుసర్వమహీపతులు విజయాశంసచేతన
 గ్రభాగంబునఁ బ్రయుక్తానేకబాణంబుల బాణంబులచేత ఖండింపుచుఁ
 గృతానేకమాయయై సారవంతంబై యున్నసేనాతతిని ధనుష్టంకార
 మాత్రంబునననాయాసంబుగా మూఢఁనొందింపుచు సమరసన్నాహ
 విజృంభితుండై విహారింపుచుండనప్పుడు॥ (గీ) ఉత్తమాజుండుదలపడ్డ,
 నుగ్రిఁడగుచు । గాష్టిఁత త్రేజమునుదూర,గతముఁజేసి । వానిపేరి
 కసాధఁక,త్వమునిజాభి । ధేయమునకును ముఖ్యాధఁంబు, దెలియఁ
 జేసె॥ ౧౨౦ ॥ (గీ) దూరముననుండిశౌరిపు,త్రుండుభల్ల । బాణ
 ములుపరసేనలు,బడలుపడఁగఁ । జేయనవి మూర్ఛఁదేటిస్వ, జీవితా
 శ । మఱిరణభూమిద్రొక్కక, పఱచెనపుడు॥ ౧౨౧॥ (క) హరి
 పుత్రునిచేశరములఁ । బరిపీడితులగుచువిడువఁ,బడినయరాతుల్ । గర
 మువిలక్షతనొందిరి । వరశరములు నొందవయ్యె, వైలక్ష్యంబు॥
 ౧౨౨॥ (క) అపుడాప్రద్యుమ్నునిరణ । నిపుణతవీక్షించి మింట, నిలి
 చిసుపర్వు । ల్విపులపులకాంకతనులై । యపరిమితోక్తులనుతించి, రట

మునియుతులై || ౧౨౩ || (గీ) గంధముడిగంతరంబులఁ, గ్రమ్ముకొనఁ
గ 1 నభ్రముననుండివిమలబృ, హత్స్వమంబు 1 హరిసుతునిమీఁదఁ బడి
యెందు, ల్యప్రకాశ 1 విమలతక్కితిగగనభా, గమునకెగసె || ౧౨౪ ||

(గీ) అపుడు కేశప్రచురలోక, మైనయట్టి 1 గాఢసంగ్రామశిరమువి, కా
సికుసుమ 1 లక్షణునిచేతరమృమా, ల్యంబుచేతఁ 1 బోలెను పరిష్కృ
తంబయ్యె, నాలమందు || ౧౨౫ || (గీ) సాదరంబుగఁ బోరుచు, నతిర
యమున 1 సమరరాగసమాకృష్ట, చైద్యసేన 1 మదనుచేతఁ దటస్థా
న్య, మనుజసాద 1 రతనుబొందింపఁ బడియెసం, గ్రామమందు || ౧౨౬ ||

(వ) ఇట్లు విజయలక్ష్మీ సమానింగితుండైన శిశు పాలుండు స్థవమానకల
భప్రమాణమహూన్నతతురంగమయ సమాకృష్ట కాముక మాన్వీటం
కారప్రభూతనిఘోషతల్పకూర్యనాదయుసయత్ననానావిధ రిపుస
మాహాగతిభేదవిగ్రహనాశక సాయక యురణరాగిణియహయశ్రేష్ఠనా
దకలహాయమానవాద్యయులోలాసికృష్ణసపకవి శేషకులయు సముల్లస
లోహకంచుకశ్యామయగుటంజేసియంతకునకు భ్రాతృస్నేహంబున సా
హాయ్యంబుగావింపంగోరిసాక్షాత్కరించిన యమునానదీ తుల్యయుఁ
దారసింహనాదజనయు ననామయయునగు సేన మత్తధీరగజంబులు గ
లుగునట్లు యుద్ధయాత్రారంభంబునందవిచ్చిన్నరణరాగయునైన సైన్యం
బుతోఁగూడ శత్రువులపైకురువణించె దత్సమాగమసంభవ మహాకో
లాహలంబుకల్పాంతకాలోద్వేలపారావారరవంబు ననుకరించె || (సీ)
అప్పుడు భూపాల, కాగ్రేసరులు విచ్చుకత్తులతళతళ, ల్లగిచ్చు కొనఁగ |
మోలవసించిరా, వేలశౌర్యానురాగప్రౌఢనికషంబు, గాదెశస్త్ర | జీవు
లకాజిచేఁ, జెలఁగినిమలహృద్యసాంద్రసంపదగల, స్వగమనకుఁ | బో
వఁ దలంచువాఁ, డేవాఁడు నసిలతధరియించియలసప, దంబుదాల్చు || (గీ)
బాహుదండంబులను ముష్టి, పాలనముల 1 గూరుసంఘట్టనంబుల, ను

భయబలము । సాహసంబున మత్తమై, స్వపరబలవి । వేకశూన్యమై
 రణముగా, వించెనపుడు॥ ౧౨౭ ॥ (వ) అనంతరంబు పరాహంకా
 రహారియు బలవన్మత్తమహేభంబునగు నమ్మహాయుద్ధంబునందుఁబూ
 ణోఁతస్సహజననిఘోషంబుగలుగునట్లునైనెనికుల యభంగుర ప్రతా
 పంబుతోభిల్లభయంకరధ్వనియు క్తజవనమనోహర మత్తగజేంద్రయువి
 స్మృతమనుష్యజాతకలకలధ్వనియుమానిజనమహాహవయునగు నాసే
 నరసరాగంబువలన మోహంబునొందె మఱియునభంగుర వతుఁలా
 కారయుముష్టిఁగావ్యామధ్యయునగుధనులఁతయాపనోద్ధతులచేతబలా
 త్కరంబు నాకషింపఁబడి యతిశయంబుగా ఘోషంబుగావించెఁగం
 తబద్ధఘంటికాసహస్రంబులు మోయిననేకదంతావళంబులు రణంబున
 కుం జనుదెంచితుండాగ్రగళచ్ఛీకరంబులచేత మసోరజంబడంచుచు ధృ
 తప్రత్యగశృంగార రసరాగంబులై సరోష సంభ్రమంబులై రణంబునం
 దురొద్రరసంబు వెల్లిగొల్పె॥ (సీ) జనవరప్రాప్తపూ , జాప్రతిపత్తు
 లుసంగరై కనియతో, త్సహాయుతులు । నగుపదాతులహృద, యం
 బుననించుకదైన భీతిజనింప, దయ్యెనపుడు । శరపరిఘాణఁని, షంగకో
 టరములుప్రబలగోధాశ్లిష్ట, బాహువిటప । ములునగుధానుష్క, భూ
 రుహంబులచేబలాటవికడుభీమ, మైతనచెఁ॥ (గీ) జిత్రరణమందుఁ
 దేజంబు, చేతఁబరుల । కళుకుఁబుట్టించు జనసమూ, హతిసాంద్రదృష్ట
 నిరపాయమైనచే, దీశుపైన్య । మరిబలంబులమీదికి , నురువణించె॥
 ౧౨౮॥ (సీ) చక్రగోమూత్రికా, సర్వతోభద్రమురజముఖబహుబంధ, ర
 మ్యపద్య । పక్షిచేశిశుపాల, వధమహాకావ్యంబుచాఢునశిశుపాల,
 పైన్యసమితి । చక్రగోమూత్రికా, సర్వతోభద్రమురజముఖ్యసువ్యాహ ,
 రాజిచేత । దురవగాహంబయ్యె, దొడరియెయ్యదిస్వభావమునరణో
 త్పన్న, ప్రీతిభవయ్యె॥ (గీ) నట్టితేజిష్ఠపైన్యమై, యలరుయదుస । మూహ

ముద్వృత్తినత్యంత, సాహసమున! సింహనాదంబులు సెలంగఁ, జేది వి
 ఘని । మీదికిఁ జలించెరయమున, మేదురముగ ॥ ౧౨౯ ॥ (వ) మఱి
 యును॥ (సీ) ద్రాఘియసియుఁ జల, ద్దారుణజనసంకులయుఁ గరిగిరిగ
 భీ, రయునుసార। నిభీకగణమహా, నినదయుఁ గృతవై రివధయుదుర్వా
 రయుఁ, బ్రథితబలయు। నగుయదు సేనర, యంబున రాజమాగఁంబు
 ను సువిశాల, రథ్యకరణిఁ। బరిపంథి సేనపైఁ, బడియెనప్పుడు వికసత్ప్రింఛ
 హృద్యంబు, జవయుతంబు॥ (గీ) బహిఁకల్పంబువికసిత, బహిఁచారు। వ
 సుహరణశ క్తమైనశ, ల్యాయుధప్ర । తానమదినాగములమీదఁ, దత్తు
 ణంబ । పడియెనధిక వేగంబున, బంధురముగ ॥ ౧౩౦ ॥ (ఉ) ఆత
 తజ్జంభమాణనిబి, ఛాభిఁటిజన్యము చెల్లుచుండఁగా । భీతియొకింత లే
 క, యరిభీషణబృంహితముల్చెలంగవి। ఖ్యాతనగాభవారణచ, యంబుబృ
 హత్కటసీమనుండిదా । నాతులవషణముంగురిసె, నద్రులొగిఁ సెల
 యేఱులంబలె॥ ౧౩౧ ॥ (వ) మఱియునయ్యుద్ధంబుపునఃప్రవర్తి
 తోచ్చలితలబ్ధశుద్ధిపదాతులచేగాంధర్వంబక్షరవిశేషంబులచేతం బోలె
 బ్రకాశించెనిజఖడ్గంబుచేత శత్రుమండలాగ్రంబుల ఖండింపుచున్న యొ
 క్కవీరుండు కీర్తిఁజ్ఞతమహీమండలాగ్రంబైన యనింద్యత్వంబుప్రపాపిం
 చె మఱియొక్కవీరునిచేత సముద్యతంబైన ఖడ్గంబుచేత నపరిమితంబైన
 న శత్రునైన్యంబు శీఘ్రంబుననతిమాత్రకలుషంబుగాఁగావింపం బడియె
 సహస్రరక్షకుండు సహస్రహంతయునైన యొక్కభటుండుతన ఖడ్గం
 బుచేత సహస్రంబును వధించి యందులోనొక్కకబంధంబు నృత్యంబు
 జేసినంజూచి తనచేత సహస్రంబుహతంబయ్యెఁగదాయని సంతోషం
 బునఁదానును సేనామధ్యంబుననృత్యంబుగావించెమఱియొక్కభటుండు
 శత్రువణారూపశోభావదలంకరణభూషితుండైన రావణనిభంగిజూ
 పట్టెఁబరిపంథిశత్రుప్రహరంబుననిరస్తోరుయుక్తుండగుటం జేసిరక్తసిక్త

దేహుండై యుభయ ప్రకారంబులననూరుండునుంబోలె నరుణ వణ విగ్రహుండై చూడం బడియె॥ (చ) శరధిసమాహవంబునవి, శాలసమే ధిత తేజుండైన దు| స్తరబల వీరుండొక్కండల, దత్తు మహాహవమందు దీ ప్తదు | భారప్యధు తేజుండైతనరు, రాజకిరీటునిభూరికోపమై| వటలెడు వీరభద్రు క్రియ, వారక పొల్చెనుదునిఁరీత్యుండై॥ ౧౩౨॥ (చ) పరభట హస్త దీప్త కర, వాల విలూన నిజోరు ఖడ్గులై | వెఱపున నట్టై పోక కడు, భీషణ భంగిఁ గరాళ వక్త్రులై | పరఁగఁ బదాతులుం గినుక, ప ర్వవడింజని బలదంబులఁ | బరువడిఁ బెందలల్లాటికిఁ, వైచిరి బెబ్బలు లట్లబల్విడిఁ॥ ౧౩౩ ॥ (గీ) అధిపుచేమున్ను సత్కృతు, లైనయోధు| లతనియుణ మీఁగుటకుఁ జచ్చి, రాజిలొనఁ | గడఁగి పతిచేతసత్కృతు, గ్గానివారు | కనలి కెడసిరివారల కన్నమున్నె॥ ౧౩౪ ॥ (వ) భా గ్యవంతంబును దేజస్విత్యంబువలన దునిఁరీత్యంబును గుపితంబును ర ఛాధిఁయు నైన వీరలోకంబు నందుఁ బత్యనాదర నిమిత్తాపయశోని పతఁకంబైన యుపాయంబు మరణంబున కంటె నెయ్యదిలేదని ని శ్చయించి శాక్తికులచేత నైశిత్యంబు వలన నెందును బ్రతిహతంబు నొందనిదియు నభ్యగ్రఫలశాలినియు నయోమయమునైన శక్తిపగ తురయందు విడువంబడియెం గాని శరీరంబు వలనంబట్టినశక్తి విడు వం బడదయ్యె రాజులు వ్యసనంబునందును నీతివిడువక పృతన చేతన మానుషంబైన రణంబు గావించి రష్ట్రడయ్యుద్ధంబుఁ జూచి యంతరి యవతిఁ సిద్ధవిద్యాధరాదిజనసంఘంబు విస్త్రయంబు నొండె॥ (సీ) త్రి ణతచాపంబులు, గణికల కైవడి బలుశరంబులఁగాము, కులనుబోలె| ని జగుణంబులచేత, నెఱిఫలప్రాప్తి పర్యంత మాకషిఁచి, యవల విడి చె| రఘుమున నేగుగు, జ్ఞంబులు పక్షవంతము లైన శరములే, కముగ బెరసి | యారబ్ధ నవయుద్ధ, మైన శాత్రవ సైన్య మందుఁ బ్రవేశించె,

(౨౯)

నాత్మసేనల । గాసిల్లగఁ జేయు వైద్యుఁ, గని హరిసమగో । యీస
ము ముఖకమలమునకు । భాసురబాలాతపంబు, భంగిఁ జెలంగె ॥
౧౮౫ ॥ (సీ) సలలిత మణిమేఘ, వలయు శోభితవీర్ణ భనువు మహేం
ద్రాయు, భంబు గాఁగఁ । గట్టితటశోభిత, కాంచనం బరరుచువ్వితత
శతప్రాదా, ద్యుతులు గాఁగ । ముదీకృతాచుత, శింజినినాచంబు దా
రుణస్వన గర్జితములు గాఁగఁ । గడువడిఁ బరఁగించు, బెడి దంపుటంప
టతలుచైనపిడుగుల, చారుగాఁగ ॥ (గీ) మణిమయ విచిత్రమండన, ఘృ
ణిపరంప । రలుజనాక్షుల ములుముట్లు, గొలంపఁగృష్ట । మేవకాభ్రం
బుశిశుపాల, మేడిసేత । పైన్య వావాగ్నిపైఁ గ్రొత్తు, సొందభంగి ॥
౧౮౬ ॥ (వ) మణియు వడోగత శాస్త్రుభ మణిచ్చాయచ్చుగిత పీ
తాంబరంబు గలుగుటంజేసి శక్రభనుస్సంగత సౌదామనీ సహిత నీల
మేఘంబు భంగిఁ జెలంగునటయు ముఖసారభ లోభభ్రంజ్యమరసం
యతంబును లలనోప లాలనంబును గ్రీడాలోలున నిల, సొలయంబున
భూతపూర్వ సమాగమ యగుటంజేసి తపాకల సమా గమంబున
సాభిలాషయైన విజయశ్రీకటాక్షి విలొకితంబునగు భిక్తానుగ్రహవిగ్ర
హంబుచేత దీప్యమానుండును బ్రభావ సంపన్నుండను మహేశ్వర్య
వంతుండునునక్షత్ర ప్రభోజ్యులుండును విశిష్టదీప్తి సంపాదకుండనుబ
క్షివాహనుండను భయరహితుండును సర్వజంతరితగుండనుసంసౌ
రదుఃఖ నివర్తకుండును మహీభర్తయు నిజ సారప్రాప్తి కాములునుని
శ్చితులునగు దేహత్యాగ కృతోద్యోగ యోగులచేతసాక్షాత్కృతుం
డునునానందసాంద్రయు సదీన కాంతియు సర్వోత్కర్ష గుణవ్యాప్త
యు రమ్యకుచయు నిర్దోషయునగు లక్ష్మిచేత సత్వరంబుగా నాలింగి
తుండునైన శ్రీకృష్ణునవలొకించి శత్రువులయ్యును శిశు పాలాదులు ని
ష్పాపులైర రోచమంసంజైనను దివ్యోషణంబు స్వభావశక్తిచేతనేగో

గంబునుహరించి నట్లుమాధవుండు దర్శనమాత్రంబుచేతనే వారలపా
పంబులన్నియు హరించె || (క) జితయాద్ధబలము నందొగి | జతు
రతసమరంబుసేయఁ, జనుడెంచు హరిన్ | జితగదుని భువిబ్రసిద్ధుని |
హితవీర్యుని చాకిగెలువ, నెవ్వఁడోపున్ || ౧౪౭ || (గీ) అగ్రభా
గమందు,నతి గరీయంబైన | కృత్యమందు నిర్ణయింపఁబడిన | యధి
పుచేతమిగుల, నారోపితగుణోరు | కార్ముకంబు నమ్ర,గతివహించె ||
౧౪౮ || (గీ) అందుఁ బర్వతమ్ము, లగుట రష్యములైన | యమ్ముల
పుడుసంహే,తంబు లయ్యె | వీనులంటలాగి, విడిచినఁ గార్ముక | ధ్వ
నిసుపరుషమయ్యెఁ, బరులకపుడు || ౧౪౯ || (ఉ) చండఘజావలేప
మున, శౌర్యధనుండగు శౌరిభూరికో | దండము నెక్కుఁబెట్టిగుణ,
దారుణశబ్దము భూనభంబులున్ | నిండననేక కాండములు, నేర్పునఁ
గుర్చివిపక్షసేనపై | మెండుగఁ బర్వజేసెనటు,మింటసుపర్వులు స
న్నతింపఁగన్ || ౧౫౦ || (గీ) పరఁగఁ బశ్చాత్కృతంబైన,పత్రు
లందు | నొనరనేపత్రి సుగుణసం,యుక్తమయ్యె | నట్టిపత్రిమాధవు
నిక,దాన్తమందుఁ | జేరె నాపుని చంచానఁ,జెలువుమీఁ || ౧౫౧ ||
(గీ) దిబ్బుఖ వ్యాపకములతి, తీడ్చుములును | హోదులును సంతతము
మమన్, భేదనములు | నైన శరములు శత్రుల,నచ్యుతుండు | విడిచె
నేకకాలంబున, వేగ మడర || ౧౫౨ || (సీ) అనిలోనమాధవు,ధను
నొక్కటియె గాదు మండలీ కృతమాట,చండకాండ | మధితమై రి
పు సేన, మండలీకృతమయ్యె మఱియు లోకాలోకి, మధురభాషి | క
లుష విదూరుండు, నళికులాలకుండు నిరంకుశుండకలంకుఁ,డనఘ మూ
తిన్ | ప్రళయ కాలమునవ,రాహులీల నటించు నద్భుత చరితుండు,
నైనశౌరి || (గీ) వమన్ధరులైన పరిపంధి,వరుల దృక్ | నీనికలయం
దుఁ బ్రహరించె, నేపున్మీఁ ||

యెగాని । వితరణుల యందుఁ బోలె స్థూ,లతయులేదు॥ ౧౫౩ ॥
 (క) తతముక్త బహువిశిఖ యదు । పతిచాపం బటుహరించెఁ, బర
 జీవితము । ల్పతురతఁ బరచాపసజీ । వతనుమది సహింప దయ్యెఁ,
 బవరము నందున్॥ ౧౫౪ ॥ (గీ) వరరుడవివరుండు వైరివిదారియు!
 వారి రౌరవుండు, వరుండువీరుఁ । డుర్వరౌగ తపను నొప్పున,నొప్పు
 ము । రారి విస్తరించె, వైర మపుడు ॥ ౧౫౫ ॥ (గీ) అరినిహంత
 యునైన శ్రీ,హరిశరములు! తవిలి పానాథఁరక్షాథఁ,ధాతువులగు!
 చుండ వైరుల శోణితం, బానరఁ గోలె । భువనములను రక్షించెన,
 ద్భృతము గాఁగ ॥ ౧౫౬ ॥ (గీ) అవనిభారావతరణాథఁ, మంచి
 తముగ । నవతరించిన వాడయ్యు, నచ్యుతుండు । ప్రబల శాత్రవ
 పృథు శరీ,రముల చేత । భూమి వధఁన మొనరించె నేమి చెప్ప ॥
 ౧౫౭ ॥ (క) హరియొక శరమున ప్రేల్చిడి । నరిగణ తరువులను గూ
 ల్చె, నటుతామునుసుం । దరరామరూపమునను । ర్వరలోఁ గావిం
 చినట్టి, పనికి సమముగాన్ ॥ ౧౫౮ ॥ (క) శూరుండు లక్ష్మీప్రియుఁ
 డగు । శౌరి దిశా వ్యాపకాతి, శాత శరములన్ । వారక నిలఁ బడ
 ప్రేసెను । వైరి శిరంబులను చాళ, ఫలముల మాడ్కి-న్ ॥ ౧౫౯ ॥
 (గీ) అరి మనోహరంబులై శౌరి తూపులు! హృదయ మందు నిలువ,
 కేగ నవలి । కందు వలన సారె, కరుల శత్రుత్వంబు । వ్యక్తమ
 య్యె హరికి, నాలమందు ॥ ౧౬౦ ॥ (వ) ఇట్లమ్మధు సూదనుండఖం
 డ కోదండ పాండిత్యంబు మెఱయఁ దండోప తండంబులుగాఁ గాం
 డ ప్రకాండంబులు పరఁగించిన నందు హరి నామాంకితంబు లైన
 కొన్ని బాణంబులు శత్రు శరీరంబుల ప్రిణంబుల హరించెం
 గాని నామాక్షరంబులకు మాలిన్యంబు గలుగు నని త చ్ఛోణితం
 బు సంస్పృశింప వయ్యె గొన్ని సాయకంబులు వీరవగఁప్రాణ

సర్వస్వంబును హరించి చోరులుం బోలె దూరంబున మహీతలం
 బునం దదృశ్యత్వంబు నొండె గొన్ని బాణంబులు రిపుకంఠ చేచ్చెద
 నంబుగావించి మాంసఖండ పరిచితంబులైన ముఖంబులు గలవియై ప
 ట్నులుం బోలె నాకాశంబున కెగసె నప్పుడు రిపుశరీర సంజాతశోణి
 తంబుశత్రు నారీనేత్ర సంజాత బాష్పతోయంబులుం గలసి ప్రవాహ
 రూపంబై ప్రవహించె హరిమాయా విశేషంబున శత్రుసైన్యంబు నం
 దుం బరిపంథులేక ద్విత్రి చతురా కారంబులు గలవానిఁగాఁ గృష్ణనివి
 లోకించి తత్త్వంబు తాము పంచత్వంబు నొందిరి సదామద బలప్రా
 యుండును సముద్ధృతరసుండును బ్రతీత విక్ర ముండును శ్రీమంతుండు
 నగుహరిరెండవ హరియుంబోలెఁ బ్రకాశించెనిట్లు హరిశరంబులు శ
 త్రువధాత్తకంబైన యిష్టార్థంబు గావించి యధోముఖంబులై మహీ
 తలంబు ప్రవేశించె సర్వలక్షణ పరిపూర్ణ శరీరుండును నిరస్తశత్రుతే
 జుండును మహాత్ముండునునగు కృష్ణుండుడైవ సంపన్నవ పూరణంబు
 లైన సంగ్రామంబులందు జయంబునొంది రణసముద్రంబంతయు నిస్త
 రించి తేజోవంతుండై ప్రకాశించెనిట్లు లబ్ధవిజయుండై కల్యాణమూ
 ర్తియులభ్యాఘటయ శుద్ధియు శ్రీవత్సలాంఛన విశేషభూషిత వత్సుం
 డును నిర్భీకుండును శత్రుమృగ వ్యాధుండును నిత్యాభ్యుదయవంతుం
 డునునగు కృష్ణుండు రణరాగంబు వలన నహంకారోద్ధరం బైన స
 త్వంబు నవలంబించి మహాతాహంబున సింహనాదంబుగావించె
 నంత॥ (మ) హరి వీర్యంబు సహింప కప్పుడు మహా,హంకార యు
 క్తుండుచే । దిరసాధీశ్వరుఁ డుల్లసత్త్రివిళి సం,దీప్తంబు సద్గ్రంథి
 ల । స్ఫురితభూయగ యుక్తమైనవదనం,బుందాల్చినిభీకుండై వ
 రుసంభోరికి రమ్మటంచు హరినా,హ్వనంబుఁ జేసెన్వడి॥ ౧౬౦ ॥
 (ఉ) శౌరికరప్రముక్త శిత,చక్రనిపాతన సంప్రతీక్షము । న్నారయ

నంస సంస్థితము, నైన దురాసద కాల మృత్యువున్ । వారక తాల్చి
 నట్టిశిశు, పాలురథం బదిసూతరూప దు । ర్వారవిధి ప్రయత్నమున,
 గ్రక్కుననేగె మురారిదాయఁగన్ ॥ ౧౬౨ ॥ (మ) జలజాతాత్ము
 రథంబుసంఘటిత భా, స్వచ్ఛక్ర సంతుల్యభీ । కరపీతాసు శరీర జం
 బులగుటన్, గాశ్శీర భూజాంగలా । ఖ్యరసా ప్రోద్భవ కుంకుమా
 రుణములై, కన్పట్టురక్తంబులున్ । స్థిరకుండట్టపు జాఙుప్రాయుచుఁజ
 నెన్, జేదీశుపై కుద్ధతిన్ ॥ ౧౬౩ ॥ (మ) కలనిక్వాణ కరాశకింకిణి
 యు, దీర్ఘ స్వర్ణ కేత్వంశుకాం । చలమాశౌరి రథంబు ముక్తశిఖుఁడై,
 వైద్యురణ తోణిలో । పలఁబంచశ్వము నొందఁజేయక శిఖా, బం
 ధంబుగావింపనం । చలఘు ధ్వానము సేయఁ కాలునిక్రియన్, వ్యా
 పించె దుర్వారమై ॥ ౧౬౪ ॥ (మ) నవనీలాభ్రరవానుకారియు ని
 తాం, తాఘూరితా శాంతమున్ । శ్రవణా నందదమైన కృష్ణసరథా,
 రావంబు నాలించికే । కివితానంబులు సూర్ధ్వ కంఠరములై, కేకా
 ధ్వనుల్కీటజ । న్యవనిన్ సమ్మద తాండవంబుసలిపెన్, దాలాను కూ
 లంబుగన్ ॥ ౧౬౫ ॥ (మ) ఘనగంధోజ్జ్వల రుక్మిణీకుచతటీ, కాశ్శీర
 జంబాలలాం । ఛనవిభ్రాజిత భార్గవీరమణ వ, తుంబు న్విలోకించుమా ।
 శ్రనెచేదీశుని చిత్తమందుఁజిర కా, లస్తాయి రోషాగ్నిచ । య్యనదీపిం
 పనొకింతసేపు వివశుఁడైయుండి వాఁడంతలోన్ ॥ ౧౬౬ ॥ (నీ) తె
 లివొంది చంచలా, నిలచోద్య మానకల్పక్షయకాల, సంభవ మహిమా
 గ్ర । శిభిశిఖా సంకాశ, శింజినీయుతమైన ధనువునుసారించి, దారుణ
 ముగ । ఘనవజ్రరవ శంక, గలుగునట్టుగ గుణనాదంబు గావించె, మే
 దురముగ । సంధాన మోక్ష ల, త్యముగాన రాకుండ శౌరిపై విశి
 ఖ, వర్షంబుగురిసె ॥ (గీ) గవలమేచక రుచిమధ్య, కలితదీర్ఘ । ఘోర
 ఘజదండనాసంబు, కుపితకాల । ఘ్రాయుగభయఁకరంబయిపోలుచు

చైద్య । కాముకం బెల్లవారిచే, గానం బడియె ॥ ౧౬౭ ॥ (గీ)

భూరితట దుజ్జ్వల స్వణ,పుంఖము లన । యోషిత ముఖంబులధి

కర,యంబులును మ । హాస్వనంబులునైనశా, తాంబకములు । గగ

న భాగంబు ఘనముల,కరణినొప్పె॥ ౧౬౮ ॥ (సీ) ఘనకతకరీ సా

య,కములు శాతఫలాగ్ర నిర్భిన్నఘనగళ,న్నీరప్రస్ఫుటాతివేదన లగు,

నాశలనుండి తద్దయుఁగాటుబాష్పసం,తతియుబోలెఁజక్రవాళంబునా,

చ్చాదించె మఱియుఁ దత్కాండముల్ గన భా,గమునకెగసి । యిన

మండలంబుగ,ప్పినఘామిజనులకాక సముగన్పడకుండె , తుణముసేపు॥

(గీ)పరంగ నబ్బంగిసాయకాం,తరిత కృష్ణయగుటఁజేసివసుంధర,యని

మిషులకు । నొకక్షణము చూడఁబడకుండె, యుద్ధమందుఁ । జిత్రమై

తోఁచెఁజేదీశు, చేతిబలుపు॥ ౧౬౯ ॥ (గీ) చైద్యచే నప్పడిబ్బంగి,

సకలశౌరిభీకరానీకమునకెండ, సోకకుండ । సాంద్రవిశిఖ జాలైకవి,

శాల గృహము । ఘనతనత్యద్భుతంబుగాఁ, గట్టఁబడియె ॥ ౧౭౦ ॥

(వ) ఇవ్విధంబున నప్పడమ్మధు సూదనుని సైన్యంబు శిశుపాలకృతశ

రపంజర మధ్యంబునఁ బక్షిసంఘంబుకరణిం జిక్కిచలింపకున్నంబూచి

యసహాయశూరుండగు కృష్ణుండు పరిపంథి విగళితా పరిమిత శరవ

షణంబును నిజబాణంబులచేత వాదిప్రయుక్తానుమాన ప్రమాణంబుల

చేతఁ బ్రతివాదియుంబోలె నివారించె॥ (శా) శ్రీకృష్ణుండు కపోణినె

త్తికిసుక, నేదీశునీక్షించి వి ।ల్లాకణాంతముగా వడిందిగిచి ప్ర,త్యా

లీఢపాదస్థుడై । లోకాలోక గుహాముఖంబులు బదు,ల్క్యైయంగ

దిక్కుల్నభం । బాకంపింపంగ మౌర్వి నాదమటు బా, హాశక్తి గావిం
 పుచున్ ॥ ౧౭౧॥ (చ) అలఘుధనుష్పభావమొ గు, ణాతి మహాత్వ
 మొముష్టిశక్తియో । యిలయు దిగంతముల్ గన, మీసుచునున్నవో యే
 మి చిత్రమో । తెలియంగ రాదుశౌరిసము, దీణన్ శరంబులు చిత్తజ
 ల్లుల । ట్లవడ నొక్కరీతి గురి, యం దొడంగెన్దన్దనిపూర్వకంబుగన్ ॥
 ౧౭౨ ॥ (ఉ) ఎక్కడఁ జూడఁ గృష్ణుని య, సీననిశాత పృషత్కకో
 టినల్దిక్కులనుండు వారిధుల, లీల సముద్ధతి మేరమీటియే । దిక్కునుజూ
 డ శత్రుబల , దీవులముంచెదదీయయోధులం । దొక్కరుండైనలేడు
 శర , ముద్ధతి సోకనివాడు చూడంగన్ ॥ ౧౭౩ ॥ (వ) ఇట్లు
 చానవాంతకుండు సంరంభ విజృంభితుండై తనచేతి శరలాఘవకరలా
 ఘవంబులబలుపుఁ జూపిన శిశు పాలసైన్యంబునందు నిశితంబులైన య
 ధన్చంద్ర బాణంబుల శిరంబులుదెగి యోధులశిరంబులు కత్తనవేగం
 బున మింటికింబఱచె గగనలక్ష్మీపట్టియూడు కలువపూబంతుల చందం
 బునఁ జూపట్టెనందుఁ గొన్నిశిరస్సులు మింటినుండి మహావాతపతితతా
 శఫలంబులుంబోలెఁబుడమింబడియెశరంబులపరస్పరఘట్టనంబునంబుట్టిన
 పావకజ్వాలలు మింటికెగసి మేఘంబుల సంస్పృశించి సైన్యంబులమీఁ
 దవ్రాలినసైనికులుకపిలముని కోపవహ్నిజ్వాలల భస్మరాసులై పుడమిం
 గూలిన సగరకుమారుల పగిది భస్మీభూతులై మహాతలంబునంబడి ర
 ప్పుడు హరిశర పరంపరలచేత విపక్షశిలీముఖమేఘజాలంబువిభిన్నంబై
 న వికసితవదన సరోజంబులైన యాదవసైన్యంబులు దిశలుంబోలె మి

కిలికి బ్రకాశించెసమాచ్ఛాదితసూర్యమండలంబులైన శరసమూహం
బులు గగనంబు నాచ్ఛాదించె నయ్యవసరంబున హరిచాప యష్టియం
దుబాణంబొక్కసారివిస్ఫుట్టమై పుంఖానుపుంఖత్వంబుచేతబాణసంధా
నమోక్షదుర్లభ్యత్వంబువలనననేకబాణంబులేకబాణంబుగాఁగనుపట్టె॥
(సీ) అతివేగ రావంబు, లతులపతత్రముల్తాంచనపింగళ , కాయకాంతుల
గుదానవారిసా, యకములు భయమూఢకాకోదరంబులు, గల్గునట్లుధ
రణిభేదించిపా, తాళ తలముసొచ్చెఁ జేదీశుచేమున్ను, చింతలేక । ప
రమమఁభేదన, పరుషపృషత్కంబు లపరాధములభంగి, నచ్చుతునకు॥
(గీ) దుఃఖమొనరింపలేవయ్యెఁ, దోడుతోడ । నధికమాయుఁడు లయ
కాల, మందుయోగ । నిద్రతుండగుశౌరికి, నిద్రగలుగఁ । జేయుటకు
స్వాపనాస్త్రంబు, చెలఁగి యేసె ॥ ౧౭౪ ॥ (వ) ఇట్లు శిశుపాలుం
డు స్వాపనాస్త్రంబు ప్రయోగించినభాస్కరుని నధఁశూన్యసంజ్ఞగల
వానిఁగాఁజేయుచు నిద్రాఘూణిత లోచనారవిందంబులుగలుగునట్లు
గానమ్మహాస్త్రప్రభవాంధకారంబుహరిసైన్యంబునాచ్ఛాదించె॥(చ)అ
పుడు మహీపతున్నిజ శ, రాసనమందు నిషణ్ణమూతుఁవై । విపులత
నిద్రనొందిరది, వింతయెమేల్కొని యుండువేళల । నివిపులవిపద్వి నాశ
కర, నిశ్రుతచాపముపైనిషణ్ణులై । నిపుణతనెత్తు నేమరక, నిద్దురవోయెడు
ఘోరకొటికి॥ ౧౭౫ (గీ) శ్లథతనొందివహన, శక్తిలేనివిపక్ష । వ
గులఁజేరి ధనువు, వదలిపడియె । మొనసి యభ్యసించి, యును బ్రహ్మచం
బున । గళితమైన విద్య, కరణినపుడు ॥ ౧౭౬ ॥ (ఉ) సేరధిమధ్యమం

దుమును, నిద్దురవోయెడు ప్రోడయయ్యునిం । పారస్వసైన్య వాధిగ
తుం, డైభువనత్రయ రక్షణంబున । న్వారకజాగరూకుడయి, భాసిలు
నాదిమహూరుషుండుల । క్షీరమణుండు జన్యజయ, శీలుండు మేల్కొ
నియుండెన త్తటిక ॥ ౧౭౭ ॥ (చ) అనువుగ నేమహాత్ముని సుమంచిత
నామము సుచ్చరించినం । తనెచిరకాల భుక్తభవ, దారుణ పాపత
మంబడంగున । వ్వనరుహపత్రలోచనుని , స్వాపనబాణ తమంబుగ
మ్మునే । దినకరునాక్రమించుటకుం, దీప్తనిశోభతమంబుచాలునే ॥ ౧౭౮ ॥
(సీ) అప్పుడుహరిచాక్షు, పొద్దుత తేజంబు తపన తేజము భంగి, విచుల
కొస్తు । భాదశకమందు నొ, య్యనసంక్రమించిన నందు సుర్వారస,
ర్వాంధకార । నిరసనక్షమమైన, నిరుపమ ధామంబుపొడమె నాలొక, వి
భుండుభాస్క । రాబ్జ నేత్రుండుగదా, యమ్మహామణి ధామనిచయంబువి
కసిత, నేత్రసైన్య ॥ (గీ) సమిలివలనననావిల, చారుదర్శనంబునట్లనెజ్ఞానం
బు, నపుడొసంగె । భవ్యమతులప్రసాదంబు, భక్తులందుం । బోలెదిశలందు
వ్యాపించుం, బొలుపుమీఱ ॥ ౧౭౯ ॥ (క) దిననాథుండుదయించిన । జనములు
తెలివొందినట్లు, స్వాపనశరసం । జనితతమమువిడిచినఁజ । య్యనహ
రిసైన్యంబులేచి, యనికెగడంగె ॥ ౧౮౦ ॥ (వ) ఇట్లు స్వాపనాస్త్రం
బున్యాయవాదంబునందు మిథ్యాభిశంసనంబుసుంబలెం గొస్తుభమణి తే
జంబుననిష్ఫలంబైన నాగా, స్త్రంబుప్రయోగించెనంతనయ్యస్త్ర ప్రభా
వంబునఁ గరాళవక్త్రంబులై దీఘకృష్ణంబులై కోటల వలన నశ్రాం
తంబువిషంబు గ్రక్కుచుఁజంచలరసనాద్వయాస్వాదితోభయపార్శ్వ

ష్టప్రాంతదేశంబులు గలుగు నట్లనేకంబులేక కాలంబున నావిభావిం
చికాష్ట్యంబువలన విహితకేశాను కరణంబులైకపటంబున జయంబు
గోరుచుఁ దొల్లినముద్రసంజనితోఁజ్చైశ్చక్రివోశ్వవాలంబునుంబోలె సం
తరిషంబును ఊణమాత్రంబులోన నైల్యంబుగావించె ముఖంబునందు వి
స్తృతంబులైయనుక్రమంబుగా శరీరంబునందు గోళుచ్ఛంబువలె నుత్త
రోత్తరంబణుత్వంబుధరించి భరతశాస్త్రవిశారద కవిప్రణీతకావ్యగుం
భితాంకంబులైన నాటకవిస్తారంబులుం బోలెఁ బ్రకాశించెనప్పుడునూ
ర్యుండు రాహుగ్రస్తమండలుండైన వానియట్లవిషసహిత సముత్థితోరు
ధూమతిరోహిత నిష్ప్రభమరీచియగుటంజేసి తామ్రపిండ సచ్ఛాయం
బైన శరీరంబును ధరించె॥ (సీ) అప్పుడు కొన్నిమహాహులుశమనపా
శములకై వడి, శరీరములఁజుట్టికొనియెభోగులుకొన్నియనుపశ్యంఖణ
ములకరణిసైన్యంబుల, కాళ్లఁబెనఁగె। విసపు కోఱలుకొన్నిభిదురంబు
లవిధాననంగముల్గఱచిగా,యములుచేసె । వితతముఖంబుల, వెడలు
నిశ్వాసముల్కాయంబు మిక్కిలి,గమలంజేసె॥ (గీ) నాలుకలుసాచు
చుఁబ్రచండ,లీల ఫణులు । మెడలు బంధించె నూపిరి, వెడలకుండ। స
పకమయమయిపాతాళ,జగముభంగి । సమరమేదిని యొప్పెనా,సమ
యమందు॥ ౧౮౧ ॥ (వ) ఇట్లునాగాస్త్రపాశ బద్ధులై చిక్కుపడి
యున్న నిజసైన్యంబు నవలోకించి ముకుందుండు మందహాసంబుఁ జేసి
నిజశ్వజూగంబున సంతకమునైన నాగాస్త్రజనితఫణిమండలవిలోకనజా
తకోళుండైయున్న నాగాంతకుని విలోకించెనంతఁ దద్విలోకనమాత్రం

బున నవ్వైనతేయుండు విజృంభమాణశరీరుండై యనేకగరుత్తంతుల
 సృజించిననవి యసంఖ్యాతంబులై కృష్ణనామంబుచ్చరించుచు నాకాశం
 బున కెగసినువణవణపణరుచులు సూర్యకిరణంబులుంగలసి గగ
 నుబంతయు స్వణమయంబుఁ జేయుచు॥ (సీ) శతకోటిసంకాశ, శా
 తనఖంబులఁ దలలుచిందఱపాఱఁ, దన్నితన్ని । శితచంచు పుటములఁ,
 జించిచెండాడిరక్తము గ్రోలిఖండలు, నమలినమలి । యాతతపక్షసం,
 జాతయుఁయునిల చాలనంబునఁ దూలఁ, దోలితోలి । పక్షవిక్షేప సం,
 భవ భూపరాగంబుచేత సంధులు గాఁగఁ, బేసిచేసి॥ (గీ) వైద్యము
 క్తఘోర, సర్పస్త్ర సంగ్రహత । వివిధదండశూక, విసరములను । హరి
 విముక్తగారు, డాస్త్రజగరుడసం । దోహమపుడుపట్టి, తునిమివై చె॥
 ౧౮౨॥ (వ) ఇట్లువైనతేయు గణంబులచేత సర్పసంఘంబు హరిస్త్ర
 ణాదిపుణ్యంబులచేత బ్రహ్మహత్యాది మహాపాతకంబులుంబోలె నశిం
 చె హతశేషంబులైన కొన్నిసపకంబులుఖగేంద్ర పతత్రసమీరణ బలా
 త్కాగోన్ములిత శైలదత్తవివర మాగణంబున వివశంబులై స్వకీయ
 స్థానంబైన పాతాళంబు ప్రవేశించెనిట్లుతననాగాస్త్రంబు మోముంబై
 న శిశుపాలుండు లజ్జితుండై పదంపడి రోషవిశేషంబున సమంత్రకం
 బుగానాగ్నేయాస్త్రంబు ప్రయోగించిన నదిపొగలేని మంటలుమియు
 చు విస్ఫులింగపటలీ సంచారఘోరంబుగావితతాయతజ్వాలాబాహుం
 దైన బేతాళునిపగిది నాకాశంబున కెగసి చలితోన్నత ధూమధేతనుం
 డును సరభసాంబరగోహిగోహితవాహుండును శిశుమంతుత సారథి

యైనై న పావకుండు కనకరథంబుపోలిక గగనంబుననొప్పి సముజ్జ్వల
దాకాశకోటరాంతరాళంబును సాంద్రతరాద్రీమేఘపత్రబద్ధధూమం
బును బ్రజ్వలితదీఘకాష్ఠంబునైన విశ్వంబును దరువునుంబోలెదహిం
చెమఱియుం గాంతారంబు నావరించినదవానలంబుపగిది యాదవనై
న్యంబుచుట్టుముట్టి యట్టహాసంబున ఛటచ్చటశబ్దంబు లెగయధూమపట
లంబు గగనంబున కంబుదత్వంబుసంపాదించు జెలరేగియాదవనైన్యం
బుల నీటుసేయందొడంగిన విశ్వంభరుండగు కృష్ణుండు విలోకించి య
య్యస్త గ్రంబునకంటె నినుమడిగాఁ గోపోద్దీప్తిత ముఖుండై వరుణ దేవ
తాకంటైన యస్త గ్రంబు పయ్యోగించిన నమ్మహానీయాస్త గ్రంబు॥(సీ)
చతురర్థిగభావి, శౌలకుక్షియుఁ దనూసంధిలీలాభీల, సింధు జాలుఁడం
బుస్వరూపకుం, డగుటఁ ద్రిధాముఁడైకొమరొందుహరి శిరో, జములవల
న । జలద పరంపర, ల్జనియించి ఘారిగజాఁరవంబులెసంగ, నఖిలది
శలు । నావరించిచినేశ్వ, రాభిఖ్యలనుమాపి యాకసంబునకునై, ల్యం
బాసంగె॥ (గీ) గనకనికషరేఖాగౌర, ఘనసముత్థి । తోరుచపలాట్ట
హాసమ, వారితాను । బద్ధఘనగజితాటోప, బంధురంబు । నగుచుఁ
గడుచిత్రమైయొప్పె, గగన మపుడు॥ ౧౮౩ ॥ (గీ) ఖరకరమరీచి పరి
భాన, కంబుల చిర । విరచితాభ్యంగగజదేహ, విపులకాంతం! లున్న
తములైన మేఘంబు, లొప్పమీఱ । ననలునకు ధూమకేతుత్వ, మొనరఁ
జేసె॥ ౧౮౪ ॥ (గీ) ఆకసమునంటిమండుఘో, రాగ్నినాల్పఁ । బె
లుగు విలయమహాపూర, విధము దోఁపఁ । జేయుచు వృషంబు భంగి,

గజింపుచునుఘ | నంబువషింఁచెనదులుఘ్రా,ణంబుగాఁగ||౧౮౫||

(వ) ఇతైఱంగున నప్పవమానసఘండు ప్రియంబులైననువివాదవాక్యం
బులచేతఁ బ్రణయప్రయుక్త కోపంబుభంగి నసుద్దీపకమేఘోద్భవ సలి
లంబులచేత మొదలవై పరీత్యంబునమిక్కి-లిఁబ్రజ్వలించిపదంపడిక్రమంబు
గా శాంతుండయ్యెనంత|| (గీ) నీరసేకంబుచేబలా, త్కారమునసమగ్రము
గనెయమానుండై, యాశ్రయాశుఁడవుమప్రబలమేఘంబుల, యందుసాం
ద్రాచంచలావ్యాజమునఁ బ్రవే, శంబూనర్చె||౧౮౬|| (సీ) ప్రశమంబునొంది
న, పావకసంబంధిసంత్యక్తమూలవి, శిలహేతిసారిహయముక్త , వ
జ్రాభిఘాతంబున విచ్ఛిన్నమగుపక్షి, విఘ్ననియేకప్రతుంబుగతిఁబూడఁ, బ
డియెనొక్కట ఘనాఘన సమూహంబుల, గ్నిని శమింపఁ | జేసి శి
ఘ్రింబునఁ, జేలఁగి దిశాముఖంబులనుండి జాతైసం, చలత నొంది|| (గీ)
యరయనది యుక్తమేకచా, యధికు తెండుఁ | బతుల కుపకారమున
రించి, ప్రాభవమున | నొనర సుపరోధమునగింప, రుగ్విలోన | నిది
స్వభావమైయుండు మ, హత్కృతులకు||౧౮౭|| (గీ) కృష్ణవత్కళిఘలఁ,
గృతతాపమైనవ | జీవనమున మిగుల, సిక్తమగుచు | నప గతాభ్ర
దోష, మగుమిన్ను తాపిత | పాయితాసి లతక, భంగి నొప్పె ||౧౮౮||

(వ) ఇట్లు పావకాస్త్రంబు వితథంబై నక్షిప్రకారియగు శిశు పాలుం
డుకుపితుండై రోగం బుపద్రవాంతరంబునం బోలె నేయేయస్త్రంబు
ప్రయోగించెనవి యన్నియుఁ బరిపాటి పేదయైనకృష్ణండు వైష్యండు
నుంబోలె మహానర్థ ప్రతిపాదకంబును మహిమాపద్రవ నివర్తకంబును

గురుదోష చేచ్చెదయు నైనప్రత్యస్త్ర ప్రయోగంబుచేత శీఘ్రంబున న
 య్యైయస్త్రంబుల ఖండించె నంత శిశుపాలుండు సేయునదిలేక కృ
 ణ్ణుండజయ్యుండని నిశ్చయించి మర్తాతిగంబులు నవక్రంబులు నపవి
 త్రంబులునగు వాక్సాయకంబుల నొప్పించిన నమ్మాధవుండెదానిచేత
 గాఢాలింగన వ్యాపార ముఖ్య లోలుపంబులైన రాహుపత్ని కుచం
 బులకాఠీన్యశోభను వ్యర్థంబుగావించె నట్టియనలజ్వాలా భీలంబైన చ
 క్రాయుధంబుచేత శపమానుండైన శిశుపాలుని శరీరంబును శిరోవిక
 లంబుగావించె నప్పుడు శ్రీదేవీ సేవితంబును దుందుభిఁఖాష దివ్యపు
 ష్పవర్ష సమన్వితంబును ఋషిగణస్తూయ మానంబును చినకర సంకాశ
 తేజంబునునగు నొక్క-వెలుంగు శిశుపాలుని దేహంబుననుండి నిర్గమిం
 చినమస్తరాజలోకంబు విలోకింపుచుండ హరిదేహంబు నందుఁ బ్రవే
 శించె॥ (మ) ఖలుఁడౌచైద్యుని తోడఁఘోరతర సం, గ్రామంబు గావిం
 చుచోఁ । దలకింపం బడబాగ్నికీల పగిదిన్, దీపించు కృష్ణాననం । బ
 లవిద్విణ్ణి ధనాంత మందుఁబరి పూ,ర్ణా జ్వారి చందంబునన్ । బొలు
 పొందంగననయ్యె యాదవబలాం, భోరాశి మధ్యంబునన్॥౧౮౯॥(మ)
 ఘనుఁడామాధవుఁ డిట్లుచేదివిఘలో, క ద్రోహినిం జంపి మిం । చిన
 సమ్మోదమెలర్ప సాంద్రజయల, క్షీ శోభితాస్యాబ్జుండై । యనిమేషు
 ల్వినుతింపఁఘోర తరజ, న్యతోణి వృత్రాఖ్యునిం । దనుజుం జంపినపా
 కశాసనుని చం, దానన్వెలింగె న్రహిన్॥ ౧౯౦ ॥ (వ) ఇట్లుశిశు
 పాలవధంబాపాదించి ॥ (సీ) కరిబృంహితంబులు, హరిహేషలును

జయడిండి మస్వనము లొం, ఊంఠ బెరయ । నంభోధి సంకాశ, యాద
 వ సేనలజయజయ ధ్వనులు ది, క్చయమునిండఁ । బ్రద్యుమ్న సాత్యకి, బ
 బలభద్ర ముఖ్యులు రథముల నెక్కి పా, ర్శ్వముల రాఁగఁ । బరికింప
 రాజగో, పాల కృష్ణాపరా కనివందిజనంబు లం, దందఁ బొగడ॥ (గీ)
 సమరజయజాత మందహా, నంబు వదన । చంద్ర చంద్రికా విస్ఫూర్తి,
 సంతరింప । క్షీతిసురులు ప్రీతితోడ నా, శీర్షదింపఁ । గమల నేత్రుం
 డుధర్మజుఁ గానవచ్చె॥ ౧౯౧ ॥ (క) చనుడెంచిన హరిఁగని గ్ర ।
 ద్దనధర్మసుతుండు తాను, తమ్ము లెదురు గాఁ । జనితోడి తెచ్చికనకా ।
 సనమునఁ గూర్చుండఁబెట్టె, సంభ్రమమలర ॥ ౧౯౨ ॥ (వ) ఇట్లు
 నంతవై భవాభి రంజితుండైన యదుకుంజరుండు సుఖాసీనుండై యుధి
 ష్ఠిరాదిపాండవులును దక్కిన పరివారంబును సేవింపనొక్కింత సేపు
 సమరవిజయ ప్రకారంబు తెల్లంబుగా వివరింపుచు నందఱు నానందరసా
 బ్ధివీచికా సందోహంబుల నోలలాడింపుచు నొక్కింత సేపు కొలువుం
 డైనయ్యుధిష్ఠిరుండు కృష్ణానుమతంబున రాజసూయ యాగంబొక్కిం
 తగాఱంతపడకుండ సర్వంబుసాంగంబుగా నిర్వర్తించి యవభృథ సలి
 లోక్షితమస్తకుండై హరికరుణా విశేషంబునఁ గృతకృత్యుండై ప్రకా
 శించెనంత॥ (సీ) వసుదేవ తనయుండు, ద్వారకా గమనంబు జెలిపిన
 వినియయ్యుధిష్ఠిరుండు । విడువఁ జాలకయేడు, గడయ మీరలుగాక
 యిక నెవ్వరున్నారు, హితులుచుట్ట । లసువులు చన్ననిం, ద్రియముల క్రి
 యగాడమీరు పోయిన వెన్క, మేముకృష్ణ । నీసహాయతఁ గాదె, నేనీమ

ఖముఁజేసిమిగులఁ గృతార్థుండ, నగుటయెల్ల ॥ (గీ) ననుచు నిభృంగిఁ
గడువిన, యమున వేఁడి । యునుబురీ గమనంబున, నుడువులేక । యె
ట్టకేలకుఁజిత్తంబు, గట్టిపఱిచి । తమ్ములునుదాను యోజించి, సమ్మద
మున॥ ౧౯౩ ॥ (సీ) వెలలేని మానికం, బులు మగఱాలుపచ్చలుదా
పినట్టి సొమ్ముల నొసంగి । వహ్నిశుద్ధాంశుక, వసనంబులర్పించిపె
క్కు సామజములు, పెక్కు హరులు । పెక్కురథంబులు, ప్రేమ మీ
ఱఁగ నిచ్చి యతి భక్తి జాలఁ బ్రియంబు నెఱపి । ప్రద్యుమ్న బల
భద్ర, వసుదేవ సాత్యకి ప్రముఖ యాదవ వంశ, వరుల కెల్ల ॥ (గీ)
మణిమయ విచిత్ర భూషణాం, బరములిచ్చి । మించి వేత్వేర నంద
ఱ, నంచితముగఁ । బీత చేతస్కులను జేసి, సూతమాగ । ధాదు
లనుబీతు లను జేసె, నహాభంగి ॥ ౧౯౪ ॥ అంత ॥ (సీ) కడు
వేడ్కఁ గృష్ణుండు, కాంచన స్యందన మెక్కి సారథ్యంబు, నింద్ర సు
తుండు । గావింపఁ బ్రీతితోఁ, చావని పూణా చంద్రనిభోన్న తాత
ప, త్రంబుఁ బట్టఁ । గవ లిరు వంకలఁ, గౌముదీ సంకాశరమణీయ సిత
చామ, రములు వీవఁ । బణవ మదశ శంఖ, పటహ కాహశభూరి
భేరి ధ్వనులు మింట, భోరు కొనఁగ ॥ (గీ) రమ్య లావణ్య నిజి
త, రంభతైన । వార కాంతలు లాస్య వైభవముఁ జూప । భా
స్కురుని భంగి దిక్కులఁ, బ్రభలు నిగుడఁ । బొలుపు మీఱ నింద్ర
ప్రస్థ, పురము వెడలె ॥ ౧౯౫ ॥ (వ) ఇట్లనంత వైభవంబునఁ బు
రంబు నిగమించి సముచితంబుగా ధమనందన భీమ నకుల సహ
దేవులను నిలువ నియమించి పురుషాత పుత్రుం దోడ్కొనిబలభద్ర

ప్రద్యుమ్నాదులు వెంటనంటిరా యాదవ వాహినీ సమేతుండై కదలి
కతి పయ ప్రయాణంబులం జనిచనిజ శోభాధరీకృత పురందర పురం
బైనద్వారకా పురంబుఁబ్రవేశించి బ్రాహ్మణు లెదుర్కొని యాశీర్వ
దింపఁబురపురంధ్రీ జనంబునులాజ పుష్పంబులు సేసలుచల్లనిజకరుణా
రసాప్లుతవీక్షణంబులు పౌరజనంబుల మీఁద వెదచల్లుచు రాజమార్గం
బునంజనినిజ మందిరంబు ప్రవేశించి రుక్మిణీసత్య భామాదులంగూడిది
వ్యాంతఃపురంబున సుఖంపుచుండె ॥ (చ) క్షీతియు దివంబువారిధుల,
శేషకులాదులు చంద్రసూర్యులం । చితగతి నుందురెందనుకఁ, జెల్లు
వహింపుచు నంతదాకనీ । కృతియుఁ గృతీంద్రు వంశమును, గీర్తిర
మామణి ధాత్రిలోఁ జిర । స్థితిని వహించి యొప్పెసఁగు, శ్రీరమణీ
హృదయేశు సత్కృపఁ ॥ ౧౯౬ ॥

*

(పుష్పమాలికాబంధము)

వరధరధీరమానవధ, వప్రవ గార్యమధామకామసుం । దరపరవార
ఖండనక,నత్కన కాంశుకలోకనాకపాహరికరి సీరిహీరహార, సహర
హసద్యశ క్షేశ వంశశే । ఖరవర దార దూరకవి,కల్పక భూతల
పాలఖేలనా ॥ ౧౯౭ ॥ (క) విద్యాభోజ నృపేంద్రదా । ప్రద్యు
మ్నసమానరూప, లావణ్యప్రతా । పద్యమణి ద్యోతరుచి । ప్రద్యో
తితభృత్యలోక, వదనసరోజా ॥ ౧౯౮ ॥

✽

(ఉపేంద్రవజ్రము)

రమాధిపాను,గ్రహ లబ్ధరాజ్య । రమాసదా లంకృత రేమ్యగా

త్రా । యుమాకుమారాభ, మహేష్వా శక్తి । ప్రమద్ధితారివజ
క్రొంచశైలా॥ ౧౯౯ ॥

*

(గద్య)

ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్ష లబ్ధ విద్యాసాంద్ర
గోపినాథ వేంకట కవీంద్ర ప్రణీతంబైన శిశుపాల
వధ మహాకావ్యంబు నందు శిశుపాలుండు దూతనొ
క్కని సంగ్రామంబు కొఱకుఁ బిలిచి రమ్మని శ్రీకృష్ణుని
పాలికిఁ బనుచుటయుఁ దదీయ దురాలాపంబులును బ
లభద్ర సాత్యకి ప్రద్యుమ్నాది యాదవుల కోపంబును
సర్వసైన్య సమేతంబుగాఁ గృష్ణుండు యుద్ధార్థంబు శి
శుపాలుని మీఁదికిం జనుటయు శిశుపాల సహచర
రాజుల కవశకునంబులగుటయు యుద్ధ ప్రారంభంబు
ను సంకులయుద్ధంబును ద్వంద్వయుద్ధంబు నుభయ సై
న్యంబులందుఁ గలరథికాశ్వక గజారోహకుల పరస్ప
ర యుద్ధంబును బలరాముని పరా క్రమంబును బ్రద్యు
మ్నుని విక్రమ విశేషంబును శిశుపాల సైన్య హరణం
బును గృష్ణశిశుపాలుర ద్వంద్వ యుద్ధంబును చివ్వా
స్త్ర ప్రయోగంబును హరిచక్రధారాఖండిత కంఠం
దై శిశుపాలుండు మృతుం డగుటయుఁ గృష్ణుండు

విజయ లక్ష్మీవిరాజమానుండై యజ్ఞాంతంబున ధర్మ

రాజుచేతఁ బూజితుండై యనుమతివడసి నిజ

మైన్య సమేతంబుగా ద్వారకాపురంబు

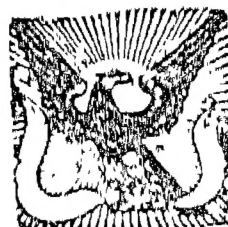
ప్రవేశించి సుఖంబుండుటయు నను

కథలుంగల చతుర్థాశ్వాసము.

శిశుపాలవధ మహాకావ్య మాంధ్రము

సంపూర్ణము.

శ్రీకృష్ణాపకథము.

రథబంధము.

శ్రీ

ఓం

క రా సు

ర రా జ సే వి

త పా ద గో పీ హా ల

బు ధ జ న పా ల శు భ ద

గు రు త ర న ల లి త గు ణ ఘ

నా ఘ న గా త ప క్క తి రం జ న చి త్త

రా మ ణీ య హ రి క్క జ్జ పా పా ప హా ది గిం ద్రా

వ న భో గి శ్వ ర శ యా న పు ణ్ణ శీ ల చ క్ర

భా వి త సు హ స్త రు చేం దు బిం చా స్య వే ద జ్ఞ

చి త్త య వి ష్ట పేం ద్ర మా ని తా చా ర గు

ణ ని ధి మా న మ హి త హా ర శా

ర ద ఘ న హీ ర సా ర కీ

త్తి టీ న ర త్తా వి మ

ల నా మ ది వ్య

గు ణ క

దంబరక్షింపునన్ను గో దండరామ